

SAMRÅDET FOR OPHAVSRET

11. april 2023

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1015 København K

Fremsendt pr. e-mail til jdl@kum.dk med emnefelt: Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Samrådet for Ophavsret henviser til Kulturministeriets høringsbrev af 10. marts 2023.

Vi vil i det følgende kommentere på de af lovudkastets bestemmelser, der har til hensigt at gennemføre direktivets kapitel 3.

Generelt

Samrådet finder helt overordnet, at Kulturministeriet med lovudkastet sætter direktivets mange komplicerede bestemmelser ind i den danske lovkontekst på en måde, som både tilgodeser direktivnærhed og rammer nogle gode balancer i forhold til ophavsretsområdets interesser.

I den aktuelle situation, hvor Danmarks gennemførelse af direktivet er under tidspres, finder Samrådet for Ophavsret overordnet, at Kulturministeriets tilgang med at indskrive retten til passende og forholdsmæssigt vederlag i en lovbestemmelse er god og hensigtsmæssig. Dette bør dog senere følges op af supplerende initiativer, sådan som vi også forstår på Kulturministeriets pressemeddelelse, at det er hensigten.

§ 53, stk. 2. Passende og forholdsmæssig betaling

Medlemsstaterne har efter direktivets art. 18 (2) fri adgang til at anvende forskellige ordninger med henblik på at sikre autorer og udøvere passende og forholdsmæssigt vederlag, når de overdrager deres rettigheder. Samrådet finder det rigtigt og hensigtsmæssigt, at retten til passende og forholdsmæssig betaling efter DSM-direktivets art. 18 gennemføres som en udtrykkelig lovbestemmelse. Samrådet finder endvidere generelt, at Kulturministeriets redegørelse i lovbemærkningerne for de nye begreber "passende" og "forholdsmæssig" og deres betydning og anvendelse god og overensstemmende med direktivet.

Samrådets Forretningsudvalg

Vicedirektør **Christine Vestergård Hüttel**
Tlf. 26239288 – cvh@skuespillerforbundet.dk
Sekretariatschef **Sandra Anne Piras**
tlf. 3333 0888 – sandra@filmdir.dk
Chefjurist **Morten Madsen**
tlf. 3524 0240 – mm@dmf.dk

Juridisk Chefkonsulent **Kaspar Lindhardt**
tlf. 3330 6300 – kli@koda.dk
Direktør **Christina Bergholdt Knudsen**
tlf. 33 45 40 30 – cbk@dramatiker.dk
Advokat **Anders Sevel Johnsen**
tlf. 3342 8000 – asj@journalistforbundet.dk

Samrådet har dog nogle ønsker til præciseringer:

Samrådet foreslår følgende tilføjelse til sidste afsnit side 50: "I forlængelse heraf bemærkes, at et passende vederlag til én kunstner ikke må påføres eller fratrækkes betalingen til andre kunstnere, da hensigten med direktivets art. 18 ikke er at omfordele vederlag mellem kunstnere, men at sikre at erhververe betaler et passende og forholdsmæssigt vederlag for erhvervede rettigheder". Hensynet bag denne tilføjelse er, at sikringen i art. 18 af et passende og forholdsmæssigt vederlag til én kunstner ikke sker på bekostning af vederlaget til andre kunstnere, med henvisning til direktivets betragtning 72 om ophavsmænd og udøvende kunstneres ofte svage forhandlingsposition.

Samrådet foreslår, at det i afsnit 2 på s. 51 præciseres, at hovedreglen må være, at aftaler, der afskærer ophavsmænd og udøvende kunstnere fra at modtage vederlag via kollektivt forvaltede ordninger, vil have formodningen imod sig i forhold til at betalingen er "passende og forholdsmæssig", og at også andre aftaler end aftaler med engangsvederlag kan afskære ophavsmandens adgang til kollektivt forvaltede ordninger.

Samrådet foreslår, at begrebet "løn" i afsnit 4 på s. 51 udgår af eksemplificeringen, fordi løn i praksis netop bruges til frikøb af rettigheder. Løn udgør ikke løbende betaling for udnyttelse af rettigheder, men derimod betaling for det fortsatte arbejde med skabelsen af nye værker. Det tydeliggøres ved, at ophavsmanden ikke fortsætter med en lønbetaling for udnyttelsen af værkerne efter fratræden, og at ophavsmandens løn ikke løbende reguleres forholdsmæssigt med omfanget af udnyttelsen af ophavsmandens værker. Endvidere foreslås det, at begrebet "royalty" erstattes af *"eller et andet vederlag baseret på potentiel eller faktisk brug over tid"*, fordi dette bedre og bredere forklarer modsætningen til engangsbetalingen. Begrebet royalty ses oftest anvendt som en andel af den betaling, som erhververen af rettigheder modtager for videresalg eller -licensiering af rettighederne til et værk.

Samrådet ville sætte pris på yderligere eksemplificering i afsnit 4, side 51 og afsnit 2, side 98 om situationen, når aftalepartneren er en "slutbruger". Eksemplificeringen med "ansættelseskontrakter" kan let skabe forvirring. Samrådet foreslår, at "f.eks. kan være tilfældet i visse ansættelseskontrakter" erstattes med "og dermed ikke foretager en ophavsretlig relevant handling med værket".

Samrådet foreslår, at ministeriet til afsnit 3 side 98 tilføjer: *"..jf. betragtning 73. Ved vurderingen af, om vederlaget står i rimeligt forhold til den potentielle økonomiske værdi, bør det tages med i betragtning, at der kan forekomme tilfælde, hvor der er et åbenbart misforhold mellem omfanget af værkets udnyttelse og de generede indtægter hidrørende derfra, f.eks. som ved public service virksomhed, eller når formålet med udnyttelsen er at skabe afledt økonomisk værdi på et andet område.* Baggrunden

for forslaget er, at der er tilfælde, hvor der består et åbenbart misforhold mellem omfanget af værkets udnyttelse og de generede indtægter hidrørende derfra, fx hvor udnyttelsen indgår som led i public service, eller hvor hensigten med udnyttelsen er at skabe økonomisk værdi for erhververen på et område, der ikke har umiddelbar tilknytning til værksudnyttelsen. Det kan være tilfældet, når udnyttelsen sker via en promoveringsplatform eller indgår i et sekundært produkt, hvis formål er at øge indtjeningen for et primært produkt.

Samrådet foreslår, at ministeriet til afsnit 4 side 98 tilføjer: "*.... det danske område, medmindre der ikke er tale om styrkemæssigt ligeværdige parter, fx hvor den ene aftalepart er en international aktør med stor markedstilstedeværelse eller besidder kommercielle oplysninger, der er centrale for fastsættelsen af et passende og forholdsmæssigt vederlag, som vedkommende ikke deler med den anden part.* Og tilsvarende tilføjes afsnit 5 side 106: "*...vederlag og udnyttelse, medmindre der ikke er tale om styrkemæssigt ligeværdige parter, fx hvor den ene aftalepart er en international aktør med stor markedstilstedeværelse eller besidder kommercielle oplysninger, der er centrale for fastsættelsen af et passende og forholdsmæssigt vederlag, som vedkommende ikke deler med den anden part.*"

Samrådet ønsker hermed, at der etableres en velafbalanceret formodningsregel under hensyn til formålet om at styrke kollektiv aftaleindgåelse på den ene side samtidig med, at der på den anden side tages hensyn til de tilfælde, hvor der fx forhandles rettighedsaftaler med store, udenlandske streamingtjenester, der ofte opererer globalt og har enorm markedsomfang, og som ikke indgår i samme gensidige afhængighedsforhold som typiske danske virksomheder. Ubalancen i styrkeforholdet mellem aftaleparterne kan i disse tilfælde også blive forstærket, når den ene aftalepart besidder centrale økonomiske og kommercielle oplysninger om den forretning eller det produkt, som værket er tiltænkt at indgå i, men som den anden aftalepart ikke besidder.

Samrådet foreslår, at ministeriet tilføjer et lille afsluttende afsnit i 2.9.1.3. "*Den endelige afgørelse af, hvad der konkret er et passende og forholdsmæssigt vederlag, henhører under domstolene.*" Samrådets ønske med tilføjjelsen er at tydeliggøre bestemmelsens særlige status i forhold til de nye direktivfastsatte mekanismer med aftalejustering og nævnskompetence.

§ 53, stk. 4. Præceptivitet

Samrådet er enig i, at § 53, stk. 2, gøres præceptiv, da bestemmelsen i modsat fald vil blive fraveget systematisk i fremtidig kontraktpraksis og formålet derved forspildes.

§ 54, stk. 1. Tilbagefaldsret

Samrådet er glad for at det tidsmæssige krav for hvornår erhververen bør have udnyttet rettighederne formuleres som "rimelig tid".

Samrådet finder det ikke hensigtsmæssigt, at bestemmelsen indskrænkes til alene at angå eksklusive aftaler. Det kan sagtens være vigtigt at kunne tilbagekalde rettigheder overdraget på ikke-eksklusivt grundlag. Eksempel: Man giver på ikke-eksklusivt grundlag ret til en anvendelse af et værk. Efterfølgende får man tilbud om at indgå en ny anvendelsesaftale med en helt anden part, men på eksklusivt grundlag.

I mellemtiden er den ikke-ekskklusive anvendelse forblevet uudnyttet, men den nye aftalepart ønsker ikke at indgå aftale, så længe der er mulighed for offentliggørelse fra den første part. Så har man behov for at kunne tilbagekalde den ikke-ekskklusive

anvendelsesrettighed. Det forhold, at direktivbestemmelsen kun tilsigter at regulere aftaler på eksklusivt grundlag, er ikke til hinder for, at medlemsstaterne går videre end direktivet. Navnlig ikke når man som i Danmark bygger ovenpå en bestemmelse, som både regulerer simple og eksklusive aftaler. Det bør i hvert fald gøres klart i bemærkningerne, at tilbagekaldsretten også kan udnyttes i tilfælde, hvor aftalerhververen kun har opnået en delvis eksklusiv ret til udnyttelse. Det kan være i tilfælde, hvor erhververen har opnået eksklusivitet til et bestemt geografiske område eller en bestemt udnyttelsesform. På den måde gøres det tydeligt, at tilbagekaldsretten ikke kun er tiltænkt de – meget sjældne – tilfælde, hvor erhververen har fået eneretten til værket med den følge, at ophavsmanden ikke i nogen del af verden eller på nogen måde kan udnytte værket.

§ 54, stk. 2

Samrådet finder forslaget om, at §54, st. 1, udelukkende kan fraviges i kollektive overenskomster, rimeligt og stemmende med, at DSM-direktivets kapitel 3 skal virke som incitament til kollektiv aftaleindgåelse.

§ 55 – Gennemsigtighed

§ 55, stk. 1.

Samrådet er generelt godt tilfreds med Kulturministeriets direktivnære gennemførelse af gennemsigtighedsforpligtelsen og tilretningen af den gældende § 57. Og Samrådet bifalder ministeriets helt essentielle inddragelse af "udnyttelsesomfang" i opregningen af de oplysninger erhververne af rettigheder skal give oplysninger om. Det er helt nødvendigt, at ophavsmanden også kan få oplysninger om netop udnyttelsesomfang og reelt forbrug for nærmere at kunne vurdere rimeligheden og proportionaliteten af vederlaget. Navnlig de særlige betalingsmodeller på streaming-området mellem tjenester og udgivere/producenter har gjort det meget vanskeligt for autorer og udøvere at få indsigt i det reelle udnyttelsesomfang, der ligger grund for f.eks. royalty-opgørelserne. Oplysningsforpligtelserne vil være tandløse på streamingområdet, hvor 'sorte bokse' som puljevederlag og *revenue sharing* afkobler det reelle forbrug fra skabernes betaling. Derfor må udnyttelsesomfanget klart indgå som parameter i gennemsigtighedsforpligtelserne.

Samrådet kunne dog godt ønske en mere udførlig beskrivelse i lovbemærkningerne af de indtægter, der skal oplyses om. Det kunne anføres i bemærkningerne afsnit 5 på side 103: *"Gennemsigtighedsforpligtelsen gælder indtægter i bred forstand fx indtægter fra reklamer, abonnementstal, sponsorindtægter, barterindtægter, donationer fra brugere samt offentlig og privat støtte. Gennemsigtighedskravet omfatter også indtægter, der kun har en indirekte sammenhæng med rettighedsudnyttelse, f.eks. salg af data og merchandise, præsalg, minimumsgarantier og lignende indtægter fra før indgåelsen af aftalen med ophavsmanden, indtægter fra såkaldt bundlede tjenester, forligs- og erstatningsbeløb, forskud, klumpsummer, værdien af aktieandele og andre udnyttelser, som hviler på brug af kunstnernes rettigheder, og samtidig er kendetegnet ved, at det kan være svært at henhøre en given indtjening til konkrete udnyttelser. Kravet omfatter ikke kun indtægter genereret i Danmark, men fra hele verden".*

Det er efter Samrådets opfattelse også vigtigt, at det i lovbemærkningerne anføres, at manglende efterlevelse fra erhververen eller efterfølgende erhververe af anmodning om gennemsigtighed efter bestemmelsen er en væsentlig misligholdelse af aftalen, med den konsekvens at ophavsmanden vil kunne ophæve den pågældende licens eller

rettighedsoverdragelse. Misligholdelsesvirkningen er hidtil fremgået af lovbemærkningerne til § 57, og dette bør på samme måde fremgå af lovebemærkningerne til § 55, stk. 1.

Soloselvstændiges stilling i de nye bestemmelser

Samrådet noterer sig, at der i lovbemærkningerne på s. 57 er henvist til Kommissionens retningslinjer af den 30. september 2022 for anvendelsen af Unionens konkurrencelovgivning på kollektive aftaler vedrørende arbejdsvilkår for selvstændige uden ansatte (2022/C 374/02).

Henvisningen må forstås således, at Kulturministeriet mener, at også kollektive aftaler, hvor den ene side består af et kollektiv af ophavsmænd eller udøvende kunstnere, hvor alle eller flere af disse helt eller delvist indgår aftaler gennem deres egne virksomheder eller på andre former for freelancerbasis, kan anses som en kollektiv forhandlet aftale omtalt i den foreslåede § 55, stk. 5. Det er helt i tråd med betragtning 72 i DSM-direktivet, hvor det fremgår, at ophavsmænd og udøvende kunstnere, der indgår aftaler gennem deres egne virksomheder, også er omfattet af beskyttelsen i direktivet.

Samrådet ønsker, at dette tydeliggøres i bemærkningerne, således at man ikke konkurrenceretsligt kan udgrænse soloselvstændige og freelancere fra lovforslagets incitamentstruktur for kollektive aftaler.

Henvisningen til ovennævnte retningslinjer bør også gentages på s. 51 og 97, hvor det nævnes – med henvisning til direktivets betragtning 72 – at bestemmelsen også omfatter ophavsmænd og udøvende kunstnere, der indgår aftaler gennem deres egne virksomheder. På den måde tydeliggøres det, at koblingen mellem direktivets art. 18, direktivets betragtning 72 og retningslinjerne indebærer, at ophavsmænd og udøvende kunstnere, der indgår aftaler gennem deres egne virksomheder, kan sikre deres ret til passende og forholdsmæssigt vederlag gennem kollektive aftaler. Betragtning 72 vedrører både retten til rimeligt vederlag, adgangen til oplysninger og muligheden for aftalejustering. Alle disse rettigheder er tiltænkt at skulle opveje den svage forhandlingsposition, som ophavsmænd – uanset om de er soloselvstændige – ofte er i. Henvisningen til retningslinjerne og til betragtning 72 bør derfor også fremgå af bemærkningerne til § 55 a.

§ 55a - Aftalejustering

Samrådet for Ophavsret finder, at lovbestemmelsen burde formuleres således, at bestemmelsens hovedindhold fremgår først, og undtagelsen om kollektivt forhandlet aftalejustering følger bagefter, fx i et nyt stykke.

Samrådet finder, at forskellen mellem aftalejusteringsordningen og aftalelovens § 36 er beskrevet godt og pædagogisk i lovbemærkningerne.

Samrådet foreslår, at ministeriet for at sikre konformitet med direktivtekstens art. 20(1) i § 55 a, tilføjer: "...rimeligt vederlag fra erhververen *eller licensmodtagere*." Da dette begreb anvendes i direktivbestemmelsen.

Selvom den tætte sammenhæng mellem §§ 53, stk. 2, 55 og 55a er betonet flere steder i lovbemærkningerne, kan Samrådet godt blive bekymret for, om lovbemærkningerne til § 55a visse steder kan læses på en indskrænkende måde i forhold til §§ 53, stk. 2 og 55. Det er på den ene side klart, at der kan være særlig brug for bestemmelsen, hvis der genereres mange flere indtægter over tid end oprindeligt forudsat, men det er også vigtigt, at kunstnere, der har fået et vederlag, som slet og ret ikke er "passende", kan få deres aftaler justeret. Det kunne også være tydeligere efter lovbemærkningerne, at et meget stort udnyttelsesomfang - måske uden store ekstra indtægter - kan gøre aftalejustering rimelig og relevant.

Konkret foreslår Samrådet, at følgende ændres i afsnit 4, side 60: "...hvor en aftale, uanset om den ~~som~~ er formuleret i" Ændringen foreslås for at tydeliggøre, at aftalejusteringsordningen også kan gøres gældende, hvor en aftale ikke er i overensstemmelse med den foreslåede § 53, stk. 2 om passende og forholdsmæssigt vederlag.

Samrådet foreslår, at ministeriet i afsnit 6, side 60 tilføjer: "...baseret på kollektiv overenskomst mellem ligeværdige parter, jf. betragtning....." Og tilsvarende i afsnit 5 side 106 tilføjer: "...vederlag og udnyttelse, medmindre der ikke er tale om styrkemæssigt ligeværdige parter, fx hvor den ene aftalepart er en international aktør med stor markedstilstedeværelse eller besidder kommercielle oplysninger, der er centrale for fastsættelsen af et passende og forholdsmæssigt vederlag, som vedkommende ikke deler med den anden part."

samt: "... eller brugsbaseret vederlag, idet dog bemærkes at også aftaler med variabel vederlæggelse kan aftalejusteres, såfremt disse måtte vise sig at medføre uforholdsmæssigt lavt vederlag." Første tilføjelse skaber en konsistens i forhold til de øvrige bemærkninger om virkningen af kollektive overenskomster. Den sidste sætning er foreslået for at tydeliggøre, at også vederlagsaftaler med variabel betaling kan aftalejusteres, hvis de medfører uforholdsmæssigt lavt vederlag.

Samrådet finder, at udtrykket "som udgangspunkt" skal tages ud af lovbemærkningerne afsnit 4, side 61. Bestemmelsen skal være ubetinget præceptiv efter direktivets art. 23 (1).

I samme afsnit foreslår Samrådet: "... ikke kan fraviges ved aftale, ligesom erhververen, såfremt en aftale justeres, selv må afholde den ekstra betaling til den ophavs- mand eller udøvende kunstner, fra hvem rettighederne er erhvervet, og ikke påføre eller fratrække betalingen i andre kunstneres vederlag, da hensigten med aftalejusteringen ikke er at omfordele vederlag mellem kunstnere, men at sikre at erhververe betaler et passende og forholdsmæssigt vederlag for erhvervede rettigheder". Hensynet bag denne tilføjelse er at forklare, at sikringen i art. 20 af et passende og forholdsmæssigt vederlag til én kunstner ved aftalejustering ikke sker på bekostning af vederlaget til andre kunstnere, men afholdes af den pågældende erhverver, med henvisning til ophavsmænd og udøvende kunstneres ofte svage forhandlingsposition, jf. direktivets betragtning 72. Ellers er der risiko for at man - trods direktivets gode hensigt - ender i et nulsumsspil blandt ophavsmænd og udøvende kunstnere, hvor erhververen potentielt går fri.

I afsnit 3, side 106 foreslår Samrådet følgende tilføjelse: "..... salg af merchandise, jf. betragtning 78. *Definitionen af indtægter skal forstås bredt og kan inkludere både direkte og indirekte indtægter.*" Samrådet ønsker med tilføjelsen at sikre, at der tages hensyn til tilfælde, hvor en omfattende værksudnyttelse har været økonomisk værdiskabende for erhververen, men hvor udnyttelsen ikke direkte og umiddelbart kan henføres til realiserede indtægter hos denne. Det kan være tilfældet, når udnyttelsen sker via en promoveringsplatform eller indgår i et sekundært produkt, hvis formål er at øge indtjeningen for et primært produkt.

§ 55b – Alternativ tvisteløsning

Samrådet finder, at den foreslåede ordning med at gøre Ophavsretslicensnævnet til tvistbilæggelsesorgan jf. direktivets art. 21 er helt indlysende og rigtig. Og forslaget med lovbemærkninger gennemfører efter Samrådets opfattelse i det hele direktivbestemmelsen på udmærket vis.

§ 55c – Præceptivitet

Bestemmelsen gennemfører efter Samrådets opfattelse direktivets art. 23 (1) på udmærket vis.

Efter direktivet skal ikke blot aftalebestemmelser, der tilsidesætter de konkrete lovbestemmelser §§ 55, 55a og 55b – men også aftalebestemmelser, der søger at omgå disse fx ved at aftale anvendelse af fremmed ret, tilsidesættes. Dette er for så vidt nævnt på passende vis i lovbemærkningerne. Samrådet foreslår, at ministeriet tilføjer, at hemmeligholdelsesklausuler og lignende ej heller må kunne stå i vejen for gennemførelse af gennemsigtighedsadgangen.

§ 91 – Tidsmæssig anvendelse

Samrådet finder, at man med gennemførelsen af de nye præceptive bestemmelser om passende og forholdsmæssigt vederlag og aftalejustering i ophavsretsloven bør følge det almindelige princip, hvor man efter § 90, stk. 1, lader loven gælde for alle værker og frembringelser, der er beskyttet ved lovens ikrafttræden, dog således at loven kun jf. § 90, stk. 2, gælder udnyttelseshandlinger foretaget efter lovens ikrafttræden. Der er med aftalejusteringsordningen netop ikke tale om at gribe ind i gældende aftaler sådan som det er tilfældet med aftalelovens § 36. Der er blot tale om at korrigere vederlaget fremadrettet.

Hensynet til kunstneren om at få justeret en aftale bliver typisk kun mere udtalt, jo længere i tid man kommer fra aftaletidspunktet. Og heroverfor står, at hensynet til erhververen om *ikke* at skulle betale yderligere vederlag samtidig svækkes med tiden, fordi erhververen typisk får alle sine udgifter dækket ind mangefold ved lange udnyttelsesperioder. Samrådet finder det derfor ærgerligt, at Kulturministeriet har valgt kun at lade aftalejusteringsordningen gælde for aftaler senere end 10 år før lovens ikrafttræden, når dette hverken følger af direktivet eller dansk retstradition.

Samrådet finder, at ministeriet med forslaget om den tidsmæssige anvendelse af gennemsigtighedsbestemmelsen rammer en god balance.

.....

Samrådet henviser, for så vidt angår gennemførelsen af direktivets bestemmelser om anvendelse af værker i undervisning og aftalelicens til høringsvarene fra, Copydan Tekst og Node, Copydan AV-foreningerne og Visda. For så vidt angår bestemmelserne om tekst- og datamining henviser Samrådet til høringssvaret fra RettighedsAlliancen og henvendelsen fra en stor gruppe af danske organisationer.

Med venlig hilsen
Samrådet for Ophavsret

Kulturministeriet
Att. Jesper Diernisse Langsted
jdl@kum.dk

cc
ascl@kum.dk
zeog@kum.dk

Det Kgl. Biblioteks høringssvar vedr. ny ophavsretslov

Implementeringen af EU-direktiv om ophavsret er en længe ventet og velkommen anledning til at opdatere ophavsretsloven til den digitale virkelighed. Direktivets bestemmelser kan bringe Danmark et stykke ad vejen i forhold til at forbedre brugernes adgang til ophavsretsbeskyttet materiale. Den foreslåede implementering vil gøre det muligt for Det Kgl. Bibliotek at imødekomme brugerønsker. Det gælder specielt ønsker om brug af digitale materialer til tekst- og datamining. De følgende kommentarer fokuserer på dette.

Tekst – og datamining (TDM). Kommentarer til lovforslagets   11 b og 11 c

  11 b og   11 c bliver en stor landvinding for forskning og kulturarv. Lovgivers formål med TDM-bestemmelserne er at fremme skabelse af ny viden, udvikling af nye metoder og nye serviceydelser. Lovgivers  nske om at fremme disse formål kommer til udtryk i en klar indskrænkning af ophavsretten til gavn for forskningsorganisationer, kulturarvsinstitutioner og deres eventuelle private partners brug af datamining. Styrken af lovgivers ønske udtrykkes ved, at denne indskrænkning af ophavsretten ikke kan fraviges ved aftale (  11 c stk. 4), og at private partnere er omfattet af bestemmelsen.

Forskningen har brug for at have lovlig adgang til valide data. KB's digitale kulturarvssamlinger, digitaliserede såvel som digitalt fødte, kan også bruges som værdifuldt grundlag for en bred vifte af forskning, bl.a. ved hjælp af tekst- og datamining. Det samme gælder de store mængder licensbelagte digitale materialer, som Det Kgl. Bibliotek sikrer adgang til som universitetsbibliotek.

KB m der dagligt ønsker fra forskere om adgang til de store mængder digitale data, som kan danne baggrund for ny, banebrydende forskning. Eksempler på sådanne digitale data er millioner af digitaliserede avissider eller digitaliserede bøger, som har et meget stort forskningsm essigt potentiale.

Siden sidste grundlæggende revision af ophavsretsloven i 2004 har staten investeret intensivt i digitalisering af de fysiske samlinger på kulturarvsinstitutioner. KB finder det helt afgørende vigtigt at sikre forskeres lovlige adgang til disse resurser.

Direktionen

Svend Larsen
sl@kb.dk
Christians Brygge 8
DK-1219 København K

+45 3347 4747
kb@kb.dk
www.kb.dk

Bank 0216 4069032583
IBAN DK2002164069032583
Swift DABADKKK
CVR 2898 8842
EAN 5798 000 792142

5. april 2023

J.nr. 23/00013

Betingelsen for TDM er, at den, der foretager TDM, har "lovlig adgang" til materialet. Der er i bemærkningerne fremhævet følgende eksempler på lovlig adgang:

adgang til indhold baseret på en open access-politik eller på kontraktlige aftaler mellem rettighedshavere og forskningsinstitutioner eller kulturarvsinstitutioner såsom abonnementer eller andre lovlige metoder. Hvis for eksempel forsknings- eller kulturarvsinstitutioner tegner et abonnement, vil personer, der er omfattet af abonnementet, anses for at have lovlig adgang. Lovlig adgang omfatter også adgang til indhold, som er frit tilgængeligt online.

Vi støtter alle disse eksempler på lovlig adgang. For kulturarvsinstitutioner gælder det, at de ikke kun udfører forskning selv, men i endnu højere grad har til opgave at muliggøre forskning i andre forskningsinstitutioner. For at tydeliggøre, at dette kan understøttes, foreslår vi følgende præcisering i forlængelse af ovenstående afsnit fra lovforslagets bemærkninger:

Lovlig adgang omfatter endvidere kulturarvsinstitutionernes brugere, som har lovlig adgang til kulturarvsinstitutionens digitale samlinger enten online eller på stedet.

KB er opmærksom på lovforslagets krav til sikkerhed, og vi har erfaring med opbevaring af udtræk og kopier med passende sikkerhed. Disse sikkerhedsforanstaltninger kan give den nødvendige tryghed for alle parter, herunder for rettighedshaverne, ved brug af værker til TDM.

Venlig hilsen

Svend Larsen

Dear Mr Langsted,

Tuesday, April 11th, 2023

Proposal for a law transposing Directive 2019/790 on Copyright and Related Rights in the Digital Single Market (the “DSM Directive”)

We are writing to express our concerns regarding the Danish proposal for the transposition of Directive 2019/790 on Copyright and Related Rights in the Digital Single Market (DSM Directive).

AEPO-ARTIS is a non-profit making organisation that represents 38 European performers’ collective management organisations from 28 different countries, including the Danish organisations GRAMEX Denmark and FILMEX Denmark. The number of performers, from the audio and audiovisual sector, represented by our 38 member organisations can be estimated at more than 650.000. By means of a network of bilateral agreements, each member represents all these performers.

We have carefully analysed your proposed changes to the Danish copyright law and thank you for the work you have put into it. In particular, we wish to thank you for the manner in which – in some areas - you have gone beyond a simple copy/paste of the text in the Directive.

However, with regard to the proposed transposition of **Article 18**, the current draft **does** take the copy/paste approach and fails to introduce a **mechanism** that would guarantee fair remuneration for performers for the online exploitations of their performances. This article was designed to ensure, among other things, that performers are paid fairly by platforms such as Spotify and Netflix.

This need for effective mechanisms is something that the European Parliament has commented upon. It adopted the “Resolution on the status of the artist” in which it expresses its dissatisfaction with the fact that only a few Member States have introduced remuneration mechanisms. The Parliament goes further and urges the Member States to translate article 18 into **effective** remuneration mechanisms; and for the **Commission to closely monitor the effective implementation of the Directive**.

The relevant text of your proposal is:

14. I § 53 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Når ophavsmanden har overdraget ophavsretten helt eller delvist, har ophavsmanden ret til passende og forholdsmæssig vederlag for udnyttelse af værket.«

In your explanatory text, it is stated:

“Den foreslåede bestemmelse i § 53, stk. 2, vil betyde, at det slås fast, at ophavsmænd og udøvende kunstnere skal modtage et passende og forholdsmæssigt vederlag for brug af deres værker og fremførelser.”

It is not in compliance with the Directive to merely state that authors and performers have a right to appropriate and proportionate remuneration. The Directive obliges you not just to establish that principle, but to *introduce effective mechanisms*. The text of the DSM Directive is:

Artikel 18

Princippet om passende og forholdsmæssig aflønning

1. Medlemsstaterne sikrer, at ophavsmænd og udøvende kunstnere, når de udsteder licenser eller overdrager deres eksklusive rettigheder til udnyttelse af deres værker eller andre frembringelser, har ret til passende og forholdsmæssigt vederlag.
2. Ved gennemførelsen af det i stk. 1 fastsatte princip i national ret kan medlemsstaterne frit anvende **forskellige ordninger**, og de skal tage hensyn til princippet om aftalefrihed og en rimelig balance mellem rettigheder og interesser.

The English version refers to:

Article 18

Principle of appropriate and proportionate remuneration

1. Member States **shall** ensure that where authors and performers license or transfer their exclusive rights for the exploitation of their works or other subject matter, they are entitled to receive appropriate and proportionate remuneration.
2. In the implementation in national law of the principle set out in paragraph 1, Member States **shall** be free to use **different mechanisms** and take into account the principle of contractual freedom and a fair balance of rights and interests.

Your proposed law fails to include the necessary *mechanism* set out in article 18(2) and therefore does not comply with the Directive.

Note also that the use of the word “shall” in article 18(1) makes it clear that ensuring performers receive appropriate and proportionate remuneration is mandatory and not optional.

There are several ways to tackle the current problem of performers, but one thing is certain: the transposition **must** be accompanied by additional mechanisms that will **effectively achieve the goal** of appropriate and proportionate remuneration.

We are convinced that this objective can best be achieved when performers are protected with an **unwaivable remuneration right for online exploitations**. This mechanism existed in several EU Member States prior to the introduction of the Directive and **is an effective remuneration mechanism**. Several other Member States, when transposing the Directive, have also taken this

approach. For all kinds of online exploitations, the introduction of an unwaivable remuneration right granted to performers and managed by their collective management organisations, is the best - if not the only - solution to guarantee that performers receive an appropriate and proportionate remuneration.

It must be remembered that the European Commission **will carry out a conformity check** to ensure that all Member States have **transposed the Directive in a way which is compliant with the obligations the Directive creates**. Member States that do not adapt their current legislation or include additional specific mechanisms will fail this conformity check and will leave themselves open to future infringement proceedings from the European Commission.

We urge you to take the above into account to ensure a compliant transposition of the DSM Directive which ensures effective remuneration for performers.

AEPO-ARTIS has worked closely with several national legislators in the transposition of the Directive and would be honoured to work with you.

Additionally, we are holding an event in Stockholm on the 2nd of May in collaboration with the Swedish performers' CMO SAMI. At that event, Swedish and other European performers will explain the massive problems that exist in this streaming economy. We believe that they would convince you of the need for legislation that creates guaranteed remuneration and why, unfortunately, the "nice words" contained in your proposed law will not help them in any way. If you or your colleagues are able to attend, please let us know and we will make the necessary arrangements.

Yours sincerely,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Ioan Kaes', with a stylized flourish extending from the end.

Ioan Kaes
General Secretary of AEPO-ARTIS

Kulturministeriet

jdl@kum.dk

ascl@kum.dk

zeog@kum.dk

Akademikernes høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om ophavsret

Akademikerne skal efter høring i Akademikernes Udvalg til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde, UBVA, bemærket følgende til forslaget om ændring af ophavsretsloven (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked):

Overordnet set hilses Kulturministeriets ændringer velkommen. Akademikerne/UBVA har dog også en række mere konkrete bemærkninger, som uddybes i det følgende.

Tekst- og datamining

Det er vigtigt for rettighedshaverne nemt og enkelt at kunne opte ud af § 11 b i overensstemmelse med stk. 3. Akademikerne/UBVA kan her konstatere, at lovbemærkningerne til § 11 b, stk. 3, lægger sig tæt op ad direktivets betragtning 18, herunder med udtrykket "ensidige erklæringer". Det bør imidlertid fremgå endnu klarere, at et sådant forbehold fra en rettighedshaver eller en gruppe af rettighedshavere (herunder en organisation på vegne af dens medlemmer) bør kunne tages på enhver tænkelig maskinlæsbar måde uden tekniske eller formelle krav; erklæringen skal generelt kunne omfatte samtlige værker m.v., som rettighedshaveren har rettigheder til. En meddelelse på rettighedshaverens eller organisationens hjemmeside bør være tilstrækkelig. Det skal være virksomheden, der vil udføre tekst- og datamining, der alene har ansvaret for at sikre sig indsigt i, om en rettighedshaver til materialet har optet ud af bestemmelsen.

Hvad angår lovligt forlæg, bør det fremgå af lovbemærkningerne til §§ 11 b og 11 c, at ophavsretslovens § 11, stk. 3, også finder anvendelse her, dvs. i tillæg til de udtrykkelige bestemmelser om lovlig adgang i § 11 b, stk. 2, og § 11 c, stk. 1. Det har bl.a. den betydning, at kravet om lovlig adgang eller lovligt forlæg også indbefatter, at tekniske beskyttelsesforanstaltninger ikke må være omgået. Kulturministeriet opfordres til at præcisere, at betingelsen om lovlig adgang og lovligt forlæg gælder, uanset om omgåelsen måtte være sket i et andet land; det afgørende er alene, at den relevante reproduktionshandling m.v. finder sted på dansk territorium.

Den 30. marts 2023
Sagsnr. S-2023-318
Dok.nr. D-2023-14352
jdj/

AKADEMIKERNE

THE DANISH CONFEDERATION
OF PROFESSIONAL ASSOCIATIONS

Nørre Voldgade 106, 1. sal
DK - 1358
København K.

T +45 3369 4040
E ac@ac.dk
W www.ac.dk

Lovbemærkningerne til forslaget til § 11 c for så vidt angår offentlig-private partnerskaber er for unuancerede. Akademikerne/UBVA anerkender, at OPP spiller en betydelig rolle i almindelighed og også kan gøre det på dette område. Det er imidlertid for vidtgående, når det blot anføres, at private partnere også er omfattet af § 11 c. Dette harmonerer efter UBVA's opfattelse ikke med betragtning 11 i DSM-direktivet, der hvad angår dette spørgsmål har følgende ordlyd:

"I tråd med den eksisterende EU-forskningspolitik, der tilskynder universiteter og forskningsinstitutter til at samarbejde med den private sektor, bør forskningsinstitutioner også være omfattet af en sådan undtagelse, når de udfører deres forskningsaktiviteter inden for rammerne af offentlig-private partnerskaber. Selv om denne undtagelse fortsat kun bør gælde for forskningsinstitutioner og kulturarvsinstitutioner, bør de også kunne lade deres private partnere foretage tekst- og datamining, herunder ved at benytte deres teknologiske værktøjer."

Det afgørende er direktiv- og lovteksten, hvorefter det er en forudsætning, at de relevante handlinger foretages af forsknings- eller kulturarvsinstitutionen.

I tilfælde af et OPP-samarbejde vil en privat partner, der er tilknyttet den offentlige institution, kunne foretage tekst- og dataminingen og levere teknologiske værktøjer som led i dette samarbejde, men heri ligger, at resultatet af denne tekst- og datamining skal blive hos forsknings- eller kulturarvsinstitutionen.

Det er af afgørende betydning, at denne OPP-åbning ikke vil kunne bruges af kommercielle virksomheder til at omgå den bestemmelse, der er tiltænkt dem, nemlig § 11 b, ved at indgå i et OPP-samarbejde. Kontrol og udnyttelse af tekst- og dataminingen samt udbyttet heraf skal forblive hos den offentlige partner, ikke overlades til den private, medmindre dette er hjemlet i § 11 b.

Dette bør præciseres i lovbemærkningerne, så der ikke åbnes en ladeport for private virksomheders kommercielle tekst- og datamining under dække af samarbejde med offentlige forsknings- eller kulturarvsinstitutioner.

Brug i undervisningsvirksomhed

Akademikerne/UBVA kan grundlæggende støtte forslagene til §§ 13 og 13 a, som er en loyal og afbalanceret implementering af DSM-direktivets art. 5.

Imidlertid vil Akademikerne/UBVA foreslå, at undervisningsbestemmelsen i § 21, stk. 1, nr. 2, udgår i forbindelse med implementeringen af DSM-direktivet. Begrundelsen er som følger.

EU-Domstolen har anlagt en bredere fortolkning af anvendelsesområdet for grænsedragningen mellem begrebet "overføring" i ophavsretslovens § 2, stk. 4, nr. 1, over for begrebet direkte "fremførelse" i lovens § 2, stk. 3, nr. 3.

I lovbemærkningerne til det lovforslag, der gennemførte infosoc-direktivet, lov nr. 1051 af 17. december 2002 om ændring af ophavsretsloven, hedder det bl.a. om dette spørgsmål: "Det kan herefter lægges til grund, at overføring forudsætter et distanceelement. Live-fremførelse for et tilstedeværende publikum og traditionel filmforevisning i en biograf må således betragtes som en direkte offentlig fremførelse, ikke overføring. Det samme gælder gengivelse af radio- og tv-udsendelser i butikker og restauranter m.v. samt gengivelse af værker på computerskærme på fx biblioteker [...]."

I en lang række domme fra EU-Domstolen er begrebet "overføring" imidlertid fortolket bredere end denne definition, således at dette omfatter gengivelse i fysiske lokaler af transmissioner, herunder af radio- og tv-udsendelser.

En direktivkonform anvendelse af dansk ret vil på denne baggrund medføre at der ikke er tale om en direkte fremførelse, når en gengivelse sker på baggrund af en transmission, men at der foreligger "overføring", når eksempelvis radio- og tv-udsendelser og streamingtjenester gives i butikker, restauranter og andre lokaler.

Dette bør præciseres i lovbemærkningerne til ophavsretsloven – hvis ikke denne gang, så ved næste lovrevision.

Legal fiction om udnyttelsesstedet

Bestemmelserne i forslagene til § 13, stk. 4, § 13 a, stk. 3, og § 16 c, stk. 2, er ikke en ny lovvalgsregel. Det er blot en regel om, at udøvelsen af visse rettigheder anses at finde sted i Danmark, når det relevante institution er etableret her i landet, altså en "legal fiction". Det bør forklares i lovbemærkningerne, at lovvalget ved on demand og andre udnyttelser på internettet ifølge EU-Domstolens faste praksis er modtagerlandet, dvs. der hvor modtageren (brugeren) befinder sig.

Det bør samtidig anføres, at direktivets legal fiction-bestemmelser, som implementeres med lovforslaget, om alligevel at anse udøvelsen af rettighederne at have fundet sted i institutionens etableringsland, er en helt særlig undtagelse, som ikke kan eller skal have præcedens på andre områder.

For at leve op til de korrekte lovbemærkninger om, at det ikke er muligt at regulere i dansk lovgivning, hvad der skal være tilladt i andre lande,

kunne det med fordel overvejes at lade ordet "kun" udgå af de tre nævnte bestemmelser.

Out-of-commerce-værker

Akademikerne/UBVA finder, at forslagene til §§ 16 c-16 f om "værker, der ikke længere forhandles", er tro mod direktivets art. 8 og 9.

Det er Akademikerne/UBVA's opfattelse, at i praksis vil forvaltningen af ophavsretten på dette område fortsat indgå i forvaltningsorganisationernes almindelige aftalelicensaftaler. Således vil disse særbestemmelser ikke spille nogen rolle i praksis i lighed med ophavsretslovens §§ 75 f-75 m om forældreløse værker, der i stedet forvaltes som en del af aftalelicensordningerne.

Dette aspekt kunne med fordel blive afspejlet i lovbemærkningerne på samme måde, som da direktivet om forældreløse værker blev implementeret i dansk ret.

Kap. 3 om rimelige kontrakter

Akademikerne/UBVA støtter, at art. 18 om passende og forholdsmæssigt vederlag skal slås som princip i lovteksten. For at undgå forstyrrelse i retsanvendelsen i forhold til bl.a. specialitetsgrundsætningen i § 53, stk. 3, foreslår UBVA, at den nye bestemmelse ikke skubbes ind som en ny § 53, stk. 2, men flyttes til en ny bestemmelse i § 53 a.

§ 54 er en vigtig klausul, der sikrer, at de virksomheder, som designere m.fl. laver aftaler med, ikke kan undlade at bruge værket, hvilket ville fratage ophavsmændene en royaltyindtægt, ligesom kundens manglende udnyttelse har principielle og ideelle aspekter. Eftersom § 54 fortsat er delvist deklaratorisk finder UBVA det mest korrekt, at henvisningen til § 54 ikke udgår af § 91, stk. 1. Det vil betyde, at det fortsat er sådan, at spørgsmål om udnyttelsespligt og tilbagefaldsret skal vurderes efter de regler, der gjaldt og gælder på aftaleindgåelsestidspunktet. Dette findes mest hensigtsmæssigt for alle aftaleparter.

Transparens i kontraktforhold er et essentielt vilkår. Den nye lovgivning vil give designere m.fl., der ofte står svagt i kontraktforhandlinger med kunderne, et lovkrav på at kunne få alle relevante oplysninger om brugen, dels for at tilsikre korrekt royaltybetaling, dels for at få et grundlag for at vurdere, om der kan rejses krav efter bestemmelserne i § 53, stk. 2, eller § 55 a. Det bør præciseres i lovbemærkningerne til transparensbestemmelsen i § 55, at sanktionen for ikke at respektere lovkravene, der ikke kan fraviges ved aftale, er, at udgiveren m.fl. anses at have væsentligt misligholdt kontrakten med det resultat, at ophavsmanden kan ophæve kontrakten. Dette svarer til, hvad der allerede gælder efter lovens § 57 om diverse former for oplysningspligt.

Afslutningsvist henvises i øvrigt til høringssvarene afgivet af Samrådet for Ophavsret og Copydan Tekst & Node.

Med venlig hilsen

Jesper David Jensen

D: 22495862

E: jdj@ac.dk

Tak for muligheden for at afgive høringssvar til lovudkastet til ændring af ophavsretsloven.

Dansk Komponist Forening, Danske Populærautorer og Autor kan grundlæggende støtte forslaget til implementering af DSM-direktivets kap. 3 om rimelige kontrakter og rimelige vederlag. Kap. 3 udtrykker nogle simple og naturlige principper om, at ophavspersonerne skal sikres rimelige vilkår. I den danske ophavsretslov er der allerede enkelte regler om dette, men direktivet udbygger og præciserer regelsættet væsentligt, og implementeringen følger her direktivet i tekst og ånd.

Organisationerne støtter, at art. 18 bliver implementeret som en selvstændig bestemmelse (§ 53, stk. 2) som et princip om ophavspersoners krav på et passende og forholdsmæssigt vederlag, hvilket da også er en naturlig følge af direktivforpligtelserne. Bestemmelsen vil være et bolværk mod som bl.a. komponist eller sangskriver at blive presset til frikøbsaftaler og engangsvederlag. Vi støtter den røde tråd i implementeringen, hvorefter ingen skal kunne tvinges til dette. Udgangspunktet bør være en delvis rettighedsoverdragelse – hvor ophavspersonen bevarer nogle af rettighederne – og løbende betaling afhængig af omfanget af udnyttelsen af værket. Sådan skal et sundt og bæredygtigt økosystem inden for musikkens verden se ud. Ministeriets lobemærkninger om, hvornår engangsvederlag kan anses som et rimeligt, passende og forholdsmæssigt vederlag forekommer afbalancerede og i overensstemmelse med DSM-direktivets intentioner.

Det er ligeledes i overensstemmelse med den samfundsnorm, vi hylder herhjemme, at der i bemærkningerne lægges afgørende vægt kollektive overenskomster og andre aftaler på område; disse må som udgangspunkt siges at udtrykke rimelige, passende og forholdsmæssige vederlag og andre vilkår.

Det er vigtigt, at klausulen ikke skal kunne fraviges ved aftale, sådan som det også foreslås. Det forudsættes, at der er tale om en bestemmelse, der kan påberåbes i det praktiske retsliv, således at komponister og sangskrivere i tilfælde af tvister kan gå til domstolene med krav på kompensation eller supplerende vederlæggelse, såfremt den hidtidige vederlæggelse ikke kan anses som passende eller forholdsmæssig.

Hvad angår § 55 om transparens bør det fremgå, at hvis en bruger, producent eller udgiver ikke overholder bestemmelsen om transparens, må det betragtes som en misligholdelse af kontrakten, fx en musikforlagskontrakt, streamingaftale eller filmaftale.

Vi finder, at forslaget til overgangsbestemmelse i § 91, stk. 7, grundlæggende er afbalanceret.

Hvad angår forholdet til aftalejusteringsbestemmelsen i § 55 a burde den tidsmæssige anvendelse udstrækkes til ikke blot aftaler, der er mindre end 10 år gamle, til aftaler som er mindre end 15 år gamle; det forekommer rimeligt, at alle aftaler indgået i den digitale streamingæra kan justeres vederlagsmæssigt, hvis værdien af rettighederne viser sig at være større end oprindelig forudsat. Fx blev Spotify lanceret i 2008, mens Netflix begyndte med streaming i 2007.

Det bør præciseres, at § 55 a også gælder for alle aftaler, der forlænges eller blevet forlænget, bekræftet eller lignende efter den bagudrettede skæringsdato, herunder ved udnyttelse af en option.

Med venlig hilsen
Andreas Hemmeth, Autor
Sine Tofte Hannibal, Dansk Komponistforening
Tobias Stenkjær, DPA – Danske Populærautorer

Amalie Sejer Clemensen

Fra: Lone Nyhuus <lony@filmkomponister.dk>
Sendt: 4. april 2023 14:11
Til: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya; Amalie Sejer Clemensen; Jesper Diernisse Langsted
Cc: Dicle Duran Nielsen
Emne: SV: Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)
Vedhæftede filer: Koda_høringssvar - Forslag til ændring af OHL - dele af DSM.pdf
Prioritet: Høj

Til rette vedkommende

Brancheklubben for Film og Mediekomponister repræsenterer 130 danske professionelle film- og mediekomponister - alle er medlemmer af Koda.

Vi støtter op om Kodas fremsendte høringssvar (sat ind som kopi)

Vi står selvfølgelig til rådighed med yderligere oplysninger.

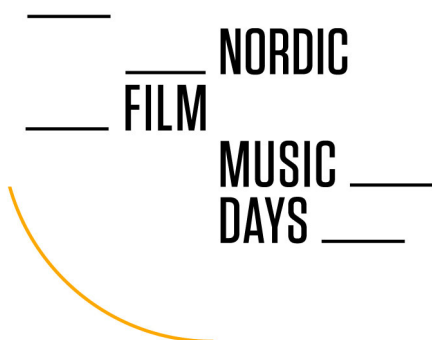
Lone Nyhuus | Daglig leder

[Brancheklubben for Film- og Mediekomponister](#) | [Nordic Film Music Days](#)

CVR 40 34 90 65 | c/o Koda | Lautrupsgade 9 | DK 2100 Ø

+ 45 2384 2456 | skype: lonyhuus | whereby.com/filmkomponister

lony@filmkomponister.dk

Fra: Dicle Duran Nielsen <ddn@koda.dk>

Sendt: 3. april 2023 11:03

Til: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya <zeog@kum.dk>; ascl@kum.dk; Jesper Diernisse Langsted <jdl@kum.dk>

Emne: SV: Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Høringsudkastet til §§ 11 b og 11 c i ophavsretsloven om tekst- og datamining

Kære Nicky Valbjørn Trebbien

Som led i høringen over udkast til ændring af ophavsretsloven vedr. implementering af DSM-direktivet finder nedenstående organisationer anledning til at rette denne fælleshenvendelse til Kulturministeriet.

Udnyttelse af værker ved hjælp af kunstig intelligens (AI) er i rivende udvikling. Der er udviklet teknikker til at gennemgå, skrabe og reproducere ophavsretsbeskyttet materiale med henblik på frembringelse af nye eller bearbejdede værker. Dette gælder ikke alene på tekst- og billedområdet, men også når det gælder musik og audiovisuelle værker og optagelser, herunder tv. Dette er en udvikling, som vi alle – myndigheder såvel som rettighedshaverorganisationer – må følge nøje, da AI synes at indebære en helt ny måde at udnytte værker på.

DSM-direktivets art. 3 og 4 om tekst- og datamining er vigtige bestemmelser, som rettighedshaverne tillægger stor betydning.

Rettighedshaverne er skeptiske over for enhver indskrænkning i eller undtagelse fra den ophavsretlige eneret og mener, at tekst- og datamining i lighed med andre former for udnyttelse af ophavsretligt beskyttet materiale bør ske efter aftale med rettighedshaverne, dvs. i form af licensering, hvis rettighedshaverne ønsker at licensere udnyttelsen.

Disse bestemmelser om tekst- og datamining skal også ses i lyset af den hastige udvikling inden for kunstig intelligens (AI) og fx lanceringen af ChatGPT, DALL-E2 og Bard. AI åbner for helt nye måder at udnytte ophavsretligt beskyttet materiale på, herunder ved at skrabe omfattende materiale som input til en robot eller lignende, som bruger inputtet i et output (tekst, billede, musik osv.).

Implementeringen skal selvfølgelig respektere de lovgivningsforpligtelser, der følger af direktivbestemmelserne. Samtidig bør implementeringen i videst muligt omfang respektere rettighedshavernes selvbestemmelsesret, dvs. retten til at bestemme over det materiale, de er indehavere af ophavsretten til. På dette område er det vigtigt at forstå, at tekst- og datamining i stigende omfang repræsenterer en værdi for de kommercielle foretagender, herunder ikke mindst globale techgiganter og udbydere af AI-tjenester, der udfører tekst- og datamining, men

udnyttelsen repræsenterer også en stor værdi for forlag, udgivere, producenter, forfattere, journalister, billedskabere, sangskrivere, musikere, skuespillere og andre rettighedshavere, som derfor i en række tilfælde ikke finder grundlag for at tillade andre tekst- og datamining i deres materiale og i andre tilfælde er interesserede i licensordninger.

Det er afgørende, at reglerne om tekst- og datamining indrettes på en sådan måde, at techgiganterne ikke – som det er sket på andre områder – via lovgivningen får mere eller mindre uhindret adgang til at drive kommerciel rovdrift på ophavsretligt beskyttet indhold, uden at de retmæssige ejere af dette indhold kan sige fra, bestemme omfanget af eller få en rimelig betaling for udnyttelsen af indholdet.

Territorialitetsudfordringen med internettet bør ikke være en hindring. Vi har to undtagelsesbestemmelser i et europæisk direktiv, som forudsætter, at tekst- og datamining af ophavsretsbeskyttet materiale er en handling, der kræver samtykke fra rettighedshaverne. Danmark kan selvfølgelig kun regulere handlinger på dansk territorium. Dette faktum bør ikke få den danske lovgiver til på forhånd at give op over for de grænseoverskridende udfordringer med tekst- og datamining.

Det er i dette lys, at Danmark bør implementere art. 3 og 4.

For det første bør art. 3 og 4 implementeres så snævert som muligt. Det skal sikres, at kun selve den eksemplarfremsstilling, der indgår i tekst- og datamining, tillades i medfør af bestemmelsen og kun de på eksakte vilkår, der følger af bestemmelserne. Bestemmelserne om sikkerhedsniveau og opbevaring skal overholdes nøje.

Art. 4, stk. 3, om opt out-fra undtagelsesbestemmelsen bør i den danske ophavsretslov udformes på en sådan måde, at der ikke lægges urimelige administrative, tekniske eller økonomiske byrder på rettighedshaverne for at tage det omhandlede forbehold. Dette skal ses på baggrund af, at systemet i art. 4 som bekendt er omvendt i forhold til den måde, ophavsretten normalt fungerer på, hvor rettighedshaverne har eneretten automatisk uden at skulle tage forbehold eller lignende over for andres udnyttelse; systemet burde følge den normale ophavsret, men når art. 4 er formuleret, som den er, bør den implementeres på en sådan måde, så lovgiver i videst mulig udstrækning respekterer grundlæggende ophavsretsprincipper. Disse principper bør også gælde i det digitale miljø for at sikre de indtægtskilder, der i dag er med til at finansiere innovation, skabelse og produktion af nyt indhold.

Organisationerne kan her konstatere, at lovbemærkningerne til § 11 b, stk. 3, lægger sig tæt op ad direktivets betragtning 18, herunder med udtrykket "ensidige erklæringer". Det bør imidlertid fremgå endnu klarere, at et sådant forbehold fra en rettighedshaver eller en gruppe af rettighedshavere (herunder en organisation på vegne af dens medlemmer) bør kunne tages på enhver tænkelig maskinlæsbar måde uden tekniske eller formelle krav; erklæringen skal generelt

kunne omfatte samtlige værker m.v., som rettighedshaveren har rettigheder til. En meddelelse på rettighedshaverens eller organisationens hjemmeside bør være tilstrækkelig. Det skal være techfirmaet, der vil udføre tekst- og datamining, der alene har ansvaret for at sikre sig indsigt i, om en rettighedshaver til materialet har optet ud af bestemmelsen.

Med henvisning til denne sætning i direktivets betragtning 18: "Rettighedshavere bør kunne træffe foranstaltninger til at sikre, at deres forbehold i denne henseende respekteres" – bør det fremgå af lovbemærkningerne, at brugerne af undtagelsen (techfirmaerne) skal offentliggøre metadata om de datasæt (fx titler, forfattere og andre ophavsmænd, ISBN, ISAN osv.), der er indsamlet med tekst- og datamining; kun derved kan rettighedshaverne kontrollere, om et forbehold er respekteret.

Hvad angår lovligt forlæg bør det fremgå af lovbemærkningerne til §§ 11 b og 11 c, at ophavsretslovens § 11, stk. 3, også finder anvendelse her, dvs. i tillæg til de udtrykkelige bestemmelser om lovlig adgang i § 11 b, stk. 2, og § 11 c, stk. 1. Det har bl.a. den betydning, at kravet om lovlig adgang eller lovligt forlæg også indbefatter, at tekniske beskyttelsesforanstaltninger ikke må være omgået. Kulturministeriet opfordres til at præcisere, at betingelsen om lovlig adgang og lovligt forlæg gælder, uanset om omgåelsen måtte være sket i et andet land; det afgørende er alene, at den relevante reproduktionshandling m.v. finder sted på dansk territorium.

Lovbemærkningerne til forslaget til § 11 c for så vidt angår offentlig-private partnerskaber er for unuancerede. Det er for vidtgående, når det anføres, at private partnere også er omfattet af § 11 c. Dette harmonerer efter organisationernes opfattelse ikke med betragtning 11 i DSM-direktivet, der hvad angår dette spørgsmål har følgende ordlyd:

"I tråd med den eksisterende EU-forskningspolitik, der tilskynder universiteter og forskningsinstitutter til at samarbejde med den private sektor, bør forskningsinstitutioner også være omfattet af en sådan undtagelse, når de udfører deres forskningsaktiviteter inden for rammerne af offentlig- private partnerskaber. Selv om denne undtagelse fortsat kun bør gælde for forskningsinstitutioner og kulturarvsinstitutioner, bør de også kunne lade deres private partnere foretage tekst- og datamining, herunder ved at benytte deres teknologiske værktøjer."

Det afgørende er direktiv- og lovteksten, hvorefter det er en forudsætning, at de relevante handlinger foretages af forsknings- eller kulturarvsinstitutionen.

I tilfælde af et OPP-samarbejde vil en privat partner, der er tilknyttet den offentlige institution, kunne foretage tekst- og dataminingen og levere teknologiske værktøjer som led i dette samarbejde, men heri ligger, at resultatet af denne tekst- og datamining skal blive hos forsknings- eller kulturarvsinstitutionen. Det er af afgørende betydning, at denne OPP-åbning ikke vil kunne bruges af kommercielle virksomheder til at omgå den bestemmelse, der er tiltænkt dem, nemlig §

11 b, ved at indgå i et OPP-samarbejde. Kontrol og udnyttelse af tekst- og dataminingen samt udbyttet heraf skal forblive hos den offentlige partner, ikke overlades til den private, medmindre dette er hjemlet i § 11 b.

Dette bør præciseres i lovbemærkningerne, således at der ikke åbnes en ladeport for private virksomheders kommercielle tekst- og datamining under dække af samarbejde med offentlige forsknings- eller kulturarvsinstitutioner.

Venlig hilsen

Dansk Artist Forbund

Dansk Skuespillerforbund

Dansk Journalistforbund

Autor / Komponister og Sangskrivere

FAF (Film- og tv-arbejderforeningen)

Danske Scenografer

Danske Dramatikere

DPA - professionelle sangskrivere og producere

Dansk Filmfotograf Forbund

Dansk Filmklipperselskab

RettighedsAlliancen

Musikforlæggerne i Danmark

Producentforeningen

Dansk Musiker Forbund

Danske Forlag

Danske Sceneinstruktører

Dansk Forfatterforening

PRD (Producent Rettigheder Danmark)

Copydan Tekst & Node

Fra: [Zebbie Elisabeth Oyier Gaya](#)
Til: [Amalie Sejer Clemensen](#)
Emne: VS: Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)
Dato: 12. april 2023 10:33:07

Fra: Wilbert van der Meer <wm.stu@cbs.dk>

Sendt: 3. april 2023 22:24

Til: Jesper Diernisse Langsted <jdl@kum.dk>

Cc: Amalie Sejer Clemensen <ascl@kum.dk>; Zebbie Elisabeth Oyier Gaya <zeog@kum.dk>; Kira Vinberg <kv@dkuni.dk>; Gert Poulsen <gp.lib@cbs.dk>

Emne: Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

KUM

Att. Zebbie Elisabeth Oyier Gaya

Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

CBS' bibliotek har følgende kommentarer til forslaget:

Vedrørende "Anvendelse af værker i undervisningsaktiviteter" §13 og §13a

- Der er potentiel usikkerhed omkring studerende, som opholder sig uden for Danmarks grænser, fx fjernstuderende bosat uden for EU og studerende på CBS' undervisningshold i Kina
- Selv om der i bemærkningerne er henvisning til "legal fiction" er dette et tricky juridisk begreb, som kan tolkes i forskellige retninger

Vedrørende "Text- og datamining" §11b og §11c

- Generelt åbnes der op for adgang til data, hvis der er tale om videnskabelig forskning – mens behovet for studerendes adgang ikke er nævnt. Det virker ikke som om, at studerendes analyser i forbindelse med opgaveskrivning indgår i definitionen af videnskabelig forskning
- Både i 11 b, stk 3 og 11c, stk 3 gives der muligheder for rettighedshavere at lave tekniske bespænd for adgangen til forskningsbrug

Venlig hilsen

Wilbert

Wilbert van der Meer

Sekretariatschef | Director

Internationalt kontor | International Office

Uddannelse og Kvalitet | Education and Quality |

Copenhagen Business School |

Finsensvej 6, 1.38 | **DK-2000** Frederiksberg

Tel.: (+45) 3815 3322 | Mob.: (+45) 2349 3450 | wm.stu@cbs.dk

11. april 2023

Til Kulturministeriet

Høring om forslag til lov om ophavsret

Copydan AV-foreningerne (der består af Copydan Verdens TV, Copydan AVU-medier, Copydan KulturPlus og Copydan Arkiv) har følgende bemærkninger til udkastet til ændring af ophavsretsloven.

Da Copydan AV-foreningerne både repræsenterer tv-, musik- og filmproducenter samt skabende og udøvende kunstnere, har vi ingen bemærkninger til implementering af direktivets kap. 3 om rimelige kontrakter mv. For så vidt angår det vi har bemærkninger til, så finder vi helt overordnet, at der er tale om et fornuftigt og afbalanceret forslag, som flugter med det DSM-direktiv, der skal implementeres.

Copydan AV-foreningerne, som overordnet benytter aftalelicens i non-profit rettighedsforvaltningen, kan fuldt ud tilslutte sig og genkende Kulturministeriet positive beskrivelse af aftalelicensmodellen. Ikke mindst på undervisningsområdet fungerer det særdeles godt, idet uddannelsesinstitutionerne får dækkende licenser, mens rettighedshaverne sikres en rimelig betaling. Vi har ingen bemærkninger til selve forslagene til §§ 13 og 13 a, som forekommer direktivkonforme og samstemmende med den velkendte aftalelicensmodel. Udtrykket "anskueliggørelse i undervisningsvirksomhed" er i samsvar med direktivet og Bernerkonventionen, herunder præciseringen af, at undtagelsen ikke omfatter visning af hele film eller tv-programmer, men kun mindre uddrag på visse betingelser.

Vi har kun få bemærkninger til disse forslag om undervisning:

- Der bør være mulighed for, at parterne i relation til fastsættelse af vederlag efter § 13 a, stk. 5, kan få en eventuel tvist afgjort af Ophavsretslicensnævnet. Dette vil sikre begge parter i tilfælde af en mulig konflikt om størrelsen af vederlaget.
- Undtagelsen i § 13 a kolliderer med undtagelsen i § 21 for så vidt angår undervisning. Vi går ud fra, at det blot er en manglende følgetilretning, at undervisningsdelen af § 21 ikke foreslås ophævet. Under alle omstændigheder vil vi opfordre til denne løsning, som bedst stemmer med intentionerne med DSM-direktivets art. 5 og Kulturministeriets almene motivering bag forslagene til §§ 13 og 13 a.
- Hvad angår udtrykket "passende licenser" i § 13 a, er det vores opfattelse, at det i lovbemærkningerne kan fremgå endnu klarere, at det forhold, at en forvaltningsorganisation ikke tilbyder adgang til alle værker eller fuldstændig adgang til enhver tænkelig udnyttelse, ikke er ensbetydende med, at rettighedshaverne ikke har tilbudt passende licenser. Uanset visse vilkår er der således stadig tale om en passende licens, såfremt denne med rimelighed kan siges at dække undervisningsinstitutionernes behov på området, der som minimum dækker behovet for anskueliggørelse, som det allerede ganske korrekt fremgår af lovbemærkningerne.
- Bestemmelsen i § 48, stk. 2, skal afspejle den reviderede § 13. Broadcastere er også streamingtjenester, og dele af broadcastindholdet er on demand only, som også er relevant i undervisningsvirksomhed. § 48, stk. 2, bør derfor – og ud fra princippet om teknologineutralitet – udvides til ikke blot at omfatte radio- og tv-udsendelser, men også on demand-indhold.

Hvad angår aftalelicens generelt bakker Copydan AV-foreningerne op om de to præciseringer af § 50 om repræsentationsspørgsmålet:

- Ændringen til "tilstrækkelig repræsentativ" følger direkte af lovtæksten til direktivets art. 12 (stk. 3, litra a) og skaber sikkerhed for, at der altid vil være en kollektiv organisation, der kan lave aftalelicenser med brugerne.
- Ændringen vedrørende repræsentationens omfang følger af, at art. 12 taler om repræsentation til at indgå en aftale (stk. 1, nr. 2), dvs. ikke blot den faktiske indgåede aftale. Også betragtning 44 om at "tilbyde licenser" og praksis fra EU-Domstolen, som der refereres til i lovbemærkningerne, bekræfter, at der er tale om præciseringer, der følger af pligtmæssig direktivimplementering.

Endelig har vi enkelte bemærkninger til forslaget til om transparens, for så vidt angår audiovisuelle streamingtjenester.

For alle grupper af rettighedshavere til værker i audiovisuelle streamingtjenester: ophavsmænd, udøvende kunstnere og producenter og disses forvaltningsorganisationer og andre repræsentanter er data afgørende. Data om, hvilket beskyttet værk der er udnyttet og omfanget af denne udnyttelse. Det er vigtigt i forbindelse med vederlagsberegning og kontrol samt vederlagsfordeling som led i kollektiv forvaltning, men det har også bredere betydning for rettighedshaverne, herunder i relation til vurdering af værdien af det beskyttede materiale og potentialet for fremtidige udnyttelsesaftaler. Ikke mindst når det gælder i forhold til audiovisuelle streamingtjenester mv., er der behov for at sikre en klar lovhjemlet pligt for disse tjenester til at afgive data til rettighedshaverne. Det skyldes, at der i modsætning til broadcasteres seertal for flow-tv, som der traditionelt er fuld indsigt i, ofte ikke fra techgiganternes side gives transparente oplysninger om antal streams mv. (on demand-udnyttelse) til rettighedshaverne bag det kreative indhold.

Copydan AV-foreningerne noterer, at Kulturministeriet i udkastet til § 55 i lovtæksten har tilføjet ordet "udnyttelsesomfang", og at det i lovbemærkningerne præciseres, at det, der skal gives data om, indbefatter "omfanget og karakteren af udnyttelsen, brugsdata, herunder eksempelvis antal visninger, streams eller transaktioner". Denne afgrænsning matcher behovet for data i forhold til audiovisuelle streamingtjenester. Vi savner imidlertid en klar omtale i lovbemærkningerne af, at ikke mindst audiovisuelle streamingtjenester er blandt dem, der kan afkræves disse brugsdata, og at film- og tv-producenter, der har erhvervet rettigheder fra ophavsmænd og udøvende kunstnere, også i eget navn kan kræve disse oplysninger fra tjenesterne.

Copydan AV-foreningerne finder, at en overgangsbestemmelse som forslået i § 91, stk. 7, for så vidt angår den tidsmæssige anvendelse af transparensforpligtelsen, når det gælder audiovisuelle streamingtjenester, vil udgøre et fornuftigt kompromis mellem de modsatrettede interesser.

En tilpasning af forslaget om transparens, for så vidt angår audiovisuelle streamingtjenester, vil kunne gøres som en selvstændig bestemmelse.

Amalie Sejer Clemensen

Fra: Nicky Valbjørn Trebbien
Sendt: 24. marts 2023 10:42
Til: Jesper Diernisse Langsted
Emne: VS: DSM-direktivets art. 3 og 4: Tekst- og datamining

Med venlig hilsen

Nicky Valbjørn Trebbien

Kontorchef
Ophavsret & Jura

Kulturministeriets departement
E-mail: ntv@kum.dk
Tlf. direkte.: +45 50 91 77 12
www.kum.dk

Fra: Torben Gammelgaard <tga@visda.dk>
Sendt: 23. marts 2023 14:32
Til: Nicky Valbjørn Trebbien <ntv@kum.dk>
Cc: Mads Brandstrup <mab@danskemedier.dk>; Holger Rosendal (<hrd@danskedagblade.dk>; Karen Rønde <kr@dpcmo.dk>; Lars Lindskov (<larslindskov@mail.dk>; Anders Kristian Rasch <akr@tekstognode.dk>; 'Peter Schønning' <ps@ophavsretsadvokaten.dk>; Bo Tiedal <bti@visda.dk>; Martin Kyst <mky@tekstognode.dk>; Christine Bødtcher-Hansen <cbh@danskeforlag.dk>; 'mortenvisby@hotmail.com' (<mortenvisby@hotmail.com>)
Emne: RE: DSM-direktivets art. 3 og 4: Tekst- og datamining

Kære Nicky

I forlængelse af nedenstående fælleshenvendelse af 16. februar vil Copydan Tekst & Node, VISDA, Danske Medier, DPCMO, Danske Forlag og Dansk Forfatterforening i denne supplerende fælleshenvendelse kommentere to aspekter af Kulturministeriets høringsudkast til ændring af ophavsretsloven for så vidt angår tekst- og datamining, idet det bemærkes, at organisationerne også vil fremkomme med deres synspunkter i høringsvar.

For det første vil vi gentage opfordringen til at indføre en specifik aftalelicens på tekst og datamining-området. Vi er helt med på, at den generelle aftalelicens i § 50, stk. 2, også vil kunne bruges i relation til tekst- og datamining, men principielt er det vigtigt med en specifik aftalelicens på dette område som et signal fra lovgivningsmagten om, at rettighedsklarering og kollektive aftaler er i samfundets interesse som en bæredygtig håndtering af tekst- og datamining, der involverer ophavsretsbeskyttet materiale. Tekst- og datamining har også væsentlig værdi for rettighedshaverne. Hertil kommer, at kun en specifik aftalelicens kan give kompetence til Ophavsretslicensnævnet til at fastsætte vederlag i tilfælde af uenighed herom.

For det andet mener vi, at lovbemærkningerne til forslaget til § 11 c for så vidt angår offentlig-private partnerskaber er for unuancerede. Det er for vidtgående, når det anføres, at private partnere også er omfattet af § 11 c. Dette harmonerer efter vores opfattelse ikke med betragtning 11 i DSM-direktivet, der hvad angår dette spørgsmål har

følgende ordlyd: "I tråd med den eksisterende EU-forskningspolitik, der tilskynder universiteter og forskningsinstitutter til at samarbejde med den private sektor, bør forskningsinstitutioner også være omfattet af en sådan undtagelse, når de udfører deres forskningsaktiviteter inden for rammerne af offentlig- private partnerskaber. Selv om denne undtagelse fortsat kun bør gælde for forskningsinstitutioner og kulturarvsinstitutioner, bør de også kunne lade deres private partnere foretage tekst- og datamining, herunder ved at benytte deres teknologiske værktøjer." Det afgørende er direktiv- og lovteksten, hvorefter det er en forudsætning, at de relevante handlinger foretages af forsknings- eller kulturarvsinstitutionen. I tilfælde af et OPP-samarbejde vil en privat partner, der er tilknyttet den offentlige institution, kunne foretage tekst- og datamining og levere teknologiske værktøjer som led i dette samarbejde, men heri ligger, at resultatet af denne tekst- og datamining skal blive hos forsknings- eller kulturarvsinstitutionen. Det er af afgørende betydning, at denne OPP-åbning ikke vil kunne bruges af kommercielle virksomheder til at omgå den bestemmelse, der er tiltænkt dem, nemlig § 11 b, ved at indgå i et OPP-samarbejde. Kontrol og udnyttelse af tekst- og datamining samt udbyttet heraf skal forblive hos den offentlige partner, ikke overlades til den private, medmindre dette er hjemlet i § 11 b. Dette bør præciseres i lovbemærkningerne, således at der ikke åbnes en ladeport for private virksomheders kommercielle tekst- og datamining under dække af samarbejde med offentlige forsknings- eller kulturarvsinstitutioner.

Med venlig hilsen

Torben Gammelgaard
Adm. direktør / CEO

Telefon: 31 40 60 00
Mobil: 27 22 09 10
Bryggervangen 8
2100 København Ø
<http://www.visda.dk/>

From: Torben Gammelgaard
Sent: 16. februar 2023 13:50
To: Nicky Thomas Valbjørn (ntv@kum.dk) <ntv@kum.dk>
Cc: Mads Brandstrup <mab@danskemedier.dk>; Holger Rosendal (hrd@danskedagblade.dk) <hrd@danskedagblade.dk>; Karen Rønde <kr@dpcmo.dk>; Lars Lindskov (larslindskov@mail.dk) <larslindskov@mail.dk>; Anders Kristian Rasch <akr@tekstognode.dk>; 'Peter Schønning' <ps@ophavsretsadvokaten.dk>; Bo Tiedal <bti@visda.dk>; Martin Kyst <mky@tekstognode.dk>
Subject: DSM-direktivets art. 3 og 4: Tekst- og datamining

Kære Nicky

I forlængelse af tidligere henvendelser om fase to af implementeringen af DSM-direktivet vil vi i denne fælleshenvendelse fra Copydan Tekst & Node, VISDA, Danske Medier og DPCMO fokusere på tekst- og datamining.

DSM-direktivets art. 3 og 4 om tekst- og datamining er vigtige bestemmelser, som de rettighedshavere, vi repræsenterer, tillægger dem stor betydning, som vi også i vores løbende dialog med jer har gjort opmærksom på. De ophavsmænd, forlag og udgivere, som indgår i Copydan Tekst & Node, VISDA, Danske Medier og DPCMO, er skeptiske over for enhver indskrænkning i eller undtagelse fra deres ophavsretlige enerettigheder og ser helst, at tekst- og datamining i lighed med andre former for udnyttelse af ophavsretligt beskyttet materiale sker efter aftale med rettighedshaverne, dvs. i form af licensering, hvis rettighedshaverne ønsker at licensere udnyttelsen.

Det er i dette lys, at Danmark bør implementere art. 3 og 4.

Kulturministeriet

Att.: Jesper Diernisse Langsted (jdl@kum.dk)

11.04.2023

Høringssvar til lovforslag om ændring af ophavsretsloven (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Kulturministeriet har den 10. marts 2023 sendt udkast til forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked) i høring.

Copydan Tekst & Node takker for muligheden for at afgive bemærkninger til lovforslaget.

Generelt om Copydan Tekst & Node

Copydan Tekst & Node er en kollektiv forvaltningsorganisation for rettighedshavere, som skriver og udgiver litterære værker, musikværker og dramatiske værker. Copydan Tekst & Node har eksisteret som kollektiv forvaltningsorganisation siden 1980 og omfatter i dag ni autororganisationer og fem udgiverorganisationer.

Copydan Tekst & Nodes forretningsområde vedrører indgåelse af kopieringsaftaler med dels alle institutioner i uddannelsessektoren om kopiering i undervisningsøjemed, dels erhvervsvirksomheder, foreninger og statslige institutioner m.fl. om kopiering til intern brug. Derudover indgår Copydan Tekst & Node licensaftaler med kulturarvsinstitutioner, foreninger og udgivere om kopiering og tilgængeliggørelse for almenheden. Baggrunden for licensaftalerne er aftalelicensbestemmelserne i ophavsretsloven.

Bemærkninger til bestemmelser i lovforslaget

Copydan Tekst & Node er enige i Kulturministeriets vurdering, jf. lovforslagets punkt 2.2.3, af, at aftalelicenssystemet i Danmark er særdeles velfungerende, samt at aftalelicenssystemet er en velegnet, simpel og ubureaukratisk løsning til at sikre opretholdelse af den overordnede balance mellem hensynet til at sikre rettighedshavere betaling for brug af deres værker, og hensynet til at brugernes adgang ikke skal begrænses unødigt.

Copydan Tekst & Node vil i det følgende knytte bemærkninger til konkrete bestemmelser i lovforslaget. Bemærk, at bestemmelserne ikke behandles i kronologisk rækkefølge.

Ad. Lovforslagets § 13 og § 13 a "Anvendelse af værker i undervisningsaktiviteter"

Et af Copydan Tekst & Nodes kerneområder er at indgå aftaler med undervisningsinstitutioner, som gør det muligt for institutionerne at anvende kopier af ophavsretligt beskyttet tekst- og nodemateriale i undervisningen. Dette er, som nævnt ovenfor, muliggjort af aftalelicenssystemet. Kopiering i undervisningsøjemed af tekster og noder er i vid udstrækning dækket af disse aftaler.

Copydan Tekst & Node bakker op om den lovtekniske løsning, hvormed lovforslaget implementerer direktivets artikel 5 i §§ 13 og 13 a, og har især noteret sig:

- at licenseringsmuligheden har forrang frem for undtagelsesbestemmelsen; aftalelicensordningen gøres til hovedreglen.
- at undtagelsesbestemmelsen indeholder et krav om compensation af rettighedshaverne.
- at afgrænsningen til, at institutionerne skal anvende sikre, elektroniske netværk, der kun er tilgængelige for en undervisningsinstitutions elever, studerende og lærere, i vid udstrækning passer til eksisterende krav i licensaftalerne.
- At den nye "legal fiction"-konstruktion for grænseoverskridende undervisning i § 13, stk. 4, og § 13 a, stk. 4 er en velegnet løsning, som vil imødekomme mange af de udfordringer, der ses på tekstområdet.

Copydan Tekst & Node hæfter sig ved, at Kulturministeriet i lovforslaget skriver: *"Da det gældende aftalelicenssystem dækker en langt bredere brug af værker til undervisningsbrug end forslaget til § 13 a, er det Kulturministeriets klare forventning, at brugen af aftalelicenssystemet vil fortsætte som hidtil. Det forventes derfor, at undervisningsinstitutioners brug af værker i langt større grad vil ske efter aftale end den foreslåede § 13 a".*

Disse bemærkninger kan Copydan Tekst og Node fuldt ud tilslutte sig, og aftaler bør derfor i fremtiden være den altovervejende hovedregel. En af grundene til det er, at aftaler er mest smidige og kan understøtte de konkrete behov, som uddannelsesinstitutionerne måtte have. Hertil kommer, at omfanget af materiale, der kan kopieres i henhold til aftalerne, er klart større end den brug, der kan finde sted i medfør af den foreslåede undtagelse i § 13 a.

Copydan Tekst & Node opfordrer dog til, at der som følge af lovforslagets § 13 og § 13 a foretages en konsekvensændring af ophavsretslovens § 21. Det foreslås således, at "eller undervisning" udgår i § 21, stk. 1, nr. 2, samt at ordene "samt for fremførelse i undervisningsvirksomhed" udgår i § 21, stk. 2. Herved skabes der klarhed over, at den samlede klarering til undervisningsbrug på tekstområdet skal finde sted efter

bestemmelserne i § 13 og § 13 a, og samtidig undgås det, at der skabes unødigt forvirring og fortolkningstvivl for brugere og rettighedshavere.

Særligt for så vidt angår lovforslagets § 13 finder Copydan Tekst & Node anledning til at bemærke følgende:

- Copydan Tekst & Node finder det særdeles positivt, at bestemmelsen udvides til også at omfatte "tilgængeliggørelse for almenheden". Dertil kommer udvidelsen til, at bestemmelsen omfatter "offentliggjorte værker" frem for "udgivne værker", hvilket Copydan Tekst & Node hilser velkomment. Begge disse udvidelser er med til at fremtidssikre det velfungerende aftalelicenssystem i Danmark og Copydan Tekst & Nodes mulighed for at kunne imødegå den teknologiske udvikling ved indgåelse af licensaftaler med undervisningsinstitutionerne. Udvidelsen til at omfatte "tilgængeliggørelse for almenheden" bringer aftalelicens på linje med bestemmelsen i direktivets art. 5, hvilket også er positivt.

Særligt hvad angår lovforslagets § 13 a finder Copydan Tekst & Node anledning til at fremhæve følgende:

- Det er positivt, at der i § 13 a er en klar afgrænsning af undtagelsens anvendelsesområde. Det fremgår således, at den kun finder anvendelse *"I det omfang, at der ikke findes passende licenser, kan der til brug for formål, der udelukkende tjener til anskueliggørelse i undervisningsvirksomhed, fremstilles eksemplarer og foretages tilgængeliggørelse for almenheden af mindre dele eller uddrag af værker..."*. Over for afgrænsningen vedr. passende licenser lægger Copydan Tekst & Node vægt på, at det fremgår af bemærkningerne under punkt 2.2.3, at det er Kulturministeriets opfattelse, at aftalelicenssystemet på undervisningsområdet er "særdeles velfungerende", samt *"at de eksisterende licensordninger er lettilgængelige for uddannelsesinstitutionerne, og at institutionerne er bevidste omkring aftalelicensernes eksistens."* Dette understøttes yderligere af de specielle bemærkninger til § 13, hvoraf det fremgår, at *"Med udtrykket passende licenser forstås licenser, som er lettilgængelige for uddannelsesinstitutionerne, og som med rimelighed kan siges at dække de behov for anskueliggørelse i forbindelse med undervisning, som er fastsat i direktivets artikel 5"*.
- Copydan Tekst & Node er enig i Kulturministeriets forståelse af begrebet "anskueliggørelse", hvor det står beskrevet som, at *"formålet med artikel 5, stk. 1 dermed ikke er at give adgang til fri brug af værker i deres helhed. Anskueliggørelse giver alene mulighed for at anvende dele eller uddrag af værker og kan ikke træde i stedet for materialer, der primært er beregnet til uddannelsesmarkedet"*.

- Copydan Tekst og Node støtter forslaget til § 13 a, stk. 5, hvori der indføres krav om en rimelig kompensation til rettighedshaverne. Dette sikrer parallelitet med den aftalebaserede løsning i § 13.

Copydan Tekst & Node bakker, som ovenfor nævnt, op om den tekniske løsning, hvormed lovforslaget implementerer direktivets artikel 5, ligesom Copydan Tekst og Node kan bekræfte Kulturministeriets opfattelse af, at aftalelicenssystemet på undervisningsområdet er velfungerende, hvor licensordninger er lettilgængelige.

Copydan Tekst & Node opfordrer dog til, at der i forlængelse af § 13 a, stk. 5, om ophavsmandens krav på rimelig kompensation, indføres en mulighed for at forelægge spørgsmål om uoverensstemmelse om vederlagets størrelse for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Ophavsretslicensnævnet har kompetence efter den eksisterende § 13, stk. 5, og denne kompetence foreslås videreført. Det vil skabe et unødvendigt "hul" mellem § 13 og § 13 a, såfremt Nævnet ikke får kompetence efter § 13 a. Det kan i denne forbindelse nævnes, at Nævnet allerede er tildelt kompetence efter den eksisterende § 17 (om eksemplarfremsstilling til syns- og læsehandicappede), hvor kriterierne også er "rimelig kompensation" og "potentielt skade". Det fremgår af bemærkningerne til § 13, at det er op til parterne selv at fastsætte niveauet for kompensation. Copydan Tekst & Node opfordrer dog til, at niveauet for kompensation tager udgangspunkt i allerede kendte vederlæggelser på undervisningsområdet, herunder Copydan Tekst & Nodes licenser. Det vil derfor også være naturligt, at eventuelle uenigheder skal kunne forelægges Ophavsretslicensnævnet.

Ad. Lovforslagets ændringer i § 50 "Aftalelicens"

Copydan Tekst & Node har eksisteret siden begyndelsen af 1980'erne og har igennem årene vist sin eksistensberettigelse ved at tilpasse sine forretningsmodeller til den skiftende teknologiske udvikling. Copydan Tekst & Node har stor erfaring med at indgå licensaftaler med brugere på baggrund af aftalelicensbestemmelserne i ophavsretslovens §§ 13, 14, 16 b og 50, stk. 2.

Copydan Tekst & Node er enig i, at direktivets artikel 12 harmonerer med gældende dansk ret, og at alene få tilpasninger er nødvendige. Art. 12 er særdeles positiv for aftalelicenssystemet i Danmark og de øvrige nordiske lande, da det er en europæisk accept af systemet.

I forhold til lovforslagets bemærkninger vedr. aftalelicensbestemmelserne finder Copydan Tekst & Node anledning til at bemærke følgende:

- Copydan Tekst & Node har noteret sig, at § 50, stk. 1 med lovforslaget udvides til også at omfatte § 16 c om værker, der ikke længere forhandles ("out of commerce"). Udvidelsen er en bekræftelse af, at aftalelicenssystemet er velegnet til at klarere rettigheder i situationer, hvor det ikke er muligt at klarere individuelt, og hvor der enten er tale om en stor mængde værker i forbindelse med institutionaliseret udnyttelse, eller hvor rettighedshaverne er svære eller umulige at finde frem til. Copydan Tekst & Node har i en række tilfælde indgået aftaler på grundlag af aftalelicensen med kunder, som blandt andet omfatter værker, der ikke længere forhandles. Der vil fortsat være behov for at kunne indgå licensaftaler, men hvorvidt det vil skulle ske efter § 16 c eller § 50, stk. 2, vil udgøre en konkret vurdering fra sag til sag. Det bemærkes, at Tekst & Nodes aftaler i flere tilfælde også har omfattet forældreløse værker, uanset de særregler der findes for disse i ophavsretsloven.
- Copydan Tekst & Node har derudover noteret sig, at lovforslaget indeholder en udvidelse af ophavsmændenes adgang til at nedlægge forbud mod udnyttelsen af et værk, jf. de foreslåede ændringer til ophavsretslovens § 14, § 16 b samt i § 17, stk. 3. Copydan Tekst & Node indgår og administrerer allerede en række licensaftaler efter ophavsretslovens § 50, stk. 2, hvori der er en forbudsret for ophavsmanden. Forbudsmuligheden er i praksis alene udnyttet i ganske få tilfælde, men det må forventes, at udvidelsen af forbudsmuligheden, navnlig for så vidt angår området for § 14, vil bevirke, at flere vil benytte sig af muligheden. Copydan Tekst & Node finder det væsentligt at bemærke, at udvidelsen af forbudsmuligheden vil bevirke en ændring i den administrative praksis for de omfattede licensaftaler, dels for Copydan Tekst & Node, dels for kunderne. Kunderne vil blive forpligtet til at undersøge på forhånd, hvorvidt der er nedlagt forbud, mens Copydan Tekst & Node vil skulle oprette et system, hvor nedlagte forbud registreres, samt en måde hvorved det sikres, at kunderne informeres om nedlagte forbud.
- Lovforslaget indeholder et forslag om en ny bestemmelse i § 50, stk. 5 om passende bekendtgørelsesforanstaltninger. Copydan Tekst & Node har i den forbindelse især noteret sig, at det i lovforslagets bemærkninger er angivet, at *"De foreslåede bekendtgørelsesforanstaltninger i § 50, stk. 5 bør kunne ske på Kulturministeriets, forvaltningsorganisationernes eller forbundenes hjemmesider, således at kravet om "i rimelig god tid inden værkerne anvendes i henhold til aftalen" er opfyldt, hvis bekendtgørelsen sker på ansøgningstidspunktet. Bekendtgørelsesforanstaltningerne skal være effektive, uden at der er behov for at informere hver enkelt rettighedshaver"*. Copydan Tekst & Node opfylder allerede de gældende forpligtelser efter servicedirektivet og de angivne betingelser i Kulturministeriets godkendelser ved at have informationer om licensaftalerne

tilgængelige på Copydan Tekst & Nodes hjemmeside. En informationsindsats på Copydan Tekst & Nodes hjemmeside fra tidspunktet for licensaftalens underskrivelse samtidig med fremsendelse af en anmodning om godkendelse, vil være en yderligere administrativ byrde, men det vil være muligt. Dog skal Copydan Tekst & Node gøre opmærksom på, at processen med at indgå licensaftalerne i forvejen er længerevarende, hvor der arbejdes på at sikre, at de berørte rettighedshaverorganisationer inddrages bedst og hurtigst muligt. Det skal holdes for øje, at tidshorisonten for den samlede proces ikke bliver alt for lang. Copydan Tekst & Node hæfter sig dog ved *"I forbindelse med godkendelser efter de specifikke aftalelicenser skal der ikke oplyses om nye aftaler eller ved ændring af de gældende vilkår. Det afgørende er selve aftalelicensgodkendelsen. Uvæsentlige ændringer i aftaler, hvor der er tilknyttet en generel aftalelicens efter § 50, stk. 2, kræver ikke ny godkendelse eller nye bekendtgørelsesforanstaltninger. Det er således området for aftalelicensgodkendelsen, som godkendes og ikke aftalen i sig selv, hvilket svarer til "veldefinerede anvendelsesområder", som angivet i art. 12, stk. 2".* Copydan Tekst og Node forstår dette på den måde, at det er et bestemt forvaltningsområde, som godkendes af Kulturministeriet, ikke de konkrete detaljer i de bagvedliggende aftaler. Det er således positivt, at parterne kan foretage visse ændringer/udvidelser af de bagvedliggende aftaler, så længe man fortsat holder sig inden for de overordnede rammer for godkendelsen, uden at der skal søges om fornyet godkendelse.

Aftalelicensvirkning

I forslaget til § 50, stk. 4 foreslås en ændring i forhold til godkendte forvaltningsorganisationer. Forslaget indebærer, at en godkendt forvaltningsorganisation også i forbindelse med forhandlinger om aftaler og evt. tvister kan være repræsentativ. Denne "fremrykkede aftalelicenseffekt" kan Copydan Tekst & Node støtte. Der er tale om en nyttig præcisering, som ligestiller repræsenterede og ikke-repræsenterede rettighedshavere ikke kun i forhold til indgåede aftaler, men også i forbindelse med forhandlinger om aftaler, retssager m.v.

Ad. Lovforslagets § 11 b og § 11 c "Tekst- og datamining"

Copydan Tekst & Node vil i tilknytning til lovforslagets §§ 11 b og c opfordre til at indføre en specifik aftalelicens på tekst- og datamining-området. Copydan Tekst & Node gør opmærksom på, at den generelle aftalelicens i § 50, stk. 2 også vil kunne bruges i relation til tekst- og datamining, men principielt er det vigtigt med en specifik aftalelicens på dette

område som et signal fra lovgivningsmagten om, at rettighedsklarering og kollektive aftaler er i samfundets interesse som en bæredygtig håndtering af tekst- og datamining, der involverer ophavsretligt beskyttet materiale. Hertil kommer, at kun en specifik aftalelicens kan give Ophavsretslicensnævnet kompetence til at fastsætte vederlag i tilfælde af uenighed herom.

Copydan Tekst & Node finder derudover anledning til at bemærke, at lovbemærkningerne til lovforslagets § 11 c for så vidt angår offentlig-private partnerskaber er for vidtgående, når det anføres, at private partnere også er omfattet af § 11 c. Dette harmonerer ikke med betragtning 11 i DSM-direktivet, hvor det anføres *"I tråd med den eksisterende EU-forskningspolitik, der tilskynder universiteter og forskningsinstitutioner til at samarbejde med den private sektor, bør forskningsinstitutioner også være omfattet af en sådan undtagelse, når de udfører deres forskningsaktiviteter inden for rammerne af offentlig-private partnerskaber. Selv om denne undtagelse fortsat kun bør gælde for forskningsinstitutioner og kulturarvsinstitutioner, bør de også kunne lade deres private partnere foretage tekst- og datamining, herunder ved at benytte deres teknologiske værktøjer"*. Det afgørende er direktiv- og lovteksten, hvorefter det er en forudsætning, at de relevante handlinger foretages af forsknings- eller kulturarvsinstitutionen. I tilfælde af et OPP-samarbejde vil en privat partner, der er tilknyttet den offentlige institution, kunne foretage tekst- og datamining og levere teknologiske værktøjer som led i dette samarbejde, men heri ligger, at resultatet af denne tekst- og datamining skal blive hos forsknings- eller kulturarvsinstitutionen. Det er af afgørende betydning, at denne OPP-åbning ikke vil kunne bruges af kommercielle virksomheder til at omgå den bestemmelse, der er tiltænkt dem, nemlig § 11 b, ved at indgå i et OPP-samarbejde. Kontrol og udnyttelse af tekst- og dataminingen samt udbyttet heraf skal forblive hos den offentlige partner, ikke overlades til den private, medmindre dette er hjemlet i § 11 b. Dette bør præciseres i lovbemærkningerne. Til at understøtte denne opfordring til en præcisering kan Copydan Tekst & Node henlede opmærksomheden på, at der i andre EU-medlemslande er foretaget en noget mere begrænset implementering på netop dette område, hvor det blandt andet er præciseret, at der for så vidt angår samarbejder med private partnere ikke må gives adgang til brug af de skrabede data samt resultaterne. Dette stemmer efter Copydan Tekst & Nodes overbevisning bedst overens med betragtning 11 i DSM-direktivet.

Copydan Tekst & Node skal endelig henvise til e-mail af 31. marts 2023 til Kulturministeriet fra adm. direktør Torben Gammelgaard, hvor VISDA, Copydan Tekst & Node, Danske Medier, DPCMO, Danske Forlag og Dansk Forfatterforening fremsendte et inspirationsforslag til, hvordan en aftalelicens for tekst- og datamining vil kunne udformes. Forslaget blev fremsendt i forlængelse af en fælleshenvendelse dateret 16. februar 2023.

Ad. Lovforslagets §§ 16 c-f "Værker der ikke længere forhandles"

Lovforslagets §§ 16c-f er en direktivkonform implementering af bestemmelserne om værker, der ikke længere forhandles. Copydan Tekst & Node finder det positivt, at aftalelicenssystemet udbygges inden for egnede og afgrænsede områder, som gør det muligt for kollektive forvaltningsorganisationer at imødekomme offentlige arkiver, biblioteker, museer og film- og lydarvsinstitutioners behov.

Copydan Tekst & Nodes erfaring fra at indgå licensaftaler med kulturarvsinstitutioner, udgivere m.fl. er dog, at der i aftaler om eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse for almenheden dels indgår forældreløse værker, dels værker, der ikke længere forhandles, og endelig almindelige ophavsretligt beskyttede værker. Baggrunden for denne type licensaftaler har været den generelle aftalelicensbestemmelse i ophavsretslovens § 50, stk. 2. Erfaringsmæssigt er det det nemmeste for brugerne, at klareringen af alle disse værker sker på én gang ved hjælp af én samlet aftale, der bygger på aftalelicens.

Med venlig hilsen

Anders Rasch

Direktør, Copydan Tekst & Node

11. april 2023

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1015 København K

Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførsel af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Create Denmark bakker generelt op om høringssvar fra Samrådet for Ophavsret, hvortil der henvises.

Create Denmark vil samtidig gerne uddybe motivationen for samrådets bemærkninger vedrørende kollektive aftaler mellem ligeværdige parter. Ligesom samrådet bakker Create Denmark op om målet om at etablere en incitamentsstruktur, som understøtter kollektive aftaler, da det er afgørende for at kunne beskytte individuelle ophavsmænd i overensstemmelse med direktivets formål. Etablering af en formodningsregel om, at et vederlag er passende og forholdsmæssigt, når det er baseret på en kollektiv aftale, er en hensigtsmæssig måde at etablere en sådan incitamentsstruktur på - dog kun så længe en kollektiv aftale er indgået mellem styrkemæssigt ligeværdige parter. Hvis det ikke er tilfældet, vil en formodningsregel kunne modarbejde formålet henset til den afgørende rolle, bevisbyrden ofte kan have i civile retssager.

Film og tv-branchen i Danmark er i dag præget af store, internationale aktører, herunder aktører hvor udbuddet af audiovisuelt indhold er et supplement til den primære forretning. Disse aktører, der kan have enorm markedsmæssig indflydelse og i nogle tilfælde central indflydelse på den danske digitale infrastruktur, er ikke underlagt et gensidigt afhængighedsforhold til branchen på samme måde som danske virksomheder og aktører, og det kan potentielt stille danske kollektive organisationer eller fagforbund m.v., der normalt forhandler og indgår sådanne kollektive aftaler, i en svagere forhandlingsposition.

I tv-branchen har der traditionelt set været en afbalanceret adgang til gennemsigtighed, fordi tv-branchen i vid udstrækning har været baseret på reklame- og annonceindtægter, hvor gennemsigtighed i form af seertal m.v. er en nødvendig forudsætning for fastsættelse af reklamepriser. Streamingtjenester, der primært driver abonnementsbaseret forretning, har derimod ofte en såkaldt "black box" mentalitet, hvor de er mere lukkede om sig selv, fordi de ikke har samme behov for at dele oplysninger med andre. Denne lukkethed på streamingområdet er netop en af bevæggrundene for vedtagelsen af direktivets regler om gennemsigtighed.

Det er vigtigt at fremhæve, at graden af gennemsigtighed også kan spille en central rolle i selve forhandlingssituationen - og ikke kun i forbindelse med en efterfølgende rettighedsudnyttelse. I en forhandling, fx i forbindelse med en kollektiv fastsættelse af prisvilkår, vil værdien af et værk og dermed prisvilkårene sædvanligvis blive vurderet ud fra den aktuelle (og potentielle) kommercielle kontekst,

som værket indgår i. Det kan f.eks. være global tilgængeliggørelse på en international video-on-demand streamingtjeneste. I en sådan kollektiv forhandling kan en streamingtjenestes lukkethed gøre det vanskeligt for fx en dansk forvaltningsorganisation eller et fagforbund at vurdere den kommercielle kontekst og dermed prissætte værksudnyttelsen korrekt.

Når der ikke i en forhandlingssituation er adgang til alle eller dele af de kommercielle oplysninger, der i øvrigt er omfattet af lovforslagets regler om gennemsigtighed, kan det potentielt set skabe ubalance i styrkeforholdet mellem parterne under en forhandling af en kollektiv aftale, når kun den ene part handler på et oplyst grundlag. Den manglende adgang til gennemsigtighed kan blive et forstærkende element i tilfælde med fx stor, multiterritorial udnyttelse.

Af disse grunde er det en afgørende forudsætning for den foreslåede formodningsregel, at en kollektiv aftale er indgået mellem styrkemæssigt ligeværdige parter.

Spørgsmålet om gennemsigtighed er helt centralt for den danske film- og tv-branche. Det bør senere følges op af supplerende initiativer, sådan som det også indikeres i Kulturministeriets pressemeddelelse om lovforslaget, og Create Denmark kommer naturligvis meget gerne med input i forbindelse med den videre proces.

Med venlig hilsen

Kasper Banlusak Halkier
Direktør

m: +45 22 33 11 35

e: kasper@createdenmark.dk

w: www.createdenmark.dk

Amalie Sejer Clemensen

Fra: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya
Sendt: 12. april 2023 10:34
Til: Amalie Sejer Clemensen
Emne: VS: GENFREMSSENDELSE AF Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Fra: Dansk Arbejdsgiverforening <DA@da.dk>
Sendt: 13. marts 2023 09:17
Til: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya <zeog@kum.dk>
Emne: SV: GENFREMSSENDELSE AF Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Kære Zebbie Elisabeth Oyier Gaya

Ovennævnte falder uden for DA's virkefelt, og vi ønsker ikke at afgive bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jeanet Danneberg Jepsen
Ledelsessekretær

Fra: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya <zeog@kum.dk>
Sendt: 10. marts 2023 18:22
Cc: Jesper Diernisse Langsted <jdl@kum.dk>; Amalie Sejer Clemensen <ascl@kum.dk>
Emne: GENFREMSSENDELSE AF Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Kære alle

Da vi har modtaget en del meddelelser om at den tidligere mail med høring over forslag til ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af DSM-direktivet) ikke kunne leveres, genfremsendes høring over forslag til ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af DSM-direktivet) hermed.

Vi har en mistanke om, at det er skyldes mængden af vedhæftede filer. DSM-direktivet er derfor ikke vedhæftet denne mail, men vil sammen med de øvrige dokumenter kunne tilgås på høringsportalen, hvor høringen vil være at findes snarest.

Alternativt kan man rette henvendelse til mig, så sender jeg med glæde direktivet.

Som beskrevet neden for, er fristen for at afgive bemærkninger kl. 16:00 tirsdag den **11. april 2023**.

Jeg beklager ulejligheden.

Venlig hilsen

Zebbie Elisabeth Oyier Gaya
Fuldmægtig
Jura/Ophavsret

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

11. april 2023

Vedr.: Høring over udkast til forslag om lov om ophavsret

Danmarks Biblioteksforening (DB) takker på vegne af organisationer bag Bibliotekernes Dialogforum* for henvendelsen af den 10. marts 2023 vedr. høring om forslag til lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale marked).

Danmarks Biblioteksforening arbejder for at øge kendskab om bibliotekernes opgaver og funktioner, og for at styrke bibliotekernes forudsætninger og muligheder – herunder for borgernes adgang til information, viden og kulturoplevelser – også i et stadig mere digitaliseret samfund.

Lovforslaget indeholder bl.a. bestemmelser om forskningsinstitutioner, offentlige arkiver og biblioteker m.v.

Danmarks Biblioteksforening kan støtte lovforslaget men ønsker at understrege og gøre opmærksom på betydningen af, nødvendigheden af at ophavsretsloven understøtter og sikrer bibliotekernes muligheder for at formidle digitale ressourcer på linje med trykt materiale, samt understøtter og sikrer muligheder for at digitalisere analoge materialer mhp. på opbevaring og tilgængeliggørelse herunder evt. tekst- og datamining.

På grund af digitaliseringen er bibliotekernes rolle og funktioner disse år under en større transformation. Et folkebibliotek er gået fra i hovedsagen at være et fysisk sted med trykte og andre fastformsmaterialer til at være en bred platform for videns-, kultur- og informationsformidling/-opbygning. Og bibliotekernes virksomhed er i høj grad sammenkoblede med den indsats, som skoler, universiteter, museer og arkiver m.fl. varetager.

Tekst- og datamining

Forskellige typer af biblioteker – folkebiblioteker, Det Kgl. Bibliotek, universitetsbiblioteker, uddannelsesbiblioteker m.fl. har delvist forskellige roller og funktioner og behov omkring ophavsret kan derfor variere lidt, men når det specifikt gælder Tekst- og datamining (TDM) jf. forslaget §11.b og 11.c har vi følgende præcisering.

Lovgivers formål med TDM-bestemmelserne er at fremme skabelse af ny viden, udvikling af nye metoder og nye serviceydelser. Lovgivers ønske om at fremme disse formål kommer til udtryk i en klar indskrænkning af ophavsretten til gavn for forskningsorganisationer, kulturarvsinstitutioner og deres eventuelle private partners brug af datamining. Styrken af lovgivers ønske udtrykkes ved, at denne indskrænkning af ophavsretten ikke kan fraviges ved aftale (§ 11 c stk. 4), og at private partnere er omfattet af bestemmelsen. Forskningen og studerende har brug for at have lovlig adgang til valide data.

Betingelsen for TDM er, at den, der foretager TDM, har "lovlig adgang" til materialet. Der er i bemærkningerne fremhævet følgende eksempler på lovlig adgang, som det siges:

"adgang til indhold baseret på en open access-politik eller på kontraktlige aftaler mellem rettighedshavere og forskningsinstitutioner eller kulturarvsinstitutioner såsom abonnementer eller andre lovlige metoder. Hvis for eksempel forsknings- eller kulturarvsinstitutioner tegner et abonnement, vil personer, der er omfattet af abonnementet, anses for at have lovlig adgang. Lovlig adgang omfatter også adgang til indhold, som er frit tilgængeligt online."

Vi støtter alle disse eksempler på lovlig adgang. For kulturarvsinstitutioner gælder det, at de ikke kun udfører forskning selv, men i endnu højere grad har til opgave at muliggøre forskning i andre forskningsinstitutioner.

For at tydeliggøre, at dette kan understøttes, foreslår vi følgende præcisering i forlængelse af ovenstående afsnit fra lovforslagets bemærkninger:

"Lovlig adgang omfatter endvidere kulturarvsinstitutionernes brugere, som har lovlig adgang til kulturarvsinstitutionens digitale samlinger enten online eller på stedet. "

Det skal naturligvis ske under iagttagelse af lovforslagets krav til sikkerhed omkring opbevaring af udtræk og kopier.

Øvrige kommentarer til §11.b og 11.c

Generelt åbnes der op for adgang til tekst- og datamining, hvis der er tale om videnskabelig forskning (§11b stk. 5 og udfoldet i §11c).

Derimod er spørgsmålet om de studerendes adgang til tekst- og datamining ikke omtalt eksplicit. F.eks. fremgår det ikke af den anvendte definition af videnskabelig forskning.

Anvendelse af værker i undervisningen §13

Med hensyn til §13, stk. 4: her kunne der være en potentiel usikkerhed omkring studerende tilknyttet danske universiteter, der opholder sig uden for Danmarks grænser i forhold til deres adgang til undervisningsmaterialer. Af lovbemærkningerne til §13, stk. 4 fremgår det,

at der er adgang for studerende, der midlertidigt opholder sig i udlandet.
Men hvad betyder det f.eks. for studerende, der tager deres uddannelse ved et dansk universitet, men som under studieforløbet bor permanent i udlandet, dvs. studerende hvis ophold ikke er midlertidigt.

Med disse kommentarer ser vi frem til at få loven opdateret.

Venlig hilsen

Michel Steen-Hansen
Direktør
Danmarks Biblioteksforening

* Bibliotekschefforeningen, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker, Forbundet Kultur og Information

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
Att. Jesper Diernisse Langsted

Christianshavn 11.4.2023

Vedr. Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret

Dansk Forfatterforening takker for muligheden for at afgive bemærkninger til Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførsel af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked).

Forfatterforeningen tilslutter sig til fulde høringssvaret fra Copydan Tekst & Node (vedrørende §11, 13, 16 og 50). Når det gælder kopiering på undervisningsområdet, finder vi det ligesom Copydan Visda helt afgørende, at licenseringsmuligheden rangerer højere end undtagelsesbestemmelsen, og at sidstnævnte i §13a indeholder et krav om compensation af såvel tekst- som billedautorer.

Vi henleder ligeledes opmærksomheden på høringssvaret fra Ophavsret Danmark og den særskilte henvendelse fra Copydan Visda, Copydan Tekst & Node, DPCMO, Danske Forlag, Danske Medier og forfatterforeningen selv om behovet for en aftalelicensordning på text and data mining-området. I lyset af den voldsomme udvikling inden for AI og chatbots vil vi gerne udtrykke stor bekymring for lovforslagets åbning af uindskrænket mulighed for offentlige/private-partnerskaber omkring text and data mining, som vi finder for vidtgående i forhold til direktivets ordlyd. Det bør præciseres i lovbemærkningerne, at retten til udnyttelse af resultaterne af text and data mining bør forblive hos de offentlige institutioner. Udnyttelsen af det samfundsmæssige potentiale i text and data mining af store tekst- og billedcorpora bør ikke gennem offentlige-private partnerskaber kunne omfatte direkte eller indirekte kommerciel udnyttelse af værker skabt af f.eks. forfattere, bogillustratorer og litterære oversættere.

Hvad angår lovforslagets bestemmelser om øget beskyttelse af autorer og udøvere, tilslutter Forfatterforeningen sig i øvrigt høringssvaret fra **Samrådet for Ophavsret**. Mere herom nedenfor.

Særskilt om 'kunstnerpakken'

Implementeringen af direktivets Kapitel 3 er for forfatterforeningen et kernestykke i lovforslaget. Idet vi lovteknisk og på detailplan henviser til høringssvaret fra Samrådet for Ophavsret, mener

danske forfattere, litterære oversættere og bogillustratorer, at ministeriet grundlæggende har ramt rigtigt med den foreslåede direktivnære minimumsimplementering af bestemmelserne om retten til et passende og forholdsmæssigt vederlag, gennemsigtighedsforpligtelsen, aftalejusteringsordningen og tvistbilægelsesmekanismen. I lyset af direktivets klokkeklare og meget konkrete bestemmelser om disse beskyttelser af autorer og udøvere i en strukturelt svag forhandlingsposition er det meget svært for ikke at sige umuligt at se, hvordan det EU-retligt skulle kunne håndteres anderledes i dansk lov.

Vi finder, at de foreslåede justeringer af dansk ophavsretslov inden for rammerne af direktivets Kapitel 3 ikke alene er påkrævede, men også er udformet på en velafbalanceret måde, der formår at øge beskyttelsen af autorer og udøvere, men *uden* at bryde med den grundlæggende aftalefrihed og den danske model med et mix af individuel kontraktindgåelse og pragmatiske, sektorspecifikke kollektive aftaler. Beskyttelsesmekanismen stipulerer netop *ikke* en specifik udformning af for eksempel forlagskontrakter og sætter ingen tariffer for priser, rabatter og vederlagsstørrelser. Forslaget etablerer blot en mere ligeværdig ramme for aftaleindgåelsen og skaber et styrket incitament for kollektive aftaler, f.eks. på det i de senere årtier ekstremt afregulerede dansk bogmarked. Det vil så være op til bogmarkedets parter selv at finde meningsfulde, pragmatiske løsninger i form af brancheaftaler, modelkontrakter og vejledende retningslinjer. Alt sammen på basis af liberale og fleksible ordninger, men nu med adgang til de helt naturlige rammer og værktøjer, der kan sikre en åben, men ligeværdig forhandling.

For litteraturens vedkommende er vi i forfatterforeningen meget fortrøstningsfulde omkring mulighederne for i de kommende år at kunne udfylde disse rammer i samarbejde med vores modparter og medspillere på udgiversiden. Der foreligger allerede nu en vis evidens herfor, idet vi f.eks. kan pege på, at forfatterforeningen og forlæggerforeningen allerede *forud* for fremsættelsen af lovforslaget, men i klar forlængelse af direktivet, sidste år indgik en vejledende brancheaftale om gennemsigtighedsforpligtelsen, som er sektorspecifikt fleksibel og håndterbar for alle parter i praksis (<https://danskforfatterforening.dk/blog/foreningen-mener-ny-vejledende-brancheaftale/>).

For at sikre en reel indfrielse af potentialet i det øgede incitament til sektorspecifikke kollektive aftaler, som både direktivet og lovforslaget tilsigter, er der dog behov for enkelte justeringer af lovbestemmelsernes og lovbemærkningernes ordlyd på fire punkter.

1. I tråd med Samrådet for Ophavsrets høringssvar er det nødvendigt med følgende tilføjelse til sidste afsnit af forslagets side 50: *I forlængelse heraf bemærkes, at et passende vederlag til én kunstner ikke må påføres eller fratrækkes betalingen til andre kunstnere, da hensigten med direktivets art. 18 ikke er at omfordele vederlag mellem kunstnere, men at sikre at erhververe betaler et passende og forholdsmæssigt vederlag for erhvervede rettigheder.*

Hensynet bag denne tilføjelse er, at sikringen i art. 18 af et passende og forholdsmæssigt vederlag til én kunstner ikke sker på bekostning af vederlaget til andre kunstnere. I så fald må det have formodningen imod sig, at den derved nedregulerede betaling til andre involverede ophavsmænd og udøvende kunstnere fortsat er passende i lovens forstand. Hensigten med direktivet er ikke at omfordele vederlag mellem kunstnere, men at sikre, at de betales et passende og forholdsmæssigt vederlag for de erhvervede rettigheder trods en svag forhandlingsposition. Ellers er der risiko for at man, trods direktivets gode hensigt, ender i et nulsumsspil blandt ophavsmænd og udøvende kunstnere, hvor erhververen potentielt går fri.

2. Ligeledes i tråd med Samrådets høringssvar er det nødvendigt at tydeliggøre i bemærkningerne, at man ikke konkurrenceretsligt kan afskære soloselvstændige og freelancere fra lovforslagets incitamentsstruktur for kollektive aftaler. Det kan gøres ved, at henvisningen i lovbemærkningerne på s. 57 til Kommissionens retningslinjer for anvendelsen af Unionens konkurrencelovgivning på kollektive aftaler vedrørende arbejdsvilkår for freelancere og selvstændige uden ansatte eksplicit kobles til §53, 2, således at ophavsmænd og udøvende kunstnere, der indgår aftaler gennem deres egne virksomheder eller på anden freelancebasis, kan sikre deres ret til passende og forholdsmæssigt vederlag gennem kollektive aftaler.
3. I og med at forslaget ikke lægger op til, at aftalejusteringsmekanismen og nævnskompetencen omfatter opjustering af kontraktlige vederlag, der allerede i udgangspunktet er urimelige i sig selv (men først via gennemsigtighedsforpligtelsen kan indbringes *efter* udnyttelse over tid), vil det være formålstjenligt med en justering af lovbemærkninger på s. 51 andet afsnit til: "Hovedreglen må være, at [...] et frikøb af rettigheder mod et engangsvederlag vil have formodningen imod sig i forhold til, at engangsvederlaget er "passende og forholdsmæssigt". *Dette gælder ikke mindst, hvis engangsvederlaget kontraktligt stipuleres at omfatte alle tænkelige, endnu ukendte*

udnyttelsesformer.” Sådanne kontraktbestemmelser er ikke alene i strid med hele ånden i forslaget og direktivet, men også med specialitetsprincippet, som lovbemærkningerne også refererer til andetsteds.

4. Idet ligeværdige og robuste kollektive aftaler i praksis forudsætter en vis ligeværdighed mellem parterne også *før* selve indgåelsen af sådanne aftaler, er det nødvendigt, at den strukturelt svage part ikke kun har en principiel ret til at indgå kollektive aftaler, men også har adgang til normale kollektive redskaber så som vejledninger og anbefalinger af ikke-bindende karakter, der kan være med til at skabe grundlag for en forhandling af rimelige standarder på et i øvrigt frit marked. Derfor bør bemærkningerne på side 57, andet afsnit, tilføjes en minimal, men vigtig justering som følger: ”Den foreslåede bestemmelse i § 55, stk. 5, som giver adgang til at indgå kollektive og branche-specifikke aftaler, vil bl.a. give mulighed for nærmere at specificere de særlige karakteristika, der er knyttet til hver enkelt sektor. *Et led heri kan være udformning af vejledende takster og modelaftaler fra relevante, repræsentative brancheorganisationer og fagforeninger.*”

Afslutningsvist ønsker forfatterforeningen at understrege sin tilslutning til Samrådet for Ophavsrets bekymring over dele af §54, stk. 1 og 2, hvor indskrænkningen af tilbagekaldelsesretten til kun at gælde aftaler indgået på eksklusivt grundlag er uhensigtsmæssig. Fra forfatterforeningens side foreslår vi desuden §54, stk. 2 udvidet med den tilføjelse, at ” Bestemmelsen i stk. 1 kan ikke fraviges *til ugunst for ophavsmanden*, medmindre dette er forankret i en kollektiv forhandlet aftale.” Dette for at sikre, at bestemmelsen om udnyttelse ’inden for rimelig tid’ i stk. 1 ikke benyttes til rutinemæssigt at fravige normal praksis på bogmarkedet for meget specifikke tidsmæssige udnyttelsesfrister, f.eks. i form af kontraktligt stipulerede udgivelsestidspunkter. Man bør altså godt kunne fravige ’inden for rimelig tid’ til fordel for mere snævre udnyttelsesfrister.

Vi står naturligvis til rådighed for uddybelse af ovenstående.

På vegne af Dansk Forfatterforening

Morten Visby, fmd. & Anne Koldbæk, jur.

Fra: [Morten Madsen](#)
Til: [Jesper Diernisse Langsted](#)
Cc: [Amalie Sejer Clemensen](#); [Zebbie Elisabeth Oyier Gaya](#)
Emne: Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)
Dato: 11. april 2023 12:51:25
Vedhæftede filer: [image001.jpg](#)

Kære Jesper Langsted

Dansk Musiker Forbund har følgende bemærkninger til lovudkastet, som er fremsendt med Kulturministeriets høringsmail af 10. marts 2023:

DMF finder, at det er lykkedes ministeriet rigtig godt at omsætte DSM direktivets bestemmelser til den danske lov.

Direktivets kunstnerpakke i kapitel 3 er en vigtig, og nødvendig styrkelse af autorers og udøveres retsstilling, fordi styrkeuligheden mellem kunstnerne og internationale mediekoncerner og streamingplatforme bliver mere og mere udtalt i det digitale marked. Det er derfor meget vigtigt, at direktivets bestemmelser ikke svækkes eller udvandes. Kulturministeriet har overordnet set valgt en direktivnær gennemførelse af direktivets bestemmelser, hvilket forbundet finder hensigtsmæssig og klog.

Forbundet bakker i øvrigt op om høringssvarene afgivet af Samrådet for Ophavsret, RettighedsAlliancen og Copydans av-foreninger.

Såfremt Kulturministeriet ønsker uddybning af ovenstående, er I velkomne til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Morten Madsen

Chefjurist

.....
 Dansk Musiker Forbund

Sankt Hans Torv 26
2200 København N
tlf.: +45 35 240 240
dir. tlf.: +45 35 240 229
e-mail: mm@dmf.dk
web: www.dmf.dk

Fra: [Cathrine Emilie Andreassen Skovsted](#)
Til: [Jesper Diernisse Langsted](#)
Emne: Indlæg fra Danske Dramatikere vedr. høring over ændring af ophavsretsloven (gennemførelse af DSM-direktivet)
Dato: 27. marts 2023 11:36:47
Vedhæftede filer: [image001.png](#)

Kære Jesper

I forlængelse af vores telefonsamtale sender jeg her som lovet vores foreløbige bemærkninger til begrebet "ligeværdige parter" i relation til incitamentsstrukturen om indgåelse af kollektive aftaler.

Danske Dramatikere bakker op om målet om at etablere en incitamentsstruktur, som understøtter kollektive aftaler. Kollektive aftaler er helt afgørende for at kunne beskytte individuelle ophavsmænd i overensstemmelse med direktivets formål. På samme måde er det afgørende, at kollektive aftaler indgås mellem ligeværdige parter. Ligeværdigheden udfordres dog, når styrkeforholdet mellem de to parter ikke er ligeværdigt. Danske Dramatikere ønsker, at der etableres en velafbalanceret formodningsregel under hensyn til formålet om at styrke kollektiv aftaleindgåelse på den ene side samtidig med, at der på den anden side tages hensyn til de tilfælde, hvor der fx forhandles rettighedsaftaler med store, udenlandske streamingtjenester, der ofte opererer globalt og har enorm markeds-mæssig indflydelse, og som ikke indgår i samme gensidige afhængighedsforhold som typiske danske virksomheder. Ubalancen i styrkeforholdet mellem aftaleparterne kan i disse tilfælde også blive forstærket, når den ene aftalepart besidder centrale økonomiske og kommercielle oplysninger om den forretning eller det produkt, som værket er tiltænkt at indgå i, men som den anden aftalepart ikke har indsiget i.

Danske Dramatikere foreslår derfor, at ministeriet til afsnit 4 på side 98 tilføjer "...det danske område, medmindre der ikke er tale om styrkemæssigt ligeværdige parter, fx hvor den ene aftalepart er en international aktør med stor markedstilstedeværelse eller besidder kommercielle oplysninger, der er centrale for fastsættelsen af et passende og forholdsmæssigt vederlag, som vedkommende ikke deler med den anden part."

Og i afsnit 5 på side 106 tilføjer: "...vederlag og udnyttelse, medmindre der ikke er tale om styrkemæssigt ligeværdige parter, fx hvor den ene aftalepart er en international aktør med stor markedstilstedeværelse eller besidder kommercielle oplysninger, der er centrale for fastsættelsen af et passende og forholdsmæssigt vederlag, som vedkommende ikke deler med den anden part."

Jeg eftersender vores endelige høringssvar på et senere tidspunkt.

De bedste hilsner
Cathrine

Cathrine Skovsted
Chefjurist / Head of Legal

Danish Writers Guild
Linnésgade 25, 2. sal
1361 København K
Tlf. + 45 3333 0888
Mobil +45 5178 2276
www.dramatiker.dk

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1015 København K

København, 11. april 2023

Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Danske Dramatikere bakker op om og henviser til høringssvarene fra henholdsvis Copydan AV-foreningerne (vedr. aftalelicens og transparens) og Samrådet for Ophavsrets (vedr. kap. 3).

I tillæg til disse, og som også tidligere fremsendt pr. mail den 27. marts 2023, har Danske Dramatikere følgende bemærkninger til begrebet "ligeværdige parter" i relation til incitamentsstrukturen om indgåelse af kollektive aftaler.

Danske Dramatikere bakker op om målet om at etablere en incitamentsstruktur, som understøtter kollektive aftaler. Kollektive aftaler er helt afgørende for at kunne beskytte individuelle ophavsmænd i overensstemmelse med direktivets formål. På samme måde er det afgørende, at kollektive aftaler indgås mellem ligeværdige parter. Ligeværdigheden udfordres dog, når styrkeforholdet mellem de to parter ikke er ligeværdigt. Danske Dramatikere ønsker, at der etableres en velafbalanceret formodningsregel under hensyn til formålet om at styrke kollektiv aftaleindgåelse på den ene side samtidig med, at der på den anden side tages hensyn til de tilfælde, hvor der fx forhandles rettighedsaftaler med store, udenlandske streamingtjenester, der ofte opererer globalt og har enorm markeds-mæssig indflydelse, og som ikke indgår i samme gensidige afhængighedsforhold som typiske danske virksomheder. Ubalancen i styrkeforholdet mellem aftaleparterne kan i disse tilfælde også blive forstærket, når den ene aftalepart besidder centrale økonomiske og kommercielle oplysninger om den forretning eller det produkt, som værket er tiltænkt at indgå i, men som den anden aftalepart ikke har indsigt i.

Danske Dramatikere foreslår derfor, at ministeriet til afsnit 4 på side 98 tilføjer " ...det danske område, medmindre der ikke er tale om styrkemæssigt ligeværdige parter, fx hvor den ene aftalepart er en international aktør med stor markedstilstedeværelse eller besidder kommercielle oplysninger, der er centrale for fastsættelsen af et passende og forholdsmæssigt vederlag, som vedkommende ikke deler med den anden part."

Og i afsnit 5 på side 106 tilføjer: "...vederlag og udnyttelse, medmindre der ikke er tale om styrkemæssigt ligeværdige parter, fx hvor den ene aftalepart er en international aktør med stor markedstilstedeværelse eller besidder kommercielle oplysninger, der er centrale for fastsættelsen af et passende og forholdsmæssigt vederlag, som vedkommende ikke deler med den anden part."

Danske Dramatikere håber, at ministeriet vil tage vores forslag til efterretning og vi stiller os gerne til rådighed med henblik på en uddybning af vores høringssvar, hvis ministeriet kunne finde det nyttigt.

Med venlig hilsen

Danske Dramatikere

Fra: [Christine Bødtcher-Hansen](#)
Til: [Nicky Valbjørn Trebbien](#); [Jesper Diernisse Langsted](#)
Emne: DSM - kapitel 3
Dato: 22. marts 2023 16:05:42
Vedhæftede filer: [image003.jpg](#)

Kære Nicky og Jesper

Vi har nu haft lejlighed til at nærlæse det fremsendte lovudkast og diskutere det med forlagene. Vi vender tilbage med høringssvar, men jeg vi allerede nu flage, at vi er voldsomt bekymrede over de konsekvenser, som bestemmelserne i kap 3 i det foreliggende lovudkast vil få for bogbranchen.

Vi har fuld forståelse for, at der grundet omstændighederne har været tale om en pludselig og hurtig implementering. Derfor er der desto mere grund til at forlade sig på direktivets gentagne henvisninger til sektorspecifikke forhold og undlade at detailregulere i bemærkningerne. Vores anke går ikke mindst på den flere gange udtalte grundpræmis om, at den danske lov hviler på et mål om at etablere en incitamentsstruktur, der understøtter kollektive aftaler med den konsekvens, at der opstår kæmpe usikkerhed om, hvordan de individuelle kontrakter, som er hele fundamentet i bogbranchen vil blive behandlet. Der er tale om en endog meget vidtgående tilsidesættelse og afvisning af de mekanismer, der ligger til grund for det grundlæggende princip om aftalefrihed.

Vi er særligt bekymrede for den del af bemærkningerne, som vedrører engangsvederlag, som er meget udbredte i bogbranchen. Bemærkningerne går væsentligt længere end direktivet, tager ikke højde for sektorspecifikke forhold, og vil få helt uoverskuelige konsekvenser for bogmarkedet og mulighederne for at investere i ny litteratur.

Jeg uddyber meget gerne.

bh
Christine

Med venlig hilsen / Kind regards

Christine Bødtcher-Hansen

Direktør /Director

Mobil: +45 20 74 05 92

cbh@danskeforlag.dk

Kulturministeriet

Jesper Diernisse Langsted jdl@kum.dk

Cc: ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

11. april 2023

OB-003c-071d

Høring over lovforslag – ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked

Danske Forlag takker for muligheden for at afgive bemærkninger til lovforslaget om ændring af lov om ophavsret. Vi konstaterer, at store dele af lovforslaget ligger tæt op ad direktivteksten, hvilket vi bifalder, da det sikrer en direktivkonform implementering.

Vores hovedfokus er på bestemmelserne om tekst- og datamining samt bestemmelserne, som regulerer aftaleforholdene mellem forlag og ophavsmænd/udøvende kunstnere, da det er disse bestemmelser, som vurderes at ville kunne få størst betydning for rammerne for udgivelse af litteratur og læremidler.

Indhold

1. Art. 3 og 4 - Tekst- og datamining	2
1.1. Offentlig-private partnerskaber	3
1.2. Rettighedshaverne skal have mulighed for at kapitalisere på TDM	3
1.3. Retten til at forbeholde sig TDM.....	4
1.4. Forudsætning om lovlig adgang	5
2. Art. 5 – digital undervisningsbrug af ophavsretligt beskyttet indhold. Lovforslagets § 13 og 13 a ...	5
3. Art. 8-11 værker eller andre frembringelser, der ikke længere forhandles. Lovforslagets §§ 16 c-f.	6
4. Art. 12 kollektive licenser med udvidet virkning. Lovforslagets ændringer i § 50	6
5. Art. 16 krav om compensation	6
6. Kapitel 3 Rimeligt vederlag til ophavsmænd og udøvende kunstnere i aftaler om udnyttelse. Lovforslagets § § 53, 54, 55 a-c samt § 91	6
6.1. Art 18 princippet om passende og forholdsmæssig aflønning	8
6.1.1. Engangsvederlag	9
6.1.2. Betingelser for vederlagsfri overdragelse	10
6.1.3. Beskyttelsespræceptiv	12
6.1.4. Forældelse	12
6.2. Art 19 Gennemsigtighedsforpligtelse Lovforslagets § 55.....	12
6.3. Art. 20 Aftalejusteringsordning Lovforslagets § 55a	13

6.3.1. Tilbagevirkende kraft	14
6.4. Art. 22 Tilbagekaldelsesret	15
6.4.1. Tilbagekaldelsesretten forudsætter, at værket ikke er gjort tilgængeligt for almenheden ...	15
6.4.2. Værker med flere bidragsydere	15
6.4.3. Virkning	16
7. Anvendelsestidspunkt, overgangsbestemmelser m.v.	16
8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	16
8.1. Ad. Art. 18	16
8.2. Ad. Art. 19	16
8.3. Ad. Art. 20	17
8.4. Ad. Art. 21	17

1. Art. 3 og 4 - Tekst- og datamining.

Lovforslagets § 11b og 11c

DSM-direktivets art. 3 og 4 om tekst- og datamining (TDM) er bestemmelser, som kan få vidtrækkende betydning for bogbranchen. Det er bestemmelser, som er udformet på et tidspunkt, hvor lovgiver og rettighedshavere kun har haft ringe forudsætninger for at vurdere, hvilken betydning undtagelserne vil kunne få i praksis. Bestemmelserne skal ses i lyset af den hastige udvikling inden for kunstig intelligens (AI), som åbner op for helt nye måder at udnytte ophavsretligt beskyttet materiale. Bøger er tekst af høj kvalitet, som har en tilsvarende høj værdi i forbindelse med TDM og udvikling af AI, da udvikling af kunstig intelligens forudsætter adgang til et betydeligt antal beskyttede værker. Det er vigtigt, at bemærkningerne generelt afspejler, at retten til TDM udgør en markant værdi i sig selv, og dermed repræsenterer udnyttelsen også en stor værdi for forlag og forfattere.

Vi har på nuværende tidspunkt slet ikke set rækkevidden af de kommercielle udnyttelsesmuligheder, der ligger i TDM, og det er derfor helt afgørende, at implementeringen er yderst restriktiv, således at vi ikke endnu engang oplever, at store tech-selskaber lukrerer på og udhuler værdien af det af rettighedshaverne skabte indhold. Det er med andre ord vigtigt, at den ophavsretlige beskyttelse er tidssvarende ift. teknologiens betydning for, hvor værdien af rettighederne følger hen.

Danske Forlag er skeptisk over for enhver indskrænkning i eller undtagelse fra forlagenes ophavsretlige enerettigheder, og vi ønsker, at TDM i lighed med andre former for udnyttelse af ophavsretligt beskyttet materiale sker efter aftale med rettighedshaverne, dvs. i form af licensering, hvis rettighedshaverne ønsker at licensere udnyttelsen. Implementeringen skal i videst muligt omfang respektere rettighedshavernes selvbestemmelsesret. Art. 3 og 4 skal derfor implementeres så snævert som muligt, og det bør fremgå udtrykkeligt af lovbemærkningerne, at enhver tekst- og datamining, der ikke opfylder betingelserne i art. 3 eller 4, omfattes af den ophavsretlige eneret og forudsætter samtykke fra de pågældende rettighedshavere.

På denne baggrund vil vi appellere til, at Kulturministeriet ved implementeringer tager højde for nedenstående principper:

1.1. Offentlig-private partnerskaber

Vi mener, at lovbemærkningerne til forslaget til § 11 c for så vidt angår offentlig-private partnerskaber er for unuancerede. Det er for vidtgående, når det anføres, at private partnere også er omfattet af § 11 c. Dette harmonerer efter vores opfattelse ikke med betragtning 11 i DSM-direktivet, der, hvad angår dette spørgsmål, har følgende ordlyd: *"I tråd med den eksisterende EU-forskningspolitik, der tilskynder universiteter og forskningsinstitutioner til at samarbejde med den private sektor, bør forskningsinstitutioner også være omfattet af en sådan undtagelse, når de udfører deres forskningsaktiviteter inden for rammerne af offentlig- private partnerskaber. Selv om denne undtagelse fortsat kun bør gælde for forskningsinstitutioner og kulturarvsinstitutioner, bør de også kunne lade deres private partnere foretage tekst- og datamining, herunder ved at benytte deres teknologiske værktøjer."* Det afgørende er direktiv- og lovteksten, hvorefter det er en forudsætning, at de relevante handlinger foretages af forsknings- eller kulturarvsinstitutionen. I tilfælde af et OPP-samarbejde vil en privat partner, der er tilknyttet den offentlige institution, kunne foretage tekst- og dataminingen og levere teknologiske værktøjer som led i dette samarbejde, men heri ligger, at resultatet af denne tekst- og datamining skal blive hos forsknings- eller kulturarvsinstitutionen. Det er af afgørende betydning, at denne OPP-åbning ikke vil kunne bruges af kommercielle virksomheder til at omgå den bestemmelse, der er tiltænkt dem, nemlig § 11 b, ved at indgå i et OPP-samarbejde. Kontrol og udnyttelse af tekst- og dataminingen samt udbyttet heraf skal forblive hos den offentlige partner, ikke overlades til den private, medmindre dette er hjemlet i § 11 b. Dette bør præciseres i lovbemærkningerne, således at der ikke åbnes en ladeport for private virksomheders kommercielle tekst- og datamining under dække af samarbejde med offentlige forsknings- eller kulturarvsinstitutioner.

1.2. Rettighedshaverne skal have mulighed for at kapitalisere på TDM

Jfr. ovenfor repræsenterer TDM en væsentlig værdi i sig selv både for dem, der tekst- og dataminer, samt for rettighedshaverne. Det er vigtigt, at værdien af TDM anerkendes, og derfor bør der ikke i bemærkningerne på side 19 stå, at der ved forbeholdet tages hensyn til, at "der kan være tale om særlige situationer, hvor en rettighedshaver ikke ønsker sine værker brugt ifm. data-mining" [min fremhævelse].

Tekst- og datamining indebærer efter sin karakter en masseudnyttelse, der involverer en stor mængde rettighedshavere. Aftalelicens er et værktøj til at sikre rettighedsklarering netop ved masseudnyttelser. Derfor finder vi, at det vil være naturligt og hensigtsmæssigt for alle involverede at indføre en specifik aftalelicens, der skal give mulighed for klarering af den tekst- og datamining, der ikke kan finde sted i medfør af undtagelsesbestemmelserne, dvs. brug, der ikke omfattes af art. 3 og 4.

En konsekvens af undtagelse i art. 4 er, at TDM er tilladt, medmindre rettighedshaverne har taget forbehold. En aftalelicens, der giver mulighed for at klarere den TDM, som ikke kan finde sted i

medfør af undtagelsesbestemmelserne, vil indebære, at der kan foretages TDM, uanset at rettighedshaverne har taget forbehold. Derfor er det vigtigt, at en aftalelicens i lighed med andre aftalelicensordninger giver de enkelte rettighedshavere mulighed for at opte ud.

Endelig skal parterne kunne forelægge vederlagsspørgsmål for Ophavsretslicensnævnet.

1.3. Retten til at forbeholde sig TDM

Retten til at forbeholde sig TDM er helt afgørende, både fordi det er en forudsætning for at kunne kapitalisere på TDM og dermed skabe en rimelig balance mellem rettighedshavere og tech-selskaber, men også fordi det skal være reelt muligt helt at kunne undtage værker fra TDM. Sidstnævnte kan særligt vise sig relevant, fordi TDM af f.eks. forfatterskaber kan føre til, at kunstig intelligens kan trænes til at skrive tekst, hvor en forfatters særlige skrivemåde bliver udnyttet til at skrive tekster "som om" de er skrevet af den pågældende forfatter. Det kan udgøre en fundamental krænkelse af forfatterens *droit moral*, der som bekendt sædvanligvis ikke kan fraviges ved aftale. Vi tror ikke, at lovgiver i Bruxelles har været opmærksom på denne problematik ved udformningen af direktivet.

Art. 4, stk. 3 (§ 11b, stk. 3), om opt out-fra undtagelsesbestemmelsen bør i den danske ophavsretslov udformes på en sådan måde, at der ikke lægges urimelige administrative, tekniske eller økonomiske byrder på rettighedshaverne for at tage det omhandlede forbehold; et sådant forbehold bør således kunne tages på enhver tænkelig maskinlæsbar måde. Erklæringen skal generelt kunne omfatte samtlige værker m.v., som rettighedshaveren har rettigheder til. En meddelelse på rettighedshaverens eller organisationens hjemmeside bør være tilstrækkelig. Det skal være firmaet, der vil udføre tekst- og datamining, der alene har ansvaret for at sikre sig indsigt i, om en rettighedshaver til materialet har optet ud af bestemmelsen.

Uanset adgangen til at 'opte ud' via skriftlige eller tekniske erklæringer er det meget bekymrende, at der med dette lovforslag reelt gives adgang til at bruge beskyttet indhold, uden at rettighedshaverne har indsigt i, om deres indhold bruges, og hvor indholdet er blevet udsat for tekst- og datamining (fx henvisning til URL på hjemmeside). Dette kan underminere rettighedshavernes faktiske muligheder for at håndhæve deres rettigheder. Lovforslaget bør derfor pålægge brugere af undtagelsen i § 11b og §11c fuld transparens, dvs. et pålæg om fuld gennemsigtighed om, hvilke data (værk eller frembringelse) der er blevet brugt, og hvor tekst- og dataminingen er udført for det enkelte værk eller frembringelse. Uden disse oplysninger kan rettighedshavere ikke kontrollere, om deres evt. forbehold er blevet overholdt. Det bør fremgå af lovbemærkningerne, at brugerne af undtagelsen skal offentliggøre metadata om de datasæt (f.eks. titler, forfattere, ISBN osv.), der er indsamlet med tekst- og datamining. Kun derved kan rettighedshavere kontrollere, om et forbehold er respekteret.

Ovenstående skal ses på baggrund af, at systemet i art. 4 er omvendt i forhold til den måde, ophavsretten normalt fungerer på, hvor rettighedshaverne har eneretten automatisk uden at skulle tage forbehold eller lignende over for andres udnyttelse.

1.4. Forudsætning om lovlig adgang

Det bør fremgå af lovbemærkningerne til §§ 11 b og 11 c, at ophavsretslovens § 11, stk. 3, også finder anvendelse her, dvs. i tillæg til de udtrykkelige bestemmelser om lovlig adgang i § 11 b, stk. 2, og § 11 c, stk. 1. Det bør præciseres, at i lighed med samspillet mellem § 11, stk. 3 og de øvrige undtagelser i ophavsretslovens kapitel 2, er det afgørende for, om undtagelsen finder anvendelse, hvorvidt indholdet er stillet til rådighed med rettighedshavernes samtykke, dvs. om der er et lovligt forlæg. Dette er afgørende, da rigtig meget beskyttet indhold ligger tilgængeligt for almenheden online uden rettighedshaverens samtykke. Det har derudover den betydning, at kravet om lovlig adgang eller lovligt forlæg også indbefatter, at tekniske beskyttelsesforanstaltninger ikke må være omgået. Kulturministeriet opfordres til at præcisere, at betingelsen om lovlig adgang og lovligt forlæg gælder, uanset om omgåelsen måtte være sket i et andet land; det afgørende er alene, at den relevante reproduktionshandling m.v. finder sted på dansk territorium.

I bemærkningerne (s.14) henvises der til betragtning 14, hvor der står, at hvis for eksempel forsknings- eller kulturarvsinstitutioner tegner et abonnement *bør hertil knyttede personer, der er omfattet af abonnementet, anses for at have lovlig adgang*. I bemærkningerne (s. 14), står der, at "... vil personer, der er omfattet af abonnementet, anses for have lovlig adgang". Det er vigtigt, at betragtning 14's begrænsning vedr. *hertil knyttede personer* medtages i bemærkningerne, da det ellers kan give et fejlagtigt indtryk af, at f.eks. lånere på biblioteker, som i princippet kan være omfattet af abonnementet, men som ikke opfylder kriteriet i betragtning 14 om at være *knyttet* til institutionen, også er omfattet.

Som medlem af Rettighedsalliancen kan Danske Forlag i øvrigt tilslutte sig Rettighedsalliancens bemærkninger til bestemmelserne.

2. Art. 5 – digital undervisningsbrug af ophavsretligt beskyttet indhold.

Lovforslagets § 13 og 13 a

Danske Forlag er medlem af Copydan Tekst og Node og tilslutter sig Tekst og Nodes høringssvar vedr. lovforslagets § 13 og 13 a. Særligt vil vi fremhæve, at vi bakker op om den lovtekniske løsning, hvormed lovforslaget implementerer direktivets artikel 5 i §§ 13 og 13a, og har især noteret:

- At licenseringsmuligheden har forrang frem for undtagelsesbestemmelsen; aftalelicensordningen gøres til hovedreglen.
- At undtagelsesbestemmelsen indeholder et krav om compensation af rettighedshaverne.
- At afgrænsningen til, at institutionerne skal anvende sikre, elektroniske netværk, der kun er tilgængelige for en undervisningsinstitutions elever, studerende og lærere, i vid udstrækning passer til eksisterende krav i licensaftalerne.
- At den nye "legalfiction"-konstruktion for grænseoverskridende undervisning i § 13, stk. 4, og § 13 a, stk. 4, er en velegnet løsning, som vil imødekomme mange af de udfordringer, der ses på tekstområdet.

Vi vil dog tilføje følgende to supplerende bemærkninger:

- I bemærkningerne bør det præciseres, at *passende licenser* både kan være kollektivt forhandlede aftalelicenser, men også licenser indgået direkte mellem f.eks. forlag og undervisningsinstitution.
- Ift. § 13 a opfordrer vi til, at der sker en direktivnær implementering af art. 5, stk. 2, således at der i § 13 a tilføjes en bestemmelse om, at undtagelsen i stk. 1 ikke finder anvendelse for værker, der primært er beregnet til uddannelsesmarkedet.

3. Art. 8-11 værker eller andre frembringelser, der ikke længere forhandles.

Lovforslagets §§ 16 c-f

Danske Forlag er medlem af Copydan Tekst og Node og tilslutter sig Tekst og Nodes høringssvar vedr. lovforslagets §§ 16 c-f.

4. Art. 12 kollektive licenser med udvidet virkning.

Lovforslagets ændringer i § 50

Danske Forlag er medlem af Copydan Tekst og Node og tilslutter sig Tekst og Nodes høringssvar vedr. lovforslagets ændringer i § 50.

5. Art. 16 krav om kompensation

Vi kan fuldt ud tilslutte os bemærkningerne, som fuldt ud flugter dansk praksis.

6. Kapitel 3 Rimeligt vederlag til ophavsmænd og udøvende kunstnere i aftaler om udnyttelse.

Lovforslagets §§ 53, 54, 55 a-c samt § 91

Bestemmelserne i direktivets art. 18-23 giver medlemsstaterne et stort spillerum til selv at definere det nærmere indhold. Direktivet forudsætter, at de nationale regler tager hensyn til de forskellige forhold, der gør sig gældende i forskellige sektorer og brancher. Lovgivningen bør formuleres generelt, men vurderes sektorspecifikt med plads til fleksibilitet, så den over tid kan tilpasses til forskellige forhold i forskellige sektorer.

En hjørnesteen i bogmarkedet er de mange kontrakter, som indgås mellem forlag og ophavsmænd og udøvende kunstnere (herefter benævnt ophavsmænd). Bøger og læremidler udgives i vidt omfang på baggrund af bidrag fra en eller flere forfattere, måske oversætter, illustratører, billedrettighedshavere, oplæsere, musikrettighedshavere m.fl. Forlagets rolle er at kuratere, igangsætte, redigere, samle og forhandle med bidragsydere, markedsføre, indgå aftaler med salgskanaler, aftaler om distribution m.m. Hver beslutning om at udgive en bog indebærer betydelige investeringer fra forlagets side både i form af betaling til ophavsmænd af evt. engangsvederlag og forskudshonorar samt interne udgifter, som afholdes før værket genererer indtægter. Det siger sig selv, at enhver form for ændring/forrykkelse i de mange ophavsretlige kontrakter kan få afgørende betydning for fremtidige overvejelser om investeringer i nye værker.

Bogmarkedet er kendetegnet ved, at der er meget få kollektivt forhandlede aftaler. Aftalerne afspejler store forskelle i udgivelserne og udnyttelserne, som der kan tages hensyn til ved individuelt forhandlede vilkår. De meget sjældent forekommende retssager mellem forlag og ophavsmænd vidner om et velfungerende marked.

Generelt er vi bekymrede, fordi Kulturministeriet ved implementeringen af bestemmelserne i kapitel 3 har truffet en række valg, som går videre, end direktivet foreskriver, og som udgør væsentlige indgreb i et velfungerende bogmarked. Vi vil særligt pege på følgende forhold:

- Manglende anerkendelse af, at der kan være velfungerende markedsnormer på markeder, hvor der ikke er kollektivt forhandlede aftaler
- Tilsidesættelse af aftalefrihedsprincippet
- Overimplementering
- Manglende hensyntagen til *de særlige forhold i hver enkelt sektor*
- Bestemmelser med tilbagevirkende kraft
- Manglende erkendelse af, at lovforslaget har væsentlige både administrative og økonomiske konsekvenser for forlagene.

Manglende anerkendelse af, at der kan være velfungerende markedsnormer på markeder, hvor der ikke er kollektivt forhandlede aftaler

Flere steder i lovforslaget udtrykker Kulturministeriet et ønske om at fremme kollektive aftaler, ligesom markeder med kollektive aftaler gentagne gange favoriseres i bemærkningerne. Se f.eks.:

s. 98 "*Ved vurderingen af, om vederlaget er passende og forholdsmæssigt, bør der i vid udstrækning tages udgangspunkt i kollektivt forhandlede aftaler og overenskomster*".

s. 61 "*Målet er at etablere en incitamentsstruktur, der understøtter kollektive aftaler, fx. Overenskomster*".

s. 70 "... ligesom lovforslaget tilskynder, at reglerne i direktivet håndteres i kollektive aftaler såsom overenskomster."

s. 65 "*Det bemærkes i den forbindelse, at det er Kulturministeriets vurdering, at en kollektiv forhandlet aftale er det bedste redskab til at tage hensyn til branche- og sektorspecifikke forhold og dermed sikre en dynamisk forståelse af bl.a. «rimelig tid» under hensyntagen til den teknologiske og branchemæssige udvikling som angivet ovenfor*".

En så aktivistisk tilgang til kollektive overenskomster strider mod det grundlæggende princip om aftalefrihed. Den meget entydige favorisering ses ikke afspejlet i direktivet, som tværtimod henviser til princippet om aftalefrihed og flere gange fremhæver, at reguleringen skal ske under hensyntagen til de særlige forhold i hver enkelt sektor. Nogle sektorer er kendetegnet ved en høj grad af kollektive aftaler, mens det ikke er tilfældet for andre sektorer – f.eks. bogbranchen.

Vi kan ikke anerkende præmissen om, at markedsnormer forudsætter kollektive aftaler. Det er udtryk for en grundlæggende afvisning af de mekanismer, som ligger til grund for det formueretlige aftalefrihedsprincip. Der er masser af eksempler på, at passende markedsnormer kan udvikle sig også uden kollektive aftaler, da f.eks. hensynet til et ønske om fremtidige samarbejdsforhold, ønske om at være en generelt attraktiv samarbejdspartner for ophavsmænd, risiko for at ophavsmænd fravælger forlaget og tilvælger andre forlag betinger, at der på f.eks. bogmarkedet på basis af individuelle aftaler er udviklet passende markedsnormer.

Det er vigtigt at notere, at direktivet foreskriver, at der ved implementeringen skal tages højde for særlige kendetegn ved de forskellige sektorer (art. 19(1), 22(2)(a), betragtning 73, betragtning 77, 78 og 80. Kap. 3 omfatter mange forskellige brancher med vidt forskellige forretningsmodeller og markedsstrukturer. Derfor giver en one-size-fits-all ingen mening og vil kunne røkke ved fundamentet for nogle sektorer.

Generelt oplever vi, at lovforslaget drager konklusioner, uden at der er foretaget de nødvendige analyser af de særlige forhold i bogbranchen. En analyse ville vise, at der er velfungerende markeder, også uden kollektive aftaler. Så længe der ikke er foretaget en undersøgelse af de enkelte sektorer, må lovforslaget undlade at drage konklusioner og i stedet henvise til, at domstolene ved fortolkning af reglerne skal tage hensyn til sektorspecifikke forhold.

Overimplementering

Regeringens principper om implementering af erhvervsrettet EU-regulering tilsiger, at direktiver mv. ikke skal overimplementeres og på den måde skade de danske virksomheders konkurrenceevne. Lovforslaget indeholder ift. bestemmelserne i kapitel 3 forslag, som griber dybt ind i aftalefriheden og går væsentligt længere, end hvad direktivet bestemmer.

6.1. Art 18 princippet om passende og forholdsmæssig aflønning

Vi noterer, at der står i § 18, stk. 2, at medlemsstaternes gennemførelse af bestemmelsen er fri og skal tage hensyn til princippet om aftalefrihed og en rimelig balance mellem rettigheder og interesser.

Vi mener

- at princippet om aftalefrihed er tilsidesat flere steder i den del af bemærkningerne, som vedrører princippet om passende og forholdsmæssig aflønning.
- at der på flere områder er tale om en overimplementering, f.eks. når der i lovforslaget står, at engangsvederlag ikke er passende, uanset at der i direktivet står, at "Et engangsbeløb kan også udgøre et rimeligt vederlag, men det bør ikke være reglen". (betragtning 73)

- at bemærkningerne forsømmer at tage hensyn *til de særlige forhold i hver enkelt sektor*, som direktivet foreskriver. Økonomien, forretningsmodellerne m.m. er vidt forskellige i de forskellige kulturbrancher, og netop derfor er det vigtigt – og i tråd med direktivet - ikke at lave en one-size-fits-all-implementering.

6.1.1. Engangsvederlag

Engangsvederlag er udbredt på en række områder i forlagsbranchen. Det gælder f.eks. på områder for oversættelse, illustrationer, bidrag til digitale læremidler og oplæsere af lydbøger. Ift. de generelle bemærkninger er det derfor problematisk og ikke i overensstemmelse med direktivet, at der i lovbemærkningerne gentagne gange med henvisning til betragtning 73 står, *at udgangspunktet er, at et engangsvederlag ikke anses for passende og forholdsmæssigt.* (s. 51, 1. afsnit). Det er imidlertid ikke det, der står i direktivets betragtning 73. Der står tværtimod, at *"Et engangsbeløb kan også udgøre et rimeligt vederlag, men det bør ikke være reglen. Medlemsstaterne bør have friheden til at fastlægge de konkrete tilfælde, hvor der kan anvendes engangsbeløb, under hensyntagen til de særlige forhold i hver enkelt sektor."*

De særlige forhold i bogbranchen

Uanset direktivets krav om det modsatte forsømmer bemærkningerne at tage hensyn *til de særlige forhold* i bogbranchen.

Forlagsbranchen er kendetegnet ved en meget høj grad af mangfoldighed, som ikke mindst skyldes, at der er mange forlag og herunder mange mikroforlag med en eller to måske lønnede, men ikke sjældent frivillige medarbejdere, og hvor mange udgivelsesprojekter betegnes *fælles kunstprojekter*. Forlagsbranchen er endvidere kendetegnet ved en høj grad af konkurrence mellem mange forlag, og der er derfor gode muligheder for at fra- og tilvælge forlag, hvis de præsenterede kontraktvilkår er utilfredsstillende.

Engangsvederlag er som nævnt udbredt i visse typer af forlagskontrakter. Den type forlagskontrakter, som indeholder engangsvederlag, vil næppe falde ind under de - i øvrigt uklare - kategorier, som er nævnt i bemærkningerne som de kategorier, som efter Kulturministeriets vurdering kan benytte engangsvederlag (s. 51 *"simple licenser, begrænsede udnyttelser, dag til dag brug af små værker og frembringelser og lignende tilfælde."*) Tværtimod vil forlagskontrakterne typisk omfatte aftaler om værker *med masseudnyttelse og lang levetid*, som iflg. bemærkningerne *bliver udfordret*.

Kontrakter med engangsvederlag skaber en højere grad af forudsigelighed, når forlaget skal lave forlagskalkulen, som danner grundlag for at vurdere, om en udgivelse skal igangsættes. Dertil kommer, at aftaler med engangsvederlag er væsentligt nemmere at administrere. Fordelen for ophavsmanden er, at engangsvederlaget afspejler et vederlag for ophavsmandens indsats, der er uafhængig af værkets indtjening, som i forlagsbranchen kan være yderst beskednen. Mange værker sælger blot i få hundrede eksemplarer. Dermed vil et engangsvederlag i mange tilfælde give et

større vederlag, end hvis vederlaget var baseret på omsætningen af værket. Engangsvederlaget udbetales også i tæt tilknytning til ydelsens levering, mens der i royaltybaserede aftaler kan gå mange år, før der er sket en udbetaling svarende til værdien af et engangsvederlag. Når Kulturministeriet i afsnit 2.9.1.2 skriver, at *"Formålet med bestemmelsen er at sikre, at ophavsmænd og udøvende kunstnere allerede ved aftaletidspunktet, jfr. ordet "når", sikres et passende vederlag for overdragelse af deres rettigheder..."*, må det derfor understreges, at royaltybaserede modeller ikke nødvendigvis sikrer vederlag, som er mere *passende* end engangsvederlag. Ved engangsvederlag løber forlaget den økonomiske risiko, da der ikke sker modregning eller tilbagebetaling af et udbetalt engangsvederlag, hvis værket ikke får kommerciel succes. Til gengæld får forlaget en højere grad af forudsigelighed ved beregning af forlagskalkulen og mindre administration.

I de generelle bemærkninger står der afslutningsvis (s. 52), at art. 18 gennemføres direktivnært, hvor der lægges vægt på bestemmelsens formål, som er at yde beskyttelse til ophavsmænd og udøvende. *Dog således, at der ikke skabes ubalance i et velfungerende system. Det eksisterende system er bl.a. baseret på overenskomster og andre kollektive løsninger, og man har i Danmark sjældent set sager på området.*

Her bliver det meget tydeligt, at de sektorspecifikke hensyn netop ikke er iagttaget. Lovbemærkningerne overser, at aftalerne i bogbranchen ikke er baseret på overenskomster. Mod intentionen om ikke *at skabe ubalance i et velfungerende system*, vil bemærkningerne om engangsvederlag netop skabe ubalance i et *velfungerende system* på bogmarkedet. Afslutningsvist skal det understreges, at på bogmarkedet ses der også yderst sjældent sager på området.

Det vil være et markant indgreb i aftalefriheden, hvis der anlægges en så markant fortolkning af direktivet, som der er lagt op til, og det vil kunne få store implikationer for mangfoldigheden og bredden i bogudgivelser.

Vi opfordrer til,

- at forslaget til § 53, stk. 2 og stk. 4 udgår, og hvis dette ikke sker,
- at direktivets betragtning 73 bliver afspejlet i forarbejderne, således, at det ikke fejlagtigt fremstår, som om direktivet foreskriver, at udgangspunktet er, at engangsvederlag ikke er passende,
- at der i bemærkningerne henvises til, at spørgsmålet om, hvorvidt engangshonorar er passende, må bero på sektorspecifikke forhold.

6.1.2. Betingelser for vederlagsfri overdragelse

Det fremgår udtrykkeligt af direktivet (betragtning 82), at *"Intet i dette direktiv bør fortolkes således, at det forhindrer indehavere af eksklusive rettigheder i henhold til EU-retten om ophavsret i at tillade anvendelse af deres værker eller andre frembringelser gratis, herunder via ikkeeksklusive licenser til gavn for alle brugere"*.

I strid med betragtning 82 opstilles der i bemærkningerne (s. 51) *betingelser* for, hvornår en vederlagsfri overdragelse kan finde sted. Dette er ifølge bemærkningerne tilfældet, hvis værket overlades ”i public domain, hvis vedkommende ikke har nogen økonomisk interesse i at kræve vederlag, eller hvis det af andre grunde ønskes, at almenheden skal have fri adgang til værket.”

Også her er der tale om overimplementering og et væsentligt indgreb i aftalefriheden, og også her mangler bemærkningerne en hensyntagen til *sektorspecifikke forhold*.

I forlagsbranchen er der eksempler på, at ophavsmanden overdrager sine rettigheder til et forlag uden vederlag, uden at ophavsmanden ønsker, at *almenheden skal have fri adgang til værket*. Betingelsen om, at ophavsmanden *ikke har nogen økonomisk interesse i at kræve vederlag*, er heller ikke nødvendigvis til stede.

Eksempler på sådanne vederlagsfri overdragelser ses f.eks. i aftaler med mikroforlag, hvor såkaldte break-even-kontrakter er udbredte. Kontrakterne indebærer, at der først udbetales vederlag, når/hvis en række nærmere definerede grundudgifter er dækket. I nogle tilfælde nås break-even ikke. Det skal understreges, at det ift. mikroforlagene, som jfr. rapporter fra Bogpanelet spiller en betydelig rolle for diversiteten og mangfoldigheden på bogmarkedet, ikke er usædvanligt, at forlæggeren ikke er lønnet, men driver forlaget som et con amore-projekt. Men også indenfor forsknings- og formidlingsbøger og bøger med støtte fra private fonde, hvor ophavsmanden har frasagt sig honorar evt. pga. betingelser i fondsstøtten, kan der være eksempler på kontrakter uden vederlag.

Motivationen for at indgå aftaler uden vederlag (eller med risiko for ingen vederlag) i den type aftaler samt andre aftaler om vederlagsfri overdragelse vil typisk bero på et ønske om at få udgivet en bog, uanset at omsætningsmulighederne vurderes som meget ringe. Jfr. indledningen kan investeringen fra forlagets side være betydelig, og hele eller dele af investeringen kan dækkes ved salg. Derfor ønsker ophavsmanden ikke at give *almenheden fri adgang til værket*, da det vil fratage forlaget muligheden for forhåbentligt at kapitalisere på forlagets indsats, og dermed vil motivationen for at investere i værket bortfalde. Det skal understreges, at ophavsmanden kan have adgang til andre indtægter fra f.eks. aktiviteter (foredrag m.m.) som udspringer af udgivelsen, arbejdslegater fra Kunstfonden, fondsstøtte m.m. Indenfor forskningsformidlingsbøger vil motivationen ofte bero på et ønske om at få værket fagfællebedømt.

De opstillede krav i bemærkningerne vil umuliggøre mange af de omtalte udgivelser og vil selvsagt være meget indgribende i aftalefriheden og de særlige forhold, som gælder i bogbranchen.

Vi opfordrer til,

- at direktivets betragtning 82 bliver afspejlet i forarbejderne, og at bemærkningerne ikke opstiller konkrete betingelser for vederlagsfri overdragelse
- at der i bemærkningerne henvises til, at spørgsmålet om, hvorvidt vederlagsfri overdragelser er i overensstemmelse med loven/direktivet, beror på sektorspecifikke forhold.

6.1.3. Beskyttelsespræceptiv

Lovforslaget bemærker, at art. 18 ikke er gjort beskyttelsespræceptiv i direktivet. Det skyldes, at art. 18 er meget sektorspecifik. I lovforslagets pkt. 2.9.1.3, står der, at man ikke finder dette hensigtsmæssigt, og der vælges en overimplementering ved at gøre bestemmelsen beskyttelsespræceptiv.

Konsekvensen er, at aftalebestemmelser, der forhindrer overholdelsen af art. 18, ikke kan håndhæves overfor ophavsmænd. Med de foreliggende bemærkninger vil det i praksis få betydning for tusindvis af forlagskontrakter med engangsvederlag eller vederlagsfri overdragelse. Det vil få helt uoverskuelige konsekvenser for bogmarkedet.

6.1.4. Forældelse

Vi opfordrer til, at det i bemærkningerne præciseres, at dansk rets almindelige forældelsesfrist på 3 år finder anvendelse, og at det præciseres, at forældelsen starter 3 år fra aftalens indgåelse. Dette skyldes, at det er forholdene på tidspunktet for aftaleindgåelsen, som er afgørende, når det skal vurderes, om vederlaget er passende. Digitaliseringen, nye formater, nye kanaler og udnyttelsesmåder betyder, at bogbranchen undergår store forandringer. Skal det overhovedet være muligt og realistisk at kunne forholde sig til, hvad der ville have været passende vederlag, skal der ikke gå mere end 3 år fra aftaleindgåelsen.

6.2. Art 19 Gennemsigthedsforpligtelse

Lovforslagets § 55

Det følger af forslagens pkt. 18, §55, stk. 5, at "For aftaler, der er underlagt eller baseret på kollektivt forhandlede aftaler, finder gennemsigthedsreglerne i de relevante kollektive aftaler anvendelse, såfremt disse regler opfylder kriterierne fastsat i stk. 1-4".

Danske Forlag har med Dansk Forfatterforening og Danske Skønlitterære Forfattere i oktober 2022 indgået en *vejledende aftale om forlagets oplysningsforpligtelse i forfatterkontrakter*.

Det fremgår af aftalens præambel, at baggrunden for aftalen er EU's direktiv om det digitale indre markeds bestemmelser i art. 19 om, at ophavsmændene har krav på *opdaterede, relevante og omfattende oplysninger om udnyttelse af værket*, og at aftalen er de tre organisationers bud på, hvad der skal til for at imødekomme disse krav."

Det fremgår af overgangsbestemmelsen i direktivets artikel 27, at gennemsigthedsforpligtelsen i artikel 19 er gældende fra den 7. juni 2022. I lyset af, at direktivet jfr. art. 29 skulle være vedtaget i medlemsstaterne den 7. juni 2021, tager bestemmelsen højde for, at erhververne har brug for tid til at indrette deres administrative bestemmelser i overensstemmelse med de nye krav i direktivet. Derfor forekommer det bemærkelsesværdigt og kritisabelt og uden indsigt i den praktiske virkelighed, når der i bemærkningerne (s. 69) står, at "Som følge af det senere ikrafttrædelsestidspunkt foreslås der ikke gennemført en overgangsbestemmelse for gennemsigthedsforpligtelsen i den

foreslåede § 55". En implementeringsforsinkelse hos lovgiver bør naturligvis ikke ramme forlag og andre erhververe, og vi opfordrer derfor til, at direktivets logik med 12 mdr. frist fra lovens ikrafttræden, til gennemsigtighedsforpligtelsen finder anvendelse, også skal gælde i den danske lov.

Uanset ovennævnte indeholder lovforslaget i pkt. 31 en ny bestemmelse i § 91, stk. 7, hvor det fremgår, at bestemmelserne om oplysningspligt i § 55 også finder anvendelse på aftaler, der er indgået før den 1. juli 2023 i tilfælde, hvor der anmodes om den pågældende information.

Bestemmelsen strider mod det grundlæggende obligationsretlige princip om, at nye obligationsretlige bestemmelser ikke finder anvendelse på ældre aftaler. Bemærkningerne anerkender da også, at der er et beskyttelseshensyn (s. 69) til den, som skal levere den pågældende information "Også henset til at denne informationsforpligtelse ikke var kendt på aftaletidspunktet og kunne have haft betydning for den pågældende aftales udformning". I bemærkningerne står der, at overfor dette står ophavsmanden eller den udøvende kunstners behov for at kunne vurdere den økonomiske værdi af sine rettigheder.

Aftaler indgået mellem forlag og ophavsmænd forud for lovens ikrafttræden har ikke indeholdt krav om information i det omfang, som er bestemt i loven. Lovforslaget indeholder meget vidtgående krav til informationsforpligtelsen og indebærer, at forlagene skal i gang med at bruge betydelige ressourcer på at indrette administrative systemer, som kan håndtere kravene i § 55. Disse systemer vil være nye, og i praksis vil det være stort set umuligt for forlagene at honorere kravene i lovforslagets § 55 med tilbagevirkende kraft, da de efterlyste data i mange tilfælde formentlig slet ikke er indsamlet. Der vil under alle omstændigheder skulle bruges betydelige administrative ressourcer på at kunne honorere krav om information, som går forud for en rimelig frist fra lovens ikrafttræden. Der er dermed risiko for, at der vil blive trukket betydelige ressourcer ud af markedet, som alternativt kunne bruges til at investere i nye værker.

Vi opfordrer derfor til, at § 55 begrænses til at gælde aftaler, som indgås et år efter lovens ikrafttræden.

6.3. Art. 20 Aftalejusteringsordning

Lovforslagets § 55a

Aftalejusteringsordningen i art. 20 er meget vidtgående ift. det grundlæggende princip om aftalefrihed, og der er væsentlig risiko for, at bestemmelsen vil føre til usikkerhed frem for forudsigelighed samt komplekse og for parterne dyre tvister. Bemærkningerne rejser usikkerhed ift., om man overhovedet kan stole på det grundlæggende princip om, at en aftale er bindende.

Det forhold, at bestemmelsen også gælder efterfølgende erhververe – sammenholdt med den manglende forudsigelighed – betyder, at bestemmelsen kan blive en stopklods for virksomhedshandler, da bestemmelsen skaber en markant usikkerhed, som ikke kan kapitaliseres ved en due diligence. Tilsvarende vil der være en tilbageholdenhed ift. at overtage forfatterskaber, kontrakter fra andre forlag. Det vil selvsagt få mærkbar betydning for dynamikken og udviklingen i forlagslandskabet og for ophavsmænd, som bliver fastlåst i et ikke-dynamisk marked.

Kravet om uforholdsmæssigt lavt vederlag

Bestemmelsen giver ret til at kræve yderligere vederlag, hvis det oprindeligt aftalte vederlag *viser sig at være uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med alle de efterfølgende relevante indtægter*.

I bemærkningerne (s. 60) står der, at art. 20 finder anvendelse i tilfælde af, at vederlaget *ikke er forholdsmæssigt*. Der står videre, at "Bestemmelsen i artikel 20 adskiller sig således fra aftalelovens § 36 ved, at direktivbestemmelsen alene gælder aftalevilkår om vederlaget, og om dette er *passende og rimeligt*". Det er forkert at tale om, at afgørende er, om vederlaget *ikke er forholdsmæssigt*, og om det er *passende og rimeligt*. Det, der står i art. 20, som er blevet implementeret direktivnært, er, at vederlaget kan reguleres, hvis det er "*uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med alle de efterfølgende relevante indtægter*."

Vi opfordrer til, at øverste afsnit s. 60 ændres i overensstemmelse hermed, da der skal mere til for at regulere et vederlag, som er *uforholdsmæssigt lavt*, end for at tilpasse et vederlag, således at det bliver *passende og rimeligt*. Sidstnævnte kriterier er relevante for art. 18, og art. 18 ville savne selvstændig mening, hvis samme kriterie gjaldt i art. 20. Samme bemærkninger gælder s. 60 afsnit 4, hvor der også sker en uretmæssig sammenblanding af art. 18 og art. 20. Det bør således i stedet fremgå, at regulering kun kan finde sted, hvis vederlaget er uforholdsmæssigt lavt. Det skal fremgå af bemærkningerne, at der kræves et tydeligt misforhold mellem det aftalte vederlag og den økonomiske værdi, som rettigheden har vist sig at have efter overdragelsen.

Det bør ligeledes præciseres i bemærkningerne, at kun faktorer, som ikke var kendt ved aftaleindgåelsen, kan ligge til grund for senere justering. Omstændigheder, som parterne kendte eller må antages at have kendt til, har de haft mulighed for at tage stilling til ved aftalens indgåelse. Dette harmonerer også med, at art. 18 om passende vederlag tilsigter, at vederlaget ved aftaleindgåelsen skal være passende. En anden fortolkning ville gøre art. 18 overflødig.

6.3.1. Tilbagevirkende kraft

Det er op til national ret at fastlægge, om bestemmelsen om aftalejustering skal gælde for aftaler indgået før lovens ikrafttræden. Vi noterer, at det følger af lovforslagets § 91, stk. 7, at bestemmelsen i § 55a finder anvendelse på aftaler, der er indgået før den 1. juli 2023, dog ikke aftaler indgået tidligere end 10 år før lovens ikrafttræden.

Det er endog meget vidtgående at fravige de almindelige principper om, at lovgivning ikke skal finde anvendelse med tilbagevirkende kraft samt almindelige obligationsretlige principper om, at nye obligationsretlige regler ikke bør finde anvendelse på allerede indgåede aftaler. Lovforslaget mangler grundige analyser af, hvorfor grundlæggende retssikkerhedsprincipper skal fraviges. En grundig analyse ville bl.a. skulle tage stilling til, hvilken betydning tilbagevirkende kraft vil få for de mange aftaler om overdragelse af forfatterskaber, værker og forlag. F.eks. er der en udbredt praksis for, at der ved overdragelsesaftaler, hvor rettigheder sælges, er en indeståelse for, at rettigheder er frikøbt, og at købers brug ikke vil udløse nye krav. En sælger vil derfor kunne blive mødt med krav om garantibrud, som opstår som følge af den tilbagevirkende kraft, hvilket vil være en helt urimelig situation.

Vi opfordrer til, at loven ikke tillægges tilbagevirkende kraft og ikke finder anvendelse på aftaler indgået før lovens ikrafttræden.

6.4. Art. 22 Tilbagekaldelsesret

Lovforslagets § 54, stk. 1

I lovudkastet er der valgt en model med justeringer til den eksisterende tilbagekaldsret i ohl. § 54.

6.4.1. Tilbagekaldelsesretten forudsætter, at værket ikke er gjort tilgængeligt for almenheden

I lovbemærkningerne til den gældende § 54 er det præciseret, at erhververen har en almindelig, principiel pligt til at udnytte værket i overensstemmelse med aftalen. Der stilles krav om en første udnyttelse, men ikke gentagen eller kontinuerlig udnyttelse. Schønning, Kommenteret ophavsretslov omtaler det på s. 559 som en slags offentliggørelsespligt, jfr. Schønning. Bemærkningerne er afbalancerede, klare og skaber forudsigelighed for begge parter, hvorved usikkerhed og tvister forebygges.

I bemærkningerne til lovforslaget står der (s. 64), at "Det er Kulturministeriets vurdering, at formålet med bestemmelsen er, at denne kan finde anvendelse i tilfælde, når erhververen ikke anvender værket sådan, som det med rimelige kan forventes og således ikke adskiller sig væsentligt fra sædvanlig brug".

Bemærkningerne efterlader en betydelig grad af usikkerhed, og vi opfordrer derfor til, at det i lighed med de gældende bemærkninger til § 54 præciseres, at bestemmelsen alene finder anvendelse, hvis der slet ikke sker udnyttelse af værket forstået som, at der ikke er sket nogen tilgængiggørelse for almenheden. En bredere fortolkning vil kunne bevirke, at erhververen tvinges ud i udnyttelser, som ikke er økonomisk forsvarlige. Vi opfordrer ligeledes til, at den eksisterende 3-årsfrist i ohl. § 54 bevares.

6.4.2. Værker med flere bidragsydere

Direktivets art. 22 stk. 2 litra b) bestemmer, at medlemsstaterne kan fastsætte særlige bestemmelser, hvor der tages hensyn til "*hvis det værk eller en anden frembringelse indeholder bidrag fra mere end én ophavsmand eller udøvende kunstner, den relative betydning af de enkelte bidrag og de legitime interesser hos alle ophavsmænd og udøvende kunstnere, der berøres af en enkelt ophavsmands eller udøvende kunstners anvendelse af tilbagekaldelsesordningen. Medlemsstaterne kan udelukke værker eller andre frembringelser fra tilbagekaldelsesordningens anvendelsesområde, hvis sådanne værker eller andre frembringelser normalt indeholder bidrag fra flere forskellige ophavsmænd eller udøvende kunstnere.*"

I bemærkningerne noteres det, at "Der har imidlertid aldrig været sager mv. i Danmark, som har demonstreret behov for sådanne regler."

Mange bogudgivelser indeholder bidrag fra flere ophavsmænd, hvor f.eks. forfatterens vederlag er royaltybaseret, mens f.eks. oversætter og illustratør modtager engangsvederlag. Hvis en ophavsmand, som modtager engangsvederlag, påberåber sig tilbagekaldsretten, vil ophavsmanden kunne blokere for den indtjening, som ophavsmanden med en royaltybaseret indtjening skulle opnå ved værkets udnyttelse.

Vi opfordrer til, at det i overensstemmelse med mulighederne i direktivets art. 22, stk. 2, bliver præciseret i forarbejderne, at hvis et værk indeholder bidrag fra flere end en ophavsmand, så forudsætter tilbagekaldsretten, at ophavsmændene agerer i fællesskab.

6.4.3. Virkning

Det er bestemt i ophavsretslovens § 91 stk. 1, at den nuværende bestemmelse om tilbagekaldsret i § 54 ikke finder anvendelse på aftaler, der er indgået før den 1. juli 1995. Det følger af lovforslagets pkt. 30, at henvisningen til §54 udgår.

Det bør i lighed med den gældende bestemmelse fremgå af § 91, at de nye bestemmelser i § 55 ikke finder anvendelse på aftaler, der er indgået før lovens ikrafttræden.

7. Anvendelsestidspunkt, overgangsbestemmelser m.v.

Overgangsbestemmelsen i art. 26.2 kan ikke forstås på anden måde, end at reglerne ikke skal gælde for aftaler, som er indgået før lovens ikrafttræden. Det må være et hovedprincip, at nye obligationsretlige bestemmelser ikke finder anvendelse på ældre aftaler.

Vi henviser til bemærkningerne under de enkelte bestemmelser ovenfor.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Det fremgår af lovforslaget (s. 70), at det samlet er "vurderingen, at lovforslaget ikke vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet af væsentlig betydning."

Det fremgår s. 71, at "Erhvervsministeriet bemærker, at lovforslaget medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet."

Der er ovenfor under de enkelte afsnit redegjort for, at bestemmelserne vil få store både økonomiske og administrative konsekvenser for forlagene.

8.1. Ad. Art. 18

Hvis de nuværende bemærkninger ikke ændres og tager højde for sektorspecifikke forhold, som ellers forudsat i direktivet, men i stedet nedlægger et generelt princip om, at engangsvederlag som udgangspunkt ikke er passende, vil det få betydelige både økonomiske og administrative konsekvenser for forlagene.

8.2. Ad. Art. 19

De nye krav om oplysningsforpligtelse betyder, at forlag skal indrette/indkøbe nye økonomi-/administrationssystemer. Der vil være væsentlige både økonomiske og administrative konsekvenser forbundet hermed.

Lovforslagets bestemmelse om, at bestemmelserne også finder anvendelse på aftaler, der er indgået før den 1. juli 2023 i tilfælde, hvor der anmodes om den pågældende information, pålægger forlagene en markant byrde, da systemer ikke har været indrettet i overensstemmelse med de nye krav i direktivet, og frembringelse af sådan information derfor skal ske manuelt.

8.3. Ad. Art. 20

Det har formodningen for sig, at bestemmelsen betyder, at der vil opstå tvister omkring fortolkningen af den nye bestemmelse om aftalejustering. Selvsagt vil både tvister, men ikke mindst efterfølgende reguleringer, få væsentlige både administrative og økonomiske konsekvenser for forlagene. Dertil kommer, at bestemmelsen helt fundamentalt skaber usikkerhed, om man kan forlade sig på en indgået aftale, hvilket vil betyde en tilbageholdenhed i investeringslysten.

8.4. Ad. Art. 21

En større uklarhed omkring, hvornår en ophavsmand kan trække sine rettigheder tilbage, vil føre til flere tvister samt situationer, hvor der er risiko for, at værker, der allerede er investeret i, ikke kan blive udgivet.

Vi står naturligvis til rådighed for en uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen

Christine Bødtcher-Hansen
Direktør

Kulturministeriet

Att.: Chefkonsulent Jesper Diernisse Langsted

Sendt pr. email til jdl@kum.dk cc ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

11. april 2023

Høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Danske Medier har med tak modtaget Kulturministeriets høring over ændring af ophavsretsloven af 10. marts 2023. Foreningen vil med nærværende høringssvar navnlig fremsætte bemærkninger til den foreslåede gennemførelse af DSM-direktivets bestemmelser om tekst- og datamining, der har afgørende betydning for medierne i forhold til udnyttelsen af deres indhold.

Publicistiske, kommercielle medier lever af at udgive kvalitetsindhold mod betaling. Enten direkte i form af abonnementsindtægter eller indirekte gennem annoncering og rettighedsbetaling. Med fremkomsten af megaplatformenes søgetjenester, sociale medier og senest AI-tjenester er rettighedsbetaling et kerneelement i fremtidens forretningsmodel for mediebranchen. Første fase af den danske implementering af DSM-direktivet har med sin bestemmelse om muligheden for kollektivt at forhandle licensaftaler med megaplatformene skabt et godt grundlag for at sikre den rettighedsbetaling. Det er afgørende, at den mulighed også omfatter AI-tjenester, der udnytter mediernes indhold.

Derfor finder Danske Medier lovforslaget utilstrækkeligt for så vidt angår implementeringen af direktivets regler om tekst- og datamining. Tekst- og datamining er ikke kun en teknik, der anvendes inden for den videnskabelige forskning til at påvise relevante sammenhænge i store datamængder, men bruges i høj grad også af techgiganterne og andre kommercielle aktører til at skabe nye forretningsområder gennem udnyttelse af tilgængeligt indhold, herunder mediernes. Det gælder eksempelvis som facilitator for nye former for kontekstuel annoncering og i forhold til udviklingen af kunstig intelligens. Derfor har Danske Medier også tidligere understreget betydningen af tekst- og datamining og behovet for effektiv kollektiv forvaltning af rettighederne hertil over for Kulturministeriet.

Kulturministeriet har med lovforslaget valgt udelukkende at implementere direktivets bestemmelser. Det er forståeligt, at Kulturministeriet ikke lægger op til en bredere revision af ophavsretsloven samtidig med implementeringen af et så komplekst direktiv som det foreliggende. Danske Medier finder det ikke desto mindre uambitiøst, at man ikke har medtaget væsentlige elementer af direkte betydning for virkeliggørelsen af direktivets bestemmelser, herunder særligt en aftalelicens vedrørende tekst- og datamining.

En aftalelicens kan bidrage til at løse de enorme udfordringer, som brugen af tekst- og datamining og kunstig intelligens skaber for rettighedshaverne, herunder udgivere af pressepublikationer. Danske Medier opfordrer derfor ministeriet til at justere lovforslaget på dette punkt.

Dertil kommer, at lovforslaget i forhold til den tilsvarende direktivbestemmelses anvendelsesområde udvider adgangen til at foretage tekst- og datamining med henblik på videnskabelig forskning til forskningsorganisationers og kulturarvsinstitutioners "private partnere". Dermed ændrer dansk ret EU-ophavsrettens balance mellem rettighedshavere og brugere, idet beskyttelsen af rettighederne til de pågældende værker og andre frembringelser indskrænkes. Danske Medier opfordrer til, at Kulturministeriet på dette punkt kalibrerer lovforslaget efter direktivet.

Danske Mediers bemærkninger til lovforslaget er inddelt i fire afsnit; først beskrives betydningen af tekst- og datamining (afsnit 1). Derefter kommenteres private partneres tekst- og datamining med henblik på videnskabelig forskning (afsnit 2) og behovet for en specifik aftalelicens vedrørende tekst- og datamining (afsnit 3). Endelig opregnes foreningens forslag til konkrete ændringer af lovforslaget (afsnit 4).

1. Betydning af tekst- og datamining

Samfundet står midt i en rivende digital udvikling, der giver stadig flere muligheder for intensiv udnyttelse af ophavsretligt beskyttet materiale. Det gælder ikke mindst de redaktionelle mediers indhold, som er af væsentlig betydning for opretholdelsen af et oplyst demokratisk samfund, der er modstandsdygtigt over for løse rygter, halve sandheder, udokumenterede påstande og decideret disinformation. Den konstante publicering af nyt, relevant indhold, der er i overensstemmelse med god presseskik, gør det særligt attraktivt for andre at udnytte mediernes indhold i deres forretning.

DSM-direktivets præambel, betragtning nr. 3, anfører således: "Den hurtige teknologiske udvikling fortsætter med at ændre den måde, hvorpå værker og andre frembringelser skabes, produceres, distribueres og udnyttes. Der dukker hele tiden nye forretningsmodeller og nye aktører op. Den relevante lovgivning skal være fremtidssikret for ikke at begrænse den teknologiske udvikling." Det anføres videre, at "det på nogle områder [er] nødvendigt at tilpasse og supplere den eksisterende EU-ramme for ophavsret og samtidig opretholde et højt beskyttelsesniveau for ophavsret og beslægtede rettigheder".

Betragtning 3 angiver direktivets tre hovedmål, nemlig at fastsætte regler om 1) tilpasning af visse undtagelser til digitale og grænseoverskridende miljøer, 2) at lette visse licenspraksisser og dermed sikre bredere adgang til indhold, og 3) at skabe en velfungerende og retfærdig markedsplads for ophavsret.

Det fremgår af betragtning 5 og 6, at der blandt andet bør indføres undtagelser vedrørende tekst- og datamining, men samtidig, at undtagelserne har til formål at skabe en rimelig balance mellem rettighedshavernes og brugernes rettigheder og interesser.

Særligt for så vidt angår tekst- og datamining fremgår det af præambelens betragtning 18, at tekst- og dataminingsteknikker ikke kun har betydning inden for videnskabelig forskning, men også anvendes til en lang række andre formål, herunder udvikling af nye applikationer eller teknologier. Det slås fast, at rettighedshavere fortsat bør kunne udstede licenser til sådanne anvendelser af deres værker eller andre frembringelser. Behovet herfor er bestemt ikke blevet mindre i de fire år, der er gået, siden DSM-direktivet blev vedtaget i april 2019.

Direktivet skal med andre ord forhindre, at ophavsretten står i vejen for nye teknologier og udnyttelsesformer, men samtidig sikre, at udnyttelsen af værker og andre frembringelser kan gøres til genstand for licensaftaler.

2. Private partners tekst- og datamining med henblik på videnskabelig forskning

Direktivets artikel 3 om tekst- og datamining med henblik på videnskabelig forskning begunstiger forskningsorganisationer og kulturarvsinstitutioner. Det fremgår imidlertid af betragtning 11, at forskningsorganisationer også bør være omfattet af bestemmelsen, når de udfører deres forskningsaktiviteter inden for rammerne af offentlig-private partnerskaber. Det tilføjes, at selv om undtagelsen "fortsat kun bør gælde for" forskningsorganisationer og kulturarvsinstitutioner, bør de også "kunne lade deres private partnere foretage tekst- og datamining".

Til trods for denne klare formulering har Kulturministeriet i lovforslaget valgt at inkludere "private partnere" i selve lovbestemmelsen, nærmere bestemt i § 11 c, stk. 1. Sådanne private partnere kan f.eks. være Google og andre techgiganter. Det anføres i bemærkningerne til lovforslaget, punkt 2.1.3.1., at Kulturministeriet "vurderer", at "det er EU-lovgivers hensigt, at også forskningsorganisationer og kulturarvsinstitutioners private partnere skal have mulighed for at udføre datamining til de omfattede formål", og at disse derfor bør nævnes i selve lovbestemmelsen.

Danske Medier er ikke enig i Kulturministeriets vurdering. Selv om der kan synes at være tale om en gradsforskel mellem direktivet og lovforslaget på dette punkt, er det foreningens vurdering, at § 11 c, stk. 1, giver en videregående adgang for forskningsorganisationers og kulturarvsinstitutioners private partnere til at foretage tekst- og datamining, end hvad der er forudsat i direktivet. Dette medfører en uacceptabel risiko for, at kommercielle virksomheder kan foretage tekst- og datamining efter § 11 c og dermed undslå sig for krav fra rettighedshaverne om licensering efter § 11 b. Det bemærkes i den forbindelse, at hverken den svenske implementering af artikel 3 i upphovsrättslagens 15 b §¹ eller den finske regerings forslag til ny 13 b §² i upphovsrättslagen nævner private partnere i lovteksten. **Foreningen finder det magtpåliggende, at lovforslaget justeres, så det bliver kongruent med direktivet.**

¹ Se <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1960729-om-upphovsratt-till-litterara-och-sfs-1960-729#totop>

² Se https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Sidor/RP_43+2022.aspx

Se bilag 1: Fælles henvendelse af 23. marts 2023 til Kulturministeriet fra Copydan Tekst & Node, VISDA, DPCMO, Danske Forlag, Dansk Forfatterforening og Danske Medier.

3. Behovet for en specifik aftalelicens vedrørende tekst- og datamining

Direktivets artikel 4 – og lovforslagets § 11 b – ændrer retsstillingen vedrørende tekst- og datamining 180 grader; efter gældende ophavsret vil tekst- og datamining af ophavsretligt beskyttet indhold som udgangspunkt kræve rettighedshavernes tilladelse, men implementeringen af artikel 4 vil betyde, at udgangspunktet fremover vil være, at tekst- og datamining – også i kommercielt øjemed – er tilladt, medmindre rettighedshaverne har taget udtrykkeligt forbehold herfor.

Som anført under afsnit 1, fremgår det udtrykkeligt af direktivets betragtning 18, at rettighedshavere bør kunne udstede licenser til anvendelse af deres værker og andre frembringelser, der falder uden for undtagelsen i artikel 3 samt allerede eksisterende undtagelser, der er fastsat i Infosoc-direktivet.

Til yderligere illustration af direktivets generelle hensigt om at skabe en velfungerende markedsplads for ophavsret kan der henvises til præambelens betragtninger om "publishers' right". I betragtning 54 pointeres det, at udgivere af pressepublikationer hidtil har stået over for problemer med at give udbydere af onlinetjenester såsom nyhedsaggregatorer eller medieovervågningstjenester licens til onlineanvendelse af deres publikationer, hvilket har gjort det vanskeligere for dem at tjene deres investeringer ind igen. Betragtning 55 fastslår vigtigheden af en effektiv beskyttelse af udgiverne, og betragtning 58 understreger, at undtagelsen til udgiverrettigheden vedrørende enkelte ord eller meget korte uddrag ikke må undergrave de investeringer i produktion af indhold, som udgiverne foretager. Direktivets bestemmelser om tekst- og datamining må forstås i lyset heraf.

Danske Medier finder det helt afgørende, at ophavsretsloven sikrer de bedst mulige betingelser for rettighedshavere, der ønsker at tage forbehold for anvendelsen af tekst- og datamining, fordi de ønsker at indgå licensaftaler herom med brugerne. Foreningen finder det derfor uforståeligt, at Kulturministeriet er vejet tilbage fra at indsætte en specifik aftalelicensbestemmelse i lovforslaget til trods for, at rettighedshaverne klart har udtrykt ønske herom. Rettighedshaverne er dermed henvist til at forsøge at indgå individuelle aftaler med brugerne eller at anvende den generelle aftalelicens i ophavsretsloven, der imidlertid ikke vil være lige så anvendelig, blandt andet fordi det ikke vil være muligt at inddrage Ophavsretslicensnævnet i tilfælde af uenighed.

Dette står i kontrast til gennemførelsen af DSM-direktivets artikel 15 om publishers' right i 2021, hvor Kulturministeriet foreslog en specifik aftalelicens for "at skabe et nemt og ubureaukratisk klareringsværktøj for informationssamfundstjenesters brug af pressepublikationer", uanset at dette gik videre end direktivet. Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 3, i lovforslag L 205 fremsat 26. marts 2021. Indførelsen af denne aftalelicens i ophavsretslovens § 29 a har gjort det muligt for udgiverne at etablere et slagkraftigt kollektivt forvaltningsselskab, DPCMO, der allerede har indgået de første aftaler med informationssamfundstjenester.

Udgiverne af pressepublikationer har behov for at kunne forvalte deres rettigheder kollektivt, således at kommercielle aktører reelt kan tvinges til forhandlingsbordet, såfremt de ønsker at tekst- og datamine dansk medieindhold. Danske Medier har derfor i samarbejde med DPCMO, Copydan Tekst & Node, VISDA, Danske Forlag og Dansk Forfatterforening med bistand fra advokat Peter Schønning formuleret et forslag til en ny, specifik aftalelicens, som foreslås indsat som § 11 d i loven. Parternes forslag til § 11 d samt bidrag til lovbemærkninger hertil er vedlagt som bilag 2.

Det er Danske Mediers håb, at Kulturministeriet vil se velvilligt på det fremsendte forslag, som skaber den nødvendige ramme for effektiv kollektiv forvaltning af rettighederne til tekst- og datamining. Såfremt ministeriet måtte have alvorlige indvendinger, der udgør en reel forhindring for forslaget, finder Danske Medier, at den specifikke aftalelicens for pressepublikationer i § 29 a som alternativ bør søges justeret, således at den også kan anvendes i forhold til licensering af tekst- og datamining. Foreningen bidrager naturligvis gerne hertil.

4. Forslag til konkrete ændringer af lovforslagets § 1, nr. 2

Ved Kulturministeriets udsendelse af lovforslaget i høring 10. marts 2023 var der ikke indsat sidetal i lovforslaget. Der henvises i det følgende til sidetal i den pdf-fil med lovforslaget, som blev udsendt.

Indledende bemærkninger

Kulturministeriet konstaterer under punkt 1 i de almindelige bemærkninger (side 10 øverst), at lovforslagets udformning ligger tæt op ad direktivets "ordlyd og struktur" for på den måde at mindske fortolkningstvivl mellem den danske lovtekst og EU-direktivet.

Danske Medier bifalder denne tilgang – ikke mindst i forhold til direktivets bestemmelser om tekst- og datamining. Det er imidlertid foreningens opfattelse, at Kulturministeriets beslutning om at gennemføre direktivets artikel 3 og 4 som henholdsvis § 11 c og § 11 b – altså i omvendt rækkefølge i forhold til direktivet – giver indtryk af, at den potentielt *mere* indgribende kommercielle udnyttelse af tekst- og datamining efter § 11 b, er underlagt *lempeligere* krav end tekst- og datamining til forskningsformål efter § 11 c.

Det skyldes, at kravene i § 11 c, stk. 2, til, at kopier "skal lagres med et passende sikkerhedsniveau", kommer til at fremstå som noget særligt, der kun gælder for tekst- og datamining til forskningsformål, men ikke for den generelle adgang til tekst- og datamining efter § 11 b, hvor der ikke er anført krav til sikkerhedsniveauet i forhold til lagring. Dette har formodningen mod sig og synes ikke at være i overensstemmelse med direktivet, hvor kravet om lagring med et passende sikkerhedsniveau allerede fremgår i artikel 3, som derfor kan siges at fastslå nogle grundvilkår for tekst- og datamining, som selvsagt også skal respekteres efter den bredere anvendelige artikel 4.

Det samme gælder for så vidt angår rettighedshavernes mulighed for at "træffe foranstaltninger, der kan garantere sikkerhed og integritet i de netværk og databaser, hvor værkerne er lagret" efter

§ 11 c, stk. 3. Det forekommer åbenbart, at rettighedshaverne bør have samme mulighed for at træffe foranstaltninger i forhold til tekst- og datamining efter § 11 b.

Danske Medier opfordrer derfor til, at Kulturministeriet ændrer rækkefølgen af bestemmelserne i det endelige lovforslag, så dette afspejler direktivets orden.

Bemærkninger til udformningen af § 11 b

I lovforslagets § 11 b, stk. 1, defineres tekst- og datamining som "enhver automatiseret, analytisk fremgangsmåde, der har til formål at analysere tekst og data i digital form med henblik på at generere oplysninger". Definitionen gengiver dermed direktivets definition af tekst- og datamining i artikel 2, nr. 2, men udelader dog direktivets ikke-udtømmende eksempler på oplysninger, der kan genereres gennem tekst- og datamining, nemlig "mønstre, tendenser og korrelationer".

Danske Medier konstaterer, at Kulturministeriet under punkt 2.1.2. i de almindelige bemærkninger (side 13 midt) gengiver hele direktivets definition, ligesom man i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2 (side 73 midt), foreslår, at *hele* denne definition indsættes i § 11 b, stk. 1.

Det er Danske Mediers opfattelse, at ordene ", herunder mønstre, tendenser og korrelationer" med fordel kan tilføjes til sidst i § 11 b, stk. 1, idet man derved bibringes et klarere billede af, hvad tekst- og datamining omfatter – og navnlig *ikke* omfatter, herunder tilgængeliggørelse for almenheden af uddrag af værker og andre frembringelser.

Lovforslagets § 11 b, stk. 2, vedrører eksemplarfremsstilling og udtræk af *værker*, som brugeren har lovlig adgang til. Det fremgår af de almindelige bemærkninger punkt 2.1.3.2. (side 18 midt), at gennemførelsen af direktivets bestemmelser om adgang til at anvende *frembringelser* som led i tekst- og datamining foreslås gennemført ved henvisningsbestemmelser i lovens kapitel 5.

Danske Medier finder det naturligt, at lovforslaget følger ophavsretslovens sædvanlige system med henvisningsbestemmelser. Derfor finder foreningen imidlertid ordene "og udtræk" i § 11 b, stk. 2, ulogiske, da udtræk relaterer sig til beskyttelsen af databaser, der netop er placeret i lovens kapitel 5. Det foreslås, at ordene "og udtræk" udgår, samt at ordene "foretage eksemplarfremsstilling" samtidig ændres til "fremstille eksemplarer", sådan som § 11 c, stk. 1, også er formuleret.

Danske Medier har ikke kommentarer til § 11 b, stk. 3, der gennemfører direktivets ordning om, at rettighedshaverne kan tage forbehold for anvendelsen af deres værker og andre frembringelser til brug for tekst- og datamining på "passende vis".

Implementeringen af artikel 4, stk. 3, herunder lovforslagets bemærkninger, er operationel i den forstand, at rettighedshaverne på ubureaukratisk vis kan forbeholde deres rettigheder enten via abonnements- og brugerbetingsbetingelser eller via tekniske foranstaltninger og understøtter mediernes

beskyttelse af deres indhold og dermed kapitalisering af indholdet i forbindelse med kontekstuel annoncering, kunstig intelligens og anden brug af tekst- og datamining.

Danske Medier bemærker imidlertid, at der under punkt 2.1.3.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget (side 19 øverst) mangler det væsentlige forbehold, at det pågældende indhold "er gjort [lovligt] tilgængeligt online". Ordet "lovligt" mangler ligeledes i lovforslagets bemærkninger til § 1, nr. 2, side 74 øverst.

I § 11 b, stk. 4, bør ordene "og udtræk" ligeledes udgå. Der henvises til bemærkningerne vedrørende § 11 b, stk. 2, ovenfor.

Bemærkninger til udformningen af § 11 c

Lovforslagets § 11 c, stk. 1, omfatter forskningsorganisationer, kulturarvsinstitutioner og disses private partnere. Som nærmere redegjort for ovenfor under afsnit 2 er det Danske Mediers vurdering, at inklusionen af private partnere går videre end forudsat i direktivet. Foreningen foreslår derfor, at ordene "og disses private partnere" slettes, og at lovforslagets bemærkninger tilrettes derefter.

I § 11 c, stk. 1, bør ordene "udtræk og" ligeledes udgå. Der henvises også her til bemærkningerne vedrørende § 11 b, stk. 2, ovenfor.

Danske Medier bemærker endelig, at Kulturministeriet korrekt omtaler "forskningsorganisationer" i § 11 c, stk. 1 og 4, men at der flere steder i bemærkningerne henvises til "forskningsinstitutioner". Dette skyldes formentlig, at direktivets artikel 3, stk. 4, og betragtning 11, 12, 14 og 15 også nævner "forskningsinstitutioner". Der synes at være tale om en forkert oversættelse i den danske sprogversion, som ikke umiddelbart kan genfindes i andre sprogversioner. Danske Medier foreslår, at forskningsorganisationer konsekvent omtales som sådan i lovbemærkningerne.

I § 11 c, stk. 2, bør "Kopier" ændres til "Eksemplarer".

Danske Medier står naturligvis til rådighed, såfremt ovenstående ønskes uddybet. Henvendelser herom kan rettes til adm. direktør Mads Brandstrup på telefon 9282 3284 eller undertegnede på telefon 2227 1110 eller email hrd@danskemedier.dk.

Venlig hilsen

Danske Medier

Holger Rosendal
Chefjurist

Holger Rosendal

Fra: Torben Gammelgaard <tga@visda.dk>
Sendt: 23. marts 2023 14:32
Til: Nicky Thomas Valbjørn (ntv@kum.dk)
Cc: Mads Brandstrup; Holger Rosendal; Karen Rønde; Lars Lindskov (larslindskov@mail.dk); Anders Kristian Rasch; 'Peter Schønning'; Bo Tieldal; Martin Kyst; Christine Bødtcher-Hansen; 'mortenvisby@hotmail.com' (mortenvisby@hotmail.com)
Emne: RE: DSM-direktivets art. 3 og 4: Tekst- og datamining

Kære Nicky

I forlængelse af nedenstående fælleshenvendelse af 16. februar vil Copydan Tekst & Node, VISDA, Danske Medier, DPCMO, Danske Forlag og Dansk Forfatterforening i denne supplerende fælleshenvendelse kommentere to aspekter af Kulturministeriets høringsudkast til ændring af ophavsretsloven for så vidt angår tekst- og datamining, idet det bemærkes, at organisationerne også vil fremkomme med deres synspunkter i høringssvar.

For det første vil vi gentage opfordringen til at indføre en specifik aftalelicens på tekst og datamining-området. Vi er helt med på, at den generelle aftalelicens i § 50, stk. 2, også vil kunne bruges i relation til tekst- og datamining, men principielt er det vigtigt med en specifik aftalelicens på dette område som et signal fra lovgivningsmagten om, at rettighedsklarering og kollektive aftaler er i samfundets interesse som en bæredygtig håndtering af tekst- og datamining, der involverer ophavsretsbeskyttet materiale. Tekst- og datamining har også væsentlig værdi for rettighedshaverne. Hertil kommer, at kun en specifik aftalelicens kan give kompetence til Ophavsretslicensnævnet til at fastsætte vederlag i tilfælde af uenighed herom.

For det andet mener vi, at lovbemærkningerne til forslaget til § 11 c for så vidt angår offentlig-private partnerskaber er for unuancerede. Det er for vidtgående, når det anføres, at private partnere også er omfattet af § 11 c. Dette harmonerer efter vores opfattelse ikke med betragtning 11 i DSM-direktivet, der hvad angår dette spørgsmål har følgende ordlyd: "I tråd med den eksisterende EU-forskningspolitik, der tilskynder universiteter og forskningsinstitutioner til at samarbejde med den private sektor, bør forskningsinstitutioner også være omfattet af en sådan undtagelse, når de udfører deres forskningsaktiviteter inden for rammerne af offentlig- private partnerskaber. Selv om denne undtagelse fortsat kun bør gælde for forskningsinstitutioner og kulturarvsinstitutioner, bør de også kunne lade deres private partnere foretage tekst- og datamining, herunder ved at benytte deres teknologiske værktøjer." Det afgørende er direktiv- og lovteksten, hvorefter det er en forudsætning, at de relevante handlinger foretages af forsknings- eller kulturarvsinstitutionen. I tilfælde af et OPP-samarbejde vil en privat partner, der er tilknyttet den offentlige institution, kunne foretage tekst- og datamining og levere teknologiske værktøjer som led i dette samarbejde, men heri ligger, at resultatet af denne tekst- og datamining skal blive hos forsknings- eller kulturarvsinstitutionen. Det er af afgørende betydning, at denne OPP-åbning ikke vil kunne bruges af kommercielle virksomheder til at omgå den bestemmelse, der er tiltænkt dem, nemlig § 11 b, ved at indgå i et OPP-samarbejde. Kontrol og udnyttelse af tekst- og datamining samt udbyttet heraf skal forblive hos den offentlige partner, ikke overlades til den private, medmindre dette er hjemlet i § 11 b. Dette bør præciseres i lovbemærkningerne, således at der ikke åbnes en ladeport for private virksomheders kommercielle tekst- og datamining under dække af samarbejde med offentlige forsknings- eller kulturarvsinstitutioner.

Med venlig hilsen

Torben Gammelgaard
Adm. direktør / CEO

VISDA
Visuelle Rettigheder
Danmark

Telefon: 31 40 60 00
Mobil: 27 22 09 10

Bryggervangen 8
2100 København Ø
<http://www.visda.dk/>

From: Torben Gammelgaard
Sent: 16. februar 2023 13:50
To: Nicky Thomas Valbjørn (ntv@kum.dk) <ntv@kum.dk>
Cc: Mads Brandstrup <mab@danskemedier.dk>; Holger Rosendal (hrd@danskedagblade.dk) <hrd@danskedagblade.dk>; Karen Rønde <kr@dpcmo.dk>; Lars Lindskov (larslindskov@mail.dk) <larslindskov@mail.dk>; Anders Kristian Rasch <akr@tekstognode.dk>; 'Peter Schønning' <ps@ophavsretsadvokaten.dk>; Bo Tieldal <bti@visda.dk>; Martin Kyst <mky@tekstognode.dk>
Subject: DSM-direktivets art. 3 og 4: Tekst- og datamining

Kære Nicky

I forlængelse af tidligere henvendelser om fase to af implementeringen af DSM-direktivet vil vi i denne fælleshenvendelse fra Copydan Tekst & Node, VISDA, Danske Medier og DPCMO fokusere på tekst- og datamining.

DSM-direktivets art. 3 og 4 om tekst- og datamining er vigtige bestemmelser, som de rettighedshavere, vi repræsenterer, tillægger dem stor betydning, som vi også i vores løbende dialog med jer har gjort opmærksom på. De ophavsmænd, forlag og udgivere, som indgår i Copydan Tekst & Node, VISDA, Danske Medier og DPCMO, er skeptiske over for enhver indskrænkning i eller undtagelse fra deres ophavsretlige enerettigheder og ser helst, at tekst- og datamining i lighed med andre former for udnyttelse af ophavsretligt beskyttet materiale sker efter aftale med rettighedshaverne, dvs. i form af licensering, hvis rettighedshaverne ønsker at licensere udnyttelsen.

Det er i dette lys, at Danmark bør implementere art. 3 og 4.

Disse bestemmelser om tekst- og datamining skal også ses i lyset af den hastige udvikling inden for kunstig intelligens (AI) og fx lanceringen af ChatGPT, DALL-E2 og Bard. AI åbner for helt nye måder at udnytte ophavsretligt beskyttet materiale, herunder ved at høste omfattende materiale som input til en robot eller lignende, som bruger inputtet i et output (tekst, billede osv.).

Implementeringen skal selvfølgelig respektere de lovgivningsforpligtelser, der følger af direktivbestemmelserne, men ikke gå videre end disse. Samtidig bør implementeringen i videst muligt omfang respektere rettighedshavernes selvbestemmelsesret, dvs. retten til at bestemme over det materiale, de er indehavere af ophavsretten til. På dette område er det vigtigt at forstå, at tekst- og datamining i stigende omfang repræsenterer en værdi for de kommercielle foretagender, herunder ikke mindst globale tech-giganter og udbydere af AI-tjenester, samt forsknings- og kulturarvsinstitutioner, der ønsker at udføre tekst- og datamining, men udnyttelsen repræsenterer også en stor værdi for forlag, udgivere, forfattere, journalister, billedskabere og andre rettighedshavere, som derfor i en række tilfælde ikke finder grundlag for at tillade andre tekst- og datamining i deres materiale og i andre tilfælde er interesserede i licensordninger.

På denne baggrund vil vi appellere til, at Kulturministeriet ved implementeringer tager højde for følgende forslag.

For det første bør art. 3 og 4 implementeres så snævert som muligt. Det skal sikres, at kun selve den eksemplarfremsstilling, der indgår i tekst- og datamining tillades i medfør af bestemmelsen og kun de på eksakte vilkår, der følger af bestemmelserne. Bestemmelserne om sikkerhedsniveau og opbevaring skal overholdes nøje. Art. 4, stk. 3, om opt out-fra undtagelsesbestemmelsen bør i den danske ophavsretslov udformes på en sådan måde, at der ikke lægges urimelige administrative, tekniske eller økonomiske byrder på rettighedshaverne for at tage det omhandlede forbehold; et sådant forbehold bør således kunne tages på enhver tænkelig maskinlæsbar måde, og det skal være brugeren, der alene har ansvar for at sikre sig indsigt i, om en rettighedshaver til materialet har optet ud af bestemmelsen. Dette skal ses på baggrund af, at systemet i art. 4 jo er omvendt i forhold til den måde, ophavsretten normalt fungerer på, hvor rettighedshaverne jo har eneretten automatisk uden at skulle tage forbehold eller lignende over for andres udnyttelse; systemet burde følge den normale ophavsret, men når art. 4 er formuleret, som den er, bør den implementeres på en sådan, så lovgiver i videst mulig udstrækning respekterer grundlæggende

ophavsretsprincipper, som jo også bør gælde i det digitalt miljø for at sikre de indtægtskilder, der i dag er med til at finansiere innovation, skabelse og produktion af nyt indhold. Det bør fremgå udtrykkeligt af lovbemærkningerne, at enhver tekst- og datamining, der ikke opfylder betingelserne i art. 3 eller 4, omfattes af den ophavsretlige eneret og forudsætter samtykke fra de pågældende rettighedshavere, jf. præambelbetragtning nr. 8 in fine. På samme måde bør princippet om lovligt forlæg, jf. ophavsretslovens § 11, stk. 3, også udtrykkeligt finde anvendelse her, hvilket også følger af betragtning nr. 14.

For det andet foreslår vi, at der knyttes en aftalelicens til art. 3 og 4. Licenser og aftaler med rettighedshaverne er nævnt og forudsat flere steder i forbindelse med disse bestemmelser, bl.a. betragtning nr. 10, 16 og 18. Tekst- og datamining indebærer efter sin karakter en masseudnyttelse, der involverer en stor mængde rettighedshavere. Aftalelicens er et værktøj til at sikre rettighedsklarering netop ved masseudnyttelser. Derfor finder vi, at det vil være naturligt og hensigtsmæssigt for alle involverede at indføre en specifik aftalelicens, der skal give mulighed for klarering af den tekst- og datamining, der ikke kan finde sted i medfør af undtagelsesbestemmelserne, dvs. brug, der ikke omfattes af art. 3 og 4. Aftalelicensen bør i lighed med de fleste andre aftalelicensordninger give de enkelte rettighedshavere mulighed for at opte ud, ligesom parterne skal kunne forelægge vederlagsspørgsmål for Ophavsretslicensnævnet. Vi forestiller os umiddelbart, at aftalelicensen vil være relevant for alle typer af ophavsretligt beskyttet materiale og for alle typer af rettighedshavere og forvaltes af disses respektive forvaltningsorganisationer.

Venlig hilsen

Copydan Tekst & Node

VISDA

Danske Medier

DPCMO

Med venlig hilsen

Torben Gammelgaard

Adm. direktør / CEO

VISDA
Visuelle Rettigheder
Danmark

Telefon: 31 40 60 00

Mobil: 27 22 09 10

Bryggervangen 8

2100 København Ø

<http://www.visda.dk/>

31. marts 2023

Forslag til aftalelicens om tekst- og datamining

§ 11 d. Eksemplarfremsstilling og udtræk med henblik på tekst- og datamining, der ikke er omfattet af §§ 11 b og 11 c, kan foretages, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis rettighedshaveren har nedlagt forbud mod værkets udnyttelse.

Stk. 3. Opstår der spørgsmål om, hvorvidt organisationer, der efter § 50, stk. 4, er godkendt til at indgå aftaler omfattet af stk. 1, stiller urimelige vilkår for at indgå aftale, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Nævnet kan fastsætte vilkårene, herunder vederlagets størrelse.”

I §§ 65, 66, 67, 69, 69 a, 70 og 71 optages der henvisninger til, at § 11 d finder tilsvarende anvendelse.

Bidrag til lovbemærkninger

- Aftalelicensen har til formål at sikre fleksibilitet og forsyningssikkerhed for de institutioner og virksomheder, der benytter tekst- og datamining. Det kan fx være forskningsresultater samt tekster, billeder og film. Det bliver stadigt mere udbredt at anvende automatiserede algoritmer (kunstig intelligens) i denne proces, hvor der på kort tid kan skraves og analyseres et stort antal værker. Tekst- og datamining bruges også ved kontekstuel annoncering, hvor tjenester skraber mediernes sites for viden om indholdet, og som på baggrund af disse data opbygger en service, som de sælger til annoncører.
- Det er en forudsætning for aftalelicensen, at forvaltningsorganisationen er tilstrækkeligt repræsentativ efter § 50, stk. 1.
- Tekst- og datamining er udtryk for masseudnyttelse af værker, der involverer en stor mængde rettighedshavere. Da kernen i den nordiske aftalelicensmodel er at sikre aftaleindgåelse ved masseudnyttelse, således at brugerne sikres en let adgang til rettighedsklarering, og rettighedshaverne sikres en rimelig betaling for brug af deres værker, er aftalelicens et oplagt klareringsværktøj på dette område.

- Undtagelsesbestemmelserne i §§ 11 b og 11 c, der implementerer DSM-direktivets art. 4 og 3, giver ikke fuld adgang til tekst- og datamining af beskyttede værker. Aftalelicensen fylder så at sige hullerne ud ved at give mulighed for kollektive aftaler med aftalelicensvirkning i det omfang, en brug ikke er tilladt i medfør af §§ 11 b eller 11 c.
- Udtrykket "tekst- og datamining" skal forstås i overensstemmelse med art. 3 og 4 i DSM-direktivet. Uanset udtrykket "tekst- og datamining" omfatter bestemmelsen alle typer af litterære og kunstneriske værker og – via henvisningsbestemmelser i lovens kap. 5 – alle præstationer og frembringelser beskyttet efter §§ 65-71.
- Aftalelicensen kan bruges af de forsknings- og kulturarvsinstitutioner, der er nævnt i § 11 c, og af andre institutioner, organisationer og virksomheder, der anvender tekst- og datamining kommercielt eller ikke-kommercielt. Brugen og vilkårene fastlægges i de kollektive aftaler med forvaltningsorganisationerne.
- Bestemmelsen omfatter også opbevaring, i det omfang dette omfattes af den til grund liggende aftale.
- Stk. 1 regulerer reproduktion og udtræk i det omfang, udnyttelsen ikke er hjemlet i § 11 b og 11c herunder fordi betingelserne for en forsknings- eller kulturarvsinstitutions anvendelse ikke er opfyldt (art. 3), eller fordi en rettighedshaver har taget forbehold vedrørende den kommercielle tekst- og datamining (art. 4).
- Den foreslåede bestemmelse finder – i lighed med ophavsretslovens øvrige bestemmelser – anvendelse på handlinger på dansk territorium.
- Muligheden for opt-out i forslaget til stk. 2 er naturlig på dette område, hvor der findes tilfælde, hvor bestemte rettighedshavere af kommercielle eller andre grunde ikke ønsker at give tilladelse til tekst- og datamining. Desuden er opt-out-muligheden en forpligtelse efter art. 12(3)(c) i DSM-direktivet. Et forbehold efter § 11 b, stk. 3, skal ikke anses som et forbud efter § 11 d, stk. 2, eftersom forbeholdet kan skyldes et ønske om, at tekst- og dataminingen finder sted på grundlag af kollektive licenseringsaftaler.
- I forslaget til stk. 3 bruges udtrykket "organisationer". Heri ligger, at det vil være op til rettighedshaverne, hvordan de ønsker at forvalte rettighederne på dette område. I lighed med andre aftalelicensbestemmelser i loven kan der godkendes flere forvaltningsorganisationer til at indgå kollektive aftaler på deres respektive forvaltningsområder.

Høringssvar vedr. over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret

Dato: 11.04.2023

Foreningen af
Danske Sceneinstruktører

Linnésgade 25,2
1361 København K.

T: 33 33 08 88
info@stagedirectors.dk
www.stagedirectors.dk

FDS har følgende bemærkninger og anbefalinger til de foreslåede ændringer:

Vi har disse bemærkninger til disse forslag om undervisning:

- Der bør være mulighed for, at parterne i relation til fastsættelse af vederlag efter § 13 a, stk. 5, kan få en eventuel tvist afgjort af Ophavsretslicensnævnet. Dette vil sikre begge parter i tilfælde af en mulig konflikt om størrelsen af vederlaget.
- Undtagelsen i § 13 a kolliderer med undtagelsen i § 21 for så vidt angår undervisning. Vi går ud fra, at det blot er en manglende følgetilretning, at undervisningsdelen af § 21 ikke foreslås ophævet. Under alle omstændigheder vil vi opfordre til denne løsning, som bedst stemmer med intentionerne med DSMdirektivets art. 5 og Kulturministeriets almene motivering bag forslagene til §§ 13 og 13 a.
- Hvad angår udtrykket "passende licenser" i § 13 a, er det vores opfattelse, at det i lovbemærkningerne kan fremgå endnu klarere, at det forhold, at en forvaltningsorganisation ikke tilbyder adgang til alle værker eller fuldstændig adgang til enhver tænkelig udnyttelse, ikke er ensbetydende med, at rettighedshaverne ikke har tilbudt passende licenser. Uanset visse vilkår er der således stadig tale om en passende licens, såfremt denne med rimelighed kan siges at dække undervisningsinstitutionernes behov på området, der som minimum dækker behovet for anskueliggørelse, som det allerede ganske korrekt fremgår af lovbemærkningerne.
- Bestemmelsen i § 48, stk. 2, skal afspejle den reviderede § 13. Broadcastere er også streamingtjenester, og dele af broadcastindholdet er on demand only, som også er relevant i undervisningsvirksomhed. § 48, stk. 2, bør derfor – og ud fra princippet om teknologineutralitet – udvides til ikke blot at omfatte radio- og tv-udsendelser, men også on demand-indhold.

Hvad angår aftalelicens generelt bakker vi op om de to præciseringer af § 50 om repræsentationsspørgsmålet:

- Ændringen til "tilstrækkelig repræsentativ" følger direkte af lovteksten til direktivets art. 12 (stk. 3, litra a) og skaber sikkerhed for, at der altid vil være en kollektiv organisation, der kan lave aftalelicenser med brugerne.
- Ændringen vedrørende repræsentationens omfang følger af, at art. 12 taler om repræsentation til at indgå en aftale (stk. 1, nr. 2), dvs. ikke blot den faktiske indgåede aftale. Også betragtning 44 om at "tilbyde licenser" og praksis fra EU-Domstolen, som der refereres til i lovbemærkningerne, bekræfter, at der er tale om præciseringer, der følger af pligtmæssig direktivimplementering.

Dog har vi enkelte bemærkninger til forslaget til § 55 om transparens:

For alle grupper af rettighedshavere: ophavsmænd, udøvende kunstnere og producenter og disses forvaltningsorganisationer og andre repræsentanter er data afgørende. Data om, hvilket beskyttet værk der er udnyttet og omfanget af denne udnyttelse. Det er vigtigt i forbindelse med vederlagsberegning og kontrol samt vederlagsfordeling som led i kollektiv forvaltning, men det har også

breder betydning for rettighedshaverne, herunder i relation til vurdering af værdien af det beskyttede materiale og potentialet for fremtidige udnyttelsesaftaler. Ikke mindst når det gælder i forhold til streamingtjenester mv., er der behov for at sikre en klar lovhjemlet pligt for disse tjenester til at afgive data til rettighedshaverne. Det skyldes, at der i modsætning til broadcasteres seertal for flow-tv, som der traditionelt er fuld indsigt i, ofte ikke fra techgiganternes side gives transparente oplysninger om antal streams mv. (on demand-udnyttelse) til rettighedshaverne bag det kreative indhold.

Vi noterer med tilfredshed, at Kulturministeriet i udkastet til § 55 i lovteksten har tilføjet ordet "udnyttelsesomfang", og at det i lovbemærkningerne præciseres, at det, der skal gives data om, indbefatter "omfanget og karakteren af udnyttelsen, brugsdata, herunder eksempelvis antal visninger, streams eller transaktioner". Vi savner imidlertid en klar omtale i lovbemærkningerne af, at ikke mindst streamingtjenester er blandt dem, der kan afkræves disse brugsdata, og at film- og tv-producenter, der har erhvervet rettigheder fra ophavsmænd og udøvende kunstnere, også i eget navn kan kræve disse oplysninger fra tjenesterne.

Manglende opfyldelse af § 55 bør anses som kontraktbrud fra broadcasteres og streamingtjenesters side, dvs. som væsentlig misligholdelse. Dette bør anføres i lovbemærkningerne.

Vi finder, at forslaget til overgangsbestemmelse i § 91, stk. 7, for så vidt angår den tidsmæssige anvendelse af § 55 udgør et fornuftigt kompromis mellem de modsatrettede interesser.

Slutteligt vil vi gerne udtrykke stor anerkendelse til ministeriet for den vigtige indsats i forbindelse med forhandlingen af DSM-direktivet. Tak.

Med venlig hilsen og på vegne af bestyrelsen

Lene Skytt

Forperson, Danske Sceneinstruktører

København, den 11. april 2023

Høringssvar fra Danske Scenografer vedr. høring om forslag til ændring af lov om ophavsret

Danske Scenografer har følgende bemærkninger til udkast til ændring af ophavsretsloven, jf. Kulturministeriets høringsbrev af 10. marts 2023.

Indledningsvist vil vi henvise til Copydan AV-foreningernes fulde høringssvar, ligesom vi ønsker at anerkende ministeriets vigtige og relevante indsats i forbindelse med forhandlingen af DSM-direktivet, herunder bl.a. i forbindelse med de velfungerende aftaleordninger på undervisningsområdet samt aftalelicens generelt.

I forbindelse med lovforslagets angivelser om tekst- og datamining, vil vi henvise til de bemærkninger, der er indgivet af Ophavsret Danmark med Danske Scenografer som medafsender.

Vi henviser ligeledes til høringssvar fra Samrådet for Ophavsret, der vedrører lovudkastets bestemmelser, der har til hensigt at gennemføre direktivets kapitel 3.

Danske Scenografer vil desuden gerne kvittere for en tekstnær implementering af direktivet i et indholdsmæssigt velovervejet høringsforslag.

Vedr. tekst og datamining

Det skal understreges, at det at anvende rettighedshavers indhold/værker til at træne og udvikle kunstig intelligens i sig selv har en værdi for den part, der anvender dette indhold. Danske Scenografer appellerer desuden til, at der reageres hurtigt og med rettidig omhu på netop området for kunstig intelligens set i lyset af den meget hurtige udvikling på området. Følgende ønskes fremhævet:

DSM-direktivets art. 3 og 4 om tekst- og datamining er vigtige bestemmelser, som rettighedshaverne tillægger stor betydning.

Rettighedshaverne er skeptiske over for enhver indskrænkning i eller undtagelse fra den ophavsretlige eneret og mener, at tekst- og datamining i lighed med andre former for udnyttelse af ophavsretligt beskyttet materiale bør ske efter aftale med rettighedshaverne, dvs. i form af licensering, hvis rettighedshaverne ønsker at licensere udnyttelsen. AI åbner for helt nye måder at udnytte ophavsretligt beskyttet materiale på, herunder ved at skrabe omfattende materiale som input til en robot eller lignende, som bruger inputtet i et output (tekst, billede, musik osv.).

Implementeringen bør i videst muligt omfang respektere rettighedshavernes selvbestemmelsesret, dvs. retten til at bestemme over det materiale, de er indehavere af ophavsretten til. På dette område er det vigtigt at forstå, at tekst- og datamining i stigende omfang repræsenterer en værdi for de kommercielle foretagender, herunder ikke mindst globale techgiganter og udbydere af AI-tjenester, der udfører tekst- og datamining. Men udnyttelsen repræsenterer også en stor værdi for bl.a. scenografer, production designere, lys- og lyddesignere m.fl. og andre rettighedshavere, som derfor i en række tilfælde ikke finder grundlag for at tillade andre tekst- og datamining i deres materiale og i andre tilfælde er interesserede i licensordninger.

Det er afgørende, at reglerne om tekst- og datamining indrettes på en sådan måde, at techgiganterne ikke får uhindret adgang til at drive kommerciel rovdraft på ophavsretligt beskyttet indhold, uden at de retmæssige ejere af dette indhold kan sige fra, bestemme omfanget af eller få en rimelig betaling for udnyttelsen af indholdet.

Artikel 3 og 4 bør implementeres så snævert som muligt. Det skal sikres, at kun selve den eksemplar fremstilling, der indgår i tekst- og datamining, tillades i medfør af bestemmelsen og kun de på eksakte vilkår, der følger af bestemmelserne. Bestemmelserne om sikkerhedsniveau og opbevaring skal overholdes nøje.

Art. 4, stk. 3, om opt out-fra undtagelsesbestemmelsen bør i den danske ophavsretslov udformes på en sådan måde, at der ikke lægges urimelige administrative, tekniske eller økonomiske byrder på rettighedshaverne for at tage det omhandlede forbehold.

Det bør stå helt klart, at et forbehold fra en rettighedshaver eller en gruppe af rettighedshavere (herunder en organisation på vegne af dens medlemmer) bør kunne tages på enhver tænkelig maskinlæsbar måde uden tekniske eller formelle krav; erklæringen skal generelt kunne omfatte samtlige værker mv., som rettighedshaveren har rettigheder til. En meddelelse på rettighedshaverens eller organisationens hjemmeside bør således være tilstrækkelig. Det skal være techfirmaet, der vil udføre tekst- og datamining, der alene har ansvaret for at sikre sig indsigt i, om en rettighedshaver til materialet har 'optet out' af bestemmelsen.

Med henvisning til direktivets betragtning 18 bør det fremgå af lovbemærkningerne, at brugerne af undtagelsen (techfirmaerne) skal offentliggøre metadata om de datasæt (fx titler, forfattere, ISBN osv.), der er indsamlet med tekst- og datamining. Kun derved kan rettighedshaverne kontrollere, om et forbehold er respekteret.

Lovbemærkningerne til forslaget til § 11 c for så vidt angår offentlig-private partnerskaber er for unuancerede. Det er for vidtgående, når det anføres, at private partnere også er omfattet af § 11 c. Det synes heller ikke at harmonere med direktivets betragtning 11, hvorefter det er en forudsætning, at de relevante handlinger foretages af forsknings- eller kulturarvsinstitutionen. Det bør således præciseres i lovbemærkningerne, så der ikke åbnes adgang for private virksomheders kommercielle tekst- og datamining under dække af samarbejde med offentlige forsknings- eller kulturarvsinstitutioner.

Vedr. transparens og vederlag

For alle grupper af rettighedshavere, herunder også Danske Scenografers medlemmer, er data afgørende. Data om hvilket beskyttet værk, der er udnyttet samt omfanget af denne udnyttelse. Det er vigtigt i forbindelse med vederlagsberegning og kontrol samt vederlagsfordeling som led

i kollektiv forvaltning, men det har også bredere betydning for rettighedshaverne, herunder i relation til vurdering af værdien af det beskyttede materiale og potentialet for fremtidige udnyttelsesaftaler. I forhold til streamingtjenester mv. er der behov for at sikre en klar lovhjemlet pligt for disse tjenester til at afgive data til rettighedshaverne. Det skyldes, at der i modsætning til broadcasteres seertal for flow-tv, som der traditionelt er fuld indsigt i, ofte ikke fra techgiganternes side gives transparente oplysninger om antal streams mv. (on demand-udnyttelse) til rettighedshaverne bag det kreative indhold.

I lovbemærkningerne præciseres, at det, der skal gives data om, indbefatter "omfanget og karakteren af udnyttelsen, brugsdata, herunder eksempelvis antal visninger, streams eller transaktioner". Det er formålstjenstligt og nødvendigt, at lovbemærkningerne også beskriver, at streamingtjenester er blandt dem, der kan afkræves disse brugsdata.

Manglende opfyldelse af § 55 bør anses som kontraktbrud fra broadcasteres og streamingtjenesters side, dvs. som væsentlig misligholdelse. Dette bør ligeledes anføres i lovbemærkningerne.

I forbindelse med bestemmelserne om vederlag henvises til det meget grundige uddybninger fra Samrådet for Ophavsret, herunder særligt, at sikringen i artikel 18 af et passende og forholdsmæssigt vederlag til én kunstner ikke sker på bekostning af vederlaget til andre kunstnere, med henvisning til direktivets betragtning 72 om ophavsmænd og udøvende kunstneres ofte svage forhandlingsposition. I så fald må det have formodningen imod sig, at den derved nedregulerede betaling til andre involverede ophavsmænd og udøvende kunstnere fortsat er passende i lovens forstand.

Derudover ønskes fremhævet ønsket om yderligere eksemplificering i afsnit 4, side 51 og afsnit 2, side 98 om situationen, når aftalepartneren er en "slutbruger". Eksemplificeringen med "ansættelseskontrakter" kan let skabe forvirring. Det er væsentligt at fremhæve, at branchen ofte iværksætter kortvarige ansættelseslignende kontrakter, hvorefter rettighedshaver fortsat har brug for den fulde beskyttelse.

Omkring vederlag er vi enige i betragtningerne, herunder at hovedreglen må være, at engangsbeløb ikke er egnede til at sikre et rimeligt vederlag på de områder, hvor der findes kollektiv rettighedsforvaltning og et frikøb af rettigheder mod et engangsvederlag vil have formodningen imod sig i forhold til, at engangsvederlaget er "passende og forholdsmæssigt". Et engangsvederlag er således som hovedregel ikke egnet til at sikre et rimeligt vederlag.

På vegne af Danske Scenografer

Pernille Rask Jensen

Sekretariatschef

Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

Center for Undervisningsmidler
Kontor

Leder
Dorte Larsen
0049 461 5047 156
Dorte.Larsen@skoleforeningen.org

Flensburg, 11. april 2023

Dansk Skoleforening for Sydslesvig e.V. | Postfach 1461 | D-24904 Flensburg

Kulturministeriet

Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Dansk Skoleforening driver alle de danske dagtilbud og skoler i det danske mindretal i Slesvig-Holsten. På undervisningsområdet drejer det sig i dag om ca. 5000 elever fordelt på 40 skoler, herunder to gymnasier. Hertil kommer 50 dagtilbud. Alle elever får en eksamen, der er gyldig til videre studier i begge lande (Danmark og Tyskland). Skoleforeningen har siden skolernes oprettelse efter grænsedragningen i 1920 drevet dansk pædagogisk virksomhed for de dansksindede syd for grænsen. Mange af eleverne tager desuden på efterskoleophold m.v. i Danmark som en naturlig del af deres 8., 9. eller 10. klasse. Ligesom flere efterfølgende læser på ungdomsuddannelse eller tager en videregående uddannelse i Danmark.

Skoleforeningen er finansieret gennem offentlige tilskud fra den danske Stat og fra Slesvig-Holsten. Skoleforeningen har dansk CVR. Nr., og operer i videst muligt omfang efter danske pædagogiske principper. En stor del af vores undervisere er uddannet på de danske professionshøjskoler og har virket i den danske folkeskole.

De digitale muligheder og redskaber på undervisningsområdet præsenterer dog en række udfordringer for mindretallet. F.eks. har det haft væsentlig betydning for vores virke, at vi har mistet vores registrering i det danske institutionsregister, og dermed vores adgang til Prøvebanken.dk og lign. tjenester. Samtidig ser det ikke ud til at der kan findes særlige løsninger for mindretallet på hverken den danske eller den tyske side. Det skaber stor frustration og svære vilkår for vores undervisere. Det kan eksempelvis være at bruge danske tekster til eksamensopgaver eller spejle vores eksamen i de øvrige fag. Ligeledes begrænser det vores muligheder for i vores traditionelle samarbejder at indgå på lige fod og med lige muligheder.

Alle børn, unge, pædagoger og lærere i Dansk Skoleforening er tilknyttet Unilogin. Vi er organiseret i CFU kredsen ved de danske Professionshøjskoler. **Vi vil med dette høringssvar opfordre til at man i afsnittet vedr. undervisning § 13 stk. 4 samt §13a stk. 3. undtager skoler og dagtilbud i det danske mindretal /Dansk Skoleforening for Sydslesvig e.V.** Her er skolerne geografisk placeret i Tyskland, men vores systemer, Unilogin, CFU, læremidler m.v. er på dansk i samtlige fag undtaget Tyskfaget. Vores læremidler og referencerammer er i høj grad produceret af danske forlag, medier m.v. Det er centralt for det danske mindretal at kunne være en del af den digitale og teknologiske udvikling på undervisningsområdet. Centralt for vores elevers muligheder og forståelsen af det danske. Skoleforeningen drives for offentlige midler og har dansk CVR. Nr. Hvis det ikke præciseres i loven at vi

er at regne for dansk etablerede skoler, ser vi ind flere store rettighedsproblematikker der er ødelæggende for det danske mindretals muligheder for at drive dansk pædagogisk virksomhed, der er tidssvarende og på niveau med danske forhold.

Med venlig hilsen

Dansk Skoleforening for Sydslesvig e.V.
Südergraben 36 - 24937 Flensburg
Mobil: 01 590 4023 147
Tlf. 0049 461 5047 156
Dorte.Larsen@skoleforeningen.org

Dorte Larsen

Leder, CFU

Kulturministeriet
Att: Jesper Diernisse Langsted
Nybrogade 2
1203 København K

Danske Tegneserieskabere

Formand **SUSSI BECH**
Brandts Vænge 11
DK 3460 Birkerød
formanden@dansketegneserieskabere.dk
+45 20 48 76 35

Sekretær **INGO MILTON**
Hyldevej 7
DK 3500 Værløse
ingo@ingomilton.dk
+45 27 44 96 09

www.dansketegneserieskabere.dk

København, 5. april 2023

Sendt pr. e-mail til jdl@kum.dk
Cc ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Til Kulturministeriet,

Idet vi kvitterer for Kulturministeriets høringsbrev af 10. marts 2023, fremsender vi hermed hørings-svar på de danske tegneserieskaberes vegne.

Danske Tegneserieskabere kan grundlæggende støtte forslaget til implementering af direktivets kap. 3 om rimelige kontrakter og rimelige vederlag. Kap. 3 udtrykker nogle simple og naturlige principper om, at kunstnere skal sikres rimelige vilkår. I den danske ophavsretslov er der allerede enkelte regler om dette, men direktivet udbygger og præciserer regelsættet væsentligt, og implementeringen følger her direktivet i tekst og ånd.

Vi har dog et par ønsker til præciseringer:

§ 53, stk. 2. Passende og forholdsmæssig betaling

Vi foreslår følgende tilføjelse til sidste afsnit side 50: »Som forlængelse heraf bemærkes, at et passende vederlag til én ophavsmand eller kunstner ikke må ske på bekostning andre af værkets ophavsmænd eller kunstnere, da hensigten med direktivets art. 18 ikke er at omfordele vederlag mellem kunstnere, men at sikre at erhververe betaler et passende og forholdsmæssigt vederlag for erhvervede rettigheder.«

Vi foreslår også, at begrebet »løn« i afsnit 4 på s. 51 udgår af eksemplificeringen, fordi løn i praksis netop bruges til frikøb af rettigheder, og ånden i direktivet er at mindske brugen af engangsvederlag.

§ 54, stk. 1. Tilbagefaldsret

Det bør fortsat fremgå af § 91, stk. 1, at den nye udgave af bestemmelsen alene finder anvendelse på aftaler indgået efter lovens ikrafttræden.

Den nye udgave er på et punkt en forringelse af ophavsmandens stilling:

Vi finder det nemlig *ikke* hensigtsmæssigt, at »aftalen« i § 54 stk. 1, 2. pkt. (side 99) ændres til »en aftale på et eksklusivt grundlag« og dermed indskrænker bestemmelsen til alene at angå eksklusive aftaler. En erhverver kan sagtens »lægge sin døde hånd på et værk« ved at undlade at udnytte en ikke-eksklusiv aftale. Andre parter vil ikke være interesseret i et værk, hvor der stadig er mulighed for udnyttelse fra den første part. I så fald er det vigtigt at ophavsmanden kan tilbagekalde rettighederne efter en »rimelig tid« (hvilket er den nye, »blødere« formulering, den oprindelige § 91 angav en frist på 3 år).

Det bør i hvert fald gøres klart i bemærkningerne, at tilbagekaldsretten også kan udnyttes i tilfælde, hvor aftaleerhververen kun har opnået en delvis eksklusiv ret til udnyttelse. Det kan være i tilfælde, hvor erhververen har opnået eksklusivitet til et bestemt geografisk område eller en bestemt udnyttelsesform. På den måde gøres det tydeligt, at tilbagekaldsretten ikke kun er tiltænkt de – meget sjældne – tilfælde, hvor erhververen har fået eneretten til værket med den følge, at ophavsmanden ikke i nogen del af verden eller på nogen måde kan udnytte værket.

§ 55 – Gennemsigthed

Det bør fremgå, at hvis en bruger, producent eller udgiver ikke overholder bestemmelsen om transparens, må det betragtes som en misligholdelse af kontrakten på samme måde som i forhold til den nuværende bestemmelse i § 57, med den konsekvens at ophavsmanden vil kunne ophæve den pågældende licens eller rettighedsoverdragelse. Misligholdelsesvirkningen er hidtil fremgået af lovbemærkningerne til § 57, og dette bør på samme måde fremgå af lovbemærkningerne til § 55, stk. 1.

§ 55a - Aftalejustering

Vi foreslår at udtrykket »som udgangspunkt« tages ud af lovbemærkningerne afsnit 4, side 61. Bestemmelsen bør være ubetinget præceptiv efter direktivets art. 23 (1).

... og i samme afsnit tilføjer: »... ikke kan fraviges ved aftale, ligesom erhververen, såfremt en aftale justeres, ikke kan udligne en ekstra betaling til en ophavsmand gennem en lavere betaling til evt. andre af værkets ophavsmænd.«

Hensynet bag denne tilføjelse er at forklare, at sikringen i art. 20 af et passende og forholdsmæssigt vederlag til én kunstner ved aftalejustering ikke sker på bekostning af vederlaget til andre kunstnere.

Vi finder, at forslaget til overgangsbestemmelse i § 91, stk. 7, grundlæggende er afbalanceret.

Men hvad angår forholdet til aftalejusteringsbestemmelsen i § 55a burde den tidsmæssige anvendelse udstrækkes ikke blot til aftaler, der er op til 10 år gamle, men udstrækkes til aftaler som er op til 25 år gamle; det forekommer rimeligt, at alle aftaler indgået i den digitale æra kan justeres vederlagsmæssigt, hvis værdien af rettighederne viser sig at være større end oprindelig forudsat. Det bør præciseres, at den nye bestemmelse også gælder for alle aftaler, der forlænges eller er blevet forlænget, bekræftet eller lignende efter den bagudrettede skæringsdato.

§ 55b – Alternativ tvistløsning

Vi støtter forslaget hvorefter tvister med udgivere m.fl. om rimelige kontrakter skal kunne forelægges Ophavsretslicensnævnet. Denne nævnsadgang bør udvides til også at omfatte krav på passende og forholdsmæssigt vederlag, jf. forslaget til § 53, stk. 2, for at gøre det muligt med relativt hurtige og billige afgørelser på tvister også på dette område.

Vi støtter desuden høringssvaret fra VISDA.

Med venlig hilsen,

SUSSI BECH
Formand
Danske Tegneserieskabere

INGO MILTON
Sekretær
Danske Tegneserieskabere

Jesper Diernisse Langsted, jdl@kum.dk
Zebbie Elisabeth Oyier Gaya, zeog@kum.dk

Dansk Industri
Confederation of Danish Industry

Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele DSM-direktiv)

DI takker for muligheden for at kommentere på Forslag til lov om ændring af lov om ophavsret, som implementerer dele af EU's direktiv om ophavsret (DSM-direktivet).

Overordnede betragtninger:

De foreslåede ændringer af ophavsretten sigter imod at modernisere ophavsretten og tilpasse lovgivningen til den digitale udvikling. Ved fastsættelsen af regler og vilkår for rettigheder finder DI generelt, at der så vidt muligt skal være en fornuftig balance mellem beskyttelsen af rettighedshaverne og mulighederne for at håndhæve beskyttelsen på den ene side og incitamenter til at investere i dansk indhold, muligheden for digital forretningsudvikling og innovation på den anden.

Hvis reguleringen er for byrdefuld for parterne, kan den hæmme innovation og dermed digital vækst. Reglerne skal sikre rettighedshaverne rimelige forhold, men det er vigtigt, at håndhævelsen af reglerne kommer til at ske på et grundlag, som også praktisk kan håndteres af de involverede aktører. Hellere have få effektive reguleringer, end mange ineffektive.

DI vurderer herudover lovforslaget i lyset af den aktuelle situation på det danske marked for produktion af film- og tv-indhold i Danmark, hvor produktionsmiljøerne har været gennem en svær periode med opbremsning i aktiviteterne som følge af bl.a. en række diskussioner om rettighedsforhold.

På trods af den komplekse og vanskelige situation har de kollektive forhandlinger ført til kompromiser, der har løst flere usikkerhedselementer for parterne, således at den danske film- og tv-industri står foran et stort potentiale for fremtidig vækst. Kollektive aftaler har derfor endnu engang vist sig at være nyttige for de danske virksomheder.

Vi har i Danmark en stærk tradition for kollektive aftaleforhold på rettighedsområdet, og derfor bør et pejlemærke for moderniseringen af reglerne på området også være en bevarelse af denne kollektive aftaletradition, herunder aftalefriheden mellem parterne.

Det er på den baggrund tilfredsstillende, at DSM-direktivet ikke ændrede på de grundlæggende elementer i aftalelicensen, men tværtimod understøttede, at kollektive aftaler i form af aftalelicens er en hensigtsmæssig måde at klarere rettigheder på.

For at skabe stabile rammer for sektoren i en turbulent tid, finder DI på den baggrund, at gennemførelsen af de resterende dele af DSM-direktivet bør foretages som en "direktiv-nær" implementering, herunder med fokus på at sikre proportionalitet i reguleringen, f.eks. i forpligtelser til afrapportering, aftalejustering, osv. Dette vil efter DI's opfattelse være hensigtsmæssigt i forhold til at sikre gode vilkår for rettighedshavere og deres aftaleparter, da dansk erhvervsliv ikke har brug for flere administrative byrder end dem direktivet allerede tilskrives. DI mener, at en sådan direktiv-nær implementering i sidste ende vil skabe gode vilkår for vækst og fortsatte investeringer i danske værker.

Som det fremgår af DI's bemærkninger nedenfor, finder DI det positivt, at der i dele af det fremsendte lovforslag er foretaget en sådan direktiv-nær implementering, men DI bemærker også, at der i lovforslagets bemærkninger ses eksempler på, at implementeringen går længere end direktivet og på, at implementeringen ikke i tilstrækkelig grad tager højde for markedsmekanismerne i de enkelte sektorer, hvilket kan få negative konsekvenser for aftalefriheden og vilkårene for forretningsudviklingen i de berørte sektorer.

Konkrete bemærkninger til forslaget

§ 50

Præciseringerne af § 50 virker hensigtsmæssige. Dette afspejles på tre måder i EU retten og lovbemærkningerne.

For det første følger ændringen til "tilstrækkelig repræsentativ" direkte af teksten i direktivets art. 12, stk. 3, litra a og skaber sikkerhed for, at der altid vil være en kollektiv organisation, der kan indgå aftalelicenser med brugerne.

For det andet følger ændringen om repræsentationens omfang art. 12, stk. 1, litra b, for så vidt angår en omfattet aftale.

Endeligt bekræfter betragtning 44 om at "tilbyde licenser" og praksis fra EU-Domstolen, som der refereres til i lovbemærkningerne "til nr. 11", at der er tale om præciseringer i lovforslaget, der følger af pligtmæssig direktivimplementering og ligebehandlingsprincippet i forhold til, at ikke-repræsenterede rettighedshaveres rettigheder kan varetages på lige fod med repræsenterede rettighedshavere i forbindelse med tvister og forhandlinger.

§ 53, stk. 2

Lovforslagets § 53, stk. 2, bestemmer, at når ophavsmanden har overdraget ophavsretten helt eller delvist, har ophavsmanden ret til passende og forholdsmæssig vederlag for udnyttelse af værket.

DI foreslår, at det tilføjes, at vederlaget også kan aftales gennem kollektive aftaler, således at § 53, stk. 2 affattes således: "Når ophavsmanden har overdraget ophavsretten helt

eller delvist, har ophavsmanden ret til passende og forholdsmæssig vederlag for udnyttelse af værket, hvilket også kan aftales gennem kollektive aftaler".

I direktivets præambelbetragtning nr. 73 fremgår det, at et engangsbeløb kan være et rimeligt vederlag, men det bør ikke være reglen. Endvidere fremgår det af nr. 73, at, medlemsstaterne bør have frihed til at fastlægge konkrete tilfælde, hvor der kan anvendes engangsbeløb under hensyntagen til særlige forhold i hver enkelt sektor.

Kulturministeriet anfører i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at et engangsvederlag som udgangspunkt ikke anses for at være passende og forholdsmæssigt, jf. afsnit 2.9.1.3.

DI bemærker i den forbindelse, at det inden for visse sektorer er sædvanligt at betale et engangsvederlag, da det er ønskeligt både for udgiveren og bidragsyderne, f.eks. inden for udgivelse af blade og magasiner. Derfor er det vigtigt, at disse sektorspecifikke forhold afspejles tydeligere i lovforslaget for at sikre en hensigtsmæssig implementering af direktivet, der både tager højde for ophavsmandens rettigheder og sektorspecifikke forhold.

§§ 55, 55 a – og b

I lovforslagets § 55 indføres en afrapporteringsforpligtelse, der som udgangspunkt forpligter erhververen til mindst én gang om året at tilvejebringe oplysninger, der som minimum skal omfatte udnyttelsesmåder, udnyttelsesomfang, alle genererede indtægter og skyldige vederlag.

DI finder det positivt, at forslaget samtidig indeholder en undtagelse til udgangspunktet, hvis den administrative byrde er uforholdsmæssig stor, eller hvis bidraget fra ophavsmanden ikke har væsentlig betydning for værket som helhed. I disse tilfælde behøves en afrapportering ikke, hvilket vi mener skaber proportionalitet, fordi det giver aftaleparterne mulighed for at vurdere det enkelte aftaleforholds kompleksitet.

Endeligt vil DI understrege vigtigheden i, at § 55 b undtager hele § 55 i de tilfælde, hvor ophavsmanden og kollektive forvaltningsorganisationer eller uafhængige forvaltningsenheder har indgået aftale. Det skaber en vis fleksibilitet for virksomhederne.

I den forbindelse er det nærliggende også at kommentere på § 55 a om aftalejustering, hvor ophavsmanden har ret til at kræve yderligere, passende og rimeligt vederlag fra erhververen, hvis det oprindeligt aftalte vederlag viser sig at være uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med alle de efterfølgende relevante indtægter som følge af udnyttelsen af værket.

Igen finder DI det positivt, at bestemmelsen, § 55 a, kun finder anvendelse, hvis der ikke findes nogen kollektivt forhandlet aftale, som har fastsat en aftalejusteringsordning. DI finder dog, at det i bemærkningerne bør præciseres, at det alene er faktorer, som ikke var kendt ved aftaleindgåelsen, der kan ligge til grund for senere justering.

Til § 55 a mener DI ikke, at den skal have tilbagevirkende kraft på aftaler, der allerede er indgået, idet det efter DI's opfattelse vil være vidtgående at fravige de almindelige principper om, at lovgivning ikke skal finde anvendelse med tilbagevirkende kraft. Det vil herudover skabe usikkerhed om, hvilke krav, det kan medføre fra eksisterende aftalekontrahenter.

DI står naturligvis til rådighed, hvis Kulturministeriet har spørgsmål til DI's bemærkninger.

Med venlig hilsen

Bo Wiberg
Chefkonsulent, DI Digital

Mie Nancy Grouleff
Immaterialretlig advokatfuldmægtig

København, den 11. april 2023

Sendes pr. mail til jdj@kum.dk

cc: ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

Høringssvar til lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Dansk Journalistforbund
Medier & kommunikation

The Danish Union of Journalists

Gammel Strand 46
1202 København K
Danmark

+45 3342 8000
dj@journalistforbundet.dk
journalistforbundet.dk

Dansk Journalistforbund (DJ) har over 18.000 medlemmer. Næsten samtlige medlemmer skaber ophavsretligt beskyttet materiale som led i deres daglige arbejde. Medlemmerne skaber fotografier, tekster, oversættelser, grafik, film, TV og tegninger. Værkerne bliver anvendt til både journalistik og kommunikation. DJ forvalter i vidt omfang medlemmernes ophavsret på baggrund af bestemmelser herom i forbundets vedtægter.

DJ har omtrent 70 overenskomster med medier, virksomheder og interesseorganisationer, hvor ophavsret udgør et væsentligt element. Forvaltningen af medlemmernes ophavsrettigheder sker desuden i Copydan AV-foreningerne, Copydan Tekst & Node, VISDA, Forfatternes Forvaltningsselskab og Create Denmark, som DJ alle er medlem af.

Overordnet om lovforslaget

DJ vil gerne rose Kulturministeriets store arbejde i forbindelse med forhandlingerne i EU omkring direktivet. Det har sikret (og udbredt) aftalelicensen til gavn for både brugere og skabere af ophavsretligt beskyttet indhold, navnlig på undervisningsområdet.

DJ finder det overordnet afgørende, at lovforslaget indeholder klare bestemmelser om selve ophavsmændenes rettigheder, da det for EU netop har været en af forudsætningerne for at lovgive om ophavsret i det digitale indre marked: At der er opstået et kæmpestort økonomisk gab mellem rettighedshavernes værkers værdi og den betaling, rettighedshaverne modtager for udnyttelse af deres værker.

DJ finder, at bestemmelserne i lovforslaget i overvejende grad lever op til forudsætningerne i direktiverne.

Lovforslaget giver dog DJ anledning til følgende bemærkninger:

Tekst og datamining – lovforslagets § 11 b

Kunstig intelligens

En række nye digitale tjenester har de seneste år set dagens lys. Tjenesterne benytter sig af kunstig intelligens – AI – til at skabe materiale, navnlig tekst og billeder. Materialet ville, hvis det var skabt af mennesker, som udgangspunkt blive anset som værker.

Den kunstige intelligens er blevet trænet ved at gennemse bestemte internetsider eller internettet generelt. I visse tilfælde har den kunstige intelligens anvendt det gennemsete til ikke kun at erfare oplysninger, men også til at anvende værkerne fra de pågældende sider [mere direkte til at skabe nyt materiale](#).

Hvis en automatiseret, analytisk fremgangsmåde ikke *kun* har til formål at analysere tekst og data med henblik på at generere oplysninger, men derimod også indirekte at skabe nyt materiale, vil indsamlingen ikke kunne anses som tekst- og datamining i direktivets forstand.

Dansk Journalistforbund foreslår derfor, at dette gøres klart i lovbemærkningerne.

Dansk Journalistforbund foreslår følgende indsat i bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser, s. 73, efter 6. afsnit:

”Anvendes disse værker på et tidspunkt til mere end at genere oplysninger, fx fremstilling af nyt maskinskabt materiale, anses fremgangsmåden ikke som tekst- og datamining. Fremgangsmåden og den dertil knyttede eksemplar fremstilling er som følge heraf ikke omfattet af bestemmelsen i § 11 b.”

Dansk Journalistforbund gør ministeriet opmærksom på, at disse tjenester snylter på det arbejde, som ophavsmænd har skabt gennem årevis. Værkerne er tilgængeliggjort på nettet med ophavsmandens samtykke. Tjenesterne vil kunne tjene urimeligt mange penge på at skabe materiale på baggrund af andre ophavsmænds betydelige indsatser gennem årene. Dansk Journalistforbund forventer derfor, at tjenesterne kan overtage en betydelig del af medie- og kulturbranchens indtægter ved at skabe materiale på baggrund af disse værker. På den måde kan indtægtsgrundlaget for skaberne af en række værker, herunder journalistik, grafik, foto og fiktion, reduceres. Derved skabes et nyt *value gap* mellem på den ene side tech-giganter, som kan skabe nyt maskinskabt materiale på baggrund af andres originale produktioner, og på den anden side den danske og europæiske medie- og kulturbranche, som skaber det originale indhold som følge af en betydelig og bekostelig arbejdsindsats. Herudover vil nyskabelsen inden for medie- og kulturbranchen forringes betydeligt, da fremtidigt materiale i vidt omfang vil blive skabt på baggrund af tidligere værker.

Forbehold for tekst- og datamining

En lang værker er efter samtykke fra danske ophavsmænd gennem en årrække allerede stillet til rådighed på internetsider. Det kan være en journalist, som har overdraget udnyttelsesretten til en af sine artikler til brug på et dagblads internetside. For disse værker er det anført i lovforslaget, at forbeholdet for tekst- og datamining som udgangspunkt skal angives på en maskinlæsbar måde eller i vilkår og betingelser for brug af webstedet. Det kan ophavsmændene til allerede tilrådighedsstillede værker imidlertid ikke gøre, da ophavsmanden typisk ikke har ejerskabet til eller råderetten over disse websteder. Ophavsmændene kan derfor ikke egenhændigt ændre kodning og vilkår på internetsiden. Det betyder, at ophavsmanden ikke umiddelbart har adgang til at benytte sig af forbeholdet i den foreslåede § 11 b, stk. 3, men er afhængig af, at licenstagere eller erhververen foretager en ændring af den internetside, hvor ophavsmandens værker er stillet til rådighed. I så fald bliver forbeholdet ikke praktisk anvendelig for ophavsmanden og derfor illusorisk.

DJ mener derfor, at lovbemærkninger bør imødegå dette ved at slå fast, at ophavsmænd og udøvende kunstnere også kan bekendtgøre deres forbehold på anden vis, fx bør en meddelelse på rettighedshaverens egen eller dennes organisations hjemmeside være tilstrækkelig. Det må være virksomheden, der vil udføre tekst- og datamining, der alene har ansvaret for at sikre sig indsigt i, om en rettighedshaver til materialet har forbeholdt sig muligheden for tekst- og datamining af vedkommendes værker.

Brug i undervisning – §§ 13 og 13 a

DJ henviser til høringssvar fra VISDA, Copydan Tekst & Node og Copydan AV-foreningerne, som forbundet tilslutter sig.

Værker, der ikke længere forhandles – §§ 16 c – f

DJ henviser til høringssvar fra Copydan Tekst & Node, som forbundet tilslutter sig.

Generelt om kollektive aftaler – §§ 53, stk. 2, 55 og 55 a

DJ bifalder, at kollektive aftaler i lovforslaget bliver angivet som det oplagte middel til at opnå rimelige aftaler, fornuftige regler for transparens og gode metoder til aftalejustering. Det følger også af direktivet.

DJ finder det vigtigt og rigtigt, at de kollektive aftaler, som skal være retningsgivende i forbindelse med disse lovbestemmelser, er indgået mellem *ligeværdige* og *relevante* parter. Det fremgår også direkte af bemærkningerne til den foreslåede § 53, stk. 2 (s. 98 i lovforslaget).

DJ ønsker og finder det hensigtsmæssigt, at denne præcisering gentages de andre steder i lovforslaget, hvor kollektive aftaler er nævnt i lovbemærkningerne.

Med dette undgås, at en kollektiv aftale indgået mellem en meget lille eller svag organisation på den ene side og en meget stor og markedsdominerende erhverver på den anden side bliver anset som retningsgivende for eksempelvis et rimeligt vederlag. På samme måde kan en kollektiv aftale alene anses som retningsgivende, hvis organisationerne er relevante, eller – som det er anført i bemærkningerne – at aftalen er indgået mellem de *”inden for det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark, og som gælder på hele det danske område.”*

DJ er den faglige organisation i kultur- og mediebranchen med klart flest kollektive aftaler. Forbundet gør Kulturministeriet opmærksom på, at kun meget få af disse er indgået med en repræsentativ arbejdsmarkedspart på den anden side. Langt, langt størstedelen af de kollektive aftaler er indgået med enkeltvirksomheder. Ud fra disse mange aftaler er det dog muligt at udlede en række minimumsstandarder baseret på den gennemsnitlige overenskomst. DJ ønsker, at Kulturministeriet gør klart i lovbemærkningerne, at også en flerhed af kollektive aftaler indgået mellem en ligeværdig og relevant organisation – for ophavsmænd eller udøvende kunstnere – på den ene side og en virksomhed på den anden side efter omstændighederne kan være retningsgivende for et passende og forholdsmæssigt vederlag. DJ ønsker, at der i forlængelse af 4. afsnit på s. 98 i lovforslaget tilføjes følgende:

”Det samme gælder vilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, som kan udledes af række overenskomster på det pågældende faglige område samlet set, hvis disse på den ene side er indgået mellem de/den mest repræsentative organisation(er) i Danmark for ophavsmænd eller udøvende kunstnere.”

Om soloselvstændige ophavsmænd – §§ 53, stk. 2, 55 og 55 a

DJ henleder ministeriets opmærksomhed på direktivets betragtning 18. Her fremgår det, at formålet med direktivet også er at beskytte de ophavsmænd og udøvende kunstnere, der indgår aftaler gennem deres *egne virksomheder* – de soloselvstændige. Betragtning 72 dækker både retten til rimeligt vederlag, adgangen til oplysninger og muligheden for aftalejustering. Det er alle rettigheder, som er tiltænkt at skulle opveje den svage forhandlingsposition, som ophavsmænd – uanset om de er soloselvstændige – ofte er i.

DJ mener, at Danmark ikke lever op til sine forpligtelser efter direktivet, *hvis* Danmark ikke iværksætter tiltag, således at de soloselvstændige ophavsmænd og udøvende kunstnere opnår de samme forbedringer som ikke-selvstændige. Det er tydeligt ved at se på direktivets betragtning 72 og sammenhængen med Kommissionens retningslinjer af den 30. september 2022 for anvendelsen af Unionens konkurrencelovgivning på kollektive aftaler vedrørende arbejdsvilkår for selvstændige uden ansatte (2022/C 374/02).

Det betyder, at soloselvstændige også bør have samme adgang til den foreslåede incitamentsstruktur for kollektive aftaler, således eksempelvis, at ophavsmænd og udøvende kunstnere, der indgår aftaler gennem deres egne virksomheder, kan sikre deres ret til passende og forholdsmæssigt vederlag gennem kollektive aftaler.

DJ noterer sig, at der i lovbemærkningerne på s. 51 og 97 er henvist til betragtning 72. DJ opfordrer dog til, at Kulturministeriet ved disse henvisninger gør det tydeligt, hvad det indebærer for soloselvstændige.

DJ foreslår, at henvisningen på s. 57 til Kommissionens retningslinjer og henvisningen til betragtning 72 gentages, hvor incitamentsstrukturen for kollektive aftaler er omtalt i lovbemærkningerne. På den måde tydeliggøres det – i tråd med direktiv og retningslinjer – at soloselvstændige ophavsmænd og udøvende kunstnere også har adgang til at indgå kollektive aftaler med henblik på at sikre bedre vilkår samt at skabe en markedsnorm for passende og forholdsmæssigt vederlag, gennemsigtighed og aftalejustering.

Rimeligt og passende vederlag – § 53, stk. 2

DJ henviser til de generelle bemærkninger ovenfor om både kollektive aftaler og om soloselvstændige.

DJ er tilfredse med, at Kulturministeriet har implementeret direktivet meget tekstnært, herunder direktivets betragtninger. Det er korrekt og i overensstemmelse med direktivet, at engangsbeløb som altovervejende hovedregel ikke kan anses som rimelige.

Opbakning til den danske rettighedsmodel

Det er angivet i lovbemærkningerne, at aftaler, som fratager ophavsmanden adgangen til sædvanlige rettighedsvederlag fra kollektiv forvaltning, som udgangspunkt ikke er rimelige. Det synes som en naturlig følge af, at kollektiv forvaltning ofte er et udtryk for den generelle markedsnorm for, hvordan betalingen for rettigheder foregår i den pågældende sektor. DJ bakker derfor naturligvis op om, at lovbemærkningerne understøtter den danske rettighedsmodel.

Løn er ikke engangsvederlag

DJ mener, at det må bero på en misforståelse, når Kulturministeriet angiver (4. afsnit, side 51), at løn *ikke* kan anses som et engangsvederlag. Det kan give anledning til stor forvirring, fordi løn netop præcis er dette – et engangsvederlag, som ophavsmanden dog modtager måned efter måned. Løn udgør ikke løbende betaling for udnyttelse af rettigheder, men derimod betaling for det fortsatte arbejde blandt andet med skabelsen af nye værker. Det tydeliggøres ved, at ophavsmanden ikke fortsætter med at få en lønbetaling for udnyttelsen af værkerne efter fratræden, og at ophavsmandens løn ikke løbende reguleres forholdsmæssigt med omfanget af eller indtægterne fra udnyttelsen ophavsmandens værker.

Oprindeligt urimelige aftaler – håndhævelse og nævnskompetence

DJ er meget tilfredse med, at det nu er klart, at ophavsmænd og udøvende kunstnere har en ret til et passende og forholdsmæssigt vederlag for udnyttelse af værket, når denne har overdraget ophavsretten helt eller delvist.

DJ forstår lovteksten og bemærkningerne på s. 59 ff. således, at domstolene – på samme måde som med aftalelovens § 36 – kan ændre eller helt eller delvist tidsidesætte en aftale i strid med den foreslåede § 53, stk. 2. Det er også den korrekte forståelse af direktivet. DJ ønsker, at dette bliver gjort tydeligere i lovbemærkningerne.

I de tilfælde, hvor de efterfølgende *indtægter* for udnyttelsen af værket indebærer, at det aftalte vederlag bliver urimeligt, kan ophavsmanden også kræve yderligere vederlag, uanset at det aftalte vederlag på aftaletidspunktet var passende og forholdsmæssigt. Det fremgår af s. 60 i udkastet til lovforslag. Denne ret til efterfølgende justering af det aftalte vederlag kan indbringes for Ophavsretslicensnævnet, medmindre en kollektiv forhandlet aftale fastsætter en anden aftalejusteringsordning. DJ støtter op om dette.

DJ mener dog, at adgangen til at indbringe en aftale for Ophavsretslicensnævnet også bør omfatte aftaler, som er urimelige allerede på tidspunktet for aftalens indgåelsen. Det vil være i tråd med det beskyttelsesbehov, som er udtrykt i direktivets betragtning 79. Herudover vil det være hensigtsmæssigt, hvis Ophavsretslicensnævnet opbygger en kompetence til at bedømme, hvornår et vederlag er passende og rimeligt. Det vil være vanskeligt for en byretsdommer at træffe afgørelse i sådanne spørgsmål, og det vil skabe domme, som vil trække i forskellige retninger, og som derfor ofte vil blive anket. Herudover vil Ophavsretslicensnævnets kompetence og erfaringer med bedømmelsen af, om et aftalt vederlag er passende og forholdsmæssigt også kunne bruges i bedømmelsen i forhold til aftalejusteringsordningen og om ophavsmanden har krav på et *yderligere*, passende og rimeligt vederlag – og omvendt. Medie- og kulturbranchen som helhed vil have gavn af mere smidige processer og rigtigere afgørelser i forhold til uoverensstemmelser om begge disse rettigheder.

DJ foreslår derfor, at bestemmelsen i § 55 a affattes som følger:

"Ophavsmanden har ret til at kræve yderligere, passende og rimeligt vederlag fra erhververen, hvis aftalen ikke er i overensstemmelse med bestemmelsen i § 53, stk. 2, eller hvis det oprindeligt aftalte vederlag viser sig at være uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med alle de efterfølgende relevante indtægter som følge af udnyttelsen af værket.

Stk. 2: For aftaler, der er underlagt eller baseret på kollektivt forhandlede aftaler, finder aftalejusteringsordningen i de relevante kollektive aftaler anvendelse, såfremt ordningen er sammenlignelig med den i stk. 1."

Specialitetsgrundsætningen og bestemmelser om vederlag

DJ er enig i beskrivelsen af specialitetsgrundsætningens anvendelsesområde i lovforslagets bemærkninger, herunder beskrivelsen på s. 50. DJ mener dog, at der i beskrivelsen af anvendelsen af bestemmelsen på fortolkningen og rimeligheden ved

selve vederlaget er behov for en præcisering. Specialitetsgrundsætningen er nemlig også anvendelig på fortolkninger af, om en bestemt udnyttelsesform er omfattet af den ene eller anden vederlagsmodel i en aftale. DJ henviser i den anledning til faglig voldgift i sag nr. [FV2013.0043](#) mellem DJ og Foreningen af TV 2-regioner, hvor højesteretsdommer Vibeke Rønne var opmand:

DJ havde indstævnet Foreningen af TV 2-Regioner med påstand om, at foreningen skulle anerkende, at en række udnyttelsesformer skulle honoreres særskilt i henhold til en bestemmelse om rundsum i parternes videreudnyttelsesaftale – og dermed ikke over lønnen. Den største og vigtigste af de omtvistede udnyttelsesformer var on demand-brug på de enkelte TV 2-Regioners hjemmesider. Foreningen af TV 2-Regioner havde i sagen gjort gældende, at specialitetsgrundsætningen ikke fandt anvendelse ved fortolkningen af kollektive aftaler, og subsidiært at grundsætningen heller ikke fandt anvendelse, når overdragelsen som i sagen var uomtvistet, og uenigheden derfor kun vedrørte honoreringen herfor.

DJ fik medhold i alle sine påstande, og opmanden udtalte blandt andet som begrundelse: *"På den anførte baggrund og efter en samlet vurdering af de foreliggende fortolkningsbidrag, herunder parternes tidligere aftaler om vederlæggelse for ophavsretligt beskyttede værker, finder opmanden det ikke godtgjort, at parterne ved Protokollat 5 [parternes videreudnyttelsesaftale] har aftalt, at udsendelse over internettet på brugerens begæring kan ske uden vederlæggelse, og således er omfattet af § 4 [bestemmelsen om de udnyttelsesformer, der blev vederlagt via lønnen], jf. herved også ophavsretslovens § 53, stk. 3, eller principperne heri*

DJ mener, at det vil være rigtigst og nemmest at fjerne *"fortolkningen og"* fra sidste linje i afsnit 2 på s. 50. Beholdes *"fortolkningen og"* bør det i lovbemærkningerne præciseres, at specialitetsgrundsætningen dog finder anvendelse på fortolkningen af, om en bestemt udnyttelsesform hører under den ene eller anden vederlagsform.

Tilbagefaldsret – § 54, stk. 1

Omkring denne bestemmelse henviser DJ til Samrådet for Ophavsrets høringssvar, som DJ tilslutter sig.

Gennemsigtighed – § 55

DJ henviser til de generelle bemærkninger ovenfor om både kollektive aftaler og om soloselvstændige.

Omkring denne bestemmelse henviser DJ til Samrådet for Ophavsrets høringssvar, som DJ tilslutter sig.

DJ tilføjer, at det bør fremgå tydeligt af lovbemærkningerne, at retten til at modtage oplysninger efter § 55 anses som et væsentligt vilkår i aftaler om overdragelse af rettigheder efter ophavsretsloven. Som følge heraf vil ophavsmanden eller den

udøvende kunstner kunne hæve aftalen, hvis denne ikke modtager de afkrævede oplysninger.

Aftalejusteringsordning – § 55 a

DJ henviser til de generelle bemærkninger ovenfor om både kollektive aftaler og om soloselvstændige.

DJ bakker op om aftalejusteringsordningen og den tiltænkte incitamentsstruktur for kollektive aftaler.

DJ mener dog, at aftalejusteringsordningen bør omfatte justeringer af aftaler, som er urimelige allerede på tidspunktet for aftalens indgåelsen (se ovenfor under afsnittet: *"Rimeligt og passende vederlag – § 53, stk. 2"*).

DJ anbefaler også, at bestemmelsen affattes således, at hovedreglen opregnes først, mens undtagelsen hertil – at en kollektiv aftale indeholder en tilsvarende aftalejusteringsordning – er fastsat i et nyt stykke (se opbygningen ovenfor under afsnittet: *"Rimeligt og passende vederlag – § 53, stk. 2"*).

DJ henviser til høringssvaret fra Samrådet for Ophavsret, som gør gældende, at "licensmodtagere" skal medtages i lovbestemmelsen, for at direktivet bliver implementeret korrekt.

Det alt overskyggende formål med denne bestemmelse er, at kravet om yderligere, passende og rimeligt vederlag skal opfyldes af den aktør, som har opnået den yderligere indtægt. På området for tv-produktion vil indtægterne for udnyttelsen ske hos broadcasteren eller streamingtjenesten, mens ophavsmandens erhverver er et produktionsselskab, som ikke selv udnytter værket. Medfører udnyttelsen af tv-produktionen en væsentlig højere indtægt vil det komme broadcasteren eller streamingtjenesten til gode. Det bør derfor på dette område være broadcasteren eller streamingtjenesten, som ophavsmanden kan rette sit krav mod. På samme måde bør det på andre områder ikke være muligt at have (eller bevidst indskyde) en aktør mellem ophavsmanden og den faktiske, primære erhverver og udnytter af rettighederne. Det vil forhindre ophavsmanden i at gøre sit krav på rimeligt vederlag gældende mod den, som har haft de meget høje indtægter sammenlignet med ophavsmandens vederlag.

Fotografiske billede af kunstværker – § 70, stk. 4

Ministeriet foreslår, at direktivets art. 14 implementeres direktivnært i § 70, stk. 4.

DJ tilslutter sig implementeringen og lovbemærkningerne om, hvornår et fotografi er et værk. En uddannet, professionel fotograf vil i alle tilfælde træffe kreative valg omkring lyssætning, kameravinkel, motivvalg mv., når denne fotograferer et billedkunstværk. Den foreslåede bestemmelse vil således ikke få nævneværdig betydning for DJ's medlemmer.

Overgangsbestemmelser – § 91, stk. 6

DJ tilslutter sig den foreslåede implementering af overgangsbestemmelserne i lovforslaget. DJ bakker op om, at adgangen til aftalejustering også bør være gældende for ældre aftaler, men mener at 10 års-grænsen er for kort.

Hvis dette høringssvar giver anledning til spørgsmål eller kommentarer, uddyber vi det gerne. Kontakt tlf. 3342 8000 eller DJ@journalistforbundet.dk.

Venlig hilsen

Tine Johansen

Formand

Til Kulturministeriet

Sendt 11. april 2023 per mail til Jesper Diernisse Langsted, jdl@kum.dk, cc ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

Høring over lovudkast - ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Danske Pressepublikationers Kollektive Forvaltningsorganisation, DPCMO, takker for muligheden for afgivelse af høringssvar og indsender hermed bemærkninger til lovudkastet.

Hovedpointer

Lovforslaget skal gennemføre EU's DSM-direktiv (bortset fra artikel 15 og 17), som overordnet har til formål at modernisere og sikre den rigtige balance i ophavsretten. I juni 2021 vedtog Folketinget et lovforslag, der gennemførte artikel 15 og 17, som bl.a. giver rettighedshaverne en ny udgiverrettighed, så de selv kan bestemme, hvem der må bruge deres indhold. Denne ret, som burde have været indført, da tech begyndte at lave forretning på baggrund af andres indhold, risikerer nu at miste værdi i lyset af forslagene om undtagelser til eneretten ved tekst- og datamining.

DPCMO opfordrer Kulturministeriet til at:

- afgrænse undtagelserne på en sådan måde, at private selskaber, herunder globale selskaber, ikke kan få gratis adgang til brugen af andre private rettighedshavere indhold uden aftale
- rettighedshaverne - også ved tekst- og datamining - har mulighed for at lave kollektive aftaler, så rettighedshaverne sikres betaling, når deres indhold bruges af andre
- modernisere andre relevante regler og håndhævelsesmuligheder, så den rigtige balance i ophavsretten sikres ved, at de gennemførte regler får den ønskede effekt i praksis

DPCMO

Som det fremgår af Kulturministeriets pressemeddelelse af 9. marts 2023 om fremskyndelsen af de nye regler, vedtog Folketinget i juni 2021 L 205, som bl.a. indfører en ny eneret for presseudgivere i forhold til onlinebrug af pressepublikationer og muliggør kollektiv forvaltning heraf. Den 2. juli 2021 stiftede en lang række mediehuse Danske Pressepublikationers Kollektive Forvaltningsorganisation, DPCMO, som i dag repræsenterer ca. 97% af danske presseudgivere. Organisationen er åben for alle medier tilmeldt Pressenævnet. Medlemskredsen er bred og repræsentativ - fra statsejede public-service medier, lokale, regionale og nationale dagblade, magasiner, special og digitale medier. Medierne er således meget forskellige, men ens i udgangspunktet: alle er sat i verden for at støtte demokrati, oplysning og sammenhængskraften i Danmark.

DPCMO har eksisteret i knapt to år nu og finder det relevant i forbindelse med dette høringssvar til lovudkastet, som skal implementeres resten af DSM-direktivet, også at gøre status på implementering af DSM-direktivets artikel 15 og 17.

Direktiv (EU) 2019/790, DSM-direktivets artikel 15 og 17

Kulturministeriet valgte i 2021 at implementere DSM-direktivets artikel 15 og 17. Direktivet fastslår i betragtning 2, at direktiver vedrørende ophavsret og beslægtede rettigheder bl.a. skal give et højt

beskyttelsesniveau for rettighedshavere og lette processen for clearing af rettigheder. En harmoniseret retlig ramme skal fremme innovation, kreativitet, investeringer og produktion også i det digitale miljø. Beskyttelsen af rettigheder skal bidrage til EUs mål om at respektere og fremme kulturel mangfoldighed og samtidig fremme den fælles europæiske kulturarv.

Direktivet fastslår yderligere i betragtning 3, at den hurtige teknologiske udvikling fortsætter med at ændre den måde, hvorpå værker og andre frembringelser skabes, produceres, distribueres og udnyttes. Der dukker hele tiden nye forretningsmodeller og nye aktører op.

Blandt andet derfor giver direktivet presseudgivere nye rettigheder i artikel 15, da den brede adgang til pressepublikationer på nettet har givet anledning til fremkomsten af nye onlinetjenester, for hvilke genanvendelsen (direkte og indirekte) af pressepublikationer udgør en vigtig del af deres forretningsmodel og indtægtskilde.

De globale tech selskabers forretningsmodeller udfordrer i den grad de europæiske kreative økosystemer, men også den demokratiske sammenhængskraft. Som direktivet fastslår i betragtning 54, er en fri og pluralistisk presse afgørende for at sikre god journalistik og borgernes adgang til oplysninger. Den yder et grundlæggende bidrag til den offentlige debat og et velfungerende demokratisk samfund.

Udgivere af pressepublikationer har imidlertid vanskeligt ved tjene deres investeringer i pålideligt, publicistisk indhold ind igen, da den manglende anerkendelse af udgivernes rettigheder ofte medfører, at udstedelse af licenser og håndhævelsen af rettighederne til pressepublikationer bliver kompleks og ineffektiv i det digitale miljø. Derfor, fastslår direktivet i betragtning 55, skal udgiveres organisatoriske og finansielle bidrag til produktionen af pressepublikationer anerkendes og støttes for at sikre bæredygtigheden inden for udgivelsesvirksomhed og dermed tilgængeliggørelsen af pålidelige oplysninger. Og derfor er det nødvendigt med en retsbeskyttelse på EU-plan af pressepublikationer fsva. Informationssamfundstjenesters digitale brug heraf. Beskyttelsen bør effektivt garanteres ved, at der i EU-retten indføres særlige udgiverrettigheder til både reproduktion og tilrådighedsstillelse.

Anvendelsen af selv dele af pressepublikationer har økonomisk relevans, og den massive aggregering og anvendelse heraf må ikke undergrave de investeringer, som udgiverne foretager i forbindelse med produktionen af indhold, jf. betragtning 58. Derfor skal fortolkningen af undtagelserne i artikel 15 fortolkes på en sådan måde, at de ikke påvirker effektiviteten af de nye rettigheder.

Direktivet indfører desuden en bestemmelse om onlineindholdsdelingstjenesternes ophavsretslige ansvar i artikel 17. Tjenesterne giver deres brugere mulighed for at uploade store mængder af beskyttet indhold uden forudgående tilladelse fra rettighedshaverne. Artikel 17 fastslår, at rettighedshaverne bør modtage et passende vederlag for anvendelsen af deres beskyttede indhold, idet tjenesterne opnår fortjenester - enten direkte eller indirekte - ved at organisere og promovere indholdet med henblik på at tiltrække et større publikum og ved at kategorisere det og anvende målrettet markedsføring, jf. betragtning 61 og 62.

Lovforslag nr. L 205, folketingsåret 2021-2022

Det fremgår af L 205, at formålet med artikel 15 i DSM-direktivet og dermed forslaget til en ny udgiverrettighed i ophavsretslovens § 69a - er at sikre udgiverne et afkast af deres investeringer i produktion af nyt redaktionelt indhold, hvilket bidrager til den offentlige debat og et velfungerende demokratisk samfund. Bestemmelsen omfatter tjenester som bl.a. nyhedsaggregatorer, medieovervågningstjenester, søgemaskiner og sociale medie-plattformstjenester, idet anvendelsen af dele af pressepublikationer har opnået en økonomisk relevans i den digitale verden. Platformene skal

derfor indgå aftaler med rettighedshaverne, så de sikres et rimeligt vederlag - og dataindsigt - ved techs brug af udgivers indhold. Bestemmelsen indeholder enkelte undtagelser, hvis anvendelse dog ikke må betyde en undergravelse eller omgåelse af udgivers investeringer, som også anført i DSM-direktivet.

Det centrale formål med implementering af artikel 17 i den nye §52c i ophavsretsloven er at sikre rettighedshaverne rimelige forhold, herunder betaling af vederlag, når deres indhold uploades til og deles på onlinetjenester. Lovforslaget - og lov 1121 af 04/06/2021 - indfører et link mellem artikel 15 og 17, dvs. ophavsretslovens § 69a og § 52c, som sikrer en ligestilling mellem indehavere af naborettigheder.

Med implementeringen af artikel 15 og 17 i § 69a og § 52c vil Folketinget således styrke rettighedshavernes position over for tech, så der sikres fair vilkår og betaling til rettighedshaverne, når deres indhold bruges på nettet, og platformene direkte eller indirekte - via abonnementsordninger, reklamer, brug/salg af data - opnår en fortjeneste ved brugen af udgivers beskyttede indhold.

**

Ved implementeringen af artikel 15 og 17 i 2021 blev det samtidig besluttet i § 29a at indføre en specifik aftalelicens, så rettigheder i § 69a kan klareres kollektivt. Som det fremgår af lovbemærkningerne, er det Kulturministeriets vurdering, at aftalelicenssystemet er velegnet til at sikre en forholdsvis nem mulighed for at klarere rettigheder. De vederlag, som fordeles til rettighedshaverne i dag, udgør et væsentligt bidrag til investering i produktion af nyt og mangfoldigt dansk indhold til gavn og glæde for danskerne og dermed fællesskaber og sammenhængskraften. Men også brugerne opnår fordele ved kollektiv forvaltning, idet de forholdsvist enkelt og ubureaukratisk kan opnå tilladelse til at bruge store mængder af beskyttet indhold.

Kollektiv forvaltning er også velegnet, når der er stor ubalance i styrkeforholdet og magtbalancen mellem den enkelte rettighedshaver og en bruger. Dette gør sig særligt gældende i forhold til artikel 15 og 17, idet brugerne er globale tech selskaber med en markedsværdi, som er langt større end Danmarks og andre europæiske landes BNP.

Ordningen i § 29a forudsætter, at de globale tjenester er villige til at indgå aftaler. DPCMO må desværre konstatere her snart to år efter reglernes ikrafttræden, at et lang række globale tjenester som Apple, Meta (Facebook, Instagram mm) og TikTok afviser at indgå aftaler om deres tjenesters/brugeres brug af udgivers indhold.

Den daværende kulturminister svarede bl.a. på spørgsmål nr. 180 (Alm. del) 1. marts 2021, at "Hvad angår mediernes økosystem, så skal en techvirksomhed som Facebook selvfølgelig betale for deres brug af bl.a. nyhedsmediernes indhold..." I første halvår 2021 var der desuden politisk fokus på bl.a. Facebooks ageren i Australien, hvor platformen fjernede nyheder fra sin platform. Meta har truet med at gøre det samme tidligere i USA og senest i Canada i forbindelse med lovgivers ønske om at sikre udgiverne en rimelig betaling for platformens indtægter relateret til medieindhold. Desuden udøver selskabet censur, hvilket er en særskilt problemstilling.

DPCMO ser derfor frem til den evaluering, Kulturministeren senest i 2023 vil foretage af ordningen med henblik på at vurdere behovet for en justering. For en justering er nødvendig, hvis loven skal være effektiv i praksis og ikke alene stå som en hensigtserklæring uden reel effekt.

Venstre støttede i betænkningen en evalueringsbestemmelse med den begrundelse, at vi "i Danmark har et mangfoldigt udbud af dansksproget indhold. Det sætter danskerne stor pris på. Venstre ønsker et fortsat alsidigt og mangfoldigt mediemarked, der kan understøtte mediernes demokratiske, kritiske og uafhængige virke og opretholde og udvikle den demokratiske debat og oplysning. I takt med den teknologiske udvikling opstår nye forretningsmodeller, og der er behov for at tilpasse den regulatoriske ramme. Hvorvidt lovforslaget indeholder de tilstrækkelige redskaber til at nå målet mellem de danske udgivere og techgiganterne, ved vi ikke. Derfor giver det mening at evaluere de nye bestemmelser om udgivers ret og kollektiv forvaltning, så vi sikrer os, at reglerne faktisk virker efter hensigten, og hvis ikke, revidere reglerne".

**

Forslag til ændringer/tilpasninger af gældende lovgivning

Den teknologiske udvikling går hurtigt, og måderne, hvorpå indhold bruges, deles og udnyttes, ændrer sig hele tiden. Det udfordrer lovgivningen, som ikke nødvendigvis kan følge med, og det udfordrer dermed rettighedshavernes position, hvis regelgrundlaget ikke er fremtidssikret eller kan omgås og undermineres, så det ikke får en effekt i den virkelige verden efter den politiske hensigt.

Reglerne, dvs. § 69a og § 52c, har nu været i kraft i næsten to år, og DPCMO oplever i praksis udfordringer ift. bestemmelseernes ordlyd og formål.

Samtykke

En pressepublikation må efter § 69a ikke bruges online uden udgiverens samtykke. Et samtykke foreligger ved indgåelse af aftale. Et samtykke må også antages at foreligge, når presseudgiverne selv gør publikationen tilgængelig, men samtykket dækker alene udgavernes egen tilgængeliggørelse; ikke tredjemands.

En tjeneste kan ikke fremtvinge et vederlags- og vilkårfrit samtykke ved ensidigt at ændre algoritmer, så udgavernes indhold, herunder ved brugernes deling, fremstår anderledes/mindre attraktivt uden at indgå aftale om vilkår og vederlag.

Det samme må gælde, hvis tjenesten crawler danske presseudgiveres hjemmesider og bruger indhold herfra i egne produkter, men ikke vil indgå aftaler om tjenestens brug af indhold med henvisning til, at udgiverne har mulighed for at "opte out".

I disse situationer foreligger der ikke et tilstrækkeligt og aktivt samtykke, som påkrævet efter § 69a.

Ministeriet bedes bekræfte dette, og DPCMO opfordrer til, at dette tydeliggøres ifm. den forestående ændring af ophavsretsloven ved implementering af resten af DSM-direktivet.

Individuelle brugere

Individuelle brugeres anvendelse, som er privat, er undtaget i § 69, stk. 2, nr. 1. Undtagelsen er uden selvstændig betydning og forekommer misvisende, da individuelle brugere de facto ikke er omfattet af § 69a, men derimod informationssamfundstjenester. Det er tjenesterne, som skaber forretning på baggrund af brugernes digitale aktiviteter, herunder uploading og deling af beskyttet indhold.

Iht. § 52c er tjenester også ansvarlig for de handlinger, der udføres af tjenestens brugere, herunder når disse uploader og deler indhold beskyttet efter bl.a. § 69a. Det er selve kernen i bestemmelsen, som

ikke kan omgås - og samtykke dermed undgås - ved at henvise til individuelle brugeres deling i § 69a. En privatpersons deling af en beskyttet pressepublikation - på samme vis som deling af fx en musikvideo el. - vil være omfattet af § 52c og tjenestens ansvar, hvorfor denne fx Facebook, YouTube, LinkedIn, Twitter, TikTok og Instagram, som tillader brugere at uploade beskyttet indhold, skal indgå en aftale med udgiverne og dele data.

DPCMO opfordrer til, at dette tydeliggøres ifm. den forestående ændring af ophavsretsloven ved implementering af resten af DSM-direktivet.

Undtagelserne kan kun anvendes i visse helt særlige tilfælde, der ikke strider mod bestemmelsernes formål og effektivitet og dermed ikke indebærer en urimelig skade for rettighedshavernes og samfundets legitime interesser.

Ophavsretslicensnævnet

I Kulturministeriets høringsnotat af 28. februar 2021 om Ophavsretslicensnævnet ("Nævnet") bemærker ministeriet, *"at der på nuværende tidspunkt ikke er foretaget justeringer i bekendtgørelse om Ophavsretslicensnævnet, men ministeriet er indstillet på at se nærmere på reglerne for nævnets virke"*.

DPCMO opfordrede i sommeren 2021 ministeriet til at præcisere/justere/tydeliggøre Nævnets kompetencer, idet disse ikke er fulgt med udviklingen og den seneste ændring af ophavsretsloven. DPCMO opfordrer igen ministeriet til at gentænke Nævnets kompetencer og rolle i den digitale tidsalder, hvor globale aktører agerer på det danske marked.

Det følger af ophavsretsloven og Nævnets praksis, at hvis en part udebliver helt (dvs. ikke ønsker at medvirke i sagen) eller delvist i processen, kan Nævnet stadig behandle sagen. Nævnet er kompetent til at behandle en sag, så længe en part ønsker dette. Medvirker den anden part ikke, må nævnet – hurtigt og kvalificeret - træffe afgørelse på det foreliggende grundlag; naturligvis med behørig hensyntagen til almene samfundsmæssige og konkurrenceretlige hensyn.

Efter et års forsøg på at indgå aftaler med visse tech selskaber, viser erfaringen, at det vil være hensigtsmæssigt at kunne anvende Nævnet også i den situation, hvor en forvaltningsorganisation ikke kan komme i reel forhandling med en tjeneste om dennes udnyttelse af rettighedshavernes indhold. Det bør præciseres i en opdateret bekendtgørelse, så det sikres, at de nye regler i § 52c og § 69a kan virke effektivt i praksis og ikke undermineres af, at en tjeneste ikke medvirker til, at en situation/uenighed løses hurtigt og effektivt.

Det samme gælder Nævnets kompetence i spørgsmål om udstrækningen af en tjenestes oplysningsforpligtelser over for en kollektiv forvaltningsorganisation, jf. bl.a. ophavsretslovens § 52a, § 52b og § 57, som alle finder anvendelse i relation the DPCMO.

Særligt relevant for en ny forvaltningsorganisation er ophavsretslovens kapitel 2a og hensynene bag. For at kunne afgøre, hvad der vil være et rimeligt vederlag for en given licens, er det afgørende, at rettighedshaverne ved, hvilken værdi deres indhold skaber/vil skabe hos tjenesterne. Som det fremgår af CRM-direktivet, er det hensigtsmæssigt at kræve, at licensafgifter eller vederlag, der fastsættes af den kollektive forvaltningsorganisation, er rimelige i forhold til bl.a. den økonomiske værdi af anvendelsen af rettighederne i en bestemt sammenhæng. Dette er i både rettighedshaverne og tjenesternes interesse, hvorfor direktivet fastslår, at tjenester skal forsyne de kollektive forvaltningsorganisationer med relevante oplysninger om de rettigheder, den kollektive forvaltningsorganisation repræsenterer.

Håndhævelse

Den teknologiske udvikling går stærkt og måderne, hvorpå ny teknologi udnytter dansk indhold - enten direkte ved gengivelse eller indirekte ved fx skabelse af nyt indhold, brug og salg af data, reklamer - ændres hele tiden. Det er derfor afgørende, at lovgivningen og undtagelser til rettigheder fortolkes dynamisk, så de nye rettigheder efterleves i praksis. Det samme gælder ift. håndhævelse, som må være effektiv, hurtig og ikke omkostningstung.

I dag kan en forligsmand udpeget af Kulturministeren foreslå voldgift. DPCMO opfordrer ministeriet til at indføre en obligatorisk voldgiftsmodel efter australsk forbillede, som drøftet også i 2021.

I lovforslaget om kulturbidraget foreslås brug af bøder i en række situationer, fx ved overskridelse af frister og ved manglende afgivelse af oplysninger. De omfattede tjenester pålægges også at oplyse bruttoindtægter i Danmark, som skal ledsages af en erklæring afgivet af en uafhængig godkendt revisor. Bødeinstrumentet skal bruges for at sikre, reglerne efterleves i praksis og skal dermed have en præventiv effekt. I andre lande anvendes bøder også, når de globale selskaber ikke vil bidrage til og i en forhandling, herunder dagsbøder beregnet ud fra en procentsats af tjenestens omsætning. Måske kunne dette instrument også inspirere som et håndhævelsesværktøj.

Mægling

I lighed med ophavsretslovens andre specifikke aftalelicens-bestemmelser er det muligt at anvende mægling i tilfælde af, at en part afviser forhandling, afbryder en forhandling, eller hvis en forhandling ikke synes at ville føre til et resultat.

Begrundelsen for mæglingsinstituttet er bl.a., at der på visse områder kan være betydelige samfundsmæssige interesser forbundet med en given udnyttelsesform, og der kan samtidig være en så markant ubalance i parternes interesse i at nå et resultat, at mægling er nødvendig.

Ophavsretsudvalget overvejede valget mellem tvungen voldgift og mægling, men valgte i 1990 at anbefale mægling som en mindre indgribende model. Som nævnt ovenfor har globaliseringen og internationaliseringen aktualiseret diskussionen om, hvad er rette og tilstrækkelige værktøjer i en tid, hvor det ikke længere er to danske parter med kendskab til og respekt for danske og nordiske rettighedstraditioner, der forhandler, men globale spillere med andre dagsordener og mål.

DPCMO opfordrer ministeriet til at overveje en tilpasning af reglerne for mægling, så det sikres, at mægling kan ske hurtigt, effektivt og så omkostningslet som muligt, og at mægler har de rette redskaber, hvis en part ikke vil deltage, herunder bidrage til sagens oplysning.

**

Regeringsgrundlaget

Regeringen anfører i regeringsgrundlaget, at denne regering er en regering i arbejdstøjet. Tre forskellige partier med et fælles afsæt i kærligheden til Danmark, en tro på vores demokrati og et ønske om at styrke vores kulturelle og demokratiske liv.

”Stærke og frie medier er en forudsætning for et sundt demokrati. De er med til at forme, udvikle og binde os sammen om land. Men den offentlige samtale er under forandring, og medielandskabet har forandret sig. De demokratiske samtale står i en brydningstid - ikke mindst skubbet på vej af den digitale udvikling. Tech-giganterne har fået stigende magt og skubber ved brug af uigennemsigtige algoritmer

til dannelse af ekkokamre og polarisering i samfundet. Regeringen vil arbejde for at styrke den demokratiske kontrol med tech-giganterne og skærpe ansvar for sociale medier”, regeringsgrundlaget side 51.

De udfordringer Danmark står over for kræver mod og indsigt at løse, står der også i regeringsgrundlaget.

Regeringen og et stort folketingsflertal ønskede med L 205 at sikre danske presseudgivere et afkast af deres investeringer i produktion af nyt redaktionelt indhold, hvilket bidrager til den offentlige debat og et velfungerende demokratisk samfund. Rettighedshavernes position over for de globale tech platforme skulle styrkes, så der sikres fair vilkår, vederlag samt indsigt i onlinetjenestens brug og kapitalisering af dansk publicistisk indhold.

Allerede ved lovens vedtagelse i juni 2021 tilkendegav udgiverne bekymring for en manglende vilje hos platformene til at efterleve de nye regler, at de ville misbruge undtagelserne, og at de ville påstå, reglerne alene finder anvendelse ved introduktion af nye tjenester. Efter næsten to års forsøg på forhandlinger kan vi desværre konstatere, at vores bekymring fsva. visse platforme var berettiget.

Danmark indtager en styrke- og førerposition inden for ophavsretten. Vi håber, denne kan fastholdes i takt med den teknologiske udvikling, og at den sammenhængskraft dansk indhold bidrager til lokalt, regionalt og nationalt ikke svækkes yderligere, og at danskerne fortsat har glæde af et mangfoldigt udbud af dansk, troværdigt kvalitetsindhold til gavn for oplysning og den demokratiske samtale.

Forslag til lov om ændring af lov om ophavsret

Terminologi

DPCMO lægger til grund, at danske udgivere som rettighedshaverne er omfattet af de relevante bestemmelser om rettighedshavere og/eller ophavsmænd og/eller ”m.v.” uanset den anvendte term, herunder også i forhold til implementeringen af direktivets kapitel 3 og i forbindelse med overdragelse af rettigheder på ikke-eksklusivt grundlag.

Lovforslaget anvender udtryk som brugere, aftalemæssige brugere, erhververe og medkontrahenter.

Tekst- og datamining generelt

Udgangspunktet i ophavsretten er en eneret for ophavsmanden. Uden denne ville der ikke være et incitament til at skabe kreativt indhold til glæde for borgerne. Undtagelser og begrænsninger i eneretten må derfor være begrundet i væsentlige samfundshensyn, som ikke kan varetages på anden vis, idet manglende betaling for brug af andres rettigheder vil - alt andet lige - betyde et mindre udbud af kreativt indhold og dermed gøre os alle fattigere.

Også derfor indeholder DSM-direktivet en ny udgiverret og ansvarsregel - i erkendelse af, at tech platformene i alt for mange år har skabt forretning ved brug af europæiske mediers indhold uden at betale herfor eller dele relevant data. Hensynet bag den nye udgiverret er bl.a. at skabe større retssikkerhed og fremme innovation. Det er også hensynet bag den foreslåede adgang til tekst og datamining. Hvilket hensyn er vigtigst, når der er modsattede interesser - de frie mediers eller forskningsinstitutionens?

Tekst og datamining gør, som direktivet skriver i betragtning 8, det muligt at behandle store mængder af informationer. De seneste eksempler er ChatGPT, DALL-E2, Bard mm. Disse globale tjenester har

trænet deres algoritmer på andres indhold - uden aftaler, uden betaling, uden dataudveksling, hvilket nu fører til retssager bl.a. i USA. Dette bør vi lære af i Europa og særligt i Danmark, som længe har været et foregangsland for skabelsen af en stor og divers indholdsproduktion til trods for landets størrelse.

Betaling for brug af andres rettigheder kan ikke betegnes som en "unødig begrænsning". Tværtimod er betaling til rettighedshaverne vigtig for at sikre skabelsen af nyt indhold og dermed både i samfundets, rettighedshavernes og brugernes interesse, særligt når der er let adgang til passende licenser via en kollektiv forvaltningsorganisation som bl.a. DPCMO.

Tekst og datamining har til formål at opnå ny viden og finde frem til nye tendenser. Det kan kommercielle virksomheder nu gøre via undtagelsen i § 11 c uden at skulle betale rettighedshaverne for brugen af deres tekst, lyd, billede og anden data og på baggrund af andres indhold lave nye forretningsmodeller og tjenester - præcist som vi har set med søgemaskiner, applikationer og sociale medier. Med § 69a gives udgiverne en eneret, med § 11c fratages den delvist igen.

Tekst og datamining med henblik på videnskabelig forskning, § 11 c

I lyset af ovenstående undrer det, at Kulturministeriet ikke vælger at foreslå en gennemførelse af undtagelsen til eneretten i en sådan form, at den alene tilgodeser de væsentlige samfundsmæssige hensyn, som direktivet foreskriver, nemlig at styrke europæiske forskningsinstitutioner og eventuelle europæiske start-ups, som samarbejder med disse, men derimod foreslår en model, som vil tilgodese globale tech-selskaber.

Kulturministeriet foreslår, at "private partnere" til de omfattende institutioner også vil blive omfattet af undtagelsen. På denne måde kan kommercielle selskaber få fri adgang til enorme datamængder og indhold hos bl.a. presseudgiverne, selvom presseudgiverne har taget forbehold for andres kommercielle udnyttelse af mediernes indhold til tekst- og datamining, jf. DSM-direktivets artikel 4 og den foreslåede § 11b.

Kulturministeriet ønsker med den ene hånd at styrke presseudgiverne ud fra et væsentligt samfundshensyn, jf. § 69a og § 52c, og med den anden fratage disse rettigheder og dermed indtægter og kontrol over eget indhold til fordel for forskningsinstitutioner mm og disses private partnere, jf. de foreslåede § 11b og § 11c.

Det foreslås at tydeliggøre, at de begunstigede institutioner og forskere i § 11b alene er europæiske, som varetager videnskabelige forskningsopgaver af væsentlig ikke-kommerciel samfundsmæssig betydning for Europa, er non-profit og sker til et specifikt formål. Hvis tekst- og datamining skal ske til kommercielle formål, må det være et naturligt krav, at det kræver en aftale med rette rettighedshavere, og der skal ske en betaling for brugen. Private partnere, herunder globale partnere som Meta og TikTok ol., bør ikke omfattes af undtagelsesmuligheden.

Fastholdes undtagelsen om, at denne også kan omfatte private partnere, bør det klart fremgå, at disse også skal være europæiske. Formålet med bestemmelserne er vel netop at styrke den europæiske AI-kreativitet og innovation; ikke at understøtte globale tech-selskaber. EU-Kommissionen ønsker således med undtagelserne at styrke "EU's competitiveness and scientific leadership". Ellers risikeres det at give "Big Tech" "Big Data" for free, hvilket vil indebære en urimelig skade for rettighedshavernes legitime interesser og åbne op for misbrug.

Forslaget rejser en række principielle spørgsmål: hvilken indflydelse kan en privat partner have på forskningen; kan en privat virksomhed via et forskningsprojekt købe sig til data, som denne ellers ikke ville kunne få adgang til i medfør af § 11b; er det tilladt, at det er den private partner, som foretager tekst og datamining; skal den private partner have en vis størrelse, omsætning, levetid; vil en aftale (uden honorar eller med et ganske ubetydeligt honorar) med en enkelt ansat hos en forskningsinstitution eller kulturarvsinstitution betyde, at den private partner kan tekst og datamine alt beskyttet dansk indhold? Dette risikerer at skabe større retsusikkerhed end det modsatte.

Den "lovlige adgang" bør afgrænses, så det ikke er til at misforstå/omgå. Det er fx ikke hensigtsmæssigt for økonomien i det kreative økosystem, at en forskers (private) adgang til et avisabonnement kan udgøre basis for et større forskningsprojekt. I lyset af erfaringerne med § 69a og § 52c er det afgørende for reglerne, at de er klare og ikke kan omgås, idet rettighedshaverne vil have særdeles vanskeligt ved at håndhæve deres rettigheder i medfør af § 11b.

Det bør også fremgå, at rettighedshaverne skal oplyses om, at deres indhold udsættes for tekst og datamining.

"Videnskabelig forskning" bør fortolkes snævert. Har forskningen et kommercielt sigte/sker anvendelsen i erhvervsøjemed med henblik på at genere et overskud og er private partnere involveret, må det som minimum kræves, at der indgås en aftale med rettighedshaverne og sker en rimelig betaling for den værdi, indholdet skaber for projektet. Undtagelsen bør alene omfatte forskningsvirksomhed, som ikke har kommercielt sigte, herunder med henblik på at generere et overskud.

I forhold til § 11c, stk. 4: hvordan sikres det i praksis, at rettighedshaverne, herunder presseudgiverne, inddrages, når der alene står "kan inddrages"?

Tekst og datamining med henblik på kommerciel brug, § 11 b

Den begunstigede i § 11b kan være alle, fra enkeltpersoner til globale selskaber som TikTok. Er det hensigten?

Hvad er begrundelsen for at hele direktivets definition af tekst og datamining ikke er medtaget i § 11 b, stk. 1?

Hvad er baggrunden for, at selv hvis en rettighedshaver udtrykkeligt har forbeholdt sig anvendelsen af sit indhold til tekst og datamining, så har dette ingen betydning for anvendelsen i medfør af § 11c? Den brede adgang til tekst og datamining i medfør af § 11c, hvor rettighedshaverne ikke får mulighed for at forbeholde sig adgangen hertil, bør som minimum betyde, at rettighedshaverne oplyses om brugen af deres data mm.

I § 11 b, stk. 2 fremgår, at der må "foretages eksemplarfremsstilling og udtræk af værker". § 11 c, stk. 1 står, at de begunstigede må "foretage udtræk og fremstille eksemplarer af værker". Hvad skyldes forskellen i ordlyd?

Hvordan vil Kulturministeriet sikre, at de garantier rettighedshaverne får ved muligheden for forbehold er effektive i praksis? Hvordan forestiller Kulturministeriet sig, at rettighedshaverne vil kunne håndhæve egne rettigheder i tilfælde af forbehold og dokumentere, at forbehold ikke er blevet respekteret? Ofte vil rettighedshaverne ikke have viden om, at deres indhold er blevet udsat for uberettiget tekst og datamining. Undtagelsen i dens nuværende form vil derfor betyde, at kommercielle, herunder globale, selskaber kan tekst og datamine uden aftale og uden betaling.

Ved forslaget mister rettighedshaverne, herunder presseudgiverne, kontrollen over deres indhold/værker og kan ikke forhindre praktisk anvendelse af deres indhold, idet der ikke findes en forbudsadgang.

Tilgængeliggørelse er ikke lovligt uden en aftale med rettighedshaverne.

Forholdsmæssig aflønning

Det var vist sig ganske vanskeligt for de danske presseudgivere at forhandle med de globale techselskaber, herunder at få adgang til relevant data om brugen af udgavernes indhold, hvorfor direktivets formål om at skabe en mere retfærdig markedsplads, sikre større balance samt gennemsigtighed ikke er nået.

DPCMO er enig i, at der er et beskyttelsesbehov for rettighedshaverne, som ofte vil have en svagere forhandlingsposition, og at et passende vederlag skal være på niveau med en relevant markedsnorm, som må afspejle en situation, hvor parterne styrkemæssigt er lige, brugerens indtjening ved brugen af det beskyttede indhold samt den faktiske og potentielle økonomiske værdi af rettighederne.

DPCMO er også enig i, at det må sikres, at vederlag løbende tilpasses den markeds-mæssige og teknologiske udvikling, herunder særligt på medieområdet og det digitale område, hvor nye indtægtsstrømme og forretningsmodeller er under konstant forandring

Gennemsigtighedsforpligtelser

Det er afgørende, at rettighedshaverne har adgang til data om brugen af deres indhold hos brugerne. Adgangen til data eksisterer ikke, når en bruger, som fx Meta, ikke anerkender at skulle indgå en aftale med fx DPCMO og dermed ikke får status af en "aftalemæssig bruger" omfattet af ophavsretslovens regler om deling af bl.a. data. DPCMOs eneste mulighed i dag for at få adgang til værdifuld viden om tjenesters brug og brugernes brug af udgavernes indhold er via en retssag og mægling. En retssag er tidskrævende og kostbar. Mægling afhænger af en Kulturministers tid og vilje.

Brugernes forpligtelse til at dele data er afgørende for skabelsen af nyt, relevant indhold til glæde for danskerne. Mange unge får fx nyheder via sociale medier, hvor de uploader og deler indhold fra danske presseudgivere. Medierne har ingen indsigt i denne brug, da tjenesterne bag ikke videregiver oplysninger herom.

Derfor er det afgørende med en effektiv og høj gennemsigtighed i alle sektorer, som der står i forslaget. Og det er vigtigt, som Kulturministeriet skriver i forslaget, at reglerne er dynamiske og kan følge den hurtige udvikling inde for ophavsretten og digitaliseringen, som ellers risikerer at udhule de rettigheder, lovgiver har ønsket at give rettighedshaverne, herunder de danske presseudgivere.

Oplysningsforpligtelsen gælder dog alene erhververe af rettigheder; ikke brugere. Det har en stor betydning for reglernes effektivitet i praksis, da fx globale tjenester kan undgå oplysningsforpligtelsen ved ikke at indgå aftaler. Dette er uhensigtsmæssigt og fører til konkurrenceforvridning med en ubønhørlig fordel for tjenester, som ikke overholder reglerne, herunder fx § 69a og § 52c.

DPCMO foreslår derfor at udvide Ophavsretslicensnævnets kompetence til at kunne tage stilling til spørgsmål om tjenesters oplysningsforpligtelser også i de tilfælde, hvor der ikke er indgået en aftale. Nævnet tillægges altså ikke kompetence på områder af ny og anderledes beskaffenhed, men der gives mulighed for at benytte den viden og de kompetencer, Nævnet er i besiddelse af på det ophavsretlige område.

Aftalelicenssystemet

DPCMO foreslår, at tekst og datamining i lighed med andre former for udnyttelse af ophavsretligt beskyttet materiale sker efter aftale med rettighedshaverne, dvs. i form af licensering, hvis rettighedshaverne ønsker at licensere udnyttelsen. Det bør ske i form af en specifik aftalelicens, da Kulturministeriet i lovforslaget selv fremhæver aftalelicenssystemet som "særdeles velfungerende". "Det er Kulturministeriets vurdering, at aftalelicenssystemet er en velegnet, simpel og ubureaukratisk løsning til at sikre opretholdelsen af denne balance" - mellem hensynet til brugerne, rettighedshaverne og samfundet.

DPCMO henviser i øvrigt til fælleshenvendelserne af 23. marts og 31. marts 2023 til Kulturministeriet fra Copydan Tekst & Node, VISDA, Danske Medier, Danske Forlag, Dansk Forfatterforening samt DPCMO.

Økonomiske konsekvenser

Det er DPCMOs opfattelse, at lovforslaget vil medføre økonomiske konsekvenser for erhvervslivet af væsentlig betydning i forbindelse med reglerne om tekst og datamining § 11b og § 11c. Undtagelserne risikerer at udhule forretningsmuligheder og dermed mindske licensindtægter for danske medier.

Forslaget vil forhindre rettighedshaverne i at udstede licenser for brug af deres indhold til tekst- og datamining.

Kulturministeriet opfordres derfor til at gennemføre en konsekvensanalyse og evaluere bestemmelserne inden for en kortere årrække.

**

DPCMO forstår vigtigheden af forskning og innovation, men at visse private partneres brug af medieindhold til kommercielle formål skal være undtaget for betaling til private medier, er vanskeligt at forstå.

Det kan undergrave den bæredygtighed inden for udgivelsesvirksomhed, som artikel 15 netop ønsker at støtte i en tid, hvor frie medier og deres investeringer i nyt relevant kvalitetsindhold i forvejen er stærkt udfordret af globale forandringer og digitale forretningsmodeller.

Fokus bør være på at skabe de rette rammer, så alle kan være innovative og kreative, skabe ny viden og ny forretning ved investeringer i nyt indhold til glæde for danskerne, fællesskaber og sammenhængskraften.

Med venlig hilsen

Karen Rønde

Direktør

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
Att. Jesper Diernisse Langsted

Sendt per mail til jdl@kum.dk
med kopi til ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

DR |

DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK- 0999 København C

T. +45 3520 3040

www.dr.dk

DR Jura

J.nr. 19/02291 Implementering af
Ophavsretsdirektivet (790/2019) i
dansk ret

11. april 2023

Høring over ændring af forslag til lov om ændring af lov om ophavsret – gennemførelse af DSM-direktivet

1. Indledning

Det af Kulturministeriet i høring udsendte forslag til ændring af ophavsretsloven er ganske omfattende, og der er tale om meget vidtgående justeringer af ophavsretsloven.

På den baggrund er der tale om en ganske kort høringsfrist på et for DR kompliceret område.

2. Overordnede kommentarer

Det i høring udsendte lovforslag med tilhørende bemærkninger går på en række punkter videre, end hvad der følger af selve direktivet.

Direktivet indeholder bestemmelser, der har stor betydning for DR både administrativt, men også økonomisk. Direktivet indeholder mulighed for at foretage en afbalancering af hensynet til de legitime behov, som ophavsmænd og rettighedshavere har til eksempelvis oplysninger om udnyttelsen af deres rettigheder, over for de administrative byrder, som følger af disse forpligtelser. Dette kan bl.a. ske ved fastsættelse af undtagelser og begrænsninger under hensyn til f.eks. særlige karakteristika for specifikke sektorer eller værkstyper. Det fremgår således eksplicit af betragtning 6, at undtagelserne og indskrænkningerne i direktivet har til formål at skabe en rimelig balance mellem ophavsmænds og andre rettighedshaveres rettigheder og interesser på den ene side og brugernes på den anden side.

DR er bekymret over den "over-implementering" af direktivet, som foreslås i det udkast til lovforslag, som er sendt i høring. Udkastet er efter DR's opfattelse udtryk for en tilsidesættelse af den afbalancering mellem hensynet til indehaverne af ophavsrettigheder og brugernes af ophavsrettigheder, som direktivet er udtryk for.

DR's bekymring går særligt på den foreslåede implementering af direktivets afsnit IV, kapitel 3 (artikel 18- 23).

Nedenfor under punkt 3-5 gennemgås de forskellige områder enkeltvis. Som ikke-udtømmende eksempler på, hvad DR opfatter som en tilsidesættelse af den tilsigtede balance i direktivet, kan dog allerede her nævnes:

- Adgangen til at fastsætte sektorspecifik regulering udnyttes ikke. Det er efter DR's opfattelse særlig relevant ved værker, hvori der indgår mange forskellige rettigheder. Undladelsen heraf medfører yderligere byrder for DR.
- Ved fastlæggelsen af, hvilke oplysninger rettighedshaverne har krav på, går Kulturministeriet videre, end hvad der følger af direktivet, hvilket vil medføre øgede administrative byrder for DR.
- I forhold til definitionen af, hvad der udgør "et rimeligt vederlag", opstiller Kulturministeriet en formodningsregel for en specifik vederlagsmodel, selvom dette ingen støtte har i direktivet (en omsætningsbaseret vederlagsmodel). Herved er der risiko for, at andre former for vederlag udelukkes, selvom de i det konkrete forhold og med støtte i direktivet kunne udgøre et rimeligt vederlag. Dette begrænser aftalefriheden uden hensyn til de særlige forhold i den konkrete sektor.
- Kulturministeriet går med de foreslåede overgangsbestemmelser – eller mangel på samme – ud over, hvad der er tilsigtet med direktivets artikel 26 og 27. Det indebærer, at DR stilles ringere, end hvad der følger af direktivet, fordi DR bliver bundet af de nye mere byrdefulde regler også for aftaler indgået inden de nye reglers ikrafttræden.
- DR stilles både administrativt og i forhold til indgåelse, ændring og ophævelse af aftaler dårligere end sammenlignelige aktører i f.eks. Sverige, der ved implementeringen af de relevante bestemmelser i langt højere grad har afbalanceret hensynene til rettighedshavere og brugerne, som det er tilsigtet med direktivet.

3. Særlige kommentarer

3.1. Princippet om passende og forholdsmæssigt vederlag – forslagens § 1, nr. 14 (§ 53, stk. 2)

DR bemærker indledningsvis, at det fremgår eksplicit af artikel 18, stk. 2, at medlemsstaterne ved gennemførelsen af princippet om rimeligt og passende vederlag skal tage hensyn til princippet om aftalefrihed og en rimelig balance mellem rettigheder og interesser. Dette er efter DR's opfattelse ikke tilfældet ved den foreslåede implementering.

Det fremgår flere steder af de almindelige bemærkninger, afsnit 2.9.1.3., samt af de specielle bemærkninger til § 1, nr. 14, at et engangsvederlag som udgangspunkt ikke kan anses for passende og forholdsmæssigt. Det fremgår ligeledes, at "et frikøb af rettigheder mod et engangsvederlag vil have formodningen imod sig" i forhold til, hvad der er passende og forholdsmæssigt. Kulturministeriet henviser i den forbindelse til betragtning 73 i direktivet.

Dette er imidlertid ikke, hvad der fremgår af betragtning 73. Der fremgår det, at "et engangsbeløb kan også udgøre et rimeligt vederlag, men det bør ikke være reglen". Der er afgørende forskel på, at et engangsbeløb ikke kan være (hoved)reglen, til en regel om, at et engangsvederlag som udgangspunkt ikke kan aftales. Bemærkningerne er således udtryk for en ukorrekt implementering af artikel 18 i dansk ret, der udgør en begrænsning af parternes aftalefrihed i et omfang, der ikke har hjemmel i direktivet, og som forrykker den tilsigtede balance i direktivet.

Det er i øvrigt DR's opfattelse, at Kulturministeriet - særligt i bemærkningerne - tillægger enkelte momenter særlig vægt. Det gælder bl.a. momentet "markedsnorm" og "faktisk udnyttelse", der fremdrages frem for andre momenter. Det fremgår også af ordlyden af den foreslåede § 53, stk. 2, at ophavsmanden har ret til passende og forholdsmæssigt vederlag "for udnyttelsen af værket". Der henvises ikke til "udnyttelsen" i artikel 18, og den faktiske udnyttelse nævnes i betragtning 73 kun som eksempel på et moment, der kan

inddrages i vurderingen. DR anbefaler, at også ordlyden af den foreslåede § 53, stk. 2, affattes så direktivnært som muligt.

Kulturministeriets bemærkninger synes flere steder at lægge et udgangspunkt om anvendelse af procentmodeller baseret på et *bruttoomsætningsprincip* til grund for fastlæggelsen af et rimeligt vederlag. Det er der ikke holdepunkt for i direktivteksten. Det fremgår derimod tydeligt af direktivets artikel 18, stk. 2, at der skal tages hensyn til aftalefriheden og til en rimelig balance mellem rettigheder og interesser. Vægtningen i bemærkningerne af et bruttoomsætningsprincip er ikke i overensstemmelse med artikel 18, stk. 2. Der kan forekomme tilfælde, hvor det ikke er mest hensigtsmæssigt for fastlæggelsen af et rimeligt vederlag, at det er baseret på et bruttoomsætningsprincip, men hvor det aftalte vederlag på trods heraf udgør et rimeligt vederlag.

Det fremgår også af de specielle lovbemærkninger, at Kulturministeriet opstiller en formodningsregel om, "at ophavsmænd og udøvende kunstnere har modtaget et passende og forholdsmæssigt vederlag, såfremt vederlaget er modtaget på vilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for rettigheder af samme art i henhold til en kollektiv overenskomst indgået af de inden for det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark, og som gælder på hele det danske område".

DR deler opfattelsen af, at et vederlag fastsat i en kollektiv aftale udgør et rimeligt vederlag. Men DR mener ikke, at det er rimeligt at opstille ovennævnte formodningsregel. Der er som nævnt ovenfor aftalefrihed parterne imellem, hvilket også understreges i artikel 18, stk. 2. Parternes ret til at forhandle priser og vilkår kan føre til, at også andre aftaleformer udgør et rimeligt vederlag.

Det bør således sikres, at der er aftalefrihed mellem parterne i forhold til konkret at aftale hvilken vederlagsmodel, som er mest hensigtsmæssig i det pågældende aftaleforhold. DR kan derfor ikke bakke op om særlige fremhævelser eller anprisninger af specifikke vederlagsmodeller frem for andre og opfordrer Kulturministeriet til at nuancere lovforslagets bemærkninger på dette punkt. Hertil kommer, at ministeriets formodningsregel vil føre til, at der ikke tages hensyn til sektorspecifikke forhold, der eksempel er relevante for et public service-foretagende, der netop kendetegnes ved ikke at være en kommerciel virksomhed ved fastsættelsen af et rimeligt vederlag.

Kulturministeriet fortolker endvidere begrebet "forholdsmæssigt" meget snævert som om, at vederlaget skal "stå i forhold til værkets *indtjening* og brugen af værket". Bemærkningerne synes således også på dette punkt at tale i retning af det omsætningsbaserede vederlag, der fremdrages flere gange i bemærkningerne. Der er imidlertid ikke noget i direktivet, der understøtter en sådan fortolkning. Det fremgår ikke noget sted af direktivet, at vederlaget skal stå i forhold til erhververens indtjening, omsætning eller indtægtsstrømme. Det, der skal vurderes, er "den faktiske eller potentielle økonomiske værdi af de rettigheder, som er omfattet af licensen eller overførslen". Her kan der – f.eks. – tages hensyn til "den faktiske udnyttelse" af værket. Der refereres i direktivet ikke til omsætning eller lignende. DR bemærker i den forbindelse, at erhververens indtjening og omsætning afhænger af en bred vifte af omstændigheder, herunder også omstændigheder, der ikke relaterer sig til værdien af de rettigheder, der overføres.

DR bemærker i den forbindelse, at § 53, stk. 2, med udkastet til lovforslaget foreslås gjort præceptiv, hvilket ikke følger af direktivet. DR har ikke særskilte bemærkninger til dette, men når Kulturministeriet i bemærkningerne til lovforslaget samtidig fremdrager og dermed synes at anbefale specifikke vederlagsmodeller, og bestemmelsen samtidig foreslås gjort præceptiv, er der efter DR's opfattelse tale om et væsentligt indgreb i aftalefriheden

mellem parterne. DR kan i den forbindelse henvise til det ovenfor anførte om artikel 18, stk. 2, og henvisningen til aftalefriheden.

For så vidt angår den foreslåede § 53, stk. 2, og betydningen heraf for *allerede indgåede aftaler*, forstår DR bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 31, samt de almindelige bemærkninger afsnit 2.10.3. således, at det ikke er tilsigtet, at bestemmelsen skal have virkning for aftaler indgået før lovens ikrafttræden. DR er enig i, at dette er nødvendigt af indrettelseshensyn mv. DR henviser imidlertid til Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet.¹ Det følger efter DR's opfattelse deraf, at der er behov for overgangsregler for allerede indgåede aftaler.

DR foreslår derfor, at:

- Ordlyden af den foreslåede § 53, stk. 2, udformes så direktivnært som muligt, således at "for udnyttelsen af værket" udgår.
- Bemærkningerne bør udformes tekstnært i overensstemmelse med artikel 18 og betragtning 73 og ikke begrænse parternes aftalefrihed. Dette gælder særligt det ovenfor anførte om engangsvederlag og anprisning af særlige vederlagsmodeller frem for andre, som eksempelvis en omsætningsbaseret vederlagsmodel, samt Kulturministeriets fortolkning af "forholdsmæssigt", der efter DR's opfattelse ikke har støtte i direktivet.
- Der affattes en overgangsregel i § 2, stk. 2;
"§ 53, stk. 2, som affattet ved denne lovs § 1, nr. [14], finder ikke anvendelse på aftaler, der er indgået inden lovens ikrafttræden."

3.2. Gennemsigthedsforpligtelsen – forslagets § 1, nr. 18 (§ 55)

Bestemmelsen i § 55 må forventes at indebære ikke ubetydelige administrative omkostninger for DR.

DR stiller i kraft af sine public service-forpligtelser en lang række forskellige audio- og audiovisuelle produktioner til rådighed for danskerne. I DR's produktioner indgår ofte mange forskellige typer af ophavsrettigheder, og som en følge heraf er der ofte tale om, at mange rettighedshavere bidrager og medvirker til, at DR kan opfylde sine public service-forpligtelser. Det medfører også, at DR indgår aftaler og overenskomster mm. med en stor gruppe af forskellige rettighedshavere til gavn for danskerne. Det er særligt tilfældet i audiovisuelle produktioner.

Direktivet åbner for en afbalancering mellem hensynet til rettighedshavernes legitime behov for oplysninger om forbrug af deres rettigheder og hensynet til den administrative byrde, der pålægges udnyttelsen af disse rettigheder.

Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen fremgår, at der i kollektivt forhandlede aftaler mellem to parter kan tages de nødvendige sektorspecifikke hensyn til omfanget af oplysningsforpligtelserne. Bemærkningerne henviser til, at der ved kollektive forhandlede aftaler er tale om to ligeværdige parter, som indgår aftaler. Dette synspunkt er DR i og for sig enig i. Men en kollektiv forhandlet aftale er netop en aftale, hvor to parter skal opnå enighed. I DR's tilfælde vil DR forhandle med (repræsentanterne for) indehaverne af en eneret, som kan opstille vilkår for indgåelsen af en aftale. Det gælder også i forhold til gennemsigthed, hvor det kan tænkes, at der ønskes strengere krav til gennemsigthed (eller rapportering), end hvad der følger af direktivet.

Netop for DR, som ikke er en kommerciel tv-station med egentlig indtægt fra salg af sine kanaler, er proportionalitet i forhold til omfanget af forpligtelserne til rapportering af brug og andre oplysninger meget væsentlig. De nævnte regler i direktivet er i udgangspunktet møntet på en kommerciel udnyttelse af rettigheder, og DR falder som public service-foretagende uden for denne kategori.

Når DR faktisk sælger indhold i form af enkeltprogrammer til eksempelvis udenlandske tv-stationer, er der altid i de bagvedliggende aftaler med rettighedshaverne fastlagt rapporteringsforpligtelser om dette salg med henblik på afregning af den i den pågældende aftale fastlagte royaltymbetaling til rettighedshaverne. Ligeledes indgår der vilkår om rapporteringsforpligtelser i en række af DR's aftaler med forvaltningsorganisationer.

DR henstiller derfor til, at Kulturministeriet udnytter adgangen i direktivet til at fastsætte en proportional, sektorspecifik regulering i de tilfælde, hvor den administrative byrde af gennemsigthedsforpligtelsen ville blive uforholdsmæssig stor set i forhold til indtægterne fra udnyttelsen af værket eller fremførelsen, og dermed begrænse forpligtelsen til hvad, der med rimelighed kan forventes.

Som et minimum bør det fremgå af bemærkningerne, at rapporteringsforpligtelse/gennemsigthedskrav kan aftales på organisationsplan mellem repræsentanter for rettighedshavere og brugere under hensyn til et proportionalitetsprincip. En sådan præcisering i bemærkningerne vil tilsikre en afbalancering af de forskellige hensyn.

DR bemærker desuden, at det af udkastet til § 55 fremgår, at retten til information også gælder oplysninger om "udnyttelsesomfang", men at denne type oplysning hverken er opregnet i direktivets artikel 19, stk. 1, eller fremgår af betragtningerne. Det fremgår derudover af udkastet til § 55, at forpligtelsen "mindst" gælder de oplyste typer af oplysninger. Forpligtelsen efter udkastet til § 55 går efter DR's opfattelse også på dette punkt ud over de krav, der stilles efter direktivet, jf. artikel 19, stk. 1, der anvender formuleringen "navnlig". Endvidere fremgår det af artikel 19, stk. 3, 1. punktum, at de forpligtelser, der fastsættes efter artikel 19, skal være forholdsmæssige, hvilket heller ikke fremgår af den foreslåede § 55, stk. 1. DR foreslår, at § 55, stk. 1, på dette punkt justeres i overensstemmelse med artikel 19, stk. 3.

Det fremgår af udkastet til § 55, sidste punktum, at i tilfælde, hvor den administrative byrde er uforholdsmæssigt stor, er forpligtelsen begrænset til de oplysninger, der med rimelighed kan forventes. Dette er ikke uddybet i bemærkningerne. DR bemærker, at det af artikel 19, stk. 3, 2. punktum, fremgår, at det er afgørende, om den administrative byrde vil blive uforholdsmæssigt stor *i lyset af indtægterne fra udnyttelsen af værket*, hvilket også bør fremgå af den danske lovtekst.

DR kan til sammenligning henvise til den svenske implementering af artikel 19 (SFS 2022:1712). Det fremgår heraf (§ 29 a),¹ at retten til information kun gælder, 1) når erhververen har haft indtægter fra udnyttelsen af værket, eller 2) ophavsmandens vederlag afhænger af, i hvilket omfang værket udnyttes. Retten til information er i øvrigt afgrænset til information om udnyttelsesmåde, erhververens indtægter samt ophavsmandens ret til vederlag. Afgrænsningen af, hvilke typer af information der er omfattet, svarer i den svenske lovgivning således til de typer, der udtrykkeligt opregnes i artikel 19, stk. 1, sidste led,

¹ "29 a § Efter en överlåtelse som avses i 29 § första stycket ska förvärvaren minst en gång per år lämna aktuell, relevant och uttömmande information till upphovsmannen om de sätt på vilka verket har utnyttjats, samtliga intäkter som förvärvaren har haft från utnyttjandet och den ersättning som upphovsmannen har rätt till. Skyldigheten att lämna sådan information gäller under förutsättning att:

1. förvärvaren har haft intäkter från utnyttjandet av verket, eller
2. upphovsmannens ersättning är beroende av i vilken omfattning verket utnyttjas.
[...]"

ligesom man i Sverige har udnyttet muligheden for at afgrænse forpligtelsen efter artikel 19, stk. 3. DR bemærker i den forbindelse, at Kulturministeriet med den foreslåede implementering stiller DR og andre sammenlignelige erhververe af rettigheder dårligere end i andre EU-lande, herunder Sverige, som på rettighedsområdet er nærtbeslægtet med Danmark, og at dette i praksis vil give sig udslag i en konkurrenceforvridende effekt, da DR m.fl. underlægges langt mere omfattende administrative byrder.

DR foreslår, at bestemmelsen på dette punkt affattes som i den svenske implementering.

For så vidt angår betydningen for *allerede indgåede aftaler*, følger det af den foreslåede § 91, stk. 7, samt bemærkningerne til § 1, nr. 31, og de almindelige bemærkninger afsnit 2.10.3, at bestemmelsen også finder anvendelse på aftaler, der er indgået inden lovens ikrafttræden, hvis der anmodes om informationen.

DR kan i den forbindelse henvise til det nedenfor under punkt 4 anførte om overgangsbestemmelsen i direktivets artikel 26, stk. 2, samt den særlige bestemmelse i artikel 27, hvoraf det fremgår, at aftaler om overdragelse først er underlagt gennemsigtighedsforpligtelsen 1 år efter fristen for gennemførelse. Det fremgår desuden af betragtning 77, at "[der] for at muliggøre tilpasningen af de eksisterende praksisser for rapportering til gennemsigtighedsforpligtelsen bør [...] fastsættes en overgangsperiode".

DR forstår direktivets bestemmelser sådan, at gennemsigtighedsforpligtelsen dels ikke gælder aftaler indgået inden ikrafttræden, og dels at forpligtelsen først indtræder et år efter ikrafttræden for at sikre, at erhververne kan indrette sig og tilpasse systemer og praksisser. Det er således DR's opfattelse, at Kulturministeriet med den foreslåede § 91, stk. 7, går langt ud over det, der er tilsigtet med direktivet.

DR bemærker også, at gennemsigtighedsforpligtelsen synes at være knyttet op på retten til aftalejustering i den foreslåede § 55a (der foreslås at gælde aftaler indgået inden 10 år før lovens ikrafttræden), og at der således allerede af den grund ikke synes at være behov for, at oplysningsforpligtelsen gælder ubegrænset tilbage i tid, uanset at oplysningsforpligtelsen for aftaler indgået inden lovens ikrafttræden kun gælder, når der anmodes om informationen. Som minimum burde der i § 55 fastsættes samme tidsgrænse som i § 55a, idet informationer givet efter § 55 skal anvendes for at udnytte retten til aftalejustering, ligesom omfanget af oplysninger burde begrænses til de oplysninger, som skal gives efter § 55, stk. 2, se også note 3 nedenfor om den svenske overgangsregel. Bestemmelsen bør udformes i overensstemmelse hermed, da det ellers vil medføre urimelige og uforholdsmæssige administrative byrder for DR.

Det er på den baggrund DR's opfattelse, at den foreslåede implementering af artikel 19 er i strid med flere af de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering.² Det er således DR's opfattelse, at Kulturministeriet ikke i relevant omfang udnytter den fleksibilitet og de undtagelsesmuligheder, der stilles til rådighed i direktivet, at implementeringen går videre end minimumskravene i direktivet, at den foreslåede bestemmelse finder anvendelse i videre omfang end tilsigtet med overgangsbestemmelserne i artikel 26 og 27, og at erhververe af rettigheder stilles dårligere end i eksempelvis Sverige.

Der er efter DR's opfattelse således tale om en overimplementering af artikel 19, der medfører forventet yderligere administrative byrder for DR.

Afsluttende vil DR bemærke, at de oplysninger, DR udleverer efter den foreslåede § 55, efter DR's opfattelse er fortrolige, men at rettighedshaverne selvsagt kan anvende

² Justitsministeriets vejledning om lovkvallitet, afsnit 2.8.9, side 150ff., om forholdet til EU-retten.

oplysningerne med henblik på at udnytte deres rettigheder i henhold til direktivet. Det bør i overensstemmelse med betragtning 76 fremgå af bemærkningerne, at oplysninger bør holdes hemmelige, hvis rettighedserhververen anmoder herom.

DR foreslår derfor, at:

- Ordlyden af den foreslåede § 55, udformes så direktivnært som muligt, således at "mindst" og "udnyttelsesomfang" udgår, ligesom "i lyset af indtægterne fra udnyttelsen af værket" indsættes efter ".. administrative byrde vil blive uforholdsmæssigt stor". Det bør også fremgå af ordlyden, at omfanget af forpligtelserne efter bestemmelsen skal være "forholdsmæssige".
- Bemærkningerne tilrettes i overensstemmelse med DR's forslag, herunder det ovenfor anførte om udnyttelsesomfang.
- Den foreslåede § 55 begrænses på samme måde som i Sverige, således at den kun gælder, 1) når erhververen har haft indtægter fra udnyttelsen af værket, eller 2) ophavsmandens vederlag afhænger af, i hvilket omfang værket udnyttes.
- Fastholder Kulturministeriet det i høring udsendte forslag, bør det som minimum fremgå af bemærkningerne, at rapporteringsforpligtelse/gennemsigtskrav kan aftales på organisationsplan mellem repræsentanter for rettighedshavere og brugere under hensyn til et proportionalitetsprincip.
- Det fremgår af bemærkningerne, at oplysningerne efter bestemmelsen er fortrolige og bør hemmeligholdes, hvis rettighedserhververen anmoder herom, dog således at oplysningerne kan anvendes til at udnytte rettigheder efter direktivet.
- Der udformes en overgangsregel i overensstemmelse med direktivets artikel 26 og 27, således at forpligtelsen i alle tilfælde ikke gælder aftaler indgået inden lovens ikrafttræden, ligesom der fastsættes en overgangsperiode, så brugerne kan nå at tilpasse deres praksisser til de nye krav:

"§ 55, som affattet ved denne lovs § 1, nr. [18], finder ikke anvendelse på aftaler indgået inden 1. juli 2024. For sådanne aftaler finder de hidtil gældende regler anvendelse."
- Overgangsreglen som minimum udformes efter samme model som den svenske:

"§ 55, som affattet ved denne lovs § 1, nr. [18], finder ikke anvendelse på aftaler indgået inden 1. juli 2024. For sådanne aftaler finder de hidtil gældende regler anvendelse. Ophavsmanden har dog i spørgsmål om aftalejustering, jf. § 55 a, for aftaler, der er indgået inden lovens ikrafttræden, dog tidligst 1. juli 2013, efter anmodning ret til informationer efter § 55, stk. 2."

3.3. Aftalejustering – forslagets § 1, nr. 18 (§ 55a)

Efter DR's opfattelse skal det fremgå direkte af lovteksten, at aftalejusteringsordningen finder anvendelse, når vederlaget *klart* er uforholdsmæssigt lavt. Det fremgår af betragtning 78 og af lovforslagets bemærkninger, men da der er tale om en retlig kvalificering af vurderingen, er det ikke tilstrækkeligt, at det alene fremgår af bemærkningerne, og det bør derfor også fremgå af lovteksten. Der henvises til Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet, afsnit 2.9, hvor det fremgår, at selve lovteksten så vidt muligt bør udformes på en sådan måde, at alle retsspørgsmål løses her således, at bemærkningerne alene har karakter af uddybning og præcisering af anvendte udtryk mv.

Det bør i øvrigt fremgå af bemærkningerne til § 55a, at bestemmelsen kun finder anvendelse, hvor der er *væsentlig* forskel mellem det aftalte vederlag og den faktiske økonomiske værdi af rettighederne, jf. betragtning 78 indledningsvis ("[...] i tilfælde af at rettighedernes økonomiske værdi viser sig at være *væsentligt højere* end oprindeligt antaget"),

samt det ovenfor anførte om kvalificeringen i form af *"klart uforholdsmæssigt lavt"*. De nuværende bemærkninger giver således anledning til tvivl om, hvorvidt enhver forskel mellem det aftalte vederlag og det vederlag, der set i lyset af de efterfølgende omstændigheder ville have været passende og forholdsmæssigt efter § 53, stk. 2, skal kunne udløse ret til aftalejustering, hvilket ikke har været hensigten med direktivet. DR kan også i denne henseende til sammenligning henvise til implementeringen af direktivet i Sverige. Det fremgår således at de svenske forarbejder (Ds 2021:30, side 195-198), at aftalejustering kræver *"mer kvalificerade avvikelser från vad som skulle ha varit en skälig ersättning"*, også forstået som *"ett relativt tydligt missförhållande mellan den avtalade ersättningen och det ekonomiska värde som rättigheten visat sig ha efter överlåtelsen"*, og at bestemmelsen er rettet mod aftaler af lang varighed med få muligheder for genforhandling, hvor *"det ekonomiska värdet visar sig vara mycket högre än man ursprungligen bedömt"*.

DR henleder derudover opmærksomheden på følgende sætning i de almindelige lovbe-
mærkninger pkt. 2.9.3.3. 5, sidste afsnit:

"Det er Kulturministeriets forventning, at aftalejustering er relevant i et videre omfang for aftaler baseret på engangsbetaling end aftaler baseret på et omsætningsbaseret eller brugsbaseret vederlag".

Denne formulering fastsætter en formodningsregel om, at engangsvederlag generelt fordrer aftalejustering i videre omfang end et omsætningsbaseret eller brugsbaseret vederlag, uden hensyntagen til vederlagets størrelse eller de konkrete omstændigheder i øvrigt. Der er ingen holdepunkter for en sådan formodning i direktivet. Det fremgår tværtimod af betragtning 78, at *"vurderingen af situationen bør tage hensyn til de specifikke omstændigheder i hvert enkelt tilfælde, herunder bidraget fra ophavsmanden eller den udøvende kunstner, til de særlige karakteristika og vederlagspraksisser i de forskellige indholdssektorer samt [om] aftalen er baseret på en kollektiv overenskomst"*. Det fremgår således klart af direktivet, at der er tale om et konkret skøn, hvor der skal tages hensyn til de specifikke omstændigheder i det enkelte tilfælde. Der er heller ikke nogen af de eksempler på omstændigheder, der efter betragtning 78 bør indgå i skønnet, som taler for en sådan formodningsregel.

Det er DR's opfattelse, at lovbemærkningerne herom derfor er udtryk for *"skøn under regel"* i strid med artikel 20, som ikke tager de nødvendige hensyn til de forskellige *karakteristika og vederlagspraksisser i de forskellige indholdssektorer*. DR bemærker i den forbindelse også, at der findes sektorer, hvor det er sædvanlig praksis, at der ikke kun arbejdes med *"omsætningsbaseret eller brugsbaseret vederlag"* eksempelvis i forskellige former for aftaler hos public service-foretagender, ligesom ophavsmandens vederlag efter DR's kollektive overenskomster ikke altid vil være baseret på omsætning eller forbrug. For vederlag fastsat i kollektive overenskomster, bemærker DR, at det netop fremgår af betragtning 78, at dette indgår som et element i vurderingen af, hvorvidt vederlaget bør justeres i medfør af artikel 20.

Det er således samlet DR's vurdering, at der hverken i direktivet eller i praksis er holdepunkter for Kulturministeriets generelle bemærkning om, at enkelte vederlagspraksisser taler mere for justering end andre, og at bemærkningerne bør nuanceres på dette punkt.

DR foreslår derfor, at:

- § 55a affattes således (indsat med understregning):
"§ 55a. I tilfælde, hvor der ikke findes nogen kollektivt forhandlet aftaler, der fastsætter en aftalejusteringsordning, der er sammenlignelig med den, der er fastsat i denne bestemmelse, har ophavsmanden ret til at kræve yderligere, passende og rimeligt

vederlag fra erhververen, hvis det oprindeligt aftalte vederlag klart viser sig at være uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med alle de efterfølgende relevante indtægter som følge af udnyttelsen af værket."

- Bemærkningerne justeres, så det fremgår, at ikke enhver afvigelse mellem det, som ville have været et passende og forholdsmæssigt vederlag efter § 54, stk. 2, og den faktiske økonomiske værdi af rettigheden, udløser ret til aftalejustering, men at dette forudsætter en mere kvalificeret afvigelse.
- Bemærkningerne justeres, så det ikke fremhæves, at enkelte vederlagspraksisser taler mere for aftalejustering end andre.

4. Overgangs-/ikrafttrædelsesbestemmelser

Et spørgsmål af afgørende betydning for konsekvenserne af de foreslåede nye bestemmelser er, om de også skal gælde for aftaler indgået inden lovens ikrafttræden.

Artikel 26, stk. 2, indeholder en overgangsregel, hvorefter direktivet ikke berører "handlinger foretaget og rettigheder erhvervet" inden den 7. juni 2021, som var fristen for medlemsstaternes gennemførelse. Det er således *ikke* korrekt, når Kulturministeriet i de almindelige bemærkninger, afsnit 2.10.3., anfører, at direktivet ikke ud over en overgangsregel for artikel 19 indeholder bestemmelser om virkningstidspunkt eller overgangsbestemmelser i øvrigt, herunder om anvendelse på ældre aftaler.

DR henviser også til, at der i den svenske ændringslov (SFS 2022:1712) er medtaget en overgangsbestemmelse svarende til direktivet, dog med særregel for aftalejustering, der gælder for visse ældre aftaler.³ Det fremgår af de svenske forarbejder (Ds 2021:30, side 186), at artikel 26, stk. 2, ikke kan forstås på anden måde, end at reglerne ikke gælder for aftaler, som er indgået inden ikrafttræden.

For ældre aftaler bør det absolutte udgangspunkt således være, at de nuværende gældende regler fortsat finder anvendelse, og lovforslaget bør indeholde overgangsregler herom.

Såfremt Kulturministeriet - på trods af artikel 26, stk. 2 - vælger at lade de nye bestemmelser finde anvendelse også for aftaler indgået inden lovens ikrafttræden, er det efter DR's opfattelse i strid med principperne for implementering af erhvervsrettet EU-regulering. Dette gælder særligt gennemsigtighedsforpligtelsen i den foreslåede § 55 (se DR's særskilte bemærkninger hertil ovenfor under punkt 3.2.). DR noterer sig, at aftalejusteringsbestemmelsen i den foreslåede § 55 a ikke finder anvendelse for aftaler, der er indgået inden 10 år før lovens ikrafttræden. For så vidt angår den foreslåede § 55 a synes der at være en fejl i de almindelige bemærkninger, afsnit 2.10.3., hvoraf det fremgår, at bestemmelsen skal finde anvendelse også for aftaler, der er indgået "op til 20 år før lovens ikrafttræden".

Hvad angår forslaget til § 53, stk. 2, henvises der også særskilt til bemærkningerne herom under punkt 3.1.

For så vidt angår den nye udformning af tilbagekaldsretten i § 54, foreslås det med § 1, nr. 30, at henvisningen til § 54 udgår af den eksisterende overgangsbestemmelse i § 91, stk.

³ "[...]

3. Äldre bestämmelser gäller i fråga om åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. Den nya bestämmelsen i 29 § andra stycket [aftalejustering, DR] gäller dock även avtal som har ingåtts före ikraftträdandet men tidigast den 1 januari 2003. I fråga om sådana avtal ska upphovsmannen, den utövande konstnären eller framställaren av en fotografisk bild ha samma rätt till information som en upphovsman vars bidrag till ett verk inte är betydande har enligt 29 a § tredje stycket och 29 b §."

1. Det fremgår af bemærkningerne til nr. 30, at den foreslåede ændring vil medføre, at den nye § 54 "ikke har samme anvendelsestidspunkt" som den tidligere version af bestemmelsen, og at "bestemmelser, som indeholder ufravigelig[e] aftaleregler, også i et vist omfang gælder aftaler indgået inden lovens ikrafttræden, når der er hensyn, som taler for dette". Det fremgår imidlertid ikke af bemærkningerne, hvilke nærmere aftaler der foreslås underlagt den nugældende § 54, og hvilke aftaler der foreslås underlagt den nye version. Da der med den foreslåede ændring af § 91, stk. 1, ikke længere vil gælde en overgangsregel for § 54, bliver konsekvensen af den foreslåede ændring efter DR's vurdering, at den nye version af tilbagekaldsretten i § 54 kommer til at finde anvendelse for alle aftaler, uanset hvor langt tilbage i tid de er indgået. Også den foreslåede bestemmelse om, at tilbagekaldsretten er præceptiv, kommer dermed til at gælde for alle aftaler.

DR gør i den forbindelse opmærksom på, at artikel 22 om tilbagekaldsretten – der efter artikel 23 i øvrigt ikke foreslås gjort præceptiv - ligesom de øvrige bestemmelser er omfattet af overgangsreglen i artikel 26. Der er i den svenske ændringslov medtaget en overgangsbestemmelse svarende til direktivet (se note 3). Det har efter direktivet altså været hensigten, at bl.a. tilbagekaldsretten i artikel 22 ikke skal gælde ældre aftaler.

DR skal opfordre til, at lovforslaget justeres i overensstemmelse hermed.

DR foreslår derfor, at:

- De almindelige bemærkninger, afsnit 2.10.3., justeres i overensstemmelse med det ovenfor anførte om artikel 26, stk. 2, og den tilsigtede anvendelse af direktivet på aftaler indgået inden de nye reglers ikrafttræden.
- Der for § 53, stk. 2, § 54, samt § 55, udformes en overgangsregel svarende til direktivet, eller – for § 55's vedkommende – som minimum en overgangsregel efter den svenske model, jf. også DR's forslag under punkt 3.1. og 3.3.

5. Øvrige specifikke kommentarer

5.1. Bevarelse af kulturarven – forslagets § 1, nr. 5 og 6 (§ 16)

Forslaget gennemfører på dette punkt direktivets artikel 6, der giver kulturarvsinstitutioner mulighed for at udfærdige kopier af alle de værker eller andre frembringelser, som er en permanent del af deres samlinger, i et hvilket som helst format eller medie, når dette sker med henblik på bevarelsen af sådanne værker eller frembringelser, og i det omfang det er nødvendigt for en sådan bevarelse.

Af direktivets betragtning 13 fremgår, at definitionen af kulturarvsinstitutioner også omfatter public service-foretagender.

Dette fremgår ikke af ministeriets forslag til implementering af artikel 6 i den gældende § 16 i ophavsretsloven, som alene omfatter biblioteker, museer og lignende. Kulturministeriets forslag til ændring af den nuværende § 16 er således ikke i overensstemmelse med definitionen af kulturarvsinstitutioner i direktivet.

DR foreslår derfor, at:

- Bestemmelsen affattes direktivnært således, at den også omfatter kulturarvsinstitutioner og dermed public service-foretagender.

5.2. Frist for udnyttelse – forslagets § 1, nr. 16 og 17 (§ 54)

Direktivet giver i artikel 22, stk. 2, mulighed for at fastsætte særskilte regler, der begrænser eller udelukker rettighedshavernes mulighed for at tilbagetrække værker inden for relevante sektorer og/eller i forbindelse med forskellige typer af værker og fremførelser. Audiovisuelle produktioner er kendetegnet ved, at der ofte indgår en anvendelse af rettigheder fra en lang række af forskellige rettighedshavere, hvilket taler for, at der er behov for en sektorspecifik lovregulering. Den audiovisuelle sektor nævnes også specifikt i betragtning 80.

Ministeriet anfører som begrundelsen for ikke at udnytte adgangen til at indføre en sektorspecifik afgrænsning i selve lovteksten, at der ikke har været sager herom i Danmark. Ændringen af § 54, stk. 1, 2. pkt., fra "inden 3 år" til "i rimelig tid" kan indebære en retsusikkerhed, som i sig selv vil kunne føre til, at nye sager opstår.

DR foreslår derfor, at det ikke kun overlades til kollektive aftaler at fastsætte afvigelser fra tilbagekaldsordningen, men at det klart fremgår af lovteksten, at der gælder særlige forhold for audiovisuelle produktioner, hvori der indgår en flerhed af rettigheder fra mange forskellige rettighedshavere. Det mest hensigtsmæssige vil være, at audiovisuelle værker helt undtages i relation til public service-foretagender.

DR kan til sammenligning henvise til den svenske implementering af artikel 22 (SFS 2022:1712). I Sverige har man således med henvisning til artikel 22, stk. 2 undtaget specifikt "filmværker" fra tilbagekaldsretten (§ 29 e)⁴ under hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende for denne type af værker (se forarbejderne Ds 2021:30, side 221f.), jf. også DR's bemærkninger netop ovenfor.

Tilbagekaldsesordningen er – også med henvisning til artikel 22, stk. 2 - tillige begrænset for samleværker således, at ophavsmændene kun kan udøve retten i forening. I sidstnævnte tilfælde henvises i de svenske forarbejder (Ds 2021:30, side 220) til, at hvis en enkelte ophavsmand alene skulle kunne udøve tilbagekaldsesretten, ville dette netop kunne hindre udnyttelsen af værket.

DR skal med henvisning til artikel 22, stk. 2, opfordre til, at § 54 begrænses på samme som i den svenske implementering.

DR foreslår derfor, at:

- Der indføres sektorspecifik lovgivning, som medfører, at audiovisuelle værker helt undtages i relation til public service-foretagender.
- Der alternativt indføres en afgrænsning i lovgivningen, som afgrænser adgangen til ikke at omfattet filmværker (fx audiovisuelle værker fra public service-foretagender).
- Der for så vidt angår "samleværker", dvs. værker hvori der indgår en flerhed af forskellige rettigheder, hvilket ofte er tilfældet ved audiovisuelle produktioner, fastslås, at den enkelte ophavsmand kun kan udøve tilbagekaldsretten i forening med de øvrige ophavsmænd.
- Hvis forslaget fastholdes, som det er fremsendt i høring, bør det som et minimum fremgå af bemærkningerne, at kollektive aftaler, som afviger fra tilbagekaldsesadgangen, indgås under et hensyn til et proportionalitetsprincip.

⁴ "29 e § Rätten till hävning enligt 29 d § gäller inte filmverk. Den gäller inte heller överlåtelse av rätt till inspelning av ett verk på film, när filmverket har spelats in. Om ett verk innehåller bidrag från fler än en upphovsman, kan upphovsmännen endast gemensamt lämna uppmaning och hävningsförklaring som avses i 29 d §."

5.3. Kollektive licenser med udvidet virkning - Forslagets § 1, nr. 10-12 (§ 50)

Danmark har været og er fortsat et foregangsland i forhold til at anvende aftalelicenssystemet og dermed kollektive aftalelicenser som instrument til en sikker, hurtig og smidig klarering af ophavsrettigheder. Det system har bevirket en bred og effektiv brug af rettigheder uden de store administrative omkostninger. Dette har været til gavn for både DR og rettighedshaverne.

DR bakker ligeledes op om, at en godkendt forvaltningsorganisation også skal repræsentere udenforstående rettighedshavere og varetage deres interesser.

DR bekendt er spørgsmålet om erstatning ikke et problem i praksis. Der er ingen praksis for, at brugerne under sådanne omstændigheder skal betale "erstatning" i tillæg til "vederlag" til den kollektive forvaltningsorganisation. Bemærkningerne bør ikke forudsætte, at dette skal ske.

Store brugere som DR indgår altid aftale med forvaltningsorganisationerne. Der er tale om et løbende aftaleforhold, hvor DR – når forvaltningsorganisationen ønsker det – betaler ácontoverdrag, mens tvister verserer. I udkastet til bemærkninger fremstilles situationen således, at brugersiden spekulerer i, at der kan "spares" vederlag ved at undlade at indgå aftale med forvaltningsorganisationen. Det er ikke en korrekt beskrivelse i DR's tilfælde, og bemærkningerne bør skrives mere afbalanceret.

Bemærkningerne bør være neutrale med hensyn til beskrivelsen af de situationer, hvor det kan komme på tale at betale erstatning i tillæg til vederlag efter § 83 i en sag om udnyttelse/vederlag for en historisk udnyttelsesperiode. Som nævnt er den typiske situation, at brugerne har et løbende aftaleforhold til forvaltningsorganisationen og betaler ácontoverdrag, mens tvister om priser og vilkår verserer.

Hvis den udvidede kompetence indføres, bør lovforslaget også reflektere brugersidens interesser: Brugere, der har et løbende aftaleforhold til kollektive forvaltningsorganisationer som følge af deres løbende behov for at kunne klarere rettigheder til anvendelse af værker mv., bør være beskyttet mod, at forvaltningsorganisationerne under verserende tvister med brugerne om priser og vederlag søger at nedlægge forbud mod anvendelse af det af organisationen forvaltede repertoire for at gennemtvinge deres krav. Dette bør gælde, uanset om tvisten verserer for Ophavsretslicensnævnet, domstolene eller konkurrencemyndighederne. Forvaltningsorganisationernes og rettighedshavernes interesser kan i sådanne situationer sikres ved, at brugeren foretager passende a conto indbetalinger til forvaltningsorganisationen, mens tvisten verserer. Dette bør nævnes i bemærkningerne.

Forslaget giver bedst mening for forvaltningsorganisationer, der er godkendt efter *specifikke aftalelicensordninger*. For godkendelser efter *den generelle aftalelicensordning* kan principperne kun gælde, hvis forvaltningsorganisationen har opnået en godkendelse, der rækker udover varigheden af aftaleperioden i henhold til den aftale, Kulturministeriet har godkendt efter § 50, stk. 2, og hvis der indledes forhandlinger mellem aftalparterne om forlængelse af den godkendte aftale. Brugere bør ved genforhandling af aftaler godkendt i henhold til § 50, stk. 2, have den samme beskyttelse som nævnt ovenfor om acontobetalinger i løbende aftaleforhold. Dette bør fremgå af bemærkningerne.

DR foreslår derfor, at:

- Bemærkningerne udformes neutrale med hensyn til beskrivelsen af de situationer, hvor det kan komme på tale at betale erstatning i tillæg til vederlag efter § 83 i en sag om udnyttelse/vederlag for en historisk udnyttelsesperiode.

- Bemærkningerne justeres, så de afspejler, at der i løbende aftaleforhold mellem fx public service-foretagender og rettighedshaverorganisationer er en passende foranstaltning til sikring af forvaltningsorganisationernes og rettighedshavernes interesser, og at brugeren foretager en passende ácontobetaling.

6. Øvrige forslag

6.1. Nye aftalelicenser for brug af musik on demand

Der er efter DR's opfattelse behov for en yderligere modernisering af ophavsretsloven, end hvad der følger af dette lovforslag. DR og TV2 Danmark har drøftet dette behov med Kulturministeriet.

DR efterspørger blandt andet nye moderniserede specifikke aftalelicenser til brug for public service-foretagenders synkronisering og egen on demand udnyttelse af offentliggjorte værker og lydoptagelser, herunder offentliggjorte musikværker og lydoptagelser af musikværker. De nye aftalelicenser bør omfatte eksemplar fremstilling nødvendig for gengivelsen, og de bør være undergivet Ophavsretslicensnævnets kompetence.

DR har for at drive sin programvirksomhed med de fastsatte vilkår i DR's public service-kontrakt behov for at erhverve rettigheder til både lineær udsendelse og on demand-udnyttelse for alt indhold, herunder til præeksisterende musikværker og lydoptagelser, som indgår i programvirksomheden.

For så vidt angår udsendelse, der i ophavsretslovens forstand ikke omfatter on demand udnyttelse, indeholder ophavsretsloven en aftalelicens i § 30, og for musikselskaber og udøvende kunstnere en tvangslicens i § 68. For så vidt angår eksemplar fremstilling indeholder ophavsretslovens § 31 en undtagelse, der ikke gælder for optagelse udelukkende til brug for on demand-udnyttelse.

DR indgår aftaler med mange forskellige grupper af rettighedshavere med henblik på anvendelsen af deres rettigheder. Der anvendes et meget betydeligt antal musikværker og musiklydoptagelser i audio- og audiovisuelle produktioner, som tilrådighedsstilles on demand.

Læg hertil den teknologiske udvikling og det forhold, at medieforbrugerne i stigende grad og med stor hast bevæger sig væk fra de traditionelle lineære flow kanaler og over på de digitale platforme, hvor programindhold stilles til rådighed for almenheden on demand.

DR har brug for de samme gode kollektive klarerings-redskaber på on demand-området som på udsendelsesområdet, og nye specifikke aftalelicenser vil navnlig gøre det muligt for public service-foretagender samlet og kollektivt at erhverve alle nødvendige rettigheder på musikområdet, uanset om det producerede indhold anvendes til lineær flow udsendelse eller til on demand brug.

I tilknytning til ønsket om nye specifikke aftalelicenser er det væsentligt, at Ophavsretslicensnævnet får kompetence til at tage stilling til, om en forvaltningsorganisation stiller krav om urimelige vilkår eller vederlag for at indgå aftale. I dag kan Ophavsretslicensnævnet f.eks. ikke tage stilling til vilkår og vederlag for en aftale, der forhandles og påtænkes tillagt aftalelicensvirkning efter ophavsretslovens § 50, stk. 2.

En hjemmel til sammenhængende nævnssbehandling, der både omfatter vilkår og vederlag for synkronisering, lineær flow udsendelse og on demand anvendelse, herunder eksemplar fremstilling nødvendig for gengivelsen, vil medvirke til at fremme aftalemæssige

løsninger af tvister mellem tv-stationer og forvaltningsorganisationer, og vil, som praksis vedrørende nævnssager viser, kunne forebygge, at tvister i stedet verserer for domstolene i årevis.

De foreslåede nye specifikke aftalelicenser skulle definere i selve lovbestemmelsen, hvilke frembringelser og rettigheder aftalelicensvirkningen gælder for, hvilket vil være i overensstemmelse med direktivets artikel 12, og forslagene vil efter DR's opfattelse også flugte fint med det overordnede formål med den foreslåede lovpakke, der blandt andet er at modernisere ophavsretsloven under hensyn til den digitale udvikling og medieudviklingen.

På den baggrund skal DR opfordre ministeriet til at inkludere de forslag om nye specifikke aftalelicenser, der kort er skitseret oven for, i det kommende lovforslag med henblik på ikrafttræden den 1. juli 2023.

DR deltager gerne i et møde med Kulturministeriet for at uddybe DR's synspunkter.

Med venlig hilsen

Mads Diness Jensen
Direktør for DR Økonomi, Teknologi og Medieproduktion

Fra: [1 - ERST Høring](#)
Til: [Jesper Diernisse Langsted](#)
Cc: [Amalie Sejer Clemensen](#); [Zebbie Elisabeth Oyier Gaya](#)
Emne: Erhvervsstyrelsens høringssvar vedr. lov om ændring af lov om ophavsret (Gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)(ERST Sagsnr: 2023 - 4750)
Dato: 11. april 2023 08:43:20

Kære modtager i Kulturministeriet

Erhvervsstyrelsen har modtaget høring vedr. lov om ændring af lov om ophavsret (Gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Høringssvar vedrørende lov om ændring af lov om ophavsret (Gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) har modtaget lovforslaget i høring.

OBR har følgende vurdering af forslagets administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Administrative konsekvenser

OBR har følgende bemærkninger om de administrative konsekvenser for erhvervslivet.

OBR henviser til det tidligere afsendte præhøringssvar. OBR vurderer, at datamæssige hensyn ikke tillader, at en vurdering af de administrative omkostninger. De forventes dog ikke at være væsentlige.

Kontaktperson vedrørende ovenstående bemærkninger:

Johan Juul-Andersen
Fuldmægtig
Tlf. direkte 35291672
E-post johjuu@erst.dk

Med venlig hilsen

Annette Pia Andersen

ERHVERVSSTYRELSEN
Bedre Regulering

Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Telefon: +45 35291000
Direkte: +45 35291653
E-mail: anpian@erst.dk
www.erhvervsstyrelsen.dk

ERHVERVSMINISTERIET

Erhvervsstyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Læs mere om formål og lovgrundlag for databehandlingen på erhvervsstyrelsen.dk.
Hvis du sender følsomme oplysninger, opfordrer vi til, at du bruger din digitale postkasse på [Virk](#).

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
Att: Jesper Diernisse Langsted
Sendt pr. mail til jdl@kum.dk, cc ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

Sagsnr. 23-1417
Vores ref. ARV/
Deres ref
Den 11. april 2023

Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) vil gerne kvittere for muligheden for at afgive høringssvar til forslaget til lov om ændring af lov om ophavsret.

FH er enig i, at der skal kunne ske eksemplarfremsstilling til brug for undervisningsvirksomhed. Dette sikrer, at der kan undervises i nye problemstillinger og med nyere materialer. Vi finder dog også, at det forhold, at den enkelte underviser selv i en vis udstrækning udformer undervisningsmaterialer, er blevet glemt i lovforslaget. Det er vores opfattelse, at undervisernes retsstilling fortsat skal være lige så god som under den nugældende ophavsretslov. Vi iagttager en forskel mellem det statslige undervisningsområde, hvor der i en udstrækning indgås aftaler om at overdrage underviseres ophavsret og det kommunale område, hvor der ikke indgås aftaler. Det er vigtigt at bevare den nuværende retstilstand, hvor en arbejdsgiver kun får de dele af den ansattes ophavsret, som var nødvendige for arbejdsgiverens sædvanlige virksomhed på det tidspunkt, hvor den ansatte lavede værket – med mindre andet aftales.

I forhold til den nye § 13 a, der gælder i situationer, hvor der ikke findes passende aftalelicenser, tvivler FH på, at bestemmelsen sikrer den tilstrækkelige beskyttelse af den enkelte underviser, der udformer undervisningsmateriale. Særligt er det magtpåliggende, at en underviser bevarer retten til at tage PowerPoint-slides eller lignende med sig ind i et nyt ansættelsesforhold, og at undervisere fortsat kan udgive og sælge deres værker.

FH står til rådighed såfremt der er behov for yderligere.

Med venlig hilsen

Berit Lassen

HØRINGSSVAR

Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Det Danske Filminstitut (Filminstituttet) har modtaget høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked).

Filminstituttet finder, at institutionens rolle fordrer, at Filminstituttets bemærkninger fremsættes til de bestemmelser og ændringer i lovforslaget, som vedrører Filminstituttets formål og virke i henhold til regelgrundlaget.

Vi har følgende overordnede bemærkninger til det fremsatte lovforslag:

Filminstituttet ser en række muligheder i anvendelsen af aftalelicenser for at videreudnytte de omfattende digitale samlinger, kulturarvsinstitutionerne gennem en del år har etableret. Dette bør bidrage til uproblematisk og enkel videreanvendelse af materialerne, til gavn for den enkelte borger og uden værditab for eventuelle udøvende kulturproducenter.

Vi hylder princippet om digital videreudnyttelse af vore samlinger og alle tiltag, der understøtter befolkningens frie adgang til kulturarven. Samtidig hylder vi udelt tiltag, der forenkler opgaven med bevaring af, i vores tilfælde, filmbranchens pligtafleverede materialer og historiske samlinger til gavn og glæde for flest mulige.

Filminstituttets bemærkninger til lovforslagets §§ 11 b og 11 c. § 16, stk. 2 og §§ 16 c – 16 f

Bestemmelserne i lovforslagets §§ 11 b og 11 c. § 16, stk. 2 og §§ 16 c – 16 f indeholder gode bidrag til understøttelse af kulturarvsinstitutionernes og de øvrige omfattede institutioners indsats for bevaring af kulturarven og institutionernes adgang til tids- og teknologisvarende sikring, formidling af og nødvendig videnskabelig forskning i kulturarven.

Tekst- og dataminering – forslaget §§ 11 b og 11 c:

Filminstituttet støtter op om bestemmelserne i forslaget §§ 11 b og 11 c og er særlig positiv over for forslaget § 11 c, som vil give adgang for forskningsorganisationer, kulturarvsinstitutioner samt disses private partnere at foretage udtræk og fremstille eksemplarer af værker og andre frembringelser, som institutionerne har lovlig adgang til, med henblik på at udføre tekst- og dataminering til brug for videnskabelig forskning.

Lovforslaget bestemmelser vil være af betydning for forskningsorganisationer og kulturarvsinstitutioner indsats for bevaring af kulturarven og en vigtig understøttelse af videnskabelig forskning. Et vigtigt element heri er, at der gives institutionerne mulighed for at lade deres private partnere foretage tekst- og dataminering til de af bestemmelsen i § 11 c omfattede formål.

Filminstituttet tilslutter sig, at lagring og opbevaring skal ske med et passende sikkerhedsniveau og ikke mindst, at kopier kan opbevares af institutionerne selv, som forslået i § 11 c, stk. 2.

Samt endvidere, at der med forslagets § 11 c, stk. 3 og 4, jf. forslagets §§ 47, stk. 2 og 75 d, sikres proportionalitet i rettighedshavernes sikkerhedsforanstaltninger i forhold til institutionernes mulighed for effektivt at gøre brug af datamineringsundtagelsen ved at åbne for, at rettighedshavere, forskningsorganisationer og kulturarvsinstitutioner kan fastsætte af fælles retningslinjer for foranstaltningerne mellem rettighedshavere, og ved at Ophavsretsnævnet får kompetence til at tage stilling til sager om sikkerhedsforanstaltninger.

Kopiering af hensyn til bevarelse af kulturarvsinstitutioners værker – forslagets ændringer af § 16, stk. 2:

Udvidelsen af kulturarvsinstitutionernes adgang til kopiere værker i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed til også at omfatte edb-programmer i digital form udgør et gavnligt bidrag for kulturarvsinstitutionernes muligheder for bevarelse af kulturarven og særligt, at adgangen til kopiering af værker i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed hertil ikke kan begrænses ved aftale, jf. direktivets artikel 7.

Værker der ikke længere forhandles mv. – forslagets §§ 16 c – 16 f.

Adgangen til at fremstille og tilgængeliggørelse af eksemplarer af værker, der ikke længere er i almindelige handle er central for kulturarvsinstitutionerne mulighed for at bevare samlingerne intakte og formidlingen af kulturarven.

Den forslåede bestemmelse i § 16 c, som giver adgang for de omfattede kulturarvsinstitutioner til at foretage eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse af værker, der ikke længere forhandles ved brug af aftalelicens i henhold til ophavsretslovens § 50 og sikringen af samme adgang til eksemplar fremstilling samt endvidere adgang til overføring til almenheden af sådanne værker i forslaget § 16 d, når betingelserne for aftalelicens ikke er opfyldt, kan derfor bidrage til understøttelsen af kulturarvsinstitutionernes muligheder for at opfylde centrale formål med deres virke.

Fra: [Tina Holm Møller](#)
Til: [Jesper Diernisse Langsted](#)
Cc: [Amalie Sejer Clemensen](#); [Zebbie Elisabeth Oyier Gaya](#)
Emne: Høringssvar om implementering af DSM direktivet
Dato: 4. april 2023 11:49:10

Kulturministeriet
att. Jesper Diernisse Langsted

HK Privat kan grundlæggende støtte forslaget til implementering af direktivets kap. 3 om rimelige kontrakter og rimelige vederlag. Kap. 3 udtrykker nogle simple og naturlige principper om, at kunstnerne skal sikres rimelige vilkår. I den danske ophavsretslov er der allerede enkelte regler om dette, men direktivet udbygger og præciserer regelsættet væsentligt, og implementeringen følger her direktivet i tekst og ånd.

Vi er tilfredse med, at art. 18 bliver implementeret som en selvstændig bestemmelse (§ 53, stk. 2) som et princip om billedskaberes krav på et passende og forholdsmæssigt vederlag. Mange tegnere, illustratører og andre billedskabere bliver presset til frikøbsaftaler og engangsvederlag. Vi støtter den røde tråd i implementeringen, hvorefter ingen skal kunne tvinges til dette. Billedskaberen kan vælge denne model, hvis han eller hun finder den mest hensigtsmæssig, men udgangspunktet bør være delvis rettighedsoverdragelse – hvor billedskaberen bevarer nogle af rettighederne – og løbende betaling afhængig af omfanget af udnyttelsen af kunstværket, dvs. den danske ophavsretsmodel. Det er vigtigt, at klausulen ikke skal kunne fraviges ved aftale, sådan som det også foreslås. Det forudsættes, at der er tale om en bestemmelse, der kan påberåbes i det praktiske retsliv, således at billedskabere i tilfælde af tvister kan gå til domstolene med krav på kompensation eller supplerende vederlæggelse, såfremt den hidtidige vederlæggelse ikke kan anses som passende eller forholdsmæssig.

Hvad angår § 55 om transparens bør det fremgå, at hvis en bruger, producent eller udgiver ikke overholder bestemmelsen om transparens, må det betragtes som en misligholdelse af kontrakten på samme måde som i forhold til den nuværende bestemmelse i § 57.

Vi finder, at forslaget til overgangsbestemmelse i § 91, stk. 7, grundlæggende er afbalanceret. Hvad angår forholdet til aftalejusteringsbestemmelsen i § 55 a burde den tidsmæssige anvendelse udstrækkes til ikke blot aftaler, der er op til 10 år gamle, til aftaler som er op til 25 år gamle; det forekommer rimeligt, at alle aftaler indgået i den digitale æra kan justeres vederlagsmæssigt, hvis værdien af rettighederne viser sig at være større end oprindelig forudsat. Det bør præciseres, at den nye bestemmelse også gælder for alle aftale, der forlænges eller blevet forlænget, bekræftet eller lignende efter den bagudrettede skæringsdato.

Når det gælder § 54, bør det fortsat fremgå af § 91, stk. 1, at den nye udgave af bestemmelsen alene finder anvendelse på aftaler indgået efter lovens ikrafttræden.

Vi støtter forslaget til § 55 b, hvorefter tvister med udgivere m.fl. om rimelige kontrakter skal kunne forelægges Ophavsretslicensnævnet. Denne nævnsadgang bør udvides til også at omfatte krav på passende og forholdsmæssigt vederlag, jf. forslaget til § 53, stk. 2, for at gøre det muligt med relativt hurtige og billige afgørelser på tvister også på dette område.

Vi støtter desuden høringssvaret fra VISDA

Mange hilsner

TINA HOLM MØLLER
FAGLIG KONSULENT

MOBIL +45 2946 7018
tina.holm.moeller@hk.dk
<https://www.linkedin.com/in/tinaholmmoeller/>

HK GRAFISK KOMMUNIKATION
FORBUNDET
Weidekampsgade 8
DK-2300 København S

HK.DK/GRAFISK

facebook.com/HKgrafiskkommunikation/

www.instagram.com/hkgrafiskkommunikation

Danske
Kunsthåndværkere
& Designere

Kulturministeriet
Att. Jesper Diernisse Langsted
jd@kum.dk

Vedr. "Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)"

Danske Kunsthåndværkere & Designere (DKoD) takker for tilsendte lovudkast til implementering af DSM-direktivet.

Danske Kunsthåndværkere og Designere har med interesse fulgt den politiske proces bag udarbejdelsen af DSM-direktivet i EU. DKoD finder det positivt, at direktivet i udgangspunktet har lagt vægt på at støtte den svage part i ophavsretlige spørgsmål, særligt ved indgåelse af kontrakter og royaltyaftaler med den udøvende kunsthåndværker eller designer.

Danske Kunsthåndværkere & Designere støtter op om forslaget til implementering af direktivets Afsnit IV kapitel 3 om rimelige kontrakter og passende og forholdsmæssigt vederlag. Kapitel 3 udtrykker simple og naturlige principper om, at kunstnere, kunsthåndværkere og designere skal sikres rimelige vilkår. I den danske ophavsretslov er der allerede regler om dette, men direktivet udbygger og præciserer regelsættet væsentligt, og implementeringen følger her direktivet i tekst og ånd.

Vi er tilfredse med, at artikel 18 bliver implementeret som en selvstændig bestemmelse (§ 53, stk. 2) som et princip om de udøvende kunsthåndværkere og designeres ret til et passende og forholdsmæssigt vederlag.

Vi støtter den røde tråd i implementeringen, hvor ingen skal kunne tvinges til frikøbsaftaler og engangsvederlag. Som udøvende kunsthåndværker og designer kan man vælge denne model, hvis man finder den mest hensigtsmæssig. Men udgangspunktet bør være delvis rettighedsoverdragelse – hvor man bevarer nogle af rettighederne – og løbende betaling afhængig af omfanget af udnyttelsen af værket, dvs. den danske ophavsretsmodel. Det er vigtigt, at klausulen ikke kan fraviges ved aftale, som lovforslaget beskriver. Det forudsætter, at der er tale om en bestemmelse, der kan påberåbes i det praktiske retsliv.

Danske Kunsthåndværkere & Designere
Bredgade 66, 1260 København K

info@dkod.dk
www.dkod.dk
+45 33 15 29 40

Danske
Kunsthåndværkere
& Designere

I tilfælde af tvister kan den udøvende gå til domstolene med krav om compensation eller supplerende vederlæggelse, såfremt den hidtidige vederlæggelse ikke anses som passende eller forholdsmæssig.

Hvad angår § 55 om transparens bør det fremgå, at hvis en bruger, producent eller udgiver ikke overholder bestemmelsen om transparens, må det betragtes som en misligholdelse af kontrakten på samme måde som i forhold til den nuværende bestemmelse i § 57.

Danske Kunsthåndværkere & Designere finder, at forslaget til overgangsbestemmelse i § 91, stk. 7 grundlæggende er afbalanceret. Hvad angår forholdet til aftalejusteringsbestemmelsen i § 55 a burde den tidsmæssige anvendelse udstrækkes fra 10 til 25 år. Det forekommer rimeligt, at alle aftaler indgået i den digitale æra kan justeres vederlagsmæssigt, hvis værdien af rettighederne viser sig at være større end oprindeligt forudsat. Samtidig bør det præciseres, at den nye bestemmelse også gælder for alle aftaler, der forlænges eller er blevet forlænget, bekræftet eller lignende efter den bagudrettede skæringsdato.

Når det gælder § 54, bør det fortsat fremgå af § 91, stk. 1, at den nye udgave af bestemmelsen alene finder anvendelse på aftaler indgået efter lovens ikrafttræden.

Vi støtter forslaget til § 55 b, hvorefter tvister med producenter, udgivere m.fl. om rimelige kontrakter skal kunne forelægges Ophavsretslicensnævnet. Denne nævnsadgang bør udvides til også at omfatte krav på passende og forholdsmæssigt vederlag, jf. forslaget til § 53, stk. 2 for at gøre det muligt med relativt hurtige og billige afgørelser på tvister.

Vi støtter derudover høringssvaret fra VISDA om lovforslagets øvrige dele vedrørende implementering af DSM-direktivet om ophavsret.

Danske Kunsthåndværkere & Designere er glade for at blive hørt og har ikke yderligere kommentarer. Også i fremtiden vil vi gerne have mulighed for at afgive høringssvar.

Med venlig hilsen

Hanne Brøbech Sønnichsen, forperson
Danske Kunsthåndværkere & Designere

Danske Kunsthåndværkere & Designere
Bredgade 66, 1260 København K

info@dkod.dk
www.dkod.dk
+45 33 15 29 40

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

3. april 2023

J.nr. 2023-11-0981
Dok.nr. 578413
Sagsbehandler
Kasper Folmar

Sendt til jdI@kum.dk

Høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Ved e-mail af 10. marts 2023 har Kulturministeriet rettet henvendelse til Datatilsynet og anmodet om tilsynets eventuelle bemærkninger til ovenfor nævnte udkast til lovforslag.

Udkastet giver ikke umiddelbart Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Datatilsynet forudsætter generelt, at reglerne i databeskyttelsesforordningen¹ og databeskyttelsesloven² vil blive iagttaget i forbindelse med eventuel behandling af personoplysninger foranlediget af forslaget.

Datatilsynet
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
T 3319 3200
dt@datatilsynet.dk
datatilsynet.dk
CVR 11883729

Med venlig hilsen

Kasper Folmar

¹ Europa Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46 EF.

² Lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven).

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGS-
MINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Kulturministeriet
Att. Jesper Diernisse Langsted
Jdl@kum.dk
Cc: ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

Styrelsen for Undervisning og
Kvalitet

Teglholmsgade 1
2450 Kbh SV
Tlf. nr.: +45 33 92 50 00
E-mail:
niels.teglbjaerg@stukuvn.dk
www.stukuvn.dk
CVR-nr.: 29634750

11. april 2023
Sagsnr.: 23/04838

**Vedr. høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gen-
nemførsel af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettighe-
der på det digitale indre marked)**

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har to bemærkninger til lovudka-
stet:

1. Manglende udnyttelse af mulighed for at reducere omkostninger og ressourceforbrug til administration i undervisningssektoren, og
2. Manglende tydeliggørelse af, at lovforslaget sikrer, at aftalelicens-systemet også kan anvendes således, at f.eks. prøver, der er udviklet til brug på danske institutioner, kan tilgængeliggøres for f.eks. skoler på Grønland, Færøerne, i Sydslesvig, samt på Europaskoler.

Ad 1.

Direktivets art. 5, stk. 1, indeholder en forpligtelse for medlemsstaterne til at fastsætte en undtagelse eller en indskrænkning af rettighedshaveres eneret med henblik på digital anvendelse af værker og andre frembringelser på undervisningsområdet. Tilsvarende bestemmelser findes i ældre direktiver i forvejen for analog anvendelse.

Efter art. 5, stk. 1, er det hensigten, at medlemsstaterne skal fastsætte bestemmelser, hvorefter digital anvendelse af værker og andre frembringelser til undervisningsbrug, herunder prøver, skal være undtaget fra de ellers gældende regler om eneret, herunder at anvendelsen kan være fritaget for vederlagsbetaling, så længe det er berettiget i forhold til det ikke-kommercielle formål.

Direktivet indeholder en række gode begrundelser for dette.

Det fremgår af lovforslaget, at det er Kulturministeriets holdning, at Danmark i stedet bør udnytte undtagelsesbestemmelsen i art. 5, stk. 2,

maksimalt for derigennem at opretholde det nuværende aftalelicenssystem på undervisningsområdet.

Kulturministeriet anfører bl.a., at det er ministeriets vurdering:

- At aftalelicenssystemet er særdeles velfungerende også på undervisningsområdet.
- At aftalelicenssystemet er en velegnet, simpel og ubureaukratisk løsning til at sikre balancen mellem hensynet til betaling af kunstnere og hensynet til brugerne.
- At aftalelicenssystemet giver undervisningsinstitutionerne en retssikkerhed, da den enkelte institution ikke selv skal stå og vurdere den enkelte udnyttelse i forhold til, om betingelserne for, at undtagelsen finder anvendelse, er opfyldt.

Styrelsen er ikke enig i disse vurderinger. Styrelsen skal i den forbindelse bemærke:

- Styrelsen har ansvaret for en årlig produktion af ca. 300 prøvesæt og administrerer efter to forskellige aftalelicenser. Det er styrelsens vurdering, at indførelse af en fribrugsregel vil udgøre et væsentligt bidrag til afbureaukratisering.
- Uanset om aftalelicenssystemet er velfungerende eller ej, vil en fribrugsregel, hvorefter uddannelsesinstitutioner ikke behøver at indgå og administrere aftalelicenser, medføre betydelige administrative besparelser både i form af betalinger til de kollektive organisationer og i form af sparet administration af aftalerne.

Styrelsen finder, at art. 5, stk. 1, afspejler en velovervejet vurdering af balancen mellem hensynet til ophavsretshaverne og hensynet til undervisning. Styrelsen finder videre, at Kulturministeriets forslag om udnyttelse af undtagelsesbestemmelsen i stk. 2 medfører en uhensigtsmæssig og ikke velbegrundet vægtning af hensynet til ophavsretshaverne på bekostning af uddannelsessektoren.

De ressourcer, der kan spares ved indførelse af en fribrugsregel, vil gøre større samfundsmæssig nytte, hvis de anvendes til undervisningsformål.

Styrelsen kan dog se en berettigelse i evt. at holde værker, der udarbejdes til undervisningsformål, udenfor en fribrugsregel, jf. stk. 2.

- Aftalelicenssystemet er, set med brugerøjne, hverken simpelt eller ubureaukratisk. Selvom det kan være mindre bureaukratisk end

administration af individuelle aftaler med de enkelte rettighedshavere, er det væsentligt mere bureaukratisk end en fribrugsordning vil være. At aftalelicenssystemet er mindre bureaukratisk end individuelle aftaler kan ikke være et argument ved vurderingen af ordningen i forhold til en fribrugsregel i overensstemmelse med art. 5, stk. 1.

De licensaftaler, som brugersiden bliver stillet over for fra de kollektiveorganisationer, er samtidig ofte vanskeligt forståelige både for ikke-juridiske og juridiske medarbejdere. Det er således ofte vanskeligt at vurdere, hvad der er tilladt efter aftalerne. Det medfører en retsusikkerhed.

- Det er styrelsens vurdering, at det ikke vil være vanskeligt for brugerne at vurdere om betingelserne for anvendelse af en fribrugsregel er opfyldt.

Styrelsen anbefaler på den baggrund, at der indføres en fribrugsregel på uddannelsesområdet i overensstemmelse med direktivets art. 5, stk. 1.

Ad 2.

Uanset om der indføres en fribrugsregel, jf. ovenfor, eller aftalelicenssystemet opretholdes, er det vigtigt at sikre, at reglerne henholdsvis aftalelicenssystemet kan finde bredere anvendelse inden for undervisningssektoren.

Det er således nødvendigt, at reglerne/en aftalelicens, der giver styrelsen adgang til at anvende og tilgængeliggøre 3. mandsmateriale i prøveproduktionen og efterfølgende tilgængeliggøre dette til brug for skolernes undervisning, kan anvendes tilsvarende i forhold til skoler m.v. i Grønland, på Færøerne og f.eks. i forhold til skolerne for det danske mindretal i Sydslesvig og på Europaskolerne.

Styrelsen har tidligere forstået, at Kulturministeriet deler denne opfattelse fsv. aftalelicensområdet.

Styrelsen har imidlertid vanskelig ved at se, hvordan dette er indarbejdet i lovforslaget.

Styrelsen anmoder om, at dette tydeliggøres i forslaget i overensstemmelse med direktivets hensigt om grænseoverskridende virkning.

Styrelsen kan ikke vurdere, om dette bedst gøres gennem tilføjelse af en bestemmelse i lovforslaget, eller om en tilføjelse til lovbemærkningerne på passende sted er tilstrækkeligt.

I givet fald kan en tilføjelse til lovbemærkningerne f.eks. være:

”Med lovforslagets grænseoverskridende virkning sikres bl.a. at prøver, der udvikles eller er udviklet til brug på danske undervisningsinstitutioner kan anvendes tilsvarende i undervisningen, herunder ved prøver, på undervisningsinstitutioner uden for Danmark, når det er nødvendigt for at sikre mulighed for relevant undervisning i dansk på Grønland, på Færøerne, for det danske mindretal i Sydslesvig eller på udenlandske uddannelsesinstitutioner som f.eks. Europaskolerne, der underviser i dansk. Tilsvarende gælder for anvendelsen af prøver i andre fag, når dette er hensigtsmæssigt for at understøtte undervisning i det pågældende fag på et niveau eller med et indhold, der matcher det danske.”

Styrelsen anmoder samtidig om, at det tydeliggøres, at en sådan anvendelse er omfattet af en fribrugsregel, sådan at der ikke skal opkræves særskilt betaling for anvendelsen på de pågældende institutioner.

Styrelsen anmoder om at blive orienteret om, hvordan og i hvilket omfang Kulturministeriet vil imødekomme styrelsens bemærkninger forud for lovforslagets fremsættelse.

Med venlig hilsen

Niels Teglbjærg
Specialkonsulent
Direkte tlf. +45 61 12 83 05
niels.teglbjaerg@stukuvvm.dk

Jørgen Blomqvist, adjungeret professor, lic. jur. – Thomas Riis, professor, dr. jur.
Morten Rosenmeier, professor, ph.d. - Jens Schovsbo, professor, dr. jur, ph.d.
Sebastian Felix Schwemer, lektor, ph.d.
Center for informations- og Innovationsret, Juridisk Fakultet, Københavns Universitet
Karen Blixens Plads 16, 2300 København S

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

København S, den 31. marts 2023

Høringssvar vedr. Forslag til Lov om ændring af lov om ophavsret

Kulturministeriet har den 10. marts 2023 udsendt til høring "Forslag til Lov om ændring af lov om ophavsret) (Gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)". Nedenstående forskere ved Center for Informations- og Innovationsret ved Juridisk Fakultet, Københavns Universitet, har følgende bemærkninger til forslaget:

Generel bemærkning til implementering af direktivet

CDSM-direktivet indeholder mange aspekter, der sigter mod at bidrage til at styrke det ophavsretlige system i sin helhed. Denne styrkelse gælder navnlig ikke kun store rettighedshaveres retsstilling overfor tech-giganter, men også den enkelte ophavsmands retsstilling overfor dennes medkontrahenter såsom forlag og platforme, vigtige undtagelser såsom tekst- og datamining mv. Vi finder det kritisabelt, at implementeringen af store dele af CDSM-direktivet er meget forsinket og at det tilsyneladende først er udsigten til en retssag mod Danmark, der har fået bevægelse i implementeringen. Under alle omstændigheder kan der potentielt blive tale om erstatningsansvar for forsinket gennemførelse. Det er også overraskende, at kulturministeriet netop har valgt at udsætte gennemførelsen af de dele af direktivet, der vedrører ophavsretlige undtagelser og asymmetrier mellem de enkelte rettighedshavere og deres kommercielt typisk meget stærkere medkontrahenter.

Den sene implementering er også overraskende på baggrund af, at store dele implementeres direktivnært, og at ministeriets omfattende bemærkninger til nuværende samt tidligere lovforslag om implementering under alle omstændigheder – også ved danske domstole – skal fortolkes i overensstemmelse med direktivet.

Legal fiktion om udnyttelsesstedet

Forslagets §§ 13, stk. 4, 13a, stk. 3, 16c, stk. 2, og 16d, stk. 2, indeholder regler, som tilsyneladende sigter på at gennemføre bestemmelserne i artikel 5, stk. 3, og artikel 9, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/790 af 17. april 2019 om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked og om ændring af direktiv 96/9/EF og 2001/29/EF. Det bestemmes heri, at de pågældende anvendelser af værker og andre frembringelser i overensstemmelse med direktivets undtagelser som gennemført i national ret skal anses for kun at finde sted i den medlemsstat, hvor

den pågældende uddannelses- eller kulturarvsinstitutionen er etableret. Det hedder herom i lovbemærkningerne (side 38):

Det er ikke muligt at regulere i dansk lovgivning, hvad der skal være tilladt i andre lande. Kulturministeriet foreslår, at kravet i stedet efterleves ved fastlæggelsen af et oprindelseslandsprincip. Et oprindelsesprincip vil indebære, at en anvendelse af et værk udelukkende skal anses for at finde sted i Danmark, hvis kulturarvsinstitutionen er etableret i Danmark, uanset i hvilken medlemsstat værket er tilgængeligt, jf. forslaget til § 16 c, stk. 2. Herved muliggøres, at licenser kan give kulturarvsinstitutioner mulighed for at anvende værker eller andre frembringelser, der ikke længere forhandles, i enhver medlemsstat i overensstemmelse med artikel 9, stk. 1. Et sådant oprindelsesprincip gælder tilsvarende for undtagelsen til brug af værker, der ikke længere forhandles, jf. artikel 9, stk. 2, og den foreslåede § 16 d, stk. 2, samt reglerne om anvendelse af værker mv. til undervisningsbrug, jf. artikel 5, stk. 3, og forslagene til § 13, stk. 4, og § 13 a, stk. 3.

Det er korrekt, at dansk lovgivning ikke kan regulere, hvad der skal være tilladt i andre lande. Imidlertid forudsætter en generel gennemførelse af et oprindelsesprincip, at lovgivningen i de unionslande, hvor de pågældende institutioner er hjemmehørende, skal gælde for brug, som finder sted i andre unionslande.

Dette indebærer en fravigelse af den normale hovedregel for ophavsretsbeskyttelsen, som er gennemført i artikel 5, stk. 2, i Bernerkonventionen til beskyttelse af litterære og kunstneriske værker. Denne bestemmelse fastslår, at beskyttelsens udstrækning udelukkende skal reguleres af lovgivningen i det land, hvor beskyttelsen kræves. Der er en mangeårig og fast international praksis for at forstå dette som en henvisning til territorialprincippet, altså således at et lands ret gælder for handlinger, der foretages på dette lands territorium. For at undgå national lovgivning med ekstraterritorial virkning og samtidig gennemføre et oprindelsesprincip er det derfor nødvendigt, at dansk ret undlader at beskæftige sig med den brug, som finder sted i andre unionslande af materiale hidrørende fra danske institutioner, men i stedet regulerer den brug, som finder sted her i landet af materiale hidrørende fra institutioner i andre unionslande.

De ovenfor citerede lovbemærkninger sigter herved til at muliggøre, at bestemmelser om brug i andre lande kan indgå i de aftaler, som indgås mellem rettighedshaverne og de pågældende institutioner. Herved er der imidlertid ikke taget stilling til de danske reglers anvendelighed på brug i Danmark af værker, som hidrører fra de omfattede institutioner i andre EU-lande. For at sikre, at intentionerne bag direktivet gennemføres i dansk ret, er det således nødvendigt at henvise spørgsmålet om brug i Danmark til afgørelse under reglerne i de pågældende institutioners hjemlande. Det antages normalt, at en sådan henvisning til fremmed ret kræver lovhjemmel. De foreslåede bestemmelser omhandler kun materiale hidrørende fra danske institutioner, og reglerne for brug af materiale fra udenlandske institutioner måtte i givet fald udledes ved en modsætningsslutning fra reglerne om de danske institutioner. Hertil kommer, at selv hvis man anerkendte en sådan modsætningsslutning som tilstrækkelig henvisning til anvendelse af udenlandsk ret her i landet, så ville den finde anvendelse på værker fra alle lande, ikke kun fra EU-landene hvor direktivet sikrer en harmoniseret og forudsigelig retstilstand.

For således at gennemføre de nævnte direktivbestemmelser, bør, for at tage et enkelt eksempel, lovforslagets § 13a, stk. 3, affattes som følger:

Anvendelsen via sikre elektroniske miljøer efter stk. 1 af værker hidrørende fra uddannelsesinstitutioner etableret i andre EU-medlemslande skal bedømmes efter lovgivningen i det pågældende EU-land.

Da det må forudses, at også de EØS lande, som ikke er medlemslande i EU (Norge, Island og Lichtenstein) på et tidspunkt vil implementere direktivet, kan det eventuelt anføres i bemærkningerne, at en udvidelse af henvisningsbestemmelsen vil kunne foretages ved en mindre tilføjelse til udlandsbekendtgørelsen, idet dette antageligvis kan ske under den generelt formulerede hjemmel i ophavsretslovens § 88.

Anvendelsesområdet for undtagelser fra beskyttelsen

Forslagets § 16e, stk. 2, modificerer undtagelsen vedr. værker, der ikke længere forhandles, således at den ikke finder anvendelse på visse "sæt af værker" med en nærmere bestemt tilknytning til tredjelande. Reglen gennemfører bestemmelsen i direktivets artikel 8, stk. 7, som ifølge betragtning (39) sigter på at overholde Unionens internationale forpligtelser. Man kan imidlertid sætte spørgsmålstegn ved, om de foreslåede regler lever op til denne målsætning. Det må som udgangspunkt antages, at reglerne kun gælder for udgivne værker, idet deres anvendelse forudsætter, at værkerne "ikke længere forhandles" (kursivering tilføjet), jf. herved definitionen af begrebet "udgivet" i ophavsretslovens § 8, stk. 2. De gælder således tilsyneladende ikke for værker, som alene er udsendt i radio eller TV. Reglerne for, om et værk er beskyttet efter Bernerkonventionen findes i dennes artikler 3 og 4, hvortil der også henvises i the WIPO Copyright Treaty (WCT) artikel 1, stk. 4, og artikel 3. For de nærtstående rettigheder findes reglerne i artikel 4 til 6 i Romkonventionen til beskyttelse af udøvende kunstnere, fremstillere af lydoptagelser og radio- og fjernsynsforetagender (Romkonventionen), hvortil også artikel 3, stk. 2, i the WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT) henviser for så vidt angår udøvende kunstnere og producenter af lydoptagelser. Direktivets artikel 8, stk. 7, og forslagets § 16e, stk. 2, foretager imidlertid en alt for summarisk henvisning til disse regler, som ikke afspejler alle deres aspekter.

Først og fremmest er det ikke et relevant aspekt, om et værk først er udsendt i et tredjeland, dels fordi udsendelsen ikke i sig selv giver adgang til den foreslåede brug af værket, dels fordi udsendelse af værker ikke er blandt kriterierne, som gælder efter de nævnte bestemmelser i Bernerkonventionen. For så vidt angår beskyttelsen af de nærtstående rettigheder indeholder lovforslaget ændringer af henvisningsreglerne i §§ 65, stk. 6, 66, stk. 2, og 69, stk. 3, hvorefter den foreslåede § 16e, stk. 2, også skal finde anvendelse på beskyttelsen af udøvende kunstnere, producenter af lydoptagelser samt radio- og fjernsynsforetagender. Reglen i den foreslåede § 16e, stk. 2, indeholder imidlertid ingen bestemmelser om kriterierne for anvendelsen af frembringelser af sådanne rettighedshavere, hvis de har tilknytning til et tredjeland.

Det skal dog bemærkes hertil, at de foreslåede bestemmelser synes loyalt at gennemføre det ved direktivet fastsatte regelsæt. Forholdet er imidlertid det, at nok har Unionen ratificeret WCT og WPPT i henhold til særlige bestemmelser herom i disse traktater, men Unionen har ikke mulighed for at ratificere Berner- eller Romkonventionen, da dette ikke muliggøres af disse traktater. Et eventuelt folkeretligt ansvar for implementeringen af konventionernes regler påhviler derfor principielt stadig Danmark.

I forlængelse heraf kan det i øvrigt bemærkes, at i henhold til Bernerkonventionens artikel 20 og Romkonventionens artikel 22 er de kontraherende stater afskåret fra at indgå særlige aftaler dem imellem, som fastsætter et lavere beskyttelsesniveau end det, der gælder efter konventionerne. Såfremt DSM-direktivets bestemmelser om brug af værker, der ikke længere forhandles, måtte

anses for stridende mod kravene til mindste beskyttelse under konventionerne, ville en undtagelse for værker fra tredjelande således ikke løse problemet, idet en direktivbestemmelse om et lavere beskyttelsesniveau i sig selv vil stride mod de nævnte artikler 20 og 22.

Man må igen her notere, at lovforslaget loyalt gennemfører direktivet, og at de folkeretlige aspekter antageligvis må være indgået i overvejelserne under forhandlingerne af direktivet. Da traktater tiltrådt af Unionen imidlertid i EU-retten har forrang over for sekundære EU-normer, såsom direktiver, bør det ved fortolkningen af de foreslåede regler fastholdes, at de ikke kan anses for en fravigelse i nedadgående retning af de folkeretlige forpligtelser efter Berner- og Romkonventionen.

Med venlig hilsen,

Jørgen Blomqvist, adjungeret professor, lic. jur.

På egne vegne og på vegne af:

Thomas Riis, professor, dr. jur.

Morten Rosenmeier, professor, ph.d.

Jens Schovsbo, professor, dr. jur, ph.d.

Sebastian Felix Schwemer, lektor, ph.d.

Kulturministeriet
Att.: Jesper Diernisse
Nybrogade 2
1203 København K

Den 11. april 2023

Høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om ophavsret

Dansk Erhverv er brancheorganisation for en lang række virksomheder og organisationer indenfor mediebranchen og de kreative erhverv. På vegne af dem afgives hermed høringssvar til lovforslag til lov om ændring af lov om ophavsret, som er fremsat til høring 10. marts 2023, med frist for afgivelse af svar 11. april 2023.

Vi vil indledningsvis gerne takke for muligheden for at afgive dette høringssvar, og har en række bemærkninger.

Det er et lovforslag, der skal implementere DSM-direktivet fra 2019. Det betyder, at der gennemføres en modernisering af ophavsretten og loven. Dette hilser Dansk Erhverv velkommen, da virksomhederne og rettighedshaverne herved sikres en bedre og mere tidssvarende regulering i det digitale marked.

Der er generelt tale om en tekstnær implementering af direktivet, hvad der virker logisk set i lyset af, at Europa-Kommissionen har varslet, at den vil indgive stævning ved EU-Domstolen mod Danmark på grund af den forsinkede danske implementering af loven.

Derfor finder Dansk Erhverv det positivt, at implementeringen langt hen ad vejen understøtter og sikrer brug af aftalebaserede løsninger. Dette er til gavn for både rettighedshaverne og erhvervslivet, og det er et uundværligt grundlag for honorering af rettighedshavere og sikrer som udgangspunkt adgang til kommerciel anvendelse af værker og produkter, der er beskyttet af ophavsret.

Men Dansk Erhverv ønsker samtidig at påpege, at lovforslaget på flere områder primært varetager ophavsmændene/de udøvende kunstners interesser, og der mangler dermed den rimelige og balancerede interesseafvejning mellem ophavsmænd/de udøvende kunstnere på den ene side og erhververe af rettigheder på den anden side, som landene ellers opfordres til at foretage i forbindelse med implementering af direktivet.

Nedenfor angives de specifikke bemærkninger til lovforslagets enkeltdele.

§ 53 – om passende og forholdsmæssig aflønning

Lovforslagets § 53 peger næsten direkte på, at det danske marked indeholder store udfordringer for rettighedshaverne. Dette kan Dansk Erhverv ikke genkende – dansk lovgivning yder god beskyttelse af kunstnerne/ophavsmændene, og der ses ikke at være behov for at gennemføre denne

paragraf – særligt stk. 2 og 4 er problematiske, fordi det indikeres, at ophavsmanden står i en svag forhandlingsposition og derfor skal hjælpes af lovgivning på et område, hvor der ellers er en stærk dansk og nordisk tradition for, at det hviler på aftaler mellem parterne.

Dansk Erhvervs medlemmer på udgiversiden bakker fuldt op om det danske aftalesystem, og det er et princip, at der skal ske en fair og rimelig vedlæggelse for udnyttelsen af ophavsmandens værker eller frembringelser – dette bakkes også fuldt op af vores medlemmer.

Engangsvederlag

Kulturministeriet lægger i bemærkningerne til lovforslaget op til, at engangsvederlag i ”udgangspunktet (..) ikke anses for passende og forholdsmæssigt”. (s. 53)

Her er ministeriet på gale veje. Her er ministeriet på gale veje. Det fremgår netop af betragtning 73 i direktivet, at ”et engangsbeløb kan også udgøre et rimeligt vederlag, men det bør ikke være reglen”. Lovens udgangspunkt er således alt for restriktiv i form af at erklære, at engangsvederlag ikke er passende.

En lang række aftaler indenfor det ophavsretslige område indgås i dag som engangsaftaler. Det gælder eksempelvis indenfor forlagsbranchen og de kreative, kommercielle erhverv – og der er tale om aftaler, der tilgodeser både rettighedshaver og rettighedskøber.

Aftaler om engangsvederlag anvendes også i vidt omfang i nyhedsmediernes og magasinpressens produktion. I disse tilfælde er der tale om et produkt, der typisk vil miste sin nyhedsværdi og aktualitet inden for en kort periode. Der vil endvidere ofte være tale om enkeltstående aftaler. I disse situationer vil det være alt for administrativt tungt at skulle lave løbende betalinger i form af f.eks. løn eller omsætningsbaseret vederlag. Samtidig vil det være vanskeligt at kvantificere omsætningen og indtægterne af en enkelt artikel i en samlet avis, hjemmeside eller magasin.

Der er i dette tilfælde tale om, at lovforslaget lægger op til en overimplementering af EU-direktivet, hvilket Dansk Erhverv ikke kan støtte.

§ 55 – Aftalejusteringsordningen

I direktivet får en ophavsmand ret til at kræve yderligere vederlag, hvis det oprindeligt aftalte vederlag viser sig at være ”uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med alle de efterfølgende indtægter”. Det betyder, at hvis begivenheder indtræffer efter indgåelse af aftalen, så skal der åbnes for en justering.

Dette princip brydes imidlertid i bemærkningerne til lovforslaget (s. 60), som synes at forudsætte, at der både skal tages hensyn til forhold, som var kendte på aftaletidspunktet, og forhold, der er indtruffet efter indgåelse af aftalen.

Aftalefrihed skal bibeholdes

Den grundlæggende holdning i lovforslaget og bemærkningerne er, at de kollektive aftaler skal nyde fremme.

Dansk Erhverv støtter den danske kollektive aftalemodel på rettighedsområdet, men vi bakker også op, at i en række brancher er det kutyme, at der indgås individuelle – og ordentlige aftaler mellem rettighedshaver og rettighedserhverver.

Med henvisning til blandt andet høringssvar fra Danske Forlag gør Dansk Erhverv opmærksom på, at der er masser af eksempler på, at passende markedsnormer kan udvikle sig også uden kollektive aftaler; det gælder blandt andet, men ikke kun, i forlagsbranchen.

De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

I Kulturministeriets bemærkninger til lovforslaget angives det (s. 70), at ”Det er samlet vurderingen, at lovforslaget ikke vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet af væsentlig betydning”.

Denne bemærkning er Dansk Erhverv uenig i. Flere af vores medlemsvirksomheder angiver en forventning om et betragteligt administrativt merarbejde i forbindelse med at gennemføre genomsigtighedsforpligtelsen, som er beskrevet i lovforslaget (§ 55).

Som brancheorganisation er Dansk Erhverv skarpt fokuseret på erhvervslivets rammevilkår, og på dette område er en række virksomheder hårdt udfordret på omlægning af forbruget af medier og kultur, som vi ser i disse år. Indenfor mediebranchen har vi i løbet af de seneste måneder eksempelvis set en række virksomheder udløse store spareplaner – hvis de skal pålægges yderligere omkostninger ved en udvidelse af forpligtelsen til eksempelvis at oplyse om værkets ”udnyttelsesomfang”, bør det i det mindste fremgå af et lovforslags bemærkninger.

Med disse bemærkninger takker Dansk Erhverv for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om ophavsret.

Med venlig hilsen

Lars Werge

Mediepolitisk chef

11. april 2023

Kulturministeriet
Att.: Nicky Valbjørn Trebbien

Kære Nicky

Som led i høringen over udkast til ændring af ophavsretsloven vedr. implementering af DSM-direktivet ønsker Dansk Filmfotograf Forbund (DFF) hermed at afgive følgende betragtninger:

Vi vil starte med at takke for ministeriets store og vigtige arbejde med forhandlingen af DSM-direktivet. Vi er så tilfredse med det overordnede resultat. Så der skal lyde en stor tak fra alle filmfotografer i Danmark for jeres ihærdige indsats.

Vi skal dernæst henvise til hhv. Copydan AV-foreningernes høringssvar, Samrådet for Ophavsret og ligeledes til høringssvaret/fælleshenvendelsen fremsendt af adv. Peter Schønning, hvor DFF støtter disse henvendelser.

Herefter følger Dansk Filmfotograf Forbunds egne kommentarer:

- Passende og forholdsmæssig betaling indskrevet i en lovbestemmelse er et godt første skridt. Vi ser dog gerne, at det følges op af de præciseringer, som foreslået af Samrådet for Ophavsret.
- Dansk Filmfotograf Forbund bakker op om målet om at etablere en incitamentsstruktur, som understøtter kollektive aftaler. Kollektive aftaler er afgørende for at kunne beskytte individuelle ophavsretshavere i overensstemmelse med direktivets formål. På samme måde er det afgørende, at kollektive aftaler indgås mellem ligeværdige parter. Ligeværdigheden udfordres dog, når styrkeforholdet mellem de to parter ikke er ligeværdigt. Dansk Filmfotograf Forbund ønsker derfor, at der etableres en balanceret formodningsregel under hensyn til formålet om at styrke kollektiv aftaleindgåelse på den ene side, samtidig med at der på den anden side tages hensyn til de tilfælde, hvor der fx forhandles rettighedsaftaler med store, udenlandske streamingtjenester, der opererer globalt og har enorm markedsomkostning. Ubalancen i styrkeforholdet mellem aftaleparterne kan i disse tilfælde blive forstærket, når kun den ene aftalepart besidder centrale økonomiske og kommercielle oplysninger om den forretning eller det produkt, som værket er tiltænkt at indgå i.
- Transparens er således afgørende for Dansk Filmfotograf Forbund. Indsigt i data må sikres, så vi trygt kan forvisse danske filmfotografer og øvrige rettighedshavere om, at loven sikrer indsigt i hvilke værker, der udnyttes og hvordan. Kun således kan den rette vederlagsfordeling efterfølgende finde sted og vi som organisation leve op til lov om kollektiv forvaltning. Især i forhold til streamingtjenester mv. er der behov for at sikre en klar lovhjemmel med pligt til at afgive data til rettighedshaverne. Vi har netop oplevet en voldsom styrkeprøve mellem Create Denmark (der opererer på vegne af 10 rettighedsorganisationer herunder Dansk Filmfotograf Forbund) og de store streamingtjenester, hvor det ville have været helt relevant og af afgørende betydning med et lovhjemlet krav om fuld indsigt i brugsdata herunder antal stream, visninger, transaktioner mv.

www.dff-dk.dk

- Langt hovedparten af danske filmfotografer opererer som selvstændige, enkeltmandsvirksomheder uden ansatte. Derfor er det glædeligt, at der henvises til Kommissionens retningslinjer af 30. september 2022 for anvendelsen af Unionens konkurrencelovgivning på kollektive aftaler vedrørende arbejdsvilkår for selvstændige uden ansatte. Det ville dog være en gave, hvis Kulturministeriet ville præcisere dette yderligere i lovbemærkningerne, således at en filmfotograf, der indgår aftaler gennem egen virksomhed eller som løstansat lønmodtager for en kortere periode (af en spillefilm eller tv-serie varighed) er dækket af beskyttelsen i direktivet. DFF uddyber gerne de forskellige måder en filmfotograf kan hyres på, men essensen er, at der ikke bør være forskel på den ophavsretlige beskyttelse, hvad enten du filmer en tv-serie eller spillefilm som selvstændig uden ansatte eller som filmfotograf, der er hyret ind på a-løn til at filme samme tv-serie eller spillefilm. Resultatet og ydelsen er det samme.
- Den alternative tvisteløsning med forslaget om Ophavsretslicensnævnet som tvistbilæggelsesorgan er imødeset med glæde.
- Præceptivitetsbestemmelsen er også tilfredsstillende. På samme måde som Samrådet for Ophavsret vil Dansk Filmfotograf Forbund nævne, at hemmelighedsholdelsesklausuler og lignende heller ikke må kunne stå i vejen for gennemførelsen af gennemsigtighedsadgangen.

Formand for Dansk Filmfotograf Forbund
Jan Weincke

**DANSKE
GYMNASIER**

Ny Vestergade 13, st.
1471 København K

Danskegymnasier.dk
mail@danskegymnasier.dk

+45 3318 8260

Kulturministeriet
Att. Zebbie Elisabeth Oyier Gaya

S. 1
11. april 2023

Høring vedr. forslag til lov om ændring af lov om ophavsret

Danske Gymnasier har den 10. marts 2023 modtaget høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked).

Foreningen bifalder formålet med DSM-direktivet om modernisering af ophavsretten set i lyset af udviklingen af digitale teknologier og især adgangen til at tilgå ophavsretligt beskyttet materiale såsom film og musik via internettet, herunder formålet med artikel 5 om at sikre en lettelse af uddannelsesinstitutioners adgang til digitalt at anvende ophavsretligt beskyttet materiale til illustration i forbindelse med undervisning.

Den nuværende ophavsretslov og aftalelicenssystemet kan være svært at forstå og administrere i praksis for skolerne. Herudover er det foreningens opfattelse, at udgifterne forbundet med betaling for rettigheder er omfattende og har været kraftigt stigende de senere år, uden at skolernes samlede forbrug er steget. Man kan frygte, at udviklingen resulterer i, at skoler bliver nødsaget til at fravælge essentielle undervisningsmidler for at spare, hvor de kan.

På baggrund af den nuværende situation er Danske Gymnasier bekymret for, om lovforslaget reelt vil medføre dels en yderligere uigennemskuelighed om, hvad skolerne skal betale for og hvornår, og dels at lovforslaget vil medføre øgede udgifter for skolerne for den samme brug af materiale som i dag.

Danske Gymnasier finder det på sin vis fornuftigt at ophæve ophavsretslovens § 13, stk. 2 om, at filmværker ikke omfattes af retten til at indgå aftale om optagelse af værker. Det fremgår af

Danske Gymnasier
D +45 3318 8260
mail@danskegymnasier.dk

lovbemærkningerne, at ”baggrunden for, at spillefilm ikke er omfattet, er ifølge lovmotiverne, at optagelsesadgangen ville kunne have betydelige økonomiske skadevirkninger for rettighedshaverne”. Man kunne derfor tænke, at en ophævelse derfor nu vil medføre til lavere udgifter hos skolerne. Danske Gymnasier ser dog, at det omvendte scenarium – at det fører til højere udgifter hos skolerne – meget vel kan blive en realitet. En aftalelicens på spillefilmsområdet, hvormed en skole får rettighed til at vise film til flere klasser, kan meget vel føre til øgede udgifter, fordi rettighedshaverne måske har en opfattelse af, at behovet er stort, selvom det er sjældent, at skoler faktisk gør brug af film på denne måde. Det vil således ofte ikke være proportionelt for en uddannelsesinstitution at betale for en licens, der lægger op til stor brug baseret på antal elever på skolen, da brugen ofte vil være begrænset. Danske Gymnasier finder derfor, at en sådan aftalelicens skal afspejle skolernes virkelighed og behov for at kunne vurderes som værende passende.

Muligheden for at forelægge urimelige vilkår fra en godkendt organisation for at indgå aftale for ophavsretslicensnævnet, som også eksisterer i dag, vil formentlig kræve betydelige ressourcer, som mindre brugere som skoler ikke har en reel mulighed for at afsætte.

Forslaget til § 13 a om brug i undervisningen af mindre uddrag af værker i det omfang, der ikke findes passende licenser, er uhensigtsmæssigt luftigt formuleret. Danske Gymnasier finder det nødvendigt, at det er klart formuleret i reglerne, hvornår en aftalelicens vurderes som passende, og at der ved denne vurdering indgår en proportionalitetsbetragtning, så skolerne ikke tvinges til at skulle betale for uforholdsmæssigt dyre licenser, når det faktiske brug er begrænset. I praksis vil en udefineret formulering om ”passende” være bekymrende set i lyset af rettighedsorganisationernes hittepåsomhed mht. licensprodukter, som er højt prissat og sjældent tydelige ift. hvilken brug, der betales for.

Danske Gymnasier er dermed bekymret for, hvorvidt formålet med artikel 5 i direktivet om at sikre en lettelse af uddannelsesinstitutioners adgang til digitalt at anvende ophavsretligt beskyttet materiale til illustration i forbindelse med undervisning indfries med lovforslaget.

Danske Gymnasier skal derfor meget opfordre til, at lovgiver sikrer et system, der er let gennemskueligt for skolerne, så de ikke selv skal vurdere vilkårene for den enkelte brug af et værk og som let skaber overblik over, hvordan de kan betale for deres brug af beskyttede værker i undervisningen.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, reading "Henrik Nevers". The script is cursive and fluid, with the first name and last name clearly distinguishable.

Henrik Nevers
Formand

S. 3
11. april 2023

11. april 2023

Kulturministeriet
Att. Jesper Diernisse Langsted, jdl@kum.dk
cc. ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

**Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs høringssvar vedr.
Forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af DSM-
direktivet)**

Tekst- og datamining

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) ønsker med dette høringssvar at understrege vigtigheden af de muligheder lovforslaget åbner for tekst- og datamining, som er af afgørende betydning for selskabets arbejde med fx *Den Danske Ordbog*.

Den Danske Ordbog leverer sproglig public service på videnskabeligt grundlag og er samtidig en vigtig forskningsinfrastruktur. Ordbogen er frit tilgængelig (ordnet.dk/ddo) og har i nærheden af 150.000 daglige brugere.

Til grund for ordbogsarbejdet ligger bl.a. indsamling af korpusdata, på baggrund af hvilke vi er i stand til at udføre

- lingvistisk og leksikografisk sprogbeskrivelse på baggrund af korpusdata (tekstmateriale samlet i stort korpus)
- algoritmisk og statistisk analyse af korpusdata (tekst- og datamining) med henblik på at opspore (og efterfølgende beskrive) sproglige strukturer, fx samforekomster af ord (kollokationer), morfologi, syntaks og semantik
- algoritmisk og statistisk analyse af korpusdata med henblik på at opspore og beskrive sproglige forandringsprocesser
- algoritmisk og statistisk analyse af korpusdata med henblik på at generere og beskrive sprogmodeller (LLM) for dansk.

For at kunne fortsætte og udvide dette arbejde, og dermed få en endnu bedre forståelse af sprogets udvikling og anvendelse, er det afgørende at vi også fremover kan få let og uhindret adgang til store mængder data.

Vi håber således at implementeringen af DSM-direktivet vil være med til at lette adgangen til sådanne data til styrkelse af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs videnskabelige korpus- og ordbogsarbejde og dermed til glæde for de mange tusind daglige brugere af *Den Danske Ordbog*.

Lovlig adgang

Det er ikke helt klart for os hvad der præcis sigtes til når der i lovteksten, in casu i § 11 c, stk. 1, og i bemærkningerne tales om *lovlig adgang*. Vi ser derfor gerne at det klargøres at data (som fx Det Kongelige Biblioteks pligtafleveringsmateriale) også lovligt kan deles med en forskningsinstitution som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Mvh.
Karen Skovgaard-Petersen
direktør, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

**Producent
Foreningen**

Bernhard Bangs Allé 25
2000 Frederiksberg

info@pro-f.dk
T. +45 3386 2880
F. +45 3386 2888
www.pro-f.dk

11. april 2023

Høringssvar fra Producentforeningen

Producentforeningen har følgende bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførsel af dele af Rådets Direktiv 2019/790/EU om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Film og tv-branchens samarbejdsmodel er kendetegnet ved en bred vifte af individuelle aftaler, kollektive overenskomster, kollektive aftaler og/eller licenser, alle med støtte i forskellige elementer af ophavsretten. Formålet med denne tilgang er, at forskellige rettigheder overdrages til producenten. Producenten står herefter for den samlede udnyttelse af værket og de relevante rettigheder på vegne af ophavspersoner og rettighedshavere. Ophavsretten organiserer således også forholdet mellem kunstnere og producenter i forbindelse med de kreative og økonomiske risici forbundet med de respektive bidrag til det fælles opdrag at skabe, finansiere, producere, markedsføre og distribuere film og tv-værker.

Film- og tv-branchen er desuden kendetegnet ved store investeringer i udvikling og produktion og mange underskudsgivende produktioner og dermed store økonomiske risici, som alene bæres af producenten, der har det samlede juridiske og økonomiske ansvar for produktionen (og som dermed bærer et eventuelt tab). Udvikling og finansiering af film- og tv-produktioner er kendetegnet ved lange forløb tidsmæssigt (typisk 2-10 år), mange finansieringskilder opdelt på forskellige distributionsformer så som biograf, forskellige former for online distribution, fysiske formater (DVD, Blu-ray Disc) og forskellige former for tv, forskellige sprogversioner og specifikke geografiske markeder. De store investeringer i udvikling og produktion nødvendiggør en spredning af den økonomiske risiko blandt adskillige finansieringspartnere, og de forskellige distributionsmedier/platforme øger muligheden for at genindtjene investeringerne over tid. Endelig er film- og tv-produktioner kendetegnet ved at være fællesværker med mange rettighedshaveres bidrag til det endelige værk.

Det er derfor helt afgørende, at det fortsat er muligt og attraktivt for film- og tv-producenter at erhverve samtlige bidragende kunstners primære udnyttelsesrettigheder med henblik på at rejse den nødvendige kapital til produktion, markedsføring og distribution samt forestå den optimale udnyttelse af det endelige værk således, at investeringen kan genindtjenes, og alle bidragende kunstnere og rettighedshavere opnår betaling og vederlag.

Sekundære udnyttelsesformer og/eller vederlagsrettigheder håndteres ofte gennem diverse kollektive organisationer.

Rimelige vederlag for kunstnernes rettigheder sikres allerede i dag professionelt og betryggende gennem de mange kollektive overenskomster indgået mellem producenter og relevante forbund/fagforeninger. Ofte sidder producenterne i hårde forhandlinger med først finansieringspartnere og dernæst med kunstneres repræsentanter, før film- og tv-produktioner kan sættes endeligt i produktion. Samtlige kollektive overenskomster og individuelle aftaler indeholder desuden allerede i dag bestemmelser om gennemsigtighed i forhold til bestemmelser om efterfølgende rettighedsbetaling (royalty).

Brug af engangsbetaling forekommer og skal kunne forekomme i konkrete aftaleforhold, hvad enten dette skyldes produktionens og/eller kunstnernes behov eller interesser. I det hele taget er betaling af løn for arbejde på/bidrag til en specifik produktion og betaling for overdragelse af rettigheder afstemt med hinanden således, at parterne aftaler, om kunstnerne skal have en højere betaling for sit arbejde eller om kunstnerne ønsker en lavere løn mod en potentiel højere efterfølgende rettighedsbetaling (royalty).

Angående den foreslåede danske implementering af Kapitel 3 om rimeligt vederlag til ophavspersoner og udøvende kunstnere i aftaler om udnyttelse har vi derfor følgende bemærkninger:

Princippet om passende og forholdsmæssig aflønning

Artikel 18 i Rådets Direktiv 2019/790/EU bærer overskriften "*princippet om passende og forholdsmæssig aflønning*" og fastslår i stk. 1, at medlemsstaterne skal sikre, at ophavspersoner og udøvende kunstnere er berettigede til passende og forholdsmæssigt vederlag, når de udsteder licenser eller overdrager deres eksklusive rettigheder.

Princippet om passende og forholdsmæssig aflønning er i forvejen en integreret del af ophavsretslovgivningen i EU, og der er derfor ikke tale om en nyskabelse. Dansk lovgivning er også allerede i overensstemmelse med det ovennævnte princip, og artikel 18 giver derfor efter vores mening ikke umiddelbart anledning til behov for ændring af ophavsretsloven. Vi forstår dog, at Kulturministeriet finder det hensigtsmæssigt at bekræfte dette grundlæggende princip i dansk ret via en reference i § 53, stk. 2. I den henseende finder vi det særdeles vigtigt også at anføre referencen til "princippet om aftalefrihed og en rimelig balance mellem rettigheder og interesser", jf. artikel 18, stk. 2, samt de særlige hensyn i Betragtning 73 om, at vederlag til ophavspersoner og udøvende kunstnere:

”bør være passende og stå i et rimeligt forhold til den faktiske eller potentielle økonomiske værdi af de rettigheder, som er omfattet af licensen eller overførslen, under hensyntagen til ophavspersonens eller den udøvende kunstners bidrag til det samlede værk eller den samlede anden frembringelse, og alle andre omstændigheder i sagen, som f.eks. markedspraksis eller den faktiske udnyttelse af værket”.

Med hensyn til engangsbeløb, noterer vi os, at Betragtning 73 klart og utvetydigt fastlægger:

”Et engangsbeløb kan også udgøre et rimeligt vederlag”.

Vi må derfor udtrykke stærk bekymring for den foreslåede tilgang i *Bemærkninger til lovforslaget*, hvori det konkluderes, at engangsbeløb ikke anses for passende og forholdsmæssigt under Betragtning 73. Den fortolkning af direktivteksten deler vi ikke – Betragtning 73 nævner blot, at engangsbeløb ikke bør være reglen. Engangsbeløb kan aftales individuelt og/eller kollektivt for visse bidrag til film og tv-værker i dag – under hensyntagen til at undgå administrative byrder for store fællesværker med mange rettighedshavere og bidragsydere. Det faktum, at engangsvederlag til tider aftales kollektivt er i øvrigt en stærk indikator for, at lovbemærkningerne ikke som ”udgangspunkt” bør dømme engangsvederlag ude.

Det er vores overbevisning, at den kollektive aftaleform, som ofte benyttes i film og tv-branchen netop sikrer, at de enkelte rettighedshaveres og bidragsyderes interesser er tilgodeset via deres repræsentative organisationer, og at man samtidigt garanterer hensynet til balancen mellem de forhandlende parter. Direktivet giver desuden medlemsstaterne mulighed for at tage branchehensyn – ligeledes i Betragtning 73 – og Lovbemærkningerne bør inkludere disse muligheder, som giver den fornødne fleksibilitet og hensyntagen til branchebehov og kutymer.

Lovforslaget angiver engangsvederlag som ”passende” ved ”simple licenser, begrænsede udnyttelser, dag til dag brug af små værker”. Men netop ved store fællesværker såsom film og tv er der betydelige forskelle mellem de mange bidrag, som indgår, og her er det netop essentielt at kunne differentiere mellem de måder, hvorpå bidragsyderne modtager deres vederlag, herunder også for at sikre et fornuftigt royaltybetalingssystem til de store og mellemstore bidragsydere. Netop derfor har film- og tv-producenter og fagforbund gennem årene aftalt forskellige forpligtelser – med og uden engangsbeløb – afhængig af bidragstype.

Med hensyn til den foreslåede præceptive virkning i § 53, stk. 4, 1. pkt., finder vi det unødvendigt og uhensigtsmæssigt at gå videre end direktivteksten. Generelle retsprincipper og bestemmelserne omkring aftalejustering kan påberåbes, såfremt en rettighedshaver og/eller

bidragsyder mener, at erlagt vederlag ikke er passende og/eller forholdsmæssigt. Vi opfordrer derfor til at den foreslåede § 53, stk. 4, slettes således, at lovforslaget ikke overimplementerer EU-reguleringen.

Lovbemærkningerne angiver, at artikel 18 bør "gennemføres direktivnært". Det tilslutter vi os, og der bør som konsekvens foretages de ovenfor anførte ændringer.

Gennemsigtighedsforpligtelse

Vi noterer os, at den foreslåede implementering følger direktivteksten tæt og især gentager proportionalitetsprincippet og de særlige hensyn til, at gennemsigtighedsforpligtelsen kan være forbundet med en uforholdsmæssigt stor administrativ byrde, blandt andet hvor bidraget fra ophavspersonen ikke har væsentlig betydning for værket som helhed.

På denne måde får film- og tv-branchen den nødvendige fleksibilitet til at indrette sig på en måde, som begrænser unødvendigt bureaukrati og administrative byrder. Samtidig sikres det, at producenter kan bruge tiden på at bidrage til skabelsen, finansiering og udbredelsen af nye danske kvalitetsfilm og tv-værker.

Det er for film- og tv-branchen særligt væsentligt, at implementeringen tager højde for aftaler der fx er underlagt kollektive overenskomster og licensaftaler, som allerede lever op til forpligtelserne om gennemsigtighed og rapportering. Oftest vil kollektive aftaler eller overenskomster med de respektive interessenter være den mest effektive og praktiske tilgang for fællesværker så som film- og tv-produktioner med mange rettighedshavere og bidragsydere.

Vi mener, at aftaler, der er indgået før 1. juli 2023 generelt må anses for at være rimelige og afbalancerede. Uanset hvordan disse aftaler vurderes, er de indgået under bedømmelse af markedsforholdene på det tidspunkt, aftalerne blev indgået. Med den foreslåede ikrafttrædelsesregel i § 55 åbnes der uheldigvis for unødige processer herom, hvor producenterne pålægges en urimelig uforholdsmæssig stor byrde. Hertil kommer, at diverse rapporteringssystemer er udviklet ud fra forholdene på aftaletidspunktet, hvorfor det i en række tilfælde ikke vil være praktisk muligt at indføre rapporteringsforpligtelsen i henhold til § 55 med retroaktiv virkning.

Lovbemærkningerne understreger det forhold, at oplysningspligten skal kunne søges opfyldt hos en streamingtjeneste, men lovbemærkningerne bør tydeliggøre, at producenterne skal kunne opnå relevant brugsdata i eget navn som erhverver af ophavspersoners og udførende kunstners rettigheder.

Aftalejustering

Danmark lever allerede op til Direktivets bestemmelse om, at der skal være mulighed for at søge aftalejustering. Udgangspunktet i dansk ret er aftalefrihed, og Aftalelovens § 36 giver mulighed for kontraktjustering i tilfælde, hvor en domstol finder, at den oprindelige betaling har været uforholdsmæssigt lav.

Vi forstår, at Kulturministeriet ikke desto mindre finder det hensigtsmæssigt at præcisere muligheden for aftalejustering i ophavsrets aftaler i § 55 a. Vi forstår dette som en kodificering af det eksisterende princip om, at en aftalepartner i helt særlige tilfælde – dvs. når det oprindeligt aftalte vederlag er ”uforholdsmæssigt lavt” sammenlignet med alle de efterfølgende relevante indtægter – kan søge en supplerende betaling fra sin aftalepartner. § 55 a bør dog ikke ændre på, at det klare udgangspunkt er, at aftaler er bindende, og der gælder aftalefrihed mellem parterne.

Det fremgår af Rådets Direktiv 2019/790/EU artikel 20, stk. 2, at forpligtelsen ikke finder anvendelse på kollektive forvaltningsorganisationer og på uafhængige forvaltningsenheder, jf. artikel 3, litra a) og b) i direktiv 2014/26/EU. Det er således væsentligt at bemærke, at aftalejusteringsordningen ikke finder anvendelse på aftaler omfattet af kollektiv forvaltning.

Med hensyn til den foreslåede tilbagevirkende anvendelse på aftaler indgået før 1. juli 2023, men ikke tidligere end 10 år førend ændringen træder i kraft (§ 91), finder vi, at forslaget medfører uhensigtsmæssig juridisk og forretningsmæssig usikkerhed, da indgåede aftaler jo netop afspejler aftaletidspunktets markedsudvikling, indtjeningspotentiale og andre relevante vilkår. Vi mener, at aftaler, der er indgået før 1. juli 2023 generelt må anses for at være rimelige og afbalancerede. Skulle der i helt specifikke tilfælde kunne rettes tvivl om hensigtsmæssige aftaleforhold, er Aftalelovens § 36 under alle omstændigheder en mulighed.

Tilbagekaldsret

Vi finder ikke, at der er brug for at justere eksisterende danske regler i OPHL § 54, jf. § 65, stk. 6, for at sikre at danske regler er i overensstemmelse med Rådets Direktiv 2019/790/EU.

I forbindelse med forslaget om at ændre den nuværende 3-års regel til begrebet ’i rimelig tid’, finder vi det hensigtsmæssigt at påpege, at dette begreb bør forstås som tagende hensyn til

de særlige forhold, der gør sig gældende inden for de forskellige sektorer og forskellige typer af værker. Det kunne med fordel præciseres i *Bemærkninger til lovforslaget*.

Frivillig forhandlingsordning

Med hensyn til forhandlingsordningen foreslået i § 58 b, lægger vi vægt på, at deltagelsen i ordningen og den efterfølgende indgåelse af aftaler er frivillig og ikke berører parternes aftalefrihed. Disse principper synes tilgodeset i lovforslagets § 58 b og tilhørende bemærkninger.

Tekst og datamining

Med hensyn til lovforslagets § 11 b og § 11 c, henviser vi til fællesbrev fra Ophavsret Danmark, som Producentforeningen er medunderskriver på.

Anvendelsen af værker i undervisningsaktiviteter og aftalelicens generelt

Vi er glade for, at velfungerende ordninger på undervisningsområdet kan fortsætte med den foreslåede § 13. Tilsvarende er vi glade for, at den foreslåede § 50 stort set ikke ændrer på de eksisterende forhold omkring aftalelicens. Skoler, gymnasier, øvrige undervisningsinstitutioner samt brugere i al almindelighed sikres fortsat let adgang til aftaler, ligesom rettighedshavere sikres en betaling for brug af deres værker. Der henvises i øvrigt til Copydan AV-foreningernes høringssvar om disse emner.

Kulturarven

Vi har ikke bemærkninger til denne del af lovforslaget eller kommentarer.

Værker der ikke længere forhandles

Film- og tv-værker er fællesværker med adskillige ophavspersoner, bidragsydere og rettighedshavere. Vi har derfor gennem hele beslutningsprocessen både i EU og i Danmark, blandt andet ved Kulturministeriets workshop i december 2019, anbefalet, at lovgivere benytter specielle løsningsmodeller for film- og tv-værker, der ikke længere forhandles.

Internationalt har film- og tv-producenter, kulturinstitutioner og repræsentanter for ophavspersoner samarbejdet omkring specifikke løsningsmodeller for filmværker¹.

¹[Licenses for Europe 2003](#): Statement of Principles and Procedures for facilitating the digitisation of, access to and increased interest of European citizens in European cinematographic heritage works. Dette er en rammeaftale/principper, som omhandler samarbejdet mellem de tre parter omkring udvælgelse, restaurering, digitalisering og tilrådighedsstillelse af værker, der typisk ikke længere er tilgængelige via normale handelskanaler.

Vi foretrækker denne værkspecifikke tilgang, som vi mener både juridisk og praktisk passer bedst til film- og tv-værker, og som tilgodeser de specielle hensyn, der måtte være at tage til alle interessegrupper. Samarbejde mellem kulturarvsinstitutioner og ophavspersoner og rettighedshavere er klart den bedste og vores foretrukne løsning. Vi ser frem til, at Kulturministeriet konsulterer rettighedshavere og andre interesserede parter, som fastlagt i artikel 11 i Rådets Direktiv 2019/790/EU med henblik på at udforme de specifikke juridiske og praktiske hensyn til fællesværker så som film og tv-værker.

Med venlig hilsen

Jørgen Ramskov

Direktør, Producentforeningen

Kulturministeriet
Att.: Jesper Diernisse Langsted

11. april 2023 - Sagsnr. 23/9274

Bemærkninger til lovudkast – ændring af lov om ophavsret

Kolding Stadsarkiv takker for muligheden for at komme med bemærkninger til lovudkast om ændring af lov om ophavsret.

Generelt er der flere positive ændringer i det foreliggende forslag, som afspejler nogle af de fælles bemærkninger til implementeringen af DSM-direktivet i dansk lov, som stadsarkivet var medunderskriver på i september 2022, og som blev koordineret af SMK.

Derfor er der kun enkelte bemærkninger her. Grundlæggende bakker Kolding Stadsarkiv fuldt op omkring det høringssvar, som er indsendt og formuleret af Statens Museum for Kunst med den tilføjelse, at man er opmærksom på at sikre, at også de frivilligdrevne arkiver har rimelige og gennemskuelige vilkår, der gør det muligt for dem at drive arkiver på et trygt grundlag.

Venlig hilsen

Lene Wul
Stadsarkivar

Høringssvar

Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførsel af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked).

Musikforlæggernes høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af ophavsretsloven

Musikforlæggerne skal hermed komme med sine bemærkninger til forslaget om ændring af lov om ophavsret. Musikforlæggerne har forståelse for, at det er nødvendigt med en hurtig proces, hvorfor der i det følgende fokuseres på de væsentligste bekymringer set fra Musikforlæggernes side. Disse knytter sig navnligt til forslaget til implementeringen af de dele af DSM-direktivet, der har fundet vej til forslaget til ændringer af ophavsretslovens § 53.

Indledningsvist om Musikforlæggerne

Musikforlæggerne er brancheorganisationen for danske musikforlag. Foreningen blev stiftet i 1931. Foreningens formål er at varetage danske originalforlags interesser af faglig art og at fremme et loyalt og kollegialt samarbejde mellem medlemmerne. Musikforlæggerne er repræsenteret i de ledende organer i rettighedsorganisationerne Koda og Copydan Tekst & Node og er medlem af Nordisk Musikforlæggerunion samt International Confederation of Music Publishers (ICMP). Foreningen repræsenterer 36 medlemmer, bl.a. danske forlag som Edition Wilhelm Hansen, GL Music, The Bank og Sundance Publishing samt majorselskaberne Warner Chappell Music Denmark og Sony Music Publishing Denmark.

Musikforlagene har til opgave at udvikle sangskriver- og komponisttalenter og at få disses værker ud og leve både nationalt og internationalt i bl.a. musikindspilninger, TV, reklamer osv. Musikforlagene står desuden for administrationen af værkerne ved bl.a. at registrere værkerne ved de kollektive forvaltningsorganisationer at indgå aftaler med subforlag og ved at monitorere indtægterne. Aftalen mellem forlagene og sangskriverne/komponisterne indebærer almindeligvis, at rettighederne til ophavsmandens værker overdrages til forlaget, dvs. at forlaget kan råde over de pågældende rettigheder og får betaling fra Koda, NCB osv. Ophavsmanden bibeholder retten til at modtage betaling gennem de kollektive forvaltningsorganisationer og får herudover en andel af de indtægter, som forlaget oppebærer gennem egne aftaler med eksempelvis subforlag, udenlandske forvaltningsselskaber eller AV-producenter.

Om forholdet mellem forlagene og de skabende og udøvende kunstnere

Grundlæggende er det Musikforlæggernes opfattelse, at forholdet mellem forlagene og ophavsmændene er velfungerende, hvilket også ses ved, at der generelt er ganske få retssager på området. Musikforlæggerne kan derfor tilslutte sig, at lovforslaget lægger op til en minimumsimplementering af direktivets kapitel 3, således at parterne selv kan indrette sig på reglerne under hensyntagen til den balance og de behov, der er i musikforlagsbranchen, og således at der tages højde for den praksis, som allerede er udviklet i branchen. På den måde sikres det også, at musikbranchen hurtigt kan tilpasse sig en omskiftelig verden, hvor teknologi, forbrugeradfærd og forretningsmodeller konstant ændrer sig.

Musikforlæggerne kan imidlertid konstatere, at der i udkastet til lovforslag foreslås indført nye regler, der går videre, end hvad der kræves for at implementere direktivet, og særligt at bemærkningerne til forslaget går langt videre, end hvad der følger af direktivet. Dette forekommer umiddelbart at føre til en uhensigtsmæssig begrænsning af aftalefriheden uden at tage højde for, hvordan markedet fungerer. Dette fører utvivlsomt til en usikkerhed ved aftaleindgåelsen mellem kunstnere og musikforlag, en usikkerhed, der vil svække branchen, skade investeringslysten og dermed ophavsmændene og musikforlagene.

Dansk lovgivning indeholder allerede regler om de samme emner, som DSM-direktivets artikel 18-23 vedrører, og Musikforlæggerne ser ingen grund til at kaste sig ud i lovmæssige eksperimenter, herunder at 'lovgive' i bemærkningerne, sådan som det forekommer at være tilfældet.

Musikforlæggerne har følgende konkrete kommentarer til lovforslaget:

Artikel 18 og artikel 20: Aflønning og aftalejustering

Udgangspunktet i dansk ret har altid været aftalefrihed, og at "en aftale er en aftale".

Ophavsretsloven indeholder i kapitel 3 en række særlige regler, herunder om fortolkning, udnyttelsespligt og tilbagefald mv., der sikrer ophavsmændene i forbindelse med aftaler om udnyttelse af deres rettigheder. Dertil kommer aftalelovens § 36, som giver mulighed for at ændre urimelige aftaler, og som de danske domstole er fortrolige med, også i retssager om overdragelse af ophavsrettigheder.

Musikforlæggerne støtter overordnet direktivets regler, som skal sikre kunstnerne i EU et ensartet beskyttelsesniveau. Musikforlæggerne er imidlertid særligt bekymrede for Kulturministeriets egne tilføjelser og fortolkninger i bemærkningerne til lovforslaget, som kan læses på en sådan måde, at aftalejustering – og ikke aftalefrihed – fremover vil være udgangspunktet. Dette har ikke basis i direktivteksten, og det vil føre til, at musikforlagene i praksis ikke længere kan indrette sig efter, at aftaler som udgangspunkt er bindende. Det vil gøre det overordentlig svært at drive forretning som musikforlag.

Som nævnt har Musikforlæggerne konstateret, at der i lovforslaget foreslås indført nye regler – lovforslagets § 53, stk. 2 og stk. 4 – der går videre, end hvad der kræves for at implementere direktivet, og særligt at bemærkningerne til forslaget går langt videre, end hvad der følger af direktivet. Musikforlæggerne finder, at de nuværende regler i dag fungerer tilfredsstillende, og at der generelt ikke er et stort pres fra ophavsmændene i forhold til at ændre disse regler. Rettigheder til musikværker forvaltes i dag i stort omfang gennem kollektive forvaltningsorganisationer som Koda, NCB, Copydan Tekst & Node mv. Disse organisationer har retningslinjer, der fastlægger en overgrænse for, hvor stor en andel af indtægterne, som forlagene kan modtage.

Musikforlæggerne finder derfor, at der ikke er behov for at ændre dansk lovgivning, men at der i stedet kan henvises til aftalelovens § 36, som allerede giver samme muligheder for at justere urimelige aftaler, som artikel 20 gør. Musikforlæggerne opfordrer således til at slette forslaget til § 53, stk. 2 og 4, og i stedet nøjes med at indføre de regler, som er strengt nødvendige for at implementere kapitel 3 i direktivet. I det mindste bør bemærkningerne tilrettes, så de i højere grad tager højde for de omstændigheder, som er gældende i de enkelte brancher.

Musikforlæggerne ønsker endvidere at udtrykke bekymring i forhold til lovbemærkningerne, hvor det flere steder i relation til implementeringen af artikel 18 fastslås, at *"engangsvederlag ikke er egnede til at sikre et rimeligt vederlag"*. Musikforlæggernes aftaler med kunstnerne indeholder altid en royaltybetaling, men man anerkender, at andre aftaleforhold indgås med betalingsvilkår i form af et engangsvederlag for det udførte arbejde. Lovbemærkningerne kan læses således, at denne dynamik ikke længere vil være lovlig, og at engangsvederlag kun kan anvendes i helt særlige tilfælde. Musikforlæggerne kan ikke tilslutte sig en sådan begrænsning i loven af musikbranchens aktørers aftalefrihed, herunder af veletablerede og velfungerende aftale- og forretningsmodeller.

Artikel 19/lovforslagets § 55: Transparens – informationsforpligtelse

Musikforlæggerne bemærker, at ophavsmændene på musikområdet allerede med de eksisterende regler er sikret et højt transparensniveau. Musikforlæggernes Code of Conduct,¹ som er forhandlet med de tre autorforeninger, indeholder et afsnit, der bl.a. vedrører dokumentation og afregning, og forlagene oplever ikke et stort pres fra ophavsmændene for at få yderligere information end den, som allerede gives. Forlagene arbejder løbende på at imødekomme ophavsmændenes ønsker, da gennemsigtighed er et konkurrenceparameter for forlagene, og da forlagene er interesserede i at have et godt forhold til ophavsmændene. Endelig bemærkes, at en stor andel af de danske forlags indtægter kommer gennem de kollektive forvaltningsorganisationer, som også fordeler direkte til ophavsmændene. I disse tilfælde vil det i stedet være Koda mv., som leverer de relevante oplysninger om forbruget i henhold til kravene i lov om kollektiv forvaltning af ophavsret. Musikforlæggerne finder, at lovforslaget er udtryk for en balanceret tilgang, hvor der er taget højde for, hvordan musikbranchen fungerer og allerede indretter sig, jf. ovenfor. Musikforlæggerne kan støtte forslaget.

Artikel 22: Tilbagekaldelsesret/ændring af § 54

Aftalerne mellem ophavsmænd og musikforlagene vedrører ofte et stort antal eksisterende værker samt værker, som bliver skabt i løbet af aftaleperioden. Det er vigtigt, at lovgivningen ikke skaber en situation, hvor forlaget er tvunget til at træffe forhastede (og ufornuftige) forretningsmæssige valg, bl.a. fordi værkerne skal forsøges afsat på en særlig måde eller inden for en særlig tidsfrist. Aftalerne mellem forlagene og ophavsmændene indeholder allerede i dag vilkår, der fastlægger musikforlagenes pligt og opgaver i forhold til at få afsat værkerne. Disse klausuler kan være generelt eller konkret formuleret, og kan være ledsaget af vilkår om tilbagekaldelse. Aftalerne kan også være tidsbegrænsede, ligesom visse forlag slet ikke arbejder med en model, hvor rettighederne overgår til forlaget.² I og med at forlagene får en andel af de indtægter, som måtte tilfalde ophavsmanden, vil parterne i øvrigt have sammenfaldende interesser – at få det pågældende værk ud og leve, og dermed sikre en god betaling. Med andre ord: markedet fungerer og parterne har indrettet sig hensigtsmæssigt. Der er derfor gode grunde til at fastholde status quo.

Musikforlæggerne kan derfor ikke tilslutte sig de foreslåede ændringer af den nugældende tilbagefaldsret i ophavsretslovens § 54.

¹ [Code-of-Conduct-FINAL.pdf \(musikforlaeggerne.dk\)](#)

² Se eksempelvis beskrivelsen på side 33f. i rapporten "Musikforlæggerne - bindeledet mellem sangskrivere, komponister og marked". Rapporten kan findes her [musikforlaeggere_FINAL20_til2oweb.pdf \(musikforlaeggerne.dk\)](#)

De nye regler bør alene gælde for aftaler, som indgås efter at loven er trådt i kraft

Lovgivning med tilbagevirkende kraft er generelt en uskik. Nye lovregler, som har væsentlig betydning for parternes aftaler, bør alene gælde for aftaler, som indgås efter lovens ikrafttrædelse. Først da har parterne mulighed for at tage højde herfor.

Kulturministeriet lægger op til, at dette udgangspunkt kun delvist skal gælde for de regler, som gennemfører direktivets kapitel 3. Musikforlæggerne kan ikke tilslutte sig en sådan bagudrettet lovgivning:

Oplysningsforpligtelserne kan for de eksisterende aftaler give væsentlige praktiske udfordringer, hvis der anmodes om information, som vedrører tiden forud for lovens ikrafttrædelse, og som musikforlaget ikke har haft anledning til at indsamle og systematisere. De nye regler bør alene finde anvendelse på aftaler, som indgås efter lovens ikrafttrædelse. Alternativt kan det præciseres, at lovforslagets § 55 kun finder anvendelse på ældre aftaler, hvis der er tale om handlinger, som udføres efter lovens ikrafttrædelse.

Aftalejusteringsordningens tilbagevirkende kraft for aftaler op til 10 år før lovens ikrafttræden er for det første helt overordnet unødvendig, al den stund at der i dansk ret allerede findes en justeringsordning i aftalelovens § 36, der griber de eksisterende aftaler, jf. også det ovenfor anførte i relation til artikel 20. For det andet vil der hermed etableres en ubalance og en usikkerhed for allerede eksisterende løbende aftaleforhold – den tilbagevirkende kraft vil potentielt være kimen til helt unødige konflikter mellem aftaleparter, der har baseret mange års samarbejde på den nugældende – velfungerende – retstilstand.

Artikel 3 og 4: Tekst- og datamining/lovforslagets §§ 11 b og 11 c

Vedrørende tekst- og datamining kan Musikforlæggerne fuldt ud tilslutte sig Kodas standpunkt, således som dette er gengivet i Kodas høringssvar af 3. april 2023, afsnit 1 "Tekst- og datamining - forslaget til ny § 11 b".

Tekst- og datamining er helt centralt for kunstig intelligens, som vel er det, der udfordrer ophavsretlige brancher og herunder tillige musikbranchen, allermest i disse år. Tjenester som eksempelvis ChatGPT var ikke på agendaen, da direktivet blev forberedt og forhandlet. Musikforlæggerne kan tilslutte sig den forsigtige tilgang, som ministeriet lægger op til med en implementering, der ligger tæt op ad direktivet.

Den 11. april 2023
Musikforlæggerne
v/Ole Dreyer, Bestyrelsesleder

Kulturministeriet
Att. Jesper Diernisse Langsted
Pr email: jdl@kum.dk

**Høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af lov om ophavsret
(gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det
digitale indre marked)**

Tak for fremsendte lovudkast.

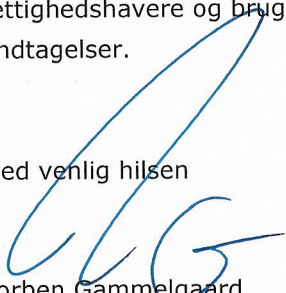
VISDA støtter grundlæggende forslaget til implementering af DSM-direktivets art. 3, 4 og 5. Hvad angår art. 3 og 4 (§§ 11 b og 11 c) henviser vi dermed til de fællesudtalelser, som VISDA er medunderskriver på.

Vedrørende art. 5 kan vi tilslutte os Kulturministeriets vurdering, jf. lovforslagets punkt 2.2.3., af, at aftalelicenssystemet i Danmark er særdeles velfungerende, samt at aftalelicenssystemet er en velegnet, simpel og ubureaukratisk løsning til at sikre opretholdelse af den overordnede balance mellem hensynet til at sikre rettighedshavere betaling for brug af deres værker, og hensynet til at brugernes adgang ikke skal begrænses unødigt.

VISDA støtter op om den måde hvormed lovforslaget implementerer direktivets artikel 5. Vi finder det positivt at licenseringsmuligheden har forrang frem for undtagelsesbestemmelsen og at undtagelsesbestemmelsen i § 13a indeholder et krav om kompensation af rettighedshaverne. Dette er med til at understøtte eksisterende og velfungerende ordninger, som sikrer balance mellem rettighedshavernes og brugernes interesser indenfor brug af billeder i undervisningen.

Som beskrevet i bemærkningerne til nr 3. (§§ 13 og 13a) hjemler § 21 mulighed for at fremføre kunstværker i deres helhed til brug for undervisningen. Vi foreslår imidlertid, af lovtekniske årsager, at der som følge af lovforslagets § 13 og § 13 a foretages en konsekvensændring af ophavsretslovens § 21, således, at "eller undervisning" udgår i § 21, stk. 1, nr. 2, samt at ordene "samt for fremførelse i undervisningsvirksomhed" udgår i § 21, stk. 2. For de isolerede billeder omfatter § 24a gengivelse af kunstværker, hvilket indeholder retten til fremførelse. Derved samles bestemmelserne som vedrører brug af værker i undervisningen til §§ 13, 13a og 24a, hvilket vil medvirke til at skabe klarhed for rettighedshavere og brugere, samt understøtte det overordnede princip om licensers forrang over undtagelser.

Med venlig hilsen

Torben Gammelgaard
Adm. direktør

Fra: [Lasse Lindholm](#)
Til: [Nicky Valbjørn Trebbien](#); [Jesper Diernisse Langsted](#); [Zebbie Elisabeth Oyier Gaya](#)
Cc: [Lasse Lau Nielsen](#); [Jakob Plesner Mathiasen](#)
Emne: Vigtigt input fra IFPI ifm udkast til lovforslag om ændring af ophavsretsloven
Dato: 17. marts 2023 10:39:59
Vedhæftede filer: [image001.jpg](#)
[Ændringsforslag.docx](#)

Kære Nicky, Jesper og Zebbie

Tak for det fremsendte udkast til lovforslag om ændring af ophavsretsloven. Vi forstår kompleksiteten i implementeringen, og at der er tale om en nødvendig kort proces frem til forventet vedtagelse af den reviderede ophavsretslov i Folketinget. Det kalder på pragmatisme fra alle involverede parter. Vi er imidlertid blevet opmærksomme på en graverende fejl, som kan blive en bombe under musikbranchen og andre kreative brancher.

Kulturministeriet lægger selv op til, at lovforslaget ikke vil medføre væsentlige konsekvenser for erhvervslivet. Lovforslagets bemærkninger til § 53, stk. 2. er dog formuleret på en måde, der kan underminere den gængse markedspraksis, når en opdateret ophavsretslov vedtages i Folketinget. Det kan ske, fordi bemærkningerne undsiger den eksisterende markedspraksis, hvor eksempelvis studiemusikere, der ikke spiller en bærende rolle på en indspilning, kan honoreres med fast aflønning samt løbende vederlag fra kollektive forvaltningsorganisationer.

Hvis den praksis ikke længere kan bestå, vil op mod hundrede aktører kunne have krav på royalties i forbindelse med en albumindspilning, mens det for en spillefilmsproduktion ville kunne betyde, at tusindvis af aktører ville kunne have krav på royalties. Det scenarium er ikke blot urealistisk, men decideret katastrofalt for indspilningen af ny musik og film i Danmark, det vil medføre en voldsom begrænsning af aftalefriheden og det vil resultere i større arbejdsløshed for de kunstnere, som direktivets kapitel 3 søger at beskytte.

Derudover vil de uheldige passager i bemærkningerne medføre, at det velfungerende kollektive system, vi har i Danmark, vil skulle gentænkes og ændres fundamentalt. Det er nemlig baseret på, at eksempelvis rettighedshavere som modtager engangsvederlag også kan modtage løbende betaling fra eksempelvis Copydan og Gramex. Hvis engangsvederlag ikke accepteres i relation til f.eks. studiemusikere vil balancen i det kollektive system således også skulle ændres. På det punkt virker det i min optik til, at bemærkningerne er skrevet uden at skele til de faktiske markedsf forhold i de relevante kulturbrancher. Filmbranchens nylige konflikt med streamingtjenesterne er i den sammenhæng et skræmmeeksempel i milliardklassen på, hvad der kan ske, når der indgås aftaler og laves ændringer uden at skele til, hvordan det kommercielle marked i praksis fungerer. Vi ønsker ikke, at en lignende situation gentager sig. Hverken i musikbranchen eller i andre brancher.

Det er ikke IFPI Danmarks opfattelse, at ovenstående fortolkning har været Kulturministeriets intention med bemærkningerne til § 53, stk. 2. På den baggrund tillader vi os at vedhæfte et bud på, hvordan bemærkningerne kan revideres, så de flugter med den mere direktivtro og markedskyndige tilgang, der eksempelvis er at finde i betragtning 73 og i det forhold, at studiemusikere m.fl. udtrykkeligt er nævnt i de specielle bemærkninger til § 55.

Både jeg selv, Jakob Plesner og Lasse Lau står naturligvis til fuld rådighed for møder og samtaler i forbindelse med ministeriets videre arbejde med dette yderst vigtige udkast til lovforslag.

På vegne af IFPI Danmark

Lasse

Lasse Lindholm | Direktør for kommunikation og public affairs

IFPI Danmark | Axel Towers | Axeltorv 2 | 1609 København v | CVR: 82 51 87 11

M: +45 26 23 38 33 | E: lal@ifpi.dk | W: www.ifpi.dk | T: [twitter/ifpiDK](https://twitter.com/ifpiDK)

I de almindelige bemærkninger, pkt. 2.9.1.2:

"Udgangspunktet må i henhold til direktivet være, at et engangsvederlag ikke er passende. Det kan dog efter Kulturministeriets vurdering være tilfældet ved brug af simple licenser, ikke-væsentlige bidrag til et værk eller frembringelse, begrænsede udnyttelser, dag til dag brug af små værker og frembringelser og lignende tilfælde. Her må man tage hensyn til markedspraksis og den enkelte kunstners bidrag, jf. betragtning 73. Men det passende og forholdsmæssige bliver udfordret ved værker/indholdsproduktion med masseudnyttelse og lang levetid, hvis der alene er tale om en engangsbetaling.

Såfremt der på et udnyttelsesområde findes kollektiv rettighedsforvaltning, er dette relevant at inddrage i forhold til den samlede vurdering af, om engangsvederlag er ~~hører det som udgangspunkt med til et~~ passende og forholdsmæssige ~~et vederlag at få andel i de vederlag, der genereres på det kollektive område.~~ Markedsnormen i Danmark er på flere områder, at der foretages kollektiv rettighedsforvaltning baseret på, at rettighedshaverne i vidt omfang bevarer enten rettigheder som sådan eller retten til vederlag (ofte kaldet "den danske rettighedsmodel"). I disse tilfælde er det ikke givet, og hovedreglen må være, at engangsbeløb ikke er egnede ~~egne~~ til at sikre et rimeligt vederlag. ~~P~~ på de områder, hvor der findes kollektiv rettighedsforvaltning og der sker et frikøb af rettigheder mod et engangsvederlag, vil det have formodningen imod sig i forhold til, at engangsvederlaget er "passende og forholdsmæssigt", navnlig når det gælder de primære bidragsydere til et værk. Alle relevante omstændigheder skal dog inddrages, jf. betragtning 73., jf. herved betragtning 73.

Med udgangspunkt i direktivets artikel 18, stk. 1, og den danske praksis må hovedreglen være, at engangsvederlag ikke er egnede til at sikre et rimeligt vederlag. Hvis den pågældende kunstnergruppe også får andel i vederlag fra en kollektiv forvaltningsorganisation, vil det tale for, at et engangsbeløb er "passende og forholdsmæssigt".

Det er Kulturministeriets vurdering, at et engangsvederlag må forstås som en modsætning til et tilbagevendende vederlag som f.eks. løn, kollektive indtægter og et omsætningsbaseret vederlag såsom royalty. Det bemærkes i den forbindelse, at betragtning 72 angiver, at beskyttelsesbehovet ikke opstår, når aftalepartneren handler som en slutbruger og ikke selv udnytter værket eller fremførelsen, hvilket f.eks. kan være tilfældet i visse ansættelseskontrakter. Herudover angiver betragtning 72, at beskyttelsen tilkommer ophavsmænd og udøvende kunstnere som fysiske personer, når der indgås licensaftaler, herunder gennem deres egne virksomheder. "

I de specielle bemærkninger til § 53, stk. 2:

"Som følge af udgangspunkt i direktivets artikel 18, stk. 1, og den danske praksis må hovedreglen være, at et engangsvederlag i udgangspunktet ikke er egnet til at sikre et rimeligt vederlag, navnlig når det gælder de primære bidragsydere til et værk. Et engangsvederlag kan dog udgøre et rimeligt-passende og forholdsmæssigt vederlag, men det bør ikke være hovedreglen, jf. betragtning 73. Også i denne forbindelse bør der tages hensyn til ophavsmandens (eller den udøvende kunstners) bidrag til det samlede værk eller den samlede anden frembringelse og alle andre omstændigheder i sagen som f.eks. markedspraksis eller den faktiske udnyttelse af værket, jf. betragtning 73. Eksempelvis vil ~~et~~ engangsbeløb kunne udgøre et rimeligt-passende og forholdsmæssigt vederlag ved mindre væsentlige bidrag til det samlede værk eller

| indspilning, fx for studiemusikere eller oversættere, eller ved overdragelse af rettigheder til portrætfotos, hvor den portrætterede har adgang til efterfølgende brug for presse og markedsføring uden erlæggelse af yderligere vederlag.”

København d. 11. april 2023

Kulturministeriet

Att. Jesper Diernisse Langsted

Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret (gennemførsel af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

IFPI Danmark er musikselskabernes brancheorganisation. På vegne af vores medlemmer, som tegner sig for majoriteten af markedet for indspillet musik i Danmark, takker vi for muligheden for at komme med bemærkninger til lovforslaget om ændring af lov om ophavsret.

IFPI konstaterer, at store dele af lovforslaget ligger tæt op af direktivets ordlyd og struktur. Det finder IFPI fornuftigt i lyset af ønsket om en hurtig implementering. Af samme grund har IFPI i nærværende høringssvar primært fokuseret på de mest væsentlige bekymringer, som navnlig knytter sig til forslaget til ændringer i §§ 53 og 55.

IFPI Danmarks positioner kan opsummeres således.

Kapitel 3

- IFPI Danmark ser med stor tilfredshed på, at forslaget - på linje med implementeringen i Sverige og langt de fleste andre europæiske lande – ikke lægger op til nye ordninger som fx uoverdragelige vederlagsrettigheder eller nye skatter på udbredelse af kreativt indhold. Sådanne ordninger vil være i strid med EU-retten, modvirke et effektivt indre marked og underminere markedets dynamikker til skade for musikselskaberne og de kunstnere, musikselskaberne samarbejder med.
- Musikselskaberne er meget bekymrede over forslaget til § 53, stk. 2 og stk. 4, som potentielt kan have massive konsekvenser for branchen. Problemet findes ikke i direktivet, men derimod i Kulturministeriets egne bemærkninger, som ikke kan genfindes i direktivet. IFPI har fuld forståelse for, at direktivet selvfølgelig skal implementeres hurtigt og korrekt, og er derfor uforstående over for, hvorfor der lægges op til at indføre regler, som ikke er påkrævet af hensyn til korrekt implementering, og som kun er egnet til at skabe forvirring på markedet.
- Forslaget til § 53, stk. 2 har umiddelbart karakter af at være overimplementering, fordi direktivet blot kræver, at medlemsstaterne generelt skal sikre en passende beskyttelse af kunstnerne (og ikke et lovfæstet princip om rimeligt og forholdsmæssigt vederlag). Der er ikke foretaget konsekvens- eller sektoranalyser, som viser, at der er et generelt problem med aftalerne mellem musikselskaber og kunstnere i Danmark. Hvis enkeltstående urimelige aftaler måtte fremkomme, kan de håndteres i den aftalejusteringsmekanisme som introduceres med lovforslaget.
- Lovforslaget synes at gøre op med dansk og nordisk retstradition på ophavsretsområdet, hvor udgangspunktet altid har været aftalefrihed med mulighed for justering af urimelige aftaler. Det gøres bl.a. ved ganske firkantede kommentarer i bemærkningerne om, hvad der er et "passende og forholdsmæssigt vederlag" (uden skelen til forskelligheden i brancherne og i de konkrete situationer). I 2006 blev der i Danmark lavet en omfattende betænkning om samme emne, der bl.a. indeholdt et forslag om at indføre en regel, som den, der nu foreslås. I

forbindelse med det efterfølgende lovarbejde afviste Kulturministeriet dette og henviste i den forbindelse bl.a. til der kun bør gøres indgreb i aftalefriheden, hvis der foreligger særlige grunde. Som nævnt ovenfor er der intet, der kan begrunde en afvigelse fra dette udgangspunkt.

- På den baggrund anbefaler IFPI Danmark, at § 53, stk. 2 og stk. 4, i lovforslaget slettes. Dette vil også give mere tid til at drøfte eventuelle yderligere problemstillinger på markedet, hvilket IFPI naturligvis gerne bidrager til.
- IFPI Danmark har en række forslag til ændringer i de bestemmelser, som gennemfører resten af direktivets kapitel 3.

Artikel 3 og 4 (tekst- og datamining)

IFPI finder, at der bør udvises forsigtighed i forbindelse med gennemførelsen af artikel 3 og 4 i lyset af den eksplosive udvikling af kunstig intelligens. Det er fornuftigt at forslaget til implementering lægger sig tæt op af direktivteksten, dog således, at der bør ske enkelte præciseringer, bl.a. i forhold til forskningsinstitutioners samarbejde med private partnere.

IFPI Danmark kan i øvrigt tilslutte sig den fælleserklæring om tekst- og datamining, som er blevet sendt til Kulturministeriet i midten af april.

Artikel 5 (undervisningsbrug)

IFPI konstaterer med tilfredshed, at ministeriet har valgt en kurs, hvor der – på linje med dansk retstradition - fokuseres på at understøtte samarbejdet mellem uddannelses- og undervisningsinstitutioner og rettighedshaverne fremfor at indføre ufleksible undtagelser (ud over hvad der er absolut nødvendigt for at gennemføre direktivet).

IFPI Danmarks positioner er uddybet i det følgende.

1. Implementering af kapitel 3 (forhold mellem kunstnere og indholdsproducenter mv.)

A. Indledning

Markedet for indspillet musik er i dag væsentligt forskelligt fra dengang, hvor der kun blev solgt CD'er og LP'er. Dengang var kunstnere i høj grad afhængige af musikselskabernes produktions- og distributionsnetværk og finansiering. I dag er det muligt for en kunstner selv at indspille musikken og få den ud på alverdens streamingtjenester med få klik på en mobiltelefon, og dermed holde 100 % af indtægterne på egne hænder. Langt størstedelen af den musik, som i dag uploades til Spotify, bliver uploadet af kunstnere, som ikke har en traditionel indspilningsaftale. Nyere tal viser fx at såkaldte majorselskaber kun står for 3-4 % af de ca. 100.000 numre, som uploades hver dag. Dermed har digitaliseringen medført, at styrkeforholdet i branchen er blevet ændret i kunstnernes favør. Musikselskaber er ikke længere uomgængelige, hvis man som kunstner vil tilgængeliggøre sin musik for verden. Det afspejler sig i øget konkurrence og bedre aftaler for kunstnerne.

I nogle tilfælde giver det mening for kunstnere at indgå aftaler med musikselskaberne. Nogle gange bruges musikselskaberne alene til at stå for distributionen af musikken og kunstneren sørger selv for

produktion og markedsføring. I andre tilfælde står musikselskabet for alt - herunder finansiering, produktion, distribution, planlægning af markedsføringsstrategi og betaling af forskud.

Kunstnere vil i forhandlingerne med musikselskaber i øvrigt ofte have adgang til bistand fra kvalificerede medarbejdere ved fx Dansk Musiker Forbund eller Dansk Artist Forbund og det er kutyme, at musikselskaber opfordrer kunstnere til at søge kvalificeret bistand, når en ny aftale skal indgås.

Kulturministeriet er blevet pålagt en bunden opgave, idet direktivets kapitel 3 skal gennemføres i dansk lovgivning. Kapitel 3 er resultatet af langvarige forhandlinger mellem Rådet, Parlamentet og Kommissionen og er udtryk for en nøje afmålt balance mellem de forskellige hensyn, som er i spil. På den ene side ønsker man fra EU's side at give kunstnerne en harmoniseret beskyttelse og på den anden side har det været vigtigt for EU-lovgiver at undgå en situation, hvor det ikke er attraktivt at investere i bl.a. ny dansk musik.

Udgangspunktet for direktivets regler er det samme som i den danske ophavsretslov, nemlig aftalefrihed. Når der indgås aftaler mellem fx et musikselskab og en kunstner, har parterne frihed til at indrette vilkårene på en måde, som giver mening i forhold til de konkrete omstændigheder for den pågældende indspilning. Kunstneren skal løbende have oplysninger om brugen (samt den genererede omsætning) og der skal være mulighed for løbende at justere urimelige aftaler. Kapitel 3 indeholder også som noget nyt et krav om, at medlemsstaterne skal sikre nem adgang til uafhængige tvistløsningsmekanismer – i forslaget Ophavsretslicensnævnet.

Der er ikke lavet undersøgelser, som peger på, at der i Danmark skulle være væsentlig grund til at ændre de danske regler, som allerede giver kunstnerne et ganske højt niveau af beskyttelse. Det sker i dag bl.a. ved regler, som er forankret i en nordisk tradition, og som på nogle områder går videre end direktivets minimumskrav. Det er IFPI's opfattelse, at disse regler har været med til at skabe en situation, hvor kunstnerne på mange måder står bedre end deres kollegaer i udlandet. Det klare udgangspunkt er således, at det aftalte vederlag for kunstnere allerede er passende og forholdsmæssigt.

Af alle disse grunde er det IFPI's holdning, at udgangspunktet for implementeringen må være en minimumsimplementering, som fortsat er funderet i aftalefrihed – ikke i tvangsindgreb - og som sikrer et marked for ophavsret, hvor det er attraktivt at investere i nyt dansk indhold. IFPI ville derfor have fortrukket, at Kulturministeriet havde valgt en løsning, hvor man havde ændret reglerne mindst muligt.

Intentionen med lovforslaget er, som IFPI forstår det, at bringe dansk lovgivning i overensstemmelse med EU-lovgivningen, samtidig med, at der ikke lægges op til væsentlige indgreb i den måde, som området håndteres på i dag (ud over, hvad der er nødvendigt for at implementere EU-reglerne). Det følger således af det første afsnit, at der lægges op til en direktivnær implementering. I afsnittet om forslagets konsekvenser vurderes det endvidere, at forslaget forventes at have ingen eller mindre konsekvenser for bl.a. erhvervslivet, og der er ikke lavet en analyse af praksis i de enkelte sektorer. Ligeledes lægges der op til en kort lovgivningsproces med ikrafttræden den 1. juli 2023, hvilket ikke giver tid til integration af nye IT-systemer, iværksættelse af ændrede procedurer mv. Endelig følger det udtrykkeligt af afsnit 2.9.1.3, at der ikke lægges op til at skabe *"ubalance i et velfungerende system"*.

Hvis dette er korrekt forstået, er det en linje, som IFPI kan støtte.

Lovforslaget – og bemærkningerne hertil – giver imidlertid anledning til en række væsentlige bekymringer hvilket navnlig skyldes, at bemærkningerne ikke tager højde for den måde, hvorpå bl.a. musikbranchen fungerer på i dag. De største udfordringer findes ikke i de dele, som gennemfører direktivet, men i Kulturministeriets egne tilføjelser og fortolkninger, som ikke er nødvendige for at sikre korrekt implementering af direktivet.

B. § 53, stk. 2 og 4 (passende og forholdsmæssigt vederlag).

IFPI finder, at forslaget til § 53, stk. 2 og 4, er helt unødvendigt og vil skabe væsentlig forvirring på markedet.

Artikel 18 fastslår, at medlemsstaterne skal sikre, at ophavsmænd og udøvende kunstnere, har ret til passende og forholdsmæssigt vederlag, når de overdrager eller licenserer disse rettigheder (i kontrakter om udnyttelse). Medlemsstaterne kan for at opnå dette mål frit vælge eksisterende eller nye ”ordninger”, og skal i den forbindelse tage hensyn til princippet om aftalefrihed og en rimelig balance mellem rettigheder og interesser. Der er således tale om en ”programerklæring”, som ikke pålægger medlemsstaterne at indføre konkrete regler.

Der er intet i artiklen, som pålægger medlemsstaterne at indføre en bestemmelse, der fastslår, at kunstnerne har ret til et passende og forholdsmæssigt vederlag. Det er tilstrækkeligt, at lovgivningen yder et passende værn for kunstnerne. Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af direktivets betragtning 81, modsætningsvist, at artikel 18 ikke er ”obligatorisk”.

Dansk lovgivning yder allerede en god beskyttelse af kunstnerne, og der er ingen undersøgelser, som kortlægger at der skulle være særlige problemer på det danske marked, som kan begrunde, at der indføres nye regler, som ikke er strengt nødvendige for at gennemføre direktivets kapitel 3. Der er ganske begrænset med retspraksis om urimelige aftaler, hvilket også kan tages som et indicie for, at området generelt er velfungerende. Der er heller ingen evidens for, at kunstnerne i lande, som allerede har et tilsvarende princip i lovgivningen, fx Tyskland, i praksis skulle være stillet bedre end kunstnerne i Danmark.

IFPI undrer sig derfor over, hvorfor forslaget til § 53, stk. 2 og 4 er medtaget.

IFPI er enig i, at kunstnerne (selvfølgelig) skal have rimelig aflønning for det arbejde, som foretages, og finder også, at dette allerede er tilfældet. IFPI har også forståelse for, at det er nødvendigt at ændre ophavsretsloven, så der sikres en korrekt implementering af kapitel 3. Derimod forstår IFPI ikke, hvorfor der lægges op til indførelse af nye regler, som ikke er strengt nødvendige for at gennemføre direktivets kapitel 3, og som unægteligt vil medføre stor forvirring på markedet, da parterne er nødt til at forholde sig til, om de nye regler ændrer noget ved den eksisterende praksis. Det skaber unødvendig grobund for konflikter.

IFPI bemærker, at et forslag, som ligner det, der nu foreslås indført i § 53, blev drøftet i forbindelse med betænkning nr. 1480 om revision af ophavsretslovens kapitel 3, men blev afvist af Kulturministeriet i et notat, som blev oversendt til Folketingets Kulturudvalg i forbindelse med behandlingen af et lov nr. 231 af 8. april 2008. I notatet henviser ministeriet bl.a. til, at aftalefriheden bør være det bærende princip også for overdragelser på ophavsrettens område, og at der kun bør indføres nye bestemmelser, som regulerer rettighedsovergangen, hvis særlige grunde taler herfor.

Kulturministeriet bemærkede også, at det er vanskeligt at opnå rimelige vilkår for aftaler om overdragelse af ophavsret gennem lovgivning, da det i højere grad er aftalepartnerne, der har de nødvendige forudsætninger for at fastsætte de vilkår, der i de enkelte aftaler må anses for værende rimelige. Det er vanskeligt at se, hvorfor disse synspunkter, som også afspejler dansk tradition på ophavsretsområdet, ikke længere skulle være gældende.

Præceptiviteten i § 53, stk. 4, som ikke gælder for EDB-programmer, medfører i øvrigt den sproglige absurditet, at det fremstår som muligt at aftale med ophavsmænd til EDB-programmer, at de ikke skal have et passende og forholdsmæssigt vederlag.

IFPI foreslår af disse grunde, at forslaget til § 53, stk. 2 og stk. 4 udgår.

Det generelle princip i artikel 18 og den tilhørende betragtning 73 kan stadig nævnes i bemærkningerne.

Hvis ministeriet vurderer, at det kan være nødvendigt med yderligere regler end dem, som følger af direktivet, kan dette håndteres i forbindelse med en eventuel fremtidig ændring af ophavsretsloven. Dette vil også give tid til at belyse eventuelle udfordringer (og om lovgivning overhovedet er det rette middel til at sikre det ønskede mål). IFPI står naturligvis til rådighed for sådanne drøftelser.

Hvis ministeriet alligevel måtte ønske at fastholde forslaget til § 53, stk. 2 og 4, er det helt afgørende, at lovbemærkningerne ikke indrettes på en måde, som medfører store utilsigtede konsekvenser for markedet.

I høringsudkastets lovbemærkninger lægges der op til en fleksibel minimumsimplementering, som umiddelbart giver stor frihed for markedet til at indrette sig på den bedst mulige måde. Det er positivt. Problemet er imidlertid, at lovbemærkningerne samtidig indeholder en del formuleringer, som ikke kan genfindes i direktivet og ikke tager højde for den måde, hvorpå blandt andet musikmarkedet fungerer i dag. Sådanne bemærkninger kan potentielt skade investeringsviljen og indholdsproduktionen i hidtil uset omfang.

Den første udfordring er bemærkningerne om honorering ved et engangsvederlag.

I musikbranchen er det praksis, at kunstnere, bands mv. honoreres med en royaltybetaling, dvs. en løbende betaling, som bl.a. afhænger af omsætningen skabt af den pågældende indspilning. Det er bl.a. begrundet med, at denne type af kunstnere spiller en afgørende rolle for, om den pågældende indspilning bliver en succes eller ej, navnlig fordi det afhænger af kunstnerens unikke kendetegn, unikke kunnen og massive investering af tid. Disse kunstnere er bærende og kan ikke udskiftes, fordi deres person og præstationer er tæt forbundet med musikkens kendetegn, promovringen af musikken og liveoptrædener, der skaber interesser for indspilningen. Modsat gælder det for studiemusikere, som normalt honoreres for det udførte arbejde med en fast løn, som kan være et på forhånd aftalt engangsbeløb eller en timebetaling. I sådanne tilfælde er der tale om bestillingsarbejde, hvor en dygtig musiker i en afgrænset tidsperiode hyres ind til fx at indspille bas eller tamburin (en opgave som dog også kunne være udført af en anden dygtig musiker). Efter afregning af den pågældende musikere, vil der almindeligvis ikke være en løbende kontakt mellem musikselskabet og studiemusikeren – udover at musikselskabet er forpligtet til at rapportere musikerens medvirken til Gramex, så musikeren løbende kan få udbetalt vederlag for offentlig fremførelse.

Der er tale om en langvarig og indarbejdet praksis, som er begrundet i de specifikke omstændigheder, der gør sig gældende for musikbranchen. Lovforslagets bemærkninger kan læses på en måde, som antyder, at engangsbetalinger – dvs. helt almindelig løn - pludselig ikke længere kan anvendes i den normale indholdsproduktion (hvilket næppe har været ministeriets intention).

Et andet problem er, at bemærkningerne kan fortolkes på den måde, at udgangspunktet ikke længere skal være aftalefrihed, men en tvangskollektivisering af ophavsretten, hvor kollektive aftaler og afgørelser fra Ophavsretslicensnævnet skal danne grundlaget for vederlaget.

Når der i dag indgås aftale mellem et musikselskab og en bærende kunstner, løber begge parter en kalkuleret risiko. Parterne investerer således store mængder penge, tid og troværdighed uden at parterne har vished for, om de kommer til at genvinde deres investeringer. Risikofordelingen mellem parterne er ikke den samme for alle aftaler, da den bl.a. afspejler kunstnerens kommercielle potentiale og konkrete ønsker, størrelsen på musikselskabets økonomiske investering og omfanget af arbejde, der er forbundet med aftalen. Men sikkert er det, at musikselskaberne udover omkostninger til det enkelte projekt har almene omkostninger til bl.a. husleje, lønninger, talentudvikling, systemer til håndtering af informationer og udbetaling til kunstnere osv. Samtidig skal man have for øje, at musikselskaberne ofte lider økonomiske tab i forbindelse med udgivelsen af specifikke indspilninger. Ligesom i andre kreative brancher opvejes sådanne tab af musikselskabernes overskud fra de indspilninger, som er kommercielt succesfulde.

En lovgivning, som baserer sig på, at alle vilkår, herunder vederlag, skal være kollektivt forhandlet, tager ikke højde for, at forudsætningerne for hver aftale i meget stor grad kan variere. Der er enorm forskel på at indgå en aftale med en landskendt top 10-kunstner, som ønsker at musikselskabet skal stå for alle opgaver, og på at indgå aftale med en ny "Do-It-Yourself"-kunstner, som selv har finansieret sin indspilning og blot ønsker, at musikselskabet skal stå for distributionen. Ligeledes er der enorm forskel på, om indspilningen foretages af en flok venner i halvprivate omgivelser, af et mindre indieselskab eller i samarbejde med et af de største musikselskaber. Det klare udgangspunkt i forhold til indspillet musik vil således være en individuel forhandling, hvor de særlige forudsætninger, som gælder for den pågældende indspilning, kan tages i betragtning. Overenskomster kan i visse tilfælde være relevante og fornuftige, fx i forhold til at sætte nogle rammer for den information, som kunstneren skal have musikselskabet. En overenskomst kan derimod langt fra favne alle de mange forskelligartede situationer, som kan opstå i en aftale mellem en kunstner og et musikselskab.

Lovbemærkningerne indeholder flere bemærkninger, som i detaljer fastlægger, hvad parterne skal inddrage i fastlæggelsen af vederlagets størrelse og form, ligesom der henvises til at vederlaget skal være på niveau med en relevant markedsnorm, som er fastsat i en aftale mellem styrkemæssigt lige parter. Det kan ikke afvises, at dette vil kunne få betydning for, hvor nemt det er at justere aftaler i henhold til aftalejusteringsmekanismen i forslaget til § 55 a.

Samlet set indebærer lovbemærkningerne en væsentlig risiko for, at der indføres en retstilstand, hvor musikselskaberne – og selvudgivere som benytter sig af studiemusikere - ikke længere kan stole på, at en aftale er en aftale, men i stedet må påregne en væsentlig risiko for, at aftalerne af den ene eller anden grund skal justeres løbende, og at det er producenterne som skal bære den fulde økonomiske risiko herfor. Dette har aldrig været tanken med kapitel 3 eller med ophavsretsloven, som bygger på et udgangspunkt om aftalefrihed.

Det er ikke IFPI Danmarks vurdering, at det har været Kulturministeriets intention med formuleringerne at skabe voldsomme ændringer af markedet. Dele af bemærkninger er muligvis også skrevet med andre brancher for øje. Det ændrer imidlertid ikke på, at lovforslaget, som det står, er problematisk for musikbranchen og beslægtede kulturbrancher, og at reglerne kan bidrage til, at det bliver mindre attraktivt at investere i nyt dansk indhold (uanset at dette ikke har været formålet). Hvis ministeriet ønsker at fastholde § 53, stk. 3, så bør bemærkningerne gennemskrives, så vigtigheden af aftalefriheden fremhæves, og at der kan være forskellige omstændigheder i de enkelte brancher. En løsning kan være at holde sig tæt til de overordnede linjer i betragtning 73.

C. Forslaget til § 55 (informationsforpligtelse)

IFPI finder, at ministeriet har valgt en balanceret tilgang og kan overordnet set støtte forslaget. De valg, som er truffet, bl.a. i forhold til stk. 2 og 3, virker velovervejede og tager højde for, hvordan bl.a. musikbranchen fungerer.

IFPI har et par forslag til præciseringer:

- Det kan overvejes om ophavsretslovens § 57 har et selvstændigt formål efter indførelsen af denne bestemmelse eller om den kan slettes. Ophavsretsloven er meget omfattende, og bestemmelser, som har et stort overlap kan øge både kompleksiteten og medføre uklarhed.
- Det præciseres, at oplysninger, som modtages af kunstnerne, skal hemmeligholdes, jf. betragtning 76 eller i det mindste, at dette kan pålægges kunstnerne af den part, som videregiver oplysningerne. Oplysninger kan være forretningshemmeligheder, og det er afgørende, at disse oplysninger ikke bliver delt udover, hvad der er strengt nødvendigt.

D. Forslaget til § 55 a (aftalejustering)

IFPI finder, at artikel 20 med fordel kunne være implementeret ved at konstatere, at aftalelovens § 36 allerede gav samme muligheder som artikel 20, og at aftalelovens § 36 efterfølgende skulle fortolkes i overensstemmelse med EU-retten for tvister, som måtte falde ind under artikel 20. En løsning, hvor man byggede videre på § 36, ville i højere grad have sikret konsistens ift. den eksisterende lovgivning, hvor domstolene – herunder Højesteret – flere gange har taget stilling til rimeligheden af vederlag, fx i U.2003.23H (Tintin) baseret på en vurdering af danske forhold.

IFPI har noteret sig, at Kulturministeriet ønsker at indføre en ny bestemmelse i § 55 a. I dette tilfælde er det afgørende, at bemærkninger præcist viderefører den balance, som er tiltænkt med artikel 20 af de samme grunde, som er beskrevet ovenfor under IFPI's kommentarer til forslaget til § 53, stk. 2 og 4. § 55 a bør således ikke få et indhold, der reelt betyder, at parterne ikke kan stole på gyldigheden af de aftaler, de indgår, eller at det ikke længere er muligt at indgå individualiserede aftaler om vederlag. Af disse grunde og for at sikre korrekt implementering af artikel 20 er det vigtigt, at bemærkningerne ligger meget tæt op af direktivteksten (hvilket også sikrer mod ukorrekt implementering af artikel 20).

IFPI har herudover et par bemærkninger:

- Det bør tydeliggøres, at der skal ses på de omkostninger og risici, som fx musikselskabet påtager sig i forbindelse med aftalen, jf. henvisningen til, at der skal ses på de "specifikke omstændigheder i hvert tilfælde" og på "vederlagspraksisser i de forskellige indholdssektorer", jf. betragtning 78. Det medfører også, at der bør inddrages mere generelle

hensyn som fx de økonomiske strukturer, som gælder i musikbranchen, hvor overskuddet ved succesfulde udgivelser er med til at dække tabet ved indspilninger, som indtjener mindre end forventet, og hvor musikselskaberne – som ofte bærer den økonomiske risiko – derfor vil lide et tab. Der kan også inddrages de øvrige fordele, som kunstneren har fået som følge af samarbejdet med musikselskaberne, fx øgede liveindtægter, eller sponsorindtægter. Begrundelse herfor er, at musikselskaber i mange tilfælde kun får del i én indtægtsstrøm – nemlig for omsætningen af indspillet musik – mens kunstneren har adgang til mange indtægtskilder, som kunstneren opnår i kraft af de investeringer, som musikselskabet foretager. Det er kun rimeligt, at disse supplerende indtægtskilder medregnes, når aftalers rimelighed skal vurderes.

- Hvis parterne har genforhandlet eller forlænget en ældre aftale, bør det tale imod, at der kan kræves justering af aftalen i medfør af forslaget til § 55 a. I disse tilfælde har parterne haft mulighed for at overveje de konkrete omstændigheder ved aftaleforholdet på ny.
- IFPI er enig i Kulturministeriets fortolkning af ”efterfølgende rettighedshavere eller licensmodtagere”.
- Bemærkningerne, som vedrører § 53, stk. 2 og 4, bør slettes (af de hensyn, som er beskrevet ovenfor).

E. Forslaget til § 55 b (tvistløsningsmekanisme)

Det kan præciseres, at organisationer, som repræsenterer producenter mv. også kan indtræde i sager for Ophavsretslicensnævnet (som biintervenienter). Det kan fx være relevant i principielle sager om forståelse af de relevante bestemmelser eller i sager, hvor et mindre musikselskab med begrænsede ressourcer bliver indbragt for Ophavsretslicensnævnet.

IFPI finder også, at det kan overvejes, om de processuelle regler for Ophavsretslicensnævnet skal revideres i lyset af nye typer af tvister, som nævnet har fået kompetence til at løse i løbet af de seneste år.

F. Forslaget til ændring af § 54 (tilbagetrækning af rettigheder)

IFPI har noteret sig, at ministeriet lægger op til en ændring af § 54, og har hertil en række bemærkninger:

- I forbindelse med udarbejdelse af betænkning 1480/2006 og det efterfølgende lovarbejde blev ophavsretslovens § 54 nyaffattet efter omfattende drøftelser og politiske afvejninger. Det taler mod væsentlige ændringer af bestemmelsen uden helt særlige grunde. Lovforslaget lægger bl.a. op til, at fristerne i § 54, stk. 1, gøres præceptive, hvilket er i strid med den måde, som det håndteres på i dag. Ændringsforslaget tager ikke højde for, at det kan være en kompliceret størrelse og kræve ikke ubetydelige ressourcer at planlægge og iværksætte lanceringen af nyt kreativt indhold. Så vidt IFPI ved har de nuværende regler ikke givet anledning til væsentlige udfordringer, og der har været meget få sager på området. IFPI er heller ikke bekendt med, at der skulle være særlige omstændigheder, som kan begrunde en anden retstilstand end den, som blev fastsat i 2008.
- IFPI opfordrer derfor til, at forslaget til en ny § 54, stk. 2, udgår. Hvis ministeriet finder, at kunstnerne har behov for yderligere sikring imod, at der ikke aftales urimeligt lange

varslingsfrister, kan Ophavsretslicensnævnets kompetence i stedet udvides til at omfatte fristerne i § 54. Hvis ministeriet ønsker at fastholde forslaget til § 54, stk. 2, så foreslår IFPI, at der i det mindste gives mulighed for, at parterne kan aftale en varslingsfrist på op til 1 år, som det fx også er tilfældet med den lignende regel i § 66 a, stk. 1.

- Det kan også overvejes at lave visse begrænsninger i muligheden for at trække rettighederne tilbage i de tilfælde, hvor der er et flertal af rettighedshavere, eller hvor der er tale om rettighedshavere, som kun har ydet et begrænset bidrag til det samlede værk mv. I disse tilfælde vil det være urimeligt og til skade for alle andre rettighedshavere, hvis en enkelt person kan blokere for udnyttelsen af kreativt indhold.
- Artikel 22, stk. 4, som fastslår, at muligheden for tilbagekaldelse ikke gælder, hvis den manglende udnyttelse overvejende skyldes omstændigheder, som kunstneren med rimelighed kan forventes at afhjælpe, bør indskrives direkte i lovteksten – og ikke kun i bemærkningerne. Det kan i bemærkningerne hertil fastslås, at varselsfristen i fristerne i § 54, stk. 1, først begynder, når den relevante erhverver har modtaget et tilstrækkeligt præcist varsel fra kunstneren.

G. Andet

IFPI finder, at det klare udgangspunkt for nye lovregler, som har væsentlig betydning for parternes aftaler, må være, at de kun gælder for aftaler, som indgås efter at loven er trådt i kraft, da parterne først herefter har mulighed for at tage stilling til indholdet heraf.

Kulturministeriet lægger op til, at dette udgangspunkt kun delvist skal være gældende for de regler, som gennemfører kapitel 3. Dette medfører flere udfordringer i forhold til eksisterende aftaleforhold. Eksempelvis er det ikke klart, hvorvidt producenter er forpligtet til at give alle de oplysninger, som er krævet efter forslaget til § 55, når de anmodes herom, uanset at det vedrører oplysninger, som vedrører tiden forud for lovens ikrafttrædelse og som parterne ikke nødvendigvis har haft anledning til at indsamle og systematisere. Dette kan give væsentlige praktiske udfordringer med dertilhørende administrative omkostninger til følge og i værste tilfælde skabe en situation, som gør det umuligt for producenter at efterleve lovgivningen.

IFPI foreslår, at de nye regler kun finder anvendelse på aftaler, som indgås efter lovens ikrafttrædelse. Alternativt kan det præciseres, at § 55 kun finder anvendelse på gamle aftaler for så vidt angår handlinger, som udføres efter lovens ikrafttrædelse.

2. Implementering af artikel 3 og 4 (tekst- og datamining)

Tekst- og datamining spiller en vigtig rolle for udviklingen af kunstig intelligens, som udvikler sig voldsomt i disse år. Udbredelsen og forbruget af tjenester som fx Stable Diffusion og ChatGPT er eksploderet på en måde, som lovgiver aldrig kunne have forudset, da direktivet blev forhandlet. Dette tilsiger en ekstremt forsigtig tilgang til gennemførelse af direktivet, hvor rettighedshaverne får nem og effektiv mulighed for at forbeholde sig retten til, at deres værker eller frembringelser bliver anvendt i forbindelse med tekst- og datamining.

Af denne grund er det fornuftigt, at ministeriet lægger op til en gennemførelse, som ligger tæt op af direktivet. IFPI finder dog, at der kan foretages en række præciseringer:

- Det bør følge af lovbemærkningerne, at ophavsretslovens § 11, stk. 3, også finder anvendelse for så vidt princippet om ”lovlig adgang”.
- Beskrivelsen af, hvornår private partnere kan anvende undtagelsen i § 11 c, bør tilpasses, så den harmonerer med direktivets betragtning 11.
- Det bør følge udtrykkeligt, at reglerne ikke medfører begrænsning i rettighedshavernes mulighed for at anvende andre retsregler, fx markedsføringsloven, i forhold til brug af kunstig intelligens.

IFPI Danmark kan i øvrigt tilslutte sig den fælleserklæring om tekst- og datamining, som er blevet sendt til Kulturministeriet i midten af april.

3. Implementering af artikel 5 (undervisningsbrug)

IFPI konstaterer med tilfredshed, at ministeriet har valgt en linje, hvor der – på linje med dansk retstradition – fokuseres på at understøtte samarbejdet mellem uddannelses- og undervisningsinstitutioner og rettighedshaverne fremfor at indføre ufleksible undtagelser (ud over hvad der er absolut nødvendigt for at gennemføre direktivet).

Rettighederne til brug af indspillet musik i uddannelses- og undervisningsinstitutioner håndteres i dag som udgangspunkt gennem Copydan. Det kan dog også være, at rettighederne nogle gange håndteres individuelt, hvorfor det er positivt, at der i bemærkningerne lægges op til, at licensering fortsat også kan ske ved individuelle aftaler.

På vegne af IFPI Danmark

Lasse Lindholm

Lasse Lindholm | Direktør for kommunikation og public affairs

IFPI Danmark | Axel Towers | Axeltorv 2 | 1609 København v | CVR: 82 51 87 11

M: +45 26 23 38 33 | E: lal@ifpi.dk | W: www.ifpi.dk | T: [twitter/ifpiDK](https://twitter.com/ifpiDK)

Illustratørerne
Dansk Forfatterforening

Strandgade 6, st.
1401 København K
Tlf.: 32 95 51 00
illustratorerne.dk
danskforfatterforening.dk

Forperson for Illustratørerne
Marie Priem
Ørningevej 20
4140 Borup
mariepriem@gmail.com
Tlf.: 22 83 93 26

Kulturministeriet

Att: Jesper Diernisse Langsted
Nybrogade 2
1203 København K

Sendt pr. e-mail til: jdl@kum.dk
Cc: ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

Borup d. 10. april 2023

Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret

(gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Til Kulturministeriet

Idet Illustratørerne kvitterer for Kulturministeriets høringsbrev af 10. marts 2023, fremsender jeg hermed høringssvar på vegne af Illustratørerne i Dansk Forfatterforening.

Illustratørerne kan grundlæggende støtte forslaget til implementering af direktivets kap. 3 om rimelige kontrakter og rimelige vederlag. Kap. 3 udtrykker nogle simple og naturlige principper om, at kunstnere skal sikres rimelige vilkår. I den danske ophavsretslov er der allerede enkelte regler om dette, men direktivet udbygger og præciserer regelsættet væsentligt, og implementeringen følger her direktivet i tekst og ånd.

Vi har dog et par ønsker til præciseringer:

§ 53, stk. 2. Passende og forholdsmæssig betaling

Vi foreslår følgende tilføjelse til sidste afsnit side 50: »Som forlængelse heraf bemærkes, at et passende vederlag til én ophavsmand eller kunstner ikke må ske på bekostning af andre af værkets ophavsmænd eller kunstnere, da hensigten med direktivets art. 18 ikke er at omfordele vederlag mellem kunstnere, men at sikre at erhververe betaler et passende og forholdsmæssigt vederlag for erhvervede rettigheder.«

Vi foreslår også, at begrebet »løn« i afsnit 4 på s. 51 udgår af eksemplificeringen, fordi løn i praksis netop bruges til frikøb af rettigheder, og ånden i direktivet er at mindske brugen af engangsvederlag.

§ 54, stk. 1. Tilbagefaldsret

Det bør fortsat fremgå af § 91, stk. 1, at den nye udgave af bestemmelsen alene finder anvendelse på aftaler indgået efter lovens ikrafttræden.

Den nye udgave er på et punkt en forringelse af ophavsmandens stilling:

Vi finder det nemlig ikke hensigtsmæssigt, at »aftalen« i § 54 stk. 1, 2. pkt. (side 99) ændres til »en aftale på et eksklusivt grundlag« og dermed indskrænker bestemmelsen til alene at angå eksklusive aftaler. En erhverver kan sagtens »lægge sin døde hånd på et værk« ved at undlade at udnytte en ikke-eksklusiv aftale. Andre parter vil ikke være interesseret i et værk, hvor der stadig er mulighed for udnyttelse fra den første part. I så fald er det vigtigt at ophavsmanden kan tilbagekalde rettighederne efter en »rimelig tid« (hvilket er den nye, »blødere« formulering, den oprindelige § 91 angav en frist på 3 år).

Det bør i hvert fald gøres klart i bemærkningerne, at tilbagekaldsretten også kan udnyttes i tilfælde, hvor aftaleerhververen kun har opnået en delvis eksklusiv ret til udnyttelse. Det kan være i tilfælde, hvor erhververen har opnået eksklusivitet til et bestemt geografisk område eller en bestemt udnyttelsesform. På den måde gøres det tydeligt, at tilbagekaldsretten ikke kun er tiltænkt de – meget sjældne – tilfælde, hvor erhververen har fået eneretten til værket med den følge, at ophavsmanden ikke i nogen del af verden eller på nogen måde kan udnytte værket.

§ 55 – Gennemsigtighed

Det bør fremgå, at hvis en bruger, producent eller udgiver ikke overholder bestemmelsen om transparens, må det betragtes som en misligholdelse af kontrakten på samme måde som i forhold til den nuværende bestemmelse i § 57, med den konsekvens at ophavsmanden vil kunne ophæve den pågældende licens eller rettighedsoverdragelse. Misligholdelsesvirkningen er hidtil fremgået af lovbemærkningerne til § 57, og dette bør på samme måde fremgå af lovbemærkningerne til § 55, stk. 1.

§ 55a - Aftalejustering

Vi foreslår at udtrykket »som udgangspunkt« tages ud af lovbemærkningerne afsnit 4, side 61. Bestemmelsen bør være ubetinget præceptiv efter direktivets art. 23 (1).

... og i samme afsnit tilføjer: »... ikke kan fraviges ved aftale, ligesom erhververen, såfremt en aftale justeres, ikke kan udligne en ekstra betaling til en ophavsmand gennem en lavere betaling til evt. andre af værkets ophavsmænd.«

Hensynet bag denne tilføjelse er at forklare, at sikringen i art. 20 af et passende og forholdsmæssigt vederlag til én kunstner ved aftalejustering ikke sker på bekostning af vederlaget til andre kunstnere.

Vi finder, at forslaget til overgangsbestemmelse i § 91, stk. 7, grundlæggende er afbalanceret.

Men hvad angår forholdet til aftalejusteringsbestemmelsen i § 55a burde den tidsmæssige anvendelse udstrækkes ikke blot til aftaler, der er op til 10 år gamle, men udstrækkes til aftaler som er op til 25 år gamle; det forekommer rimeligt, at alle aftaler indgået i den digitale æra kan justeres vederlagsmæssigt, hvis værdien af rettighederne viser sig at være større end oprindelig forudsat. Det bør præciseres, at den nye bestemmelse også gælder for alle aftaler, der forlænges eller er blevet forlænget, bekræftet eller lignende efter den bagudrettede skæringsdato.

§ 55b – Alternativ tvistløsning

Vi støtter forslaget hvorefter tvister med udgivere m.fl. om rimelige kontrakter skal kunne forelægges Ophavsretslicensnævnet. Denne nævnsadgang bør udvides til også at omfatte krav på passende og forholdsmæssigt vederlag, jf. forslaget til § 53, stk. 2, for at gøre det muligt med relativt hurtige og billigere afgørelser på tvister også på dette område.

Vi støtter desuden høringssvaret fra VISDA.

Med venlig hilsen

Marie Priem

Marie Priem

Forperson

Illustratorerne i Dansk Forfatterforening

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Fremsendt pr. e-mail til jdl@kum.dk, Cc.ascl@kum.dk og zeog@kum.dk med emnefelt "Høring over lov – ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)".

3. april 2023

Høringssvar vedr. udkast til ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Koda fremsender hermed bemærkninger til Kulturministeriets høringsmails af 10. marts 2023 vedrørende forslag til lov om ændring af ophavsretsloven med henblik på dansk gennemførelse af de resterende dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked (herefter "DSM-direktivet").

Kort om Koda

Koda arbejder for, at komponister, sangskrivere og musikforlag får betaling, når deres musik bliver brugt. Det har vi gjort gennem 100 år. Kerneopgaven er den samme i dag, men udfordringerne er blevet mere komplekse. Det kræver, at vi arbejder for et stærkere musikliv gennem et tættere internationalt samarbejde, kontinuerlige investeringer i teknologi og et nødvendigt fokus på et bæredygtigt musikliv. For yderligere information om Koda henvises der til www.koda.dk/omkoda

Kulturministeriet har oplyst, at en bredere revision af reglerne om ophavsret efter planen vil finde sted i det kommende folketingsår. Koda anerkender dette behov, herunder for at sikre mere kønsinkluderende sprogbrug i ophavsretsloven, jf. Kodas opfordring af 8. februar 2023 om at erstatte ordet ophavsmand med en kønsneutral betegnelse.

Idet følgende er ordet "ophavsperson" anvendt i stedet for "ophavsmand", bortset fra i direkte citater.

DSM-direktivet regulerer mange forskellige ophavsretlige områder, herunder en EU-retlig hjemmel til den nordiske aftalelicensmodel, og det gør forslaget til implementering derfor naturligt også.

Koda har ingen bemærkninger til implementeringen af aftalelicensmodellen og har valgt kun at kommentere de dele af forslaget, som særligt kan medføre væsentlige ændringer for de rettighedshavere, Koda repræsenterer, nemlig § 11 b om tekst- og datamining samt §§ 53-55 b om ophavspersoners og udøvende kunstners aftalevilkår. §§ 53-55 b implementerer DSM-direktivets artikler 18-23, hvor navnlig artiklerne 18-20 har en klar indre sammenhæng. På grund af denne sammenhæng rummer høringssvaret visse krydsende henvisninger.

1. Tekst- og datamining - forslaget til ny § 11 b

DSM-direktivets artikel 2 definerer tekst- og datamining som:

”... enhver automatiseret, analytisk fremgangsmåde, der har til formål at analysere tekst og data i digital form med henblik på at generere oplysninger, herunder men ikke begrænset til mønstre, tendenser og korrelationer.”

Tekst- og datamining påkalder sig stadig større opmærksomhed som følge af fremkomsten af forskellige applikationer, der kan generere frembringelser ved hjælp af kunstig intelligens / AI (Artificial Intelligence), baseret på indsamling og analyse af store mængder af ophavsretligt beskyttet materiale.

Det bemærkes, at musikværker med evt. tilhørende tekst kan være genstand for tekst- og datamining – ikke kun som tekster eller lydoptagelser, men også som fx noder, becifringer, MIDI-filer (format til styring af digitale instrumenter, dvs. keyboards, trommemaskiner etc.).

Til orientering oplyses, at Koda med virkning fra 1. juli 2022 via sin medlemserklæring har fået mandat til at repræsentere medlemmernes værker, når disse anvendes i ”maskinlæsbar form”.

Det er en vigtig konstatering med DSM-direktivet, at denne indsamling udgør en ophavsretligt relevant handling (eksemplarfremsstilling), i og med at det konstateres, at direktivet *indfører* en adgang til lovligt at foretage indsamlingen, jf. følgende afsnit i forslaget (s. 13):

”Med DSM-direktivets artikel 3 og 4 *indføres* [vores fremhævelse] en adgang til at bruge materiale, som beskyttes efter de ophavsretlige regler, hvis brugen sker med henblik på tekst- og datamining.”

Det betyder, at enhver indsamling, der er sket før DSM-direktivets implementering, må anses som retsstridig.

Lovlig adgang – lovligt forlæg

Forslaget til § 11 b, stk. 2 og § 11 c, stk. 1 angiver, at retten til at foretage eksemplarfremsstilling og udtræk af værker med henblik på tekst- og datamining tilkommer:

”Den, som har lovlig adgang til et værk...”.

Forslaget nævner (s. 75), at:

”Lovlig adgang omfatter i øvrigt adgang til indhold, som er frit tilgængeligt online,”

jf. DSM-direktivets betragtning 14.

Udtrykket ”lovlig adgang” kunne skabe en tvivl om lovligheden af tekst- og datamining af indhold, der ligger frit tilgængeligt online *uden* rettighedshavernes tilladelse – uanset om det skyldes decideret pirateri eller andre forhold.

Denne tvivl fjerner forslaget ved at placere reglerne om tekst- og datamining som §§ 11 b og 11 c, hvorved de bliver omfattet af kravet i § 11, stk. 3 om lovligt forlæg. Dette gælder ligeledes, når indholdet ligger tilgængeligt, men er beskyttet af tekniske beskyttelsesforanstaltninger.

Adgang til at tage forbehold

Udenfor videnskabelig forskning kan rettighedshaverne efter forslaget til § 11 b, stk. 3, jf. DSM-direktivet artikel 4, stk. 3, afskære retten til tekst- og datamining ved udtrykkeligt at tage forbehold. Efter forslaget (s. 74) skal forbeholdet tages:

”...på en passende måde. Som udgangspunkt vil det blive anset for passende, hvis forbeholdet gives på en maskinlæsbar måde, herunder i metadata og i vilkår og betingelser for brug af et websted eller en tjeneste.”

Afsnittet fortsætter med det følgende, hvor Koda vil foreslå indsat ordet *eksempelvis*”:

”I andre tilfælde vil et forbehold *eksempelvis* kunne være passende, hvis det sker i en kontrakt, ensidig erklæring mv., som foreskrevet i betragtning 18 i DSM-direktivet. Rettighedshavernes forbehold vil i disse situationer skulle respekteres.”

Baggrunden herfor er, at der ikke er udviklet en veldefineret standard for, hvordan det indikeres, at rettighedshaverne har taget forbehold. Derfor er der et praktisk behov for at

kunne udvikle andre måder at indikere, at et taget forbehold skal respekteres. Samtidig bør det at tage selve forbeholdet ikke være forbundet med særlige administrative, tekniske eller økonomiske byrder.

For god ordens skyld skal nævnes, at reguleringen af lovlige rammer for tekst- og data-mining i DSM-direktivet og forslaget ikke har direkte implikationer for den legale status af AI-genererede frembringelser, som baserer sig på indsamlinger gennem tekst- og data-mining. Spørgsmålet om hvordan AI-genererede frembringelser ophavsretligt skal kvalificeres, diskuteres fortsat, og DSM-direktivet indeholder ikke holdepunkter for, hvorvidt disse frembringelser skal anses som ophavsretligt beskyttede værker og/eller som bearbejdelser af de ophavsretligt beskyttede værker, som har udgjort det mere eller mindre sporbare grundlag for AI-generatorens frembringelse.

2. Passende og forholdsmæssig aflønning af ophavspersoner - forslaget til ændret § 53

DSM-direktivets artikel 18, stk. 1 forpligter medlemsstaterne til at sikre:

”at ophavsmænd og udøvende kunstnere, når de udsteder licenser eller overdrager deres eksklusive rettigheder til udnyttelse af deres værker eller andre frembringelser, har ret til passende og forholdsmæssigt vederlag.”

Artiklen foreslås implementeret i følgende nye stk. 2 til ophavsretslovens § 53:

”Når ophavsmanden har overdraget ophavsretten helt eller delvist, har ophavsmanden ret til passende og forholdsmæssigt vederlag for udnyttelse af værket.”

Begrebet ”passende og forholdsmæssigt vederlag” rummer flere væsentlige aspekter:

- Kan en engangsbetaling være passende og forholdsmæssig?
- Hvilke elementer indgår i vurderingen af, om et vederlag er passende og forholdsmæssigt?
- Hvilken betydning har det, at en aftale er indgået på kollektivt grundlag?

Ovenstående aspekter (punktopstillingen) behandles i det følgende.

Kan en engangsbetaling være passende og forholdsmæssig?

Det anføres i forslaget (s. 51), at:

”Udgangspunktet er, at et engangsvederlag ikke anses for passende og forholdsmæssigt, jf. betragtning 73 ... og hovedreglen må være, at

engangsbeløb ikke er egnede til at sikre et rimeligt vederlag på de områder, hvor der findes kollektiv rettighedsforvaltning.”

Det er helt afgørende for Koda, at denne hovedregel følges i relation til musikskaberne, idet engangsvederlag er i strid med både praksis og sædvane på området samt i øvrigt også i strid med Kodas medlemserklæring. Faktisk har Kodas forvaltningsmodel og varetagelse af sin rolle i aftalelicenssystemet været banebrydende for udviklingen af den danske rettighedsmodel, som beskrives således i forslaget (s. 51):

”Markedsnormen i Danmark er på flere områder, at der foretages kollektiv rettighedsforvaltning baseret på, at rettighedshaverne i vidt omfang bevarer enten rettigheder som sådan eller retten til vederlag (ofte kaldet ”den danske rettighedsmodel”)...”

Hvilke elementer indgår i vurderingen af, om et vederlag er passende og forholdsmæssigt?

Til belysning af, hvilke elementer, der bør indgå i vurderingen af, om et vederlag er passende og forholdsmæssigt indeholder forslaget følgende afsnit (s. 51-52):

”På en række licenseringsområder er der i både Danmark og det øvrige EU praksis for, at den økonomiske værdi af de licenserede rettigheder opgøres som en del af licenstagernes omsætning, eller det aftalte vederlag forhandles under hensyntagen til den omsætning, der forventes opnået ved salg af det produkt, hvor rettighederne indgår. Herved sikres, at rettighedernes værdi står i forhold til den værdi, der skabes i det efterfølgende omsætningsled. Denne værdimæssige sammenhæng mellem vederlaget for rettighederne og den skete udnyttelse er i overensstemmelse med betragtning 73’s formulering om, at et passende og rimeligt vederlag skal stå i forhold til den økonomiske værdi af rettighederne under hensyntagen til blandt andet den faktiske udnyttelse af disse.

For at sikre at dette får reel effekt, bør fastlæggelse af, hvilke indtægter og hvilken værdiskabelse, der tages hensyn til, løbende tilpasses den markeds-mæssige og teknologiske udvikling. Traditionelt har styksalg af fysiske eksemplarer været den mest almindelige indtægtsform for mange typer af kunstneriske indholdsprodukter, fx litteratur og musikindspilninger. På medieområdet og det digitale område er nogle af de mest almindelige indtægtsformer reklamer og abonnementer. Udviklingen går dog hurtigt og særligt på de digitale områder kommer nye indtægtsformer og forretningsmodeller til. For at der også fremadrettet kan tages passende hensyn til de indtægter, som brugen af rettigheder genererer, bør også sådanne nye indtægtsstrømme og forretningsmodeller inddrages, når det bestemmes, hvad der er et passende og forholdsmæssigt vederlag, jf. kravet herom i artikel 18.”

Koda skal foreslå, at der umiddelbart efter det nævnte tilføjes:

”Videre bør der tages hensyn til ikke blot de direkte genererede indtægter, men også de indtægter, hvor der består en indirekte sammenhæng til rettighedsbrugen.

For en række markedsaktører er det almindeligt, at indholdsprodukter i kortere eller længere tid gives væk gratis, vises med få eller ingen reklamer, eller sælges til priser under den reelle markedsværdi. For at sikre at rettighedshaverne modtager et vederlag, der er passende og står i et rimeligt forhold til den økonomiske værdi af rettighederne, bør der i sådanne situationer ikke kun tages hensyn til direkte eller indirekte omsætning, idet den genererede omsætning ikke giver et retvisende billede af produktets reelle værdi. Ved fastsættelsen af et passende vederlag i sådanne situationer, skal der blandt andet kunne tages hensyn til den samlede brug af produktet (i form af f.eks. antal brugere eller det samlede forbrug) og den værdi en tilsvarende brug genererer i markedet.”

Dette for at præcisere, at vurderingen af forholdsmæssigheden også tager i betragtning, når der er indtægter og en værdiskabelse, som kun har en mere indirekte eller overordnet årsagssammenhæng med rettighedsbrugen, svarende til formuleringen i DSM-direktivets artikel 20 (”alle relevante indtægter” – i forslaget § 55 a omtalt som ”alle de efterfølgende relevante indtægter”).

Tilsvarende er det afgørende, at vurderingen af forholdsmæssigheden inddrager det efterhånden meget udbredte fænomen, at udnyttelsen af rettighederne sker for at promovere eller fremme salget af andre produkter. I sådanne situationer bør der tages hensyn til den samlede brug af det produkt, hvor rettighederne indgår (i form af fx antal brugere eller det samlede forbrug) og den værdi, en tilsvarende brug genererer i markedet.

Hvilken betydning har det, at en aftale er indgået på kollektivt grundlag?

Følgende anføres i forslaget (s. 50):

”Det er Kulturministeriets vurdering, at et passende vederlag skal forstås således, at vederlaget er på niveau med en relevant markedsnorm fastsat i en aftale mellem styrkemæssigt lige parter. En markedsnorm er i sig selv ikke det eneste bidrag til vurderingen, men forudsætter styrkemæssig lighed. Forholdsmæssigt skal forstås således, at det skal stå i forhold til værkets indtjening og brugen af værket. Såfremt der er tale om et delbidrag til et værk, bør vederlaget afspejle bidragets størrelse i forhold til det samlede værk. Det er således en samlet vurdering af både passende og forholdsmæssigt, som skal indgå ved fastlæggelse af ydelsens værdi.”

Samme forhold er omtalt i forslaget (s. 98):

”Ved vurderingen af om vederlaget er passende og forholdsmæssigt bør der i vid udstrækning tages udgangspunkt i kollektivt forhandlede aftaler og overenskomster. Overenskomster og andre kollektivt forhandlede aftaler mellem ligeværdige og relevante parter må formodes at afspejle et rimeligt forhold mellem vederlag og udnyttelse.”

Koda er enig i, at et passende og forholdsmæssigt vederlag bedst opnås i aftaler mellem ligeværdige parter, men det betyder ikke, at det omvendt gælder, at blot fordi en aftale er indgået på kollektivt grundlag er der en formodning for, at vederlaget er passende og forholdsmæssigt. Det forhold, at rettighedshaverne forhandler kollektivt, medfører ikke automatisk, at parterne er ligeværdige i forhandlinger. Dertil kommer, at selv i tilfælde, hvor parterne måtte anses nogenlunde ligeværdige, kan de aftaleregulerede forhold ændre sig på en måde, der gør aftalen urimelig. Det har Koda konstateret i et antal sager for Ophavsretslicensnævnet.

Derfor er det unuanceret, når der i forslaget (s. 98) står:

”...må formodes, at ophavsmænd og udøvende kunstnere har modtaget et passende og forholdsmæssigt vederlag, såfremt vederlaget er modtaget på vilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for rettigheder af samme art i henhold til en kollektiv overenskomst indgået af de inden for det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark, og som gælder på hele det danske område.”

Dette afsnit bør tilføjes:

”Ovenstående formodningsregel kan dog ikke anvendes til at bedømme om en konkret aftale mellem en kollektiv sammenslutning af rettighedshavere og en bruger af rettigheder er rimelig. Det beror således altid på en konkret vurdering, om aftalen er rimelig og indgået mellem ligeværdige parter.”

Det er blandt flere faktorer afgørende, at vurderingen af om vederlag er passende, tager højde for, om de forhandlende parter er styrkemæssigt ligestillet – fordi det forhold, at rettighedshaverne måtte forhandle samlet organiseret i fx et kollektivt forvaltningsselskab ikke i sig selv skaber en formodning for, at der er en styrkemæssig lighed.

Det vil fx ikke være tilfældet i en forhandling, hvor medkontrahenten har en særlig størrelse og styrke af både økonomisk, markeds-mæssig og strategisk art, men som ikke indgår i de samme gensidige afhængighedsforhold til rettighedsorganisationerne som de danske virksomheder, og som ikke deler oplysninger om sin forretnings omfang, og de udnyttelsesplaner, der er.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne om kollektive aftaler under pkt. 3 om forslaget til § 55.

Nogle bemærkninger vedrørende bestemmelsens præceptivitet

Efter DSM-direktivet er artikel 18 isoleret set ikke præceptiv, jf. modsætningsvis artikel 23, som alene gør artikel 19 (ret til indsigt (gennemsigtighed) i de indtægter, rettighederne genererer), artikel 20 (ret til aftalejustering, hvis den oprindelige betaling for rettighederne er uforholdsmæssigt lav), og artikel 21 (ret til alternativ tvistbilæggelse) præceptive. Kulturministeriet foreslår artikel 18 gjort præceptiv i § 53, stk. 4 og argumenterer overbevisende herfor (s. 67).

Koda er enig i, at det ikke giver mening præceptivt at indføre redskaber til at sikre en passende og forholdsmæssig betaling (indsigt i indtægter, aftalejustering ved uforholdsmæssig lav betaling og adgang til alternativ tvistbilæggelse) og så blot gøre formålet med det hele (at der er ret til passende og forholdsmæssig betaling) deklaratorisk.

I sammenhæng med præceptiviteten skal nævnes, at forslaget (s. 67) med henvisning til bl.a. DSM-direktivets betragtning 81 afviser, at de præceptive bestemmelser kan fraviges gennem kontraktsbestemmelser om valg af fremmed ret, idet elementer som kunstnerens hjemsted, leveringssted og udnyttelsessted må tillægges afgørende vægt ved lovvalg.

3. Gennemsigtighed - forslaget til ny § 55

Forslaget til ny § 55 skal implementere DSM-direktivets artikel 19, som giver ophavspersoner og udøvende kunstnere ret til indsigt i (og omvendt brugeren pligt til gennemsigtighed om) anvendelsen af deres værker. Koda noterer sig, at den berettigede efter § 55 ikke alene er ophavspersonen men også dennes repræsentant, og at det i forslaget (s. 55) er fremhævet, at dette eksempelvis også omfatter et kollektivt forvaltningsselskab.

Retten til indsigt omfatter efter forslagets § 55, stk. 1 oplysninger om:

”...udnyttelsesmåder, udnyttelsesomfang, alle genererede indtægter og skyldige vederlag”.

Dette svarer efter Kodas opfattelse til DSM-direktivet artikel 19's udtryk:

”...navnlig med hensyn til udnyttelsesmåden, alle genererede indtægter og skyldige vederlag”,

læst sammen med betragtning 75's formulering:

”...alle former for udnyttelse og ... alle relevante indtægter”.

Retten til indsigt omfatter ifølge forslagets bemærkninger (s. 71 og 103):

”...opdaterede, relevante og fyldestgørende oplysninger om udnyttelsen af deres værker og frembringelser med hensyn til udnyttelsesmåder, omfanget og karakteren af udnyttelsen, brugsdata, herunder eksempelvis antal visninger, streams eller transaktioner, alle erhververens genererede indtægter og skyldige vederlag.”

Som et absolut minimum bør den skete eksemplificering bevares i lovens endelige bemærkninger, idet alle oplysninger af denne karakter er afgørende for vurderingen af rettighedernes værdi for brugeren.

En yderligere eksemplificering vil dog givetvis lette den praktiske overholdelse af forpligtelsen. Således kunne det tilføjes i bemærkningerne (s. 103), at:

”Gennemsigthedsforpligtelsen gælder indtægter i bred forstand fx indtægter fra reklamer, abonnementstal, sponsorindtægter, barterindtægter, donationer fra brugere samt offentlig og privat støtte. Gennemsigthedskravet omfatter også indtægter, der kun har en indirekte sammenhæng med rettighedsudnyttelse, f.eks. salg af data og merchandise, præsalg, minimumsgarantier og lignende indtægter fra før indgåelsen af aftalen med ophavsmanden, indtægter fra såkaldt bundlede tjenester, forligs- og erstatningsbeløb, forskud, klumpsummer, værdien af aktiendele og andre udnyttelser, som hviler på brug af kunstnernes rettigheder, og samtidig er kendetegnet ved, at det kan være svært at henhøre en given indtjening til konkrete udnyttelser. Kravet omfatter ikke kun indtægter genereret i Danmark, men fra hele verden”.

Efter § 55, stk. 5, finder gennemsigthedsreglerne i kollektive aftaler anvendelse, såfremt de opfylder kriterierne i stk. 1-4. I den forbindelse bemærkes følgende i forslaget (s. 57):

”Lovforslaget benytter begrebet kollektive aftaler under hensyntagen til, at formålet med bestemmelsen er at sikre, at den aftaledefinerende regulering er indgået mellem to ligeværdige parter.”

Koda er enig i, at isoleret set kan regler om gennemsigthed, som findes i kollektive aftaler, være gunstige, så længe de lever op til § 55, stk. 1-4, som derved får karakter af en minimumsbeskyttelse.

Men Koda må – ligesom nævnt under pkt. 2 om forslaget til ændret § 53 – opponere imod den antagelse, at blot fordi en aftale er indgået af et kollektiv af rettighedshavere, enten en faglig organisation eller en kollektiv forvaltningsorganisation, så er ligeværdigheden sikret. En sådan formodning vil stride imod det forhold, at domstolene og ikke mindst Ophavsretslicensnævnet allerede efter gældende ret kan vurdere, om et vederlag er rimeligt i tilfælde hvor parterne tidligere har indgået en aftale.

4. Aftalejustering – forslaget til ny § 55 a

§ 55 a indfører en ret for skabende og udøvende kunstnere til aftalejustering, hvis det oprindeligt aftalte vederlag viser sig at være uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med de efterfølgende relevante indtægter.

I det følgende afsnit (s. 60) bør henvisningen til § 53, stk. 2 udgå, idet der netop er tale om, at der *ikke* er aftalt et passende og forholdsmæssigt vederlag:

”Den foreslåede bestemmelse finder således anvendelse i tilfælde, hvor en aftale, ~~som er formuleret i overensstemmelsen med reglen i den foreslåede § 53, stk. 2,~~ ikke giver et tilstrækkeligt vederlag, hvorefter der kan være behov for en aftalejustering således, at der gives et ”yderligere, passende og rimeligt vederlag”.

Mens gennemsigtighedsforpligtelsen efter § 55 gælder både erhververen og efterfølgende erhververe – svarende til, at forpligtelsen efter DSM-direktivet artikel 19 også omfatter ”underlicenstagere”, så gælder retten til aftalejustering kun den direkte aftalepart (og dennes successorer, dvs. den der træder i den direkte aftaleparts sted, fx som følge af salg eller konkurs. Denne forskel er i fuld overensstemmelse med DSM-direktivet og har som konsekvens, at den direkte aftalepart bør gardere sig imod situationer, hvor ophavspersonen kan kræve aftalejustering som følge af, at der i underlicensleddet skabes så store indtægter, at den oprindelige betaling bliver uforholdsmæssigt lav.

5. Alternativ tvisteløsning – forslaget til ny § 55 b

Koda noterer sig, at det fremgår af forslaget (s. 62), at i tvister, som udspringer af kollektivt forhandlede aftaler, vil aftaleparterne i den kollektivt forhandlede aftale have ret til at indtræde i sagen, således at repræsentanter har adgang til nævnet.

Koda er naturligvis til rådighed for drøftelse af ovennævnte eller af øvrige spørgsmål vedrørende høringen.

Med venlig hilsen

Dicle Duran Nielsen
Juridisk og politisk direktør

Til: Kulturministeriet

Att.: Jesper Diernisse Langsted

11. april 2023

Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret

Gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked

Vi vil indledningsvist gerne takke for muligheden for at afgive høringssvar til nærværende høring. Kreativitet & Kommunikation repræsenterer som brancheforening reklame-, kommunikations-, PR-, og mediebrancher, samt virksomheder generelt, der arbejder i spændingsfeltet mellem kreativitet, effektivitet og kommunikation. Størstedelen af vores medlemmer udarbejder og udfører markedsføringsaktiviteter for andre virksomheder.

Vores medlemmer udarbejder og anvender i høj grad ophavsretligt beskyttede værker i deres daglige arbejde. Især udnyttelsen af tredjemandsrettigheder vil være påvirket af lovudkastet, hvorfor vi finder det afgørende at kommentere på dette.

GENERELLE BEMÆRKNINGER

Rettigheder til ophavsretligt beskyttede værker - rettighedsforhandlinger, rettighedsudfordringer, rettighedsafgrænsninger – fylder meget i den branche vi repræsenterer.

Det gør det fordi værker indgår, skabes og bidrager til kommunikation i et stort omfang.

Derfor finder vi det positivt, at man med implementeringen understøtter aftaleforhold mellem parterne.

Det er dog helt afgørende, set fra vores perspektiv, at man implementerer så direktivnært som muligt i nærværende lovudkast. Overimplementering bør generelt kun finde sted hvis det er absolut nødvendigt, da vi ellers risikerer at stille dansk erhvervsliv relativt dårligere. Vi kan derfor ikke støtte de steder, hvor lovudkastet går videre end direktivet, herunder ved udvidelse af beskyttelse af ophavsretsindehaver, hvor rammerne for aftaler om udnyttelse forsvækkes, etc.

Den generelle aftalefrihed har stor værdi på begge sider af bordet idet situationerne for udnyttelse af ophavsretlige værker kan være meget forskellige og ikke altid kun til fordel for den, der ønsker at udnytte en rettighed. Derfor er det vores klare opfordring, at man som en del af den direktivnære implementering søger for at bibeholde så stor aftalefrihed som muligt.

KONKRETE BEMÆRKNINGER

§ 53 – passende og forholdsmæssigt vederlag

Bestemmelsen er i sin nuværende udformning en af de mest afgørende bestemmelser, når vores medlemmer skal anvende ophavsretligt beskyttede værker i deres arbejde.

Anvendelsen af tredjemandsrettigheder, fx musik, regi, billedkunst, filmklip/TV-klip og billeder, er udbredt i kommunikation, reklamer, etc., hvorfor forhandling af pris og omfang for udnyttelse af værkerne er en stor del af processen. Vi bestrider ikke direktivets formål om at sørge for, at ophavsretsindehaver nyder en vid beskyttelse - særligt i situationer, hvor denne har en svagere forhandlingsposition. Det er dog helt afgørende for os at pointere, at vi ikke mener at denne svage position er retvisende for de forhandlinger, vi ser i branchen - tværtimod.

De kunstnere, musikere, etc., som reklame- og kommunikationsbureauer indgår forhandling med om brug af deres værker, har som helt overvejende hovedregel den stærkeste forhandlingsposition, når et bureau ønsker at anvende fx et kunstværk eller et stykke musik i en reklamefilm.

Vi er derfor bekymrede for anvendelsen og udfoldelsen af bestemmelsen, hvis ikke man tager højde for det reelle fulde billede og sørger for at belyse at magtforholdet også er modsat det der forudsættes. Frygten er dermed, at man laver ensidig lovgivning og implementering i form af ensidig overbeskyttelse.

En beskyttelse, som vi mener de stærke danske og nordiske aftaletraditioner på området allerede tager højde for. Dermed ikke sagt, at vi ikke mener man skal følge forpligtigelsen til at implementere direktivet, men det er helt afgørende, at man implementerer så direktivnært som overhovedet muligt.

Et passende og forholdsmæssigt vederlag må altid bestræbes i en forhandling om udnyttelse af rettigheder. Derfor stiller vi os også som udgangspunkt positive overfor forslagens § 53, stk. 2.

Vi mener samtidig, at det er helt afgørende, at det som minimum fremgår af bemærkningerne, at dette ikke forhindrer ophavsmanden i at give mulighed for at udnytte et værk gratis eller under den sædvanlige pris. Der må ikke opstå tvivl om, at man som musiker har ret til at stille et musikværk til rådighed for fx udnyttelse i en kampagne fordi man ønsker at bidrage til det formål kampagnen sætter lys på eller andre scenarier, hvor ophavsmanden med åbne øjne ønsker dette. Det er afgørende at der ikke her skabes en gråzone, som juridisk bliver problematisk for forhandlingssituationer.

"Intet i dette direktiv bør fortolkes således, at det forhindrer indehavere af eksklusive rettigheder i henhold til EU-retten om ophavsret i at tillade anvendelse af deres værker eller andre frembringelser gratis, herunder via ikke eksklusive licenser til gavn for alle brugere.", direktivets betragtning 82.

Engangsvederlag

Når der i direktivets betragtning 73 står at "... Et engangsbeløb kan også udgøre et rimeligt vederlag, men det bør ikke være reglen.", så mener vi ikke tolkningen, som angives i bemærkningerne i lovudkastet, kan være at "Udgangspunktet er, at et engangsvederlag ikke anses for passende og forholdsmæssigt, jf. betragtning 73."

Især ikke set i forhold til at der ofte betales i engangsvederlag for en konkret aftalt udnyttelse. Her må netop engangsvederlaget betragtes som meningsfuldt – fx når man betaler for udnyttelsen af et billede i en kampagne, hvor man typisk har afgrænset geografien, medier, tid, etc.

Det kunne være en toårig kampagne i Danmark på sociale medier – her vil man, ved en fortolkning af bemærkningerne i lovudkastet, kunne vurdere at der er tale om en masseudnyttelse (jf. de sociale medier) med en lang levetid (jf. de to år) idet der som eksempel på situationer, hvor engangsvederlag anses for passende og forholdsmæssigt er nævnt "dag til dag brug".

Når Kulturministeriet giver eksempler på, hvad der vil kunne afføde engangsvederlag savner vi derfor at der nuanceres mere, så det ikke kun beskrives som det følger af bemærkningerne nu: *"Det kan dog efter Kulturministeriets vurdering være tilfældet ved brug af simple licenser, begrænsede udnyttelser, dag til dag brug af små værker og frembringelser og lignende tilfælde. Men det passende og forholdsmæssige bliver udfordret ved værker/indholdsproduktion med masseudnyttelse og lang levetid."*

§ 55 – Aftalejusteringsordningen

Muligheden for at kræve yderligere betaling ved vederlag der er *”uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med de efterfølgende indtægter som følge af udnyttelsen af værket”* er i bestemmelsens ordlyd i tilfælde, hvor det viser sig, at det *”oprindeligt aftalte vederlag viser sig at være uforholdsmæssigt lavt”*.

Her fremstår det således tydeligt, at det er tidspunktet for aftalen der er afgørende for rimelighedsvurderingen.

I bemærkningerne står der dog, at det er sammenlignet med *”... alle de efterfølgende relevante indtægter som følge af udnyttelsen af værkerne eller opførelserne.”*. Her er det dermed efterfølgende omstændigheder der er afgørende. Det vil skabe en utrolig stor usikkerhed, fordi det åbner for en bred vifte af situationer, hvor vederlaget efterfølgende kan ændre sig samtidig med, at det er usikkert hvad der har betydning i den sammenhæng.

Det må ligeledes være afgørende at tage højde for, hvordan værket indgår i udnyttelsen – fx når et musikværk indgår i en kampagnofilm for salg af x produkt. Hvordan måler man således efterfølgende indtægter af udnyttelsen, når ikke værket står alene. Denne situation mener vi ikke bør kunne bruges til at kræve yderligere vederlag. Det vil netop skade ophavsretsindehaverne, da det vil afholde mange fra at købe sig adgang til udnyttelse, hvis man kan risikere at blive mødt med yderligere krav på en ikke objektiv og klar baggrund.

Tilbagevirkende kraft

Vi mener som udgangspunkt altid at det er problematisk, når lovgivning giver mulighed for at gå tilbage i tiden og ændre noget. Derfor er vi også tilbageholdende overfor § 91, stk. 7, hvor det angives at *”Bestemmelsen § 55 a finder anvendelse på aftaler, der er indgået før d. 01. juli 2023 dog ikke aftaler indgået tidligere end 10 år før lovens ikrafttræden”*.

Det vil muligt skabe en stor byrde for erhvervslivet og usikkerhed med tilbagevirkende kraft, som ikke kan stå mål med formålet og beskyttelsen set i lyset af vores tidligere pointe om, hvorvidt ophavsretsindehaveren altid er den svage part i en forhandlingssituation. Er dette ikke dikteret fuldstændigt af direktivet kan vi derfor ikke se det som en løsning.

AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Kreativitet & Kommunikation stiller sig gerne til rådighed for spørgsmål og uddybende kommentarer, og sørger gerne for inddragelse af medlemmer, der rent fagligt kan bidrage med deres viden og praktiske kendskab på det konkrete område, hvis Kulturministeriet ønsker dette.

Med venlig hilsen

Charlie Stjerneklar, administrerende direktør

Kreativitet & Kommunikation

cs@kreakom.dk | +45 22 68 54 54

www.kreakom.dk | +45 33 13 44 44

Bredgade 19E | DK-1260 København K

Fra: [Kapsali, Maria](#)
Til: [Zebbie Elisabeth Oyier Gaya](#)
Cc: [Jesper Diernisse Langsted](#); [Amalie Sejer Clemensen](#)
Emne: Svar på høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)
Dato: 11. april 2023 12:42:11

Kære Zebbie Gaya,

Tak for det fremsendte høringsbrev vedr. høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked).

Nationalmuseet har ikke yderligere bemærkninger, men henviser til det tidligere fremsendte 'Mod en mere brugervenlig digital kulturarv'.

Med venlig hilsen / Best regards

Maria Kapsali
Juridisk konsulent / Legal Consultant

[Besøg Nationalmuseets hjemmeside](#)

Personale / Human Resources
Telefon / Phone +45 41206604

Læs om Nationalmuseets behandling af [personoplysninger](#).

Netflix takker Kulturministeriet for muligheden for at komme med input til loven om ændring af loven om ophavsret og dermed implementere dele af direktivet fra 2019 om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked.

Indledning

Netflix understøtter arbejdet med omhyggeligt at lægge dette vigtige instrument til grund på en måde, der vil forbedre væksten i det danske kreative økosystem til gavn for ophavsmænd, udøvende kunstnere, producenter, distributører, forbrugere og de utallige skabere, som har en direkte interesse i at leve af deres færdigheder og ophavsretligt beskyttede bidrag. For så vidt angår dette indlæg fokuserer Netflix på de foreslåede ændringer, der skal indarbejde artikel 18, 19 og 22 fra ophavsretsdirektivet og den relaterede sammenhæng i bemærkningerne.

Traditionen for og støtten til kollektive forhandlinger i Danmark muliggør aftaler, der kan skræddersys til den specifikke branche. Netflix vil gerne fortsætte med at samarbejde med alle interessenter, herunder danske ophavsmænd og udøvende kunstnere (og deres repræsentanter) på en måde, der understøtter vores mål om at bidrage til væksten i den danske audiovisuelle branche.

Netflix i Danmark

Netflix er en online underholdningstjeneste, der er tilgængelig i over 190 lande. Netflix blev lanceret i Danmark i 2012, og vores produktioner og investeringer er vokset betragteligt siden da. Vi indgår i partnerskab med danske producenter, tv-hold og radio- og fjernsynsforetagender for at skabe autentiske danske historier. Vi sætter pris på at give producenter og skabere den kreative frihed til at fortælle de historier, de gerne vil fortælle, og samtidig give dem lov til at udforske forskellige genrer og nye og spændende perspektiver for dermed at blive ved med at sikre fortsat udvikling af danske film og serier af høj kvalitet.

Netflix har indtil nu investeret mange hundrede millioner kroner i danske historier. Netflix bestiller, licenserer og køber danske serier og film på mange stadier i produktionens livscyklus. I de sidste par år har vi bestilt serier som *Kastanjemanden*, *Skruk*, *Equinox*, *The Rain*, *Chosen* og *Nisser*. Netflix bestilte film som *Kærlighed For Voksne* og *Against the Ice* og medfinansierede titler som *Borgen 2022* (sammen med DR), *Toscana* og *Skyggen i mit øje*. I 2023 vil Netflix udgive titler som serien *Sygeplejersken* og filmene *A Beautiful Life* og *Ehregard*. Vores fokus er, at disse film først og fremmest vil skabe glæde blandt vores danske medlemmer, men vi er stolte af at kunne levere danske kvalitetsproduktioner og talentfuld kreativitet til medlemmer verden over.

Netflix bidrager også til det danske audiovisuelle økosystem og til kreative personers og tv-holds kompetencer ved at skabe og understøtte talentudviklingsprogrammer. Sammen med Fonden Filmtalent og Filmværkstedet København, Aarhus og Odense arbejder vi på at udvikle unge danske talenter – gennem vores initiativ “Serieskolen”. Serieskolen i udbygget og fornyet form vil i 2023 finde sted for tredje år i træk.

Siden december 2022 har Netflix haft en rammeaftale for serieproduktion med alle store forbund i film- og tv-branchen. Rammeaftalen omfatter en garanteret indledende upfront rettighedsbetaling efterfulgt af muligheden for yderligere vederlag på baggrund af showets succes.

Lovgivningsforslaget

Netflix støtter fleksible retlige rammer, der fremmer et rimeligt vederlag til lokale skabere og tilskynder til investeringer i nye projekter, hvilket er et vigtigt mål i ophavsretsdirektivet fra 2019¹. Flexibilitet i forbindelse med vederlag bør muliggøre betalingsstrukturer, der er skræddersyet hver enkelt individuelle produktion. Dette hjælper indholdsinvestorer til at vurdere risikoen og fastlægge den bedst egnede vederlagsmodel på baggrund af den vurdering, og denne vil variere for det enkelte projekt. Tendensen blandt langt størstedelen af medlemslandene er at bevare flexibilitet i vederlagsbetimmelsen². Flexibilitet medfører dobbelte fordele for lokale skabere: rimeligt vederlag og flere projekter, de kan deltage i, på grund af den konstante tilgang af investeringer.

I betragtning af Danmarks stærke tradition med fagforeninger og kollektive forhandlinger mener Netflix, at den optimale måde, hvorpå der kan opnås et rimeligt vederlag til den audiovisuelle branche i Danmark, er, at den retlige ramme fortsætter med at støtte de kollektive forhandlinger. Dermed kan parterne fastlægge passende vederlagsmodeller afhængigt af en række faktorer, der går fra budgettets størrelse, vurdering af risici og arten/værdien af ophavsmandens/den udøvende kunstners bidrag til det samlede projekt. Alle disse elementer skal tages i betragtning ved fastlæggelsen af, hvorledes vederlag bedst struktureres for at give projektet den bedste chance for succes – og for at bane vej for efterfølgende produktioner. Vi har set flere medlemslande – som udtrykkeligt henviser til eksempelvis kollektive forhandlinger – tage denne tilgang til sig, hvilket er i overensstemmelse med det, der påtænkes i direktivet. (Specifikt: Østrig, Cypern, Frankrig og Tyskland). I den nylige svenske indarbejdning af ophavsretsdirektivet tydeliggøres lovgivningen af bemærkningerne, der fastlægger, at det må formodes, at vederlaget er rimeligt, især når det følger kollektive overenskomster.³ Det er ligeledes vigtigt at anerkende de særlige forhold, der kendetegner forskellige brancher, for eksempel hvordan vederlag kan struktureres. Indtægter fra en vellykket produktion kan være beregnet på at dække omkostninger for produktioner, der ikke er overskudsgivende.

Vi anerkender, at kollektive forhandlinger kan være komplekse og svære – men som det er blevet påvist, er det en sikker og rimelig måde at nå frem til vilkår på, når den retlige ramme tillader dette. Derfor vil Netflix tilskynde til, at det danske udkast kommer til at indeholde henvisninger dertil, så det understreges, at der er sikkerhed i lovgivningen for, at kollektive forhandlinger kan anvendes i forbindelse med vederlagsbestemmelsen. Det danske udkast lægger allerede op til, at der indgås kollektive forhandlinger i forbindelse med forpligtelsen om at skabe gennemsigtighed og i forbindelse med bestseller- og tilbagekaldelsesbestemmelserne, og da disse elementer typisk forhandles sammen med det oprindelige vederlag i den audiovisuelle branche, bør lovgivningen anerkende denne praksis og ligeledes lægge op til kollektive overenskomster i forbindelse med vederlag. En stærkere ordlyd ville

¹ Se betragtning 2: “[...] Denne harmoniserede retlige ramme bidrager til et velfungerende indre marked og fremmer innovation, kreativitet, investeringer og produktion af nyt indhold [...]”

² Specifikt: Østrig, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjekkiet, Estland, Finland, Tyskland, Ungarn, Irland, Letland, Malta, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien

³ Prop 2021/22:278 Upphovsrätten på den digitala inre marknaden, side 228

også være i overensstemmelse med den ambition, der er angivet i bemærkningerne om at beskytte balancen i det velfungerende danske system, der er baseret på kollektive overenskomster.

Netflix understøtter en omhyggelig implementering af gennemsigtigheds- og bestsellerbestemmelserne og i særdeleshed at forpligtelserne kan opfyldes gennem kollektive overenskomster. For så vidt angår gennemsigtighed tillader direktivet ophavsmænd og udøvende kunstnere at indhente oplysninger vedrørende udnyttelsen af deres rettigheder fra underlicenstagere, hvor den part, som de oprindeligt indrømmede rettigheden, ikke har de relevante oplysninger. Det er derfor vigtigt, at betydningen af fortrolighed anerkendes, og at det tillades, at oplysningerne leveres direkte af den pågældende underlicenstag, når det påkræves. Grundet deres følsomme karakter videregives sådanne oplysninger generelt ikke af licenstageren til licensgiveren. Den tilsigtede målgruppe er ophavsmænd og udøvende kunstnere, og måden, hvorpå oplysningerne tilgår dem, tilrettelægges bedst i branchen.

Selvom vi påskønner de foreslåede ændringer der vil bringe tilbagekaldelsesmekanismen mere i overensstemmelse med direktivet, gentager vi behovet for, at bestemmelsen ikke gælder audiovisuelle værker og underliggende værker. Audiovisuelle værker består af en mangfoldighed af bidrag. Produktionen af audiovisuelle værker kræver en betydelig direkte investering, og for at kunne udnytte og distribuere det audiovisuelle værk og sikre et investeringsafkast, skal alle ophavsmænds og udøvende kunstners rettigheder gives i licens til producenten. En persons tilbagekaldelse af en rettighed, hvortil der er udstedt licens, ville sætte hele udnyttelsen på spil, mens individuelle bidrag til et samleværk til gengæld ikke kan udnyttes på en meningsfuld måde. Der ses i mange medlemslande en tendens til at udelukke den audiovisuelle branche fra at anvende reglerne for tilbagekaldelse, herunder Østrig, Kroatien, Frankrig, Grækenland, Malta, Rumænien, Spanien og Sverige. En anden tilgang, som medlemslande har taget til sig, er at kræve alle bidragsydere samtykke, når tilbagekaldelsesmekanismen gøres gældende (Bulgarien, Cypern, Tjekkiet, Estland, Finland, Italien, Letland og Litauen). Vi opfordrer til yderligere tiltag, så den audiovisuelle branche ikke påvirkes utilsigtet.

Anbefalinger

Netflix anerkender det politiske ønske om at styrke den audiovisuelle branche og ser frem til at være en partner i denne realisering. Vi anbefaler, at den danske regering gør følgende:

- Indsætter som følger i § 53, stk. 2:
"Stk. 2. Når ophavsmanden har overdraget ophavsretten helt eller delvist, har ophavsmanden ret til passende og forholdsmæssigt vederlag for udnyttelse af værket, **hvilket også kan aftales i forbindelse med kollektive forhandlinger.**"
- Udskifter og tilføjer som følger i § 55, stk. 4:
Stk. 4. Enhver anmodning til en underlicenstag i medfør af stk. 3 **og oplysninger, der er modtaget fra underlicenstagere, de fra underlicenstagere modtagne oplysninger skal enten gå gennem den oprindelige erhverver eller direkte fra underlicenstagere, medmindre særlige grunde taler herimod.**
- Indsætter som følger i § 54, stk. 2: "Bestemmelsen i stk. 1 kan ikke fraviges, medmindre dette er forankret i en kollektivt forhandlet aftale. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse ved **audiovisuelle værker og værker, der er indarbejdet deri, eller for** overdragelse af ophavsretten til værker i form af edb-programmer."

Konklusion

Netflix sætter pris på denne mulighed for at deltage i den offentlige høring vedrørende dette vigtige emne. Vi håber, at de ovenfor angivne anbefalinger tages i betragtning ved implementeringen af direktivet og vil styrke det yderligere. En virksom ophavsretsregulering, der både understøtter skabere og investeringer i et medielandskab under hastig forandring, er vigtigt for den danske kreative branches fremtidige succes.

Vi er fortsat til rådighed for eventuelle spørgsmål, I måtte have.

For yderligere oplysninger

Ulrika von Celsing
Manager Public Policy Nordics
uvoncelsing@netflix.com

Netflix thanks the Ministry of Culture for the opportunity to provide input on the act amending the Copyright Act to implement parts of the 2019 Directive on Copyright and Related Rights in the Digital Single Market.

Introduction

Netflix supports efforts to faithfully apply this important instrument in a manner that will enhance the growth of the Danish creative ecosystem for the benefit of authors, performers, producers, distributors, consumers, and the myriad creators who have a direct stake in earning their living from their skills and copyright-protected contributions. For the purposes of this submission, Netflix is focusing its input on the proposed amendments to transpose Article 18, 19 and 22 of the 2019 Copyright Directive and the accompanying context in the explanatory memorandum.

The tradition of, and support for, collective bargaining in Denmark enables agreements that can be tailored to the specific sector. Netflix wishes to continue to work cooperatively with all stakeholders, including Danish authors and performers (and their representatives), in a manner that supports our goal of contributing to the growth of the Danish audiovisual industry.

Netflix in Denmark

Netflix is an online entertainment service available in over 190 countries. Netflix launched in Denmark in 2012 and since then our productions and investments have grown significantly. We partner with Danish producers, crew and broadcasters to create authentic Danish stories. We value giving producers and creators the creative freedom to tell the stories they want to tell, while allowing them to explore different genres and new and exciting perspectives to keep ensuring continuous development of high quality Danish film and series.

Netflix has invested hundreds of millions DKK in Danish stories so far. Netflix commissions, licenses and acquires Danish series and film at many stages of the production lifecycle. During the last few years, we commissioned series such as *Kastanjemanden*, *Skruk*, *Equinox*, *The Rain*, *Chosen* and *Nisser*. Netflix commissioned films such as *Kærlighed For Voksne* and *Against the Ice*, and co-financed titles like *Borgen 2022* (together with DR), *Toscana* and *Skyggen i mit øje*. In 2023, Netflix will release titles such as the series *Sygeplejersken* and the films *A Beautiful Life* and *Ehrengard*. Our focus is that these titles first and foremost should create joy with our Danish members, but we are proud to bring qualitative Danish productions and talented creatives to members all over the world.

Netflix also contributes to the Danish AV ecosystem and the creatives and crew capacity by creating and supporting talent development programs. Together with Fonden Filmtalent and Filmworkshop Copenhagen, Aarhus and Odense, we work on developing young Danish talents - through our initiative "Serieskolen". An expanded and renewed Serieskolen will take place for the third year in a row in 2023.

Since December 2022, Netflix has a series collective rights agreement with all major talent unions in the film and TV industry. The collective rights agreement includes a guaranteed initial upfront rights payment followed by the possibility of additional remuneration based on the success of a show.

The legislative proposal

Netflix supports a flexible legal framework that promotes fair remuneration for local creators and incentivizes investment in new projects, an important objective of the 2019 Copyright Directive¹. Flexibility in the context of remuneration should allow payment structures to be tailored to each individual production. This helps investors in content quantify risk and determine the best suited remuneration model based on that assessment, which will be different for each project. The trend amongst a vast majority of Member States is to preserve flexibility in the remuneration chapter provision². Flexibility translates into dual benefits for local creators: fair remuneration and more projects to participate in caused by the steady flow of investment.

Given Denmark's strong tradition of Unions and collective bargaining, Netflix submits that the optimal way of achieving fair remuneration for the audiovisual sector in Denmark is for the legal framework to continue its support of collective bargaining solutions. This enables parties to determine the appropriate remuneration models, depending on a variety of factors, ranging from the size of the budget, assessment of risks and the nature/value of the contribution of the author/performer to the overall project. All of these elements need to be considered in determining how to best structure remuneration in order to give a project the best chance of success - and to pave the way for subsequent productions. We have seen this approach embraced in several Member States which explicitly refer to collective bargaining for example, which is in line with what has been contemplated in the Directive. (Specifically: Austria, Cyprus, France and Germany). In the recent Swedish transposition of the Copyright directive, the law is underscored by the explanatory memorandum which states that there is reason to assume that remuneration is reasonable, especially when it follows collectively bargained agreements.³ It is important to acknowledge sector specificities too, for example on how remuneration can be structured. Revenues from a successful production can be intended to cover costs of productions that are not profitable.

We recognize that collective bargaining can be complex and difficult - but as has been demonstrated, it remains a reliable and equitable means to achieve terms where the legal framework allows. Therefore, Netflix encourages references on the Danish draft to underscore legal certainty that collective bargaining may be relied on for purposes of satisfying the remuneration provision. The Danish draft already defers to collective bargaining in the context of the transparency obligation, the best-seller and revocation provisions and since these components of a deal are mostly negotiated together with the initial remuneration in the audiovisual sector, it flows that the law should recognize these practices and also defer to collective bargaining agreements in the context of remuneration. A strengthening of the wording would also be in line with the ambition stated in the explanatory memorandum of protecting the balance in the well-functioning Danish system that is based on collective bargaining agreements.

¹ See recital 2: “[...] That harmonized legal framework contributes to the proper functioning of the internal market, and stimulates innovation, creativity, investment and production in new content [...]”

² Specifically: Austria, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Estonia, Finland, Germany, Hungary, Ireland, Latvia, Malta, Portugal, Romania, Slovak Republic, Slovenia, Spain

³ Prop 2021/22:278 Upphovsrätten på den digitala inre marknaden, page 228

Netflix supports the faithful implementation of the transparency and best-seller provisions and particularly that the obligations can be fulfilled through collective bargaining agreements. As regards transparency, The Directive permits authors and performers to obtain information regarding the exploitation of their rights from sublicensees, where the party to which they originally granted the rights does not have the relevant information. It is therefore important that the importance of confidentiality be recognized and that such information be permitted, where it is required, to be provided directly by the sublicensee in question. In general such information is not provided to the licensor by the sublicensee because of its sensitive nature. The targeted beneficiaries are authors and performers and how the information reaches them, is best left with the industry to arrange.

Although we appreciate the proposed changes that will bring the revocation mechanism more in line with the Directive, we reiterate the need for the provision to not apply to audiovisual and underlying works. AV works are composed of a multiplicity of contributions. The production of AV works requires a significant upfront investment and, in order to exploit and distribute the AV work and ensure the return of investment, all rights by authors and performers need to be licensed to the producer. The revocation of licensed rights by one individual would jeopardize the entire exploitation, while in turn, individual contributions to a collective work can not be meaningfully exploited. Excluding the audiovisual sector from application of the revocation mechanism is a trend observed in many member states, including Austria, Croatia, France, Greece, Malta, Romania, Spain and Sweden. Another approach member states have embraced is to require the consent of all contributors when the revocation mechanism is invoked (Bulgaria, Cyprus, Czech Republic, Estonia, Finland, Italy, Latvia and Lithuania). We encourage additional safeguards for the audiovisual sector to insulate it from unintended harm.

Recommendations

Netflix acknowledges the political desire to strengthen the audiovisual sector and is looking forward to being a partner in this realization. We recommend the Danish government to:

- In section 53, paragraph 2, insert as follows
"Paragraph 2. Where the author has assigned the copyright in whole or in part, the author shall be entitled to appropriate and proportionate remuneration for the exploitation of the work, **which can also be agreed in the context of collective bargaining.**"
- In Section 55, paragraph 4, replace and add as follows :
Paragraph 4. Any request to a sub-licensee pursuant to paragraph 3 and the information received from the sub-licensee shall be channelled **either** through the original acquirer **or directly**, ~~unless there are special reasons to the contrary.~~
- In section 54, paragraph 2, insert as follows: "The provision of paragraph 1 may not be derogated from unless this is laid down in a collectively negotiated agreement. The provision of subsection (1) shall not apply to **audiovisual works and works incorporated therein and to the transfer of copyright in works in the form of computer programmes.**"

Conclusion

Netflix appreciates this opportunity to participate in the public consultation on this important topic. We hope the recommendations outlined above will be taken into consideration in the implementation of the Directive and will strengthen it further. An effective copyright regulation that both supports creators and investments in a fast-changing media landscape is important for the future success of the Danish creative industries.

We remain available for any questions you may have.

For more information

Ulrika von Celsing
Manager Public Policy Nordics
uvoncelsing@netflix.com

Amalie Sejer Clemensen

Fra: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya
Sendt: 12. april 2023 10:34
Til: Amalie Sejer Clemensen
Emne: VS: Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Fra: Lene Harder <LHA@Nota.dk>
Sendt: 31. marts 2023 14:08
Til: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya <zeog@kum.dk>
Cc: Journalen <Journalen@Nota.dk>
Emne: SV: Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Kære Zebbie

Nota har ingen bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked).

Med venlig hilsen

Lene Harder
Bibliotekschef

Tlf. 39 13 46 66
lha@nota.dk

Axeltorv 6
4900 Nakskov
Tlf. 39 13 46 00
www.nota.dk

Det nationale bibliotek og videnscenter for mennesker med læsevanskeligheder.

Fra: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya <zeog@kum.dk>
Sendt: 10. marts 2023 15:38
Cc: Jesper Diernisse Langsted <jdl@kum.dk>; Amalie Sejer Clemensen <ascl@kum.dk>
Emne: Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Amalie Sejer Clemensen

Fra: SLKS Radio-og tv-nævnet
Sendt: 28. marts 2023 08:52
Til: Jesper Diernisse Langsted
Cc: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya
Emne: VS: GENFREMSENDELSE AF Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)
Vedhæftede filer: Høringsbrev.pdf; Høringsliste.pdf; Forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af DSM-direktivet).pdf

Kære Jesper Diernisse Langsted

Radio- og tv-nævnet har den 10. marts 2023 modtaget en høring over forslag til ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af DSM-direktivet).

Radio- og tv-nævnet kan oplyse, at nævnet har ikke nogen bemærkninger til ovenstående lovforslag.

På vegne af Radio- og tv-nævnet

Venlig hilsen

Signe Marie Søgaard-Hansen
Fuldmægtig, cand.jur.

Sekretariat for Radio- og tv-nævnet
Medier

Slots- og Kulturstyrelsen
Hammerichsgade 14
1611 København V

T 33 95 42 00
M 30 69 71 08
smsk@slks.dk | slks.dk

Slots- og Kulturstyrelsen behandler dine oplysninger efter reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.
[Sådan håndterer vi dine personoplysninger.](#)

Fra: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya <zeog@kum.dk>
Sendt: 10. marts 2023 18:20
Cc: Jesper Diernisse Langsted <jd@kum.dk>; Amalie Sejer Clemensen <ascl@kum.dk>
Emne: GENFREMSENDELSE AF Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Kære alle

Kulturministeriet
Att. Jesper Diernisse Langsted

Sendes per email til jdl@kum.dk

København, den 11. april 2023

RettighedsAlliancens bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Bemærkninger til de foreslåede bestemmelser § 11b og § 11c i ophavsretsloven om tekst- og dataminering

RettighedsAlliancen har modtaget ovennævnte lovforslag fra Kulturministeriet den 10. marts 2023, og skal i det følgende komme med bemærkninger, der vedrører de foreslåede regler § 11b og § 11c i ophavsretsloven om adgang til at bruge ophavsretligt beskyttet indhold til tekst- og dataminering med mulighed for opt-out.

De foreslåede regler forekommer at være meget indgribende for rettighedshaverne enerettigheder i medfør af ophavsretsloven. RettighedsAlliancen vil hermed udbyde de umiddelbare og overordnede virkninger, som RettighedsAlliancen vurderer, reglerne vil have på mulighederne for at håndhæve enerettigheder efter ophavsretsloven.

RettighedsAlliancen finder det positivt, at Kulturministeriet i forbindelse med det forudgående lovarbejde med at implementere direktivet har haft for øje, at håndhævelse af rettigheder bedst sikres gennem en kombination af klare regler og effektive samarbejder mellem rettighedshaverne og online-platformer mv.

RettighedsAlliancen ser frem til, at den igangværende høring og dertilhørende lovproces snarest muligt følges op med fremlæggelse af understøttende lovgivning på håndhævelsesområdet, herunder forslag vedr. håndtering af værktøjer fx brug af den nuværende 'Samarbejdsliste'.

RettighedsAlliancen tilslutter sig den fælles henvendelse til Kulturministeriet af dags dato fra en lang række organisationer herunder en lang række af RettighedsAlliancens medlemmer og RettighedsAlliancen selv.

Lovforslagets §11 b og §11 c – tekst- og dataminering

I den foreslåede § 11 b, stk. 2 skabes der en ny undtagelse til eneretten om eksemplar fremstilling i ophavsretsloven. Således giver undtagelsen tech-virksomheder (brugere) adgang til at tekst- og dataminere indhold, der er beskyttet af ophavsret, medmindre rettighedshaverne har taget forbehold for dette (opt-out mekanismen). Når indholdet er stillet til rådighed online tages et forbehold af rettighedshaverne ved at tilvejebringe en maskinlæsbar fil på den pågældende hjemmeside eller platform, der udtrykker et forbehold for at give adgang til at fremstille eksemplarer med henblik på tekst- og dataminering af det pågældende indhold.

Det fremgår af direktivets betragtning 6, 18 og artikel 4, at EU-lovgiver tilstræber at opnå en balance mellem rettighedshavere på den ene side og brugere på den anden via opt-out mekanismen. Dette for at sikre en klar retstilstand.

Det er RettighedsAlliancens vurdering, at denne balance ikke opnås med lovforslaget i sin nuværende form. Dette fordi, der hverken er taget hensyn til, at indholdsprodukter ligger ulovligt på nettet, eller er givet rettighedshaverne mulighed for at kontrollere om deres forbehold faktisk respekteres af tech-virksomhederne.

Generelt er Kulturministeriets bemærkninger til § 11 b sparsomme, og de synes at være knyttet sammen med bemærkningerne til det mere specifikke forslag i § 11 c, hvorfor RettighedsAlliancens bemærkninger også vil knytte sig til begge bestemmelser.

RettighedsAlliancen beskriver i det nedenstående de overordnede bekymringer, som lovforslaget giver anledning til, herunder behovet for præcisering af flere ting.

"Særlige situationer"

I bemærkningerne til bestemmelsen, side 18 øverst, fremgår det i relation til mulighederne for at tage forbehold for tekst- og dataminering: *"På denne måde tages der hensyn til, at der kan være tale om **særlige situationer**, hvor en rettighedshaver ikke ønsker sine værker brugt ifm. dataminering."* (vores fremhævning).

RettighedsAlliancen deler ikke Kulturministeriets antagelse om, at rettighedshaverne forbehold alene kommer i spil i *særlige situationer*. Rettighedshavernes indhold

er udtryk for en værdi, som rettighedshaverne alt andet lige ønsker at kontrollere mulighederne for at udnytte. Derfor ser vi snarere, at der vil blive taget forbehold, og at man vil søge at indgå aftaler om udnyttelse af værker og frembringelser.

Ordet "særlig" bør udgå, da det indikerer en uhensigtsmæssig præmis for brug af undtagelsen.

Indhold, der ligger ulovligt på internettet

Generelt synes lovforslaget og Kulturministeriets bemærkninger ikke at tage hensyn til, at langt hovedparten af kommercielle indholdsprodukter ligger ulovligt tilgængeligt på internettet. Det er alt fra film, musik, serier, artikler, lærebøger osv.¹

Ifølge lovforslagets § 11 b, stk. 2, omfatter adgangen til at lave eksemplar fremstilling til tekst- og dataminering "*Den, som har lovlig adgang til et værk*". Det fremgår videre af bemærkningerne til § 11 b, side 16, at "*et værk anses for at være gjort lovligt tilgængeligt, når værket eller frembringelsen stilles til rådighed for almenheden online, og **kan tilgås på lovlig vis***." (vores fremhævnings).

Dette formulering er ikke tilstrækkelig til at sikre, at indhold, der ligger ulovligt tilgængeligt online, ikke benyttes til tekst- og dataminering. Det bør præciseres, at lovlig adgang i bestemmelsens forstand alene gælder for værker og frembringelser, der er stillet til rådighed **med rettighedshaverens samtykke** (eller som af anden grund ligger lovligt tilgængeligt online).

Sætningen "*kan tilgås på lovlig vis*" refererer til brugerens handlinger, og den tager dermed ikke højde for det, der er helt afgørende for, om indholdet er lovligt tilgængeligt, nemlig, om rettighedshaveren har givet samtykke til, at indholdet ligger online. Det er et helt grundlæggende princip for eneretten efter ophavsretsloven.

Det bør derfor præciseres, at det er en forudsætning for anvendelsen af § 11 b og § 11 c, at indholdet stilles til rådighed med rettighedshaverens samtykke, det vil sige, at der skal være et lovligt forlæg jf. § 11, stk. 3.

Af betragtning 18 fremgår det, at for indholdet, der stilles til rådighed online, bør det kun anses for passende at forbeholde sig disse rettigheder på en maskinlæsbar måde.

¹ Dansk Erhvervs rapport *Danskernes tilgang til streaming og download af ulovligt indhold* foretaget af Norstat for Dansk Erhverv (december 2022).

For at undgå enhver tvivl, herunder om bevismæssige spørgsmål, bør det præciseres, at dette naturligt alene gælder, hvor indholdet er stillet til rådighed online på lovlig vis, det vil sige med rettighedshavernes samtykke jf. § 11, stk. 3 og ovenfor.

Behov for transparens

Bemærkningerne til lovforslaget og betragtningerne til direktivet fremhæver, at balancen mellem rettighedshaverens interesser og samfundets adgang til materialet opretholdes ved introduktionen af opt-out muligheden for rettighedshavere i § 11 b, stk. 3.

I og med, at rettighedshaverne ikke har mulighed for at kontrollere, hvorvidt deres forbehold faktisk respekteres af brugeren, er denne balance ikke opnået.

I kraft af det foreliggende forslag har rettighedshaverne ikke mulighed for at vide, om et værk eller frembringelse, som vedkommende har eneret til, har været genstand for tekst- og dataminering. Selv hvis rettighedshaverne skulle opnå en sådan viden, så har de ingen mulighed for at dokumentere, hvor værket eller frembringelsen har været genstand for tekst- og dataminering, hvilket er relevant ift. at kontrollere, om evt. forbehold har været overholdt.

Realiteterne er, at virksomhederne bag kunstig intelligens-modeller, der bygger på tekst- og dataminering i mange tilfælde ikke offentliggør deres datasæt eller metadata om datasæt. Eksempelvis offentliggør OpenAI (der står bag kunstig intelligens-modeller som ChatGPT) ikke deres datasæt. Det gør Midjourney heller ikke.²

Uden indsigt i de datasæt, brugerne af tekst- og dataminering, anvender, undermineres rettighedshavernes faktiske muligheder for at håndhæve deres rettigheder.

Det fremgår af bemærkningerne til § 11 b, at "*rettighedshaverne bør kunne træffe foranstaltninger til at sikre, at deres behold respekteres*", jf. bemærkningerne side 16.

Lovforslaget bør med afsæt heri pålægge brugere af undtagelserne i § 11 b og § 11 c fuld transparens om deres datasæt. Det vil sige, at brugerne af undtagelsen (tech-virksomhederne) skal pålægges at offentliggøre metadata om de datasæt

² Midjourney er en kunstig intelligens-model, der anvendes til at generere billeder på baggrund af ord-input fra brugeren.

(fx titler, forfattere, ISBN osv.) der er indsamlet med tekst- og dataminering. Derudover skal det fremgå, hvor tekst- og datamineringen er udført (fx URL). Kun derved kan rettighedshaverne kontrollere, om et forbehold er respekteret.

Bemærkninger specifikt til lovforslagets § 11c – tekst- og dataminering til brug for forskning

Det fremgår af bemærkningerne side 17, at Kulturministeriet ønsker at præcisere at undtagelsen også finder anvendelse i de tilfælde, hvor forsknings- og kulturarvsinstitutioner anvender private partnere til at foretage tekst- og datamineringen i henhold til den foreslåede undtagelse i § 11c.

RettighedsAlliancen finder i den forbindelse anledning til at påpege, at det bør præciseres, at den data, der anvendes, og det output, der kommer ud af tekst- og datamineringen, tilhører forskningsinstitutionen eller kulturarvsinstitutionen, og således ikke kan anvendes af den private partner til andre formål end at opfylde den aftale om specifik tekst- og dataminering, som forsknings- eller kulturarvsinstitutionen har iværksat. I det modsatte tilfælde vil risikoen for, at der sker tilgængeliggørelse af indhold uautoriseret forøges.

Det skal således heller ikke være muligt for private aktører at anvende datasæt indsamlet i medfør af undtagelsen i § 11 c efter, at de har været brugt af forsknings- eller kulturarvsinstitutionen.

Med hensyn til det "passende sikkerhedsniveau", der skal anvendes i forhold til opbevaringen af data og output, bemærker RettighedsAlliancen at det er vigtigt at "passende sikkerhedsniveau" skal fortolkes dynamisk i forhold til den teknologiske udvikling.

Vi står til rådighed for uddybning af vores bemærkninger, herunder med eksempler, der belyser de pågældende problematikker.

Med venlig hilsen

Maria Fredenslund
Direktør, RettighedsAlliancen

T: +45 21647448

M: maria.fredenslund@rettighedsalliancen.dk

Amalie Sejer Clemensen

Fra: Team Jura Postkasse
Sendt: 27. marts 2023 11:37
Til: Jesper Diernisse Langsted
Cc: Amalie Sejer Clemensen; Zebbie Elisabeth Oyier Gaya; Martin Bork
Emne: Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked).

Kære Jesper

Jeg kan oplyse, at Rigsarkivet ikke har bemærkninger til det fremsendte lovforslag.

Rigsarkivet skal dog bemærke, at for så vidt angår § 11 c, anser Rigsarkivet sig for omfattet af denne bestemmelse i forbindelse med den forskning, som gennemføres af Rigsarkivet, samt at Rigsarkivet i forhold til § 11 b og § 11 c har lovlig adgang til arkivalier, som Rigsarkivet har indsamlet iht. arkivloven.

Venlig hilsen

Pernille Hedin
Jurist
HR & Jura

Rigsarkivet

Rigsarkivet
Kalvebod Brygge 34
1560 København V

Telefon: 33 92 33 10
Direkte: 21 71 19 32

peh@sa.dk
www.rigsarkivet.dk

Rigsarkivet behandler og beskytter dine personoplysninger

Rigsarkivet er dataansvarlig for data og personoplysninger, du afgiver til os i mails og på Rigsarkivets hjemmesider og blanketter.

I [Rigsarkivets privatlivspolitik](#) kan du læse om, hvordan vi indsamler og bruger personoplysninger, om formål og behandlingsgrundlag og om samtykke, sikkerhed og dine rettigheder. Det er også i privatlivspolitikken, du finder kontaktoplysninger til Rigsarkivets databeskyttelsesrådgiver. Læs også om [digital kommunikation med Rigsarkivet](#).

Fra: # Rigsarkivet <mailbox@sa.dk>

Sendt: 13. marts 2023 09:45

Til: Team Jura Postkasse <jura@sa.dk>; Martin Bork <mb@sa.dk>

Emne: VS: GENFRESENDELSE AF Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Fra: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya <zeog@kum.dk>

Sendt: 10. marts 2023 18:20

Cc: Jesper Diernisse Langsted <jd@kum.dk>; Amalie Sejer Clemensen <ascl@kum.dk>

Emne: GENFRESENDELSE AF Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Kære alle

Amalie Sejer Clemensen

Fra: 19kontor@rigsrevisionen.dk
Sendt: 22. marts 2023 07:44
Til: Jesper Diernisse Langsted
Cc: Amalie Sejer Clemensen; Zebbie Elisabeth Oyier Gaya
Emne: SV: Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Kulturministeriet har den 10. marts 2023 sendt forslag til lov om ændring af lov om ophavsret i høring.

Ministeriernes forpligtelse til at høre Rigsrevisionen er fastlagt af rigsrevisorloven, §§ 7 og 10 (Lovbekendtgørelse nr. 101 af 19/01/2012) og angår revisions- og/eller regnskabsforhold, der kan have betydning for Rigsrevisionens opgaver.

Vi har gennemgået lovforslaget og kan konstatere, at det ikke omhandler revisions- eller regnskabsforhold i staten eller andre offentlige virksomheder, der revideres af Rigsrevisionen.

Vi har derfor ikke behandlet henvendelsen yderligere.

Med venlig hilsen

Mette E. Matthiasen
Specialkonsulent

Landgreven 4
DK-1301 København K

Tlf. +45 33 92 84 00
Dir. +45 33 92 85 73
mem@rigsrevisionen.dk

www.rigsrevisionen.dk

Læs om Rigsrevisionens behandling af personoplysninger [her](#)

Fra: Zebbie Elisabeth Oyier Gaya <zeog@kum.dk>

Sendt: 10. marts 2023 15:38

Cc: Jesper Diernisse Langsted <jdl@kum.dk>; Amalie Sejer Clemensen <ascl@kum.dk>

Emne: Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Se venligst høring over Forslag til Lov om ændring af lov om ophavsret (Gennemførelse af dele af direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked).

Der er frist for at afgive bemærkninger kl. 16:00 tirsdag den **11. april 2023**.

Venlig hilsen

Kulturministeriet
Fremsendes pr. email: jd1@kum.dk

Frederiksberg den, 11. april 2023

Høringssvar fra Producent Rettigheder Danmark

Producent Rettigheder Danmark ("PRD") har nedenstående kommentarer til forslaget til ændring op-havsretsloven:

På området for undervisningsbrug af ophavsretligt indhold finder PRD på baggrund af direktivet, at de foreslåede §§13 og 13a er hensigtsmæssige. Danske undervisningsinstitutioner mv. har særdeles veludviklede muligheder for at inddrage film og tv i undervisningen. Der findes moderne løsninger, som skaber et sikkert grundlag for såvel undervisningsinstitutionerne som for rettighedshaverne. I de forhandlinger, som gik forud for DSM-direktivets vedtagelse, spillede Kulturministeriet en vigtig rolle i forhold til at sikre, at disse velfungerende danske aftaleordninger kunne fortsætte, og at de nu nyder anerkendelse i direktivet. Denne indsats fortjener ros.

PRD bemærker med hensyn til den foreslåede § 13 a, at undtagelsen for "anskueliggørelse for undervisningsvirksomhed", som følger af direktivet, udgør en yderst snæver undtagelse, som bl.a. ikke omfatter visning af hele filmværker, men kun mindre uddrag på helt særlige betingelser. For de tilfælde, hvor der ikke tilbydes licens fx til alle værker eller til alle udnyttelseshandlinger, kunne lovbemærkningerne med fordel eksplicit præcisere, at de nævnte forhold ikke bevirker, at der mangler "passende licenser" i lovens forstand.

Præciseringerne vedrørende § 50 om kollektive licenser følger direkte af direktivets art. 12 og betragtning 44, ligesom EU-domstolens praksis på området følges. PRD kan tilslutte sig det foreslåede, herunder at der skabes et sikkert grundlag for, at der altid vil være en kollektiv organisation, der vil være i stand til at skabe aftalelicens for brugerne, og at der fortsat kan ske let og gnidningsfri licensering gennem aftalelicensen. Også for så vidt angår art. 12 fortjener ministeriet ros for det arbejde, som blev gjort under forhandlingerne om direktivet med henblik på, at de danske ordninger kunne videreføres.

For så vidt angår den foreslåede § 55 om data bør i bemærkningerne tydeliggøres, at film- og tv-producenter også i eget navn kan kræve data fra tjenester som erhverver af ophavsmænds og udøvende kunstners rettigheder.

PRD henviser i øvrigt til Producentforeningens og Copydan AV-foreningernes høringssvar. Særligt vedrørende lovforslagets § 11 b og § 11 c om tekst- og datamining henviser PRD til Ophavsret Danmarks henvendelse til Kulturministeriet på vegne af en række organisationer, herunder PRD.

Med venlig hilsen

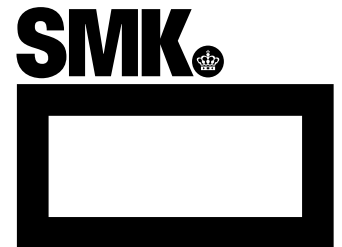
A handwritten signature in blue ink, reading 'Louise Hoppe', is positioned above the printed name.

Louise Lykkegaard Hoppe, Direktør

Producent Rettigheder Danmark (PRD)

Kulturministeriet

Att: Jesper Diernisse Langsted
jdl@kum.dk

Statens Museum for Kunst
National Gallery of Denmark

Statens Museum for Kunst
Sølvgade 48-50
DK-1307 København K

T +45 3374 8494
F +45 3374 8404
smk.dk

Høringssvar: Forslag til Lov om ændring af lov om ophavsret

11. april 2023

Kommentarer og forslag til lovteksten fra Statens Museum for Kunst (SMK)

SMK's position

Som Danmarks nationalgalleri og hovedmuseum for billedkunst ligger det os meget på sinde at bidrage til at sikre gode rammer for, at danske museer kan løfte deres forpligtelser til glæde og gavn for borgerne. I takt med digitaliseringen af samfundet er det blevet stadig tydeligere – blandt andet gennem års kontinuerlig dataindsamling om danske museumsbrugere – at vi har en vigtig opgave med at nå ud til flere og til flere forskellige mennesker med vores tilbud. Det er os derfor magtpåliggende at byde ind med konkrete input til lovforslaget, som dels vil eliminere potentielle uklarheder, dels gøre museerne bedre i stand til at understøtte borgernes retmæssige brug af kulturarven.

Selv på SMK, Danmarks største kunstmuseum, har vi yderst begrænset kapacitet til at manøvrere inden for kulturarvsjura. Mindre museer er ofte helt uden kompetencer på området. For at sikre den digitaliserede kulturarvs øgede gennemslagskraft og brugervenlighed, som DSM-direktivet lægger op til, er det derfor helt afgørende, at museer og andre kulturarvsinstitutioner sikres rimelige og gennemskuelige vilkår for at løse deres opgaver. Nedenstående forslag til implementering af udvalgte artikler i direktivet er formuleret med dette mål for øje.

Udvidede aftalelicenser

Formålet med DSM-direktivet er at opnå en velfungerende markedsplads for ophavsret. Det står i nogen grad i kontrast til det monopol, forvaltningsorganisationer som VISDA har på licensmarkedet. Det er derfor væsentligt, at deres beføjelser reguleres, bl.a. for at undgå prohibitivt høje priser. Det er usandsynligt, at danske museer i almindelighed vil have fornødne ressourcer og juridisk indsigt til at bringe sager om urimelige vilkår for Ophavsretslicensnævnet.

→ Vi foreslår derfor at tilføje følgende formulering (understreget og kursiveret) i §50, stk. 6 (tidl. stk. 5):

Kulturministeren fastsætter nærmere regler om sagsbehandlingen i forbindelse med godkendelsen af de forvaltningsorganisationer, som er nævnt i stk. 4, herunder principielle lofter over de vederlag, som forvaltningsorganisationer kan kræve for brug af beskyttet materiale, fx ud fra en sammenligning med prisniveauer i øvrige EU-medlemslande.

Aftalelicenser er gode til at understøtte visning, men ikke brug. De kan gøre det nemmere for kulturarvsinstitutioner at forvalte rettighedsbeskyttet materiale, men i praksis risikerer aftalelicenser at spænde ben for borgernes genanvendelse af den digitaliserede kulturarv. Typisk indlemmes større kulturarvssamlinger med forskelligartede værktøjer under én aftalelicens, som for nogle værkers vedkommende medfører uretmæssig beskyttelse og dermed kommercialisering af materiale, der ikke er omfattet af ophavsret. Det kan fx være værker i det offentlige domæne og andre frembringelser uden værkshøjde, der aldrig har været forhandlet. Så længe der hersker uklarhed omkring kulturarvsinstitutioners og borgeres rettigheder til at tilgå og bruge materiale, risikerer det at føre til selv censur og nedkølingseffekter. Dette vil bremse de store potentialer i at udnytte den digitaliserede kulturarv, som DSM-direktivet søger at forløse.

Skatteborgerne medfinansierer digitaliseringen af den offentlige kulturarv, men udbredelsen af aftalelicenser indskrænker i praksis deres mulighed for at anvende de dele af den, som er fri af rettigheder. Selvom det kan være en fordel for os som institutioner at indgå aftalelicens med en forvaltningsorganisation, er det nogle gange i strid med den del af vores samfundsopgave, det er at understøtte borgernes demokratiske deltagelse, fx gennem borgerforskning. Samtidig har vi forståelse for, at for især større kulturarvsinstitutioner kan aftalelicenser være en praktisk løsning. Vi vil derfor opfordre til, at problemstillingen og mulige løsninger tages op til fornyet og grundig overvejelse efter denne direktivnære implementering, i en åben udveksling mellem ABM-området, de kollektive forvaltningsorganisationer og Kulturministeriet.

Art. 5 Digitale og grænseoverskridende undervisningsaktiviteter

Undervisning i dag har for længst bevæget sig bort fra den rent afsenderorienterede monolog fra læreren ved tavlen, og omfatter nu aktive læringsstile, hvor eleverne også bruger hænderne og hele kroppen til at bearbejde og komme ned i stoffet med alle sanser. Elever skal blive grebet af undervisningen, før de kan begribe, og undervisningen skal virke i eleverne, hvis den skal have en virkning – med en formulering af Thomas Illum Hansen, forskningschef ved Københavns Professionshøjskole. Det er derfor vigtigt at implementere direktivets intention om, at brug af beskyttet materiale i undervisningen ikke kun omfatter illustration, men også læringsaktiviteter, hvor eleverne aktivt kan arbejde med materialet inden for de sikre elektroniske netværk, loven foreskriver.

→ Vi foreslår derfor at tilføje følgende formulering (understreget og kursiveret) i §13:

Til brug i undervisningsvirksomhed kan der ske eksemplarfremsstilling og tilgængeliggørelse med henblik på anskueliggørelse for almenheden af offentliggjorte værker, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Ved anskueliggørelse forstås, at den digitale anvendelse af værker eller andre frembringelser skal ske med henblik på at understøtte, berige eller supplere undervisningen, herunder aktive læringsaktiviteter.

Det fremgår ikke klart af den danske lovtekst, hvad direktivets term “grænseoverskridende” i praksis omfatter. Denne term er en afgørende del af DSM-direktivets formål, nemlig i højere grad at udnytte de muligheder for udveksling af viden og kompetencer på tværs af EU, som digitaliseringen baner vejen for.

→ Vi foreslår derfor at tilføje følgende formulering (understreget og kursiveret) i overskriften til §13:

Anvendelsen af værker i grænseoverskridende undervisningsaktiviteter

Ligeledes vil en præcisering af, at bestemmelsen har grænseoverskridende virkning, give mening i stk. 4. Det fremgår af ophavsretslovens §§ 85 og 86, at dens territorielle anvendelsesområde er fastsat efter en klar hovedregel om, at det kun er værker m.v. med tilknytning til EØS – dvs. EU-landene samt Norge, Island og Lichtenstein – som omfattes umiddelbart af den danske ophavsretslov. Dét bør fremgå klart af lovteksten, således at beskyttede værker fra danske kulturarvsinstitutioner også kan anvendes i grænseoverskridende undervisning, fx i EU-Kommissionens fælles indgang til den digitaliserede europæiske kulturarv,

Europeana, som understøtter et stærkt og aktivt læringsmiljø for formel såvel som uformel undervisning.

→ Vi foreslår derfor at ændre følgende formulering (understreget og kursiveret) i §13, stk. 4:

Anvendelse af værker i medfør af stk. 1 gennem sikre, elektroniske netværk, der kun er tilgængelige for en undervisningsinstitutions elever, studerende og lærere, må finde sted, såfremt uddannelsesinstitutionen er etableret i EØS – dvs. EU-landene samt Norge, Island og Lichtenstein.

Art. 8-11 Værker, der ikke længere forhandles (OOC)

I princippet vil implementeringen af OOC-artiklen i §16 c-f i den danske ophavsretslov være et fremskridt. Men ligesom Orphan Works-direktivet har medført så besværlige arbejdsgange for institutioner, der ønsker at aktivere 'forældreløse' værker i deres samlinger, at bestemmelsen alt for sjældent tages i brug, har vi en reel bekymring ift. at bringe den foreslåede undtagelse i anvendelse for værker, der ikke længere forhandles. Kulturarvsinstitutioner vil typisk vælge en aftalelicens, men en sådan omfatter og medfører betaling, også for værker der ikke burde være beskyttede, nemlig værker og andre frembringelser uden værkshøjde, der aldrig har været forhandlet.

Hvis en kulturarvsinstitution alligevel vælger at benytte den nye undtagelse, vil det øge forståelsen at tydeliggøre, at når først et værk er blevet defineret som uden for handel, har også borgere lov til at anvende det frit, så længe det ikke er i erhvervsøjemed.

Det specificeres i DSM-direktivet, at værker, der aldrig har været tiltænkt kommerciel brug, eller aldrig har været udnyttet kommercielt, også er omfattet i definitionen af værker, der ikke længere forhandles. Dette bør præciseres.

→ Vi foreslår derfor at tilføje følgende formulering (understreget og kursiveret) til §16 e:

Et værk anses ikke længere som forhandlet efter denne lov, når det i god tro, og efter der er gjort en rimelig indsats, må formodes, at hele værket ikke er til rådighed for almenheden gennem normale handelskanaler. Værker og andre frembringelser uden værkshøjde, der aldrig har været forhandlet, er også omfattet af denne definition.

Den svenske regering har implementeret direktivet på en måde, hvor kulturarvsinstitutionerne ikke automatisk pålægges ansvaret for at publicere OOC-værkerne i Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsrets

portal forud for at tilgængeliggøre dem. I stedet er der åbnet for, at parterne bag en aftalelicens kan tildele en kollektiv forvaltningsorganisation dette ansvar. En lignende model indført i dansk lov vil øge anvendeligheden i praksis af OOC-tilføjesen til ophavsretsloven.

→ Vi foreslår derfor at tilføje følgende formulering (understreget og kursiveret) til §16 f:

I det omfang et offentligt arkiv, bibliotek, museum eller film- eller lydarvsinstitution anvender et værk i henhold til § 16 c eller § 16 d skal følgende oplysninger, mindst seks måneder før, værkerne anvendes, gøres tilgængelige på den offentlige og centrale onlineportal for værker, der ikke længere forhandles, i regi af Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsret:

- a) Værkerne, som omfattes af licensen i § 16 c eller undtagelsen i § 16 d.
- b) Rettighedshaverens mulighed for at nedlægge forbud.
- c) Så snart det er muligt, og hvor det er relevant, oplysninger om parterne i licensen, de dækkede områder og anvendelserne.
- d) Øvrige oplysninger der er påkrævet i henhold den registreringsproces, der er fastsat af Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsret.

Ansvaret for at tilgængeliggøre disse oplysninger på portalen kan efter aftale mellem aftalelicensparterne placeres hos en kollektiv forvaltningsorganisation.

Art. 14 Billedkunstværker i det offentlige domæne

Det bør præciseres i lovteksten, hvornår et fotografi opfylder kravene til originalitet, og hvornår det ikke gør. Dette for at undgå, at der opstår uklarhed i aftaler mellem fotografer og samlingsinstitutioner, som vil risikere at stå i vejen for formålet med denne artikel, nemlig "at sikre, at beskyttelsestiden mellem hhv. gengivelser og det bagvedliggende motiv stemmer overens" (...) og derigennem "fremme adgangen til kultur og kulturarv".

Fx bør definitionen af originalitet ikke omfatte det, at fotografer lyssætter og efterbearbejder fotografier (farvestyring og lign.), hvilket gøres for at sikre en så høj kvalitet af den fotografiske reproduktion som muligt. Ligeledes bør de valg, en fotograf nødvendigvis må træffe omkring vinkling osv. ved fotografisk optagelse af tredimensionelle kunstværker (fx skulptur, kunsthåndværk og lign.) med henblik på at skabe troværdige gengivelser af disse, ikke i sig selv give anledning til beskyttelse af fotografierne. Det vil være en hjælp for samarbejdet mellem museer og fotografer, at dette er præciseret i lovteksten.

I den svenske implementering af Artikel 14 er "Billedkunstværker i det offentlige domæne" på fornøftig og gennemtænkt vis blevet omformuleret til "Kunstværker

og andre kulturelle genstande i det offentlige domæne”. Hermed sikrer den svenske lovgivning, at ikke kun ældre værker i kunstmuseernes samlinger, der befinder sig i det offentlige domæne, men også kulturhistoriske museumsgenstande som historiske kort, kunsthåndværk, tekstiler, glas, typografier, håndskrifter med tekst og illustrationer m.v. er omfattet. Denne præcisering af, hvilke værker i det offentlige domæne der er omfattet af kravet om beskyttelse af det offentlige domæne, vil også gøre den danske lovtekst langt mere klar og anvendelig.

→ Vi foreslår derfor at tilføje følgende formulering (understreget og kursiveret) til §70, stk. 4 (ny):

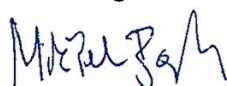
Stk. 4. Beskyttelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis hovedmotivet for det fotografiske billede udgør et kunstværk eller en anden kulturel genstand, hvor beskyttelsestiden er udløbet. Selv hvis det fotografiske billede er professionelt udført med valg af lyssætning, vinkling af motivet, efterbearbejdning m.m., har det ikke krav på selvstændig beskyttelse, såfremt det er gjort med henblik på at skabe en troværdig gengivelse af et kunstværk, hvor beskyttelsestiden er udløbet.

Ligeledes bør det stadfæstes, hvorvidt denne ændring vedr. fotografiske reproduktioner har tilbagevirkende kraft. Flere medlemsstater, der har implementeret direktivet, har forsømt at præcisere dette, heriblandt Tyskland og Sverige, hvilket har medført, at Art. 14 ikke har haft den ønskede effekt. Mange ABM-institutioner licenserer fortsat deres digitale reproduktioner, da de er skabt før lovændringen. Når samlinger i de kommende år redigitaliseres, vil det medføre reproduktioner med forskellig rettighedsstatus, på trods af at de underliggende værker har samme status, nemlig offentligt domæne. En højest uklar situation, som det vil være forvirrende at navigere i for såvel ABM-institutioner som brugere. Vi vil derfor på det kraftigste opfordre til, at lovændringen af §70, stk. 4 indføres med tilbagevirkende kraft. Ellers kan der gå mange år, før man mærker nogensomhelst effekt af denne centrale artikel i DSM-direktivet.

* * *

Spørgsmål vedrørende SMK's høringssvar kan stiles til seniorrådgiver i digital museumspraksis Merete Sanderhoff: msa@smk.dk / 2552 7226

Med venlig hilsen

Mikkel Bogh, direktør

Statens Museum for Kunst, 11. april 2023

Kulturministeriet
Att.: Jesper Diernisse Langsted, jd@kum.dk
Cc.: ascl@kum.dk og zeog@kum.dk

Odense, den 11. april 2023
SAG 2023-20128

TV 2 Danmark A/S

Rugaardsvej 25
5100 Odense
+45 65 91 91 91

Teglholt Allé 16
2450 København SV
+45 39 75 75 75

www.tv2.dk

Høring over lovudkast – Ændring af lov om ophavsret (gennemførelse af dele af Direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked)

Kulturministeriet (i det følgende KUM) har den 11. marts 2023 sendt forslag til lov om ændring af lov om ophavsret i høring. TV 2 DANMARK A/S (i det følgende TV 2) har ved e-mail af 20. marts 2023 anmodet KUM om en udgave af udkastet med sidenummerering, som er fremsendt til TV 2 samme dag. TV 2s bemærkninger tager udgangspunkt heri.

Som det fremgår nedenfor, har TV 2 en række bemærkninger til lovforslaget og behovet for modernisering af ophavsretsloven i øvrigt, sådan at denne gøres tidssvarende.

Generelle betragtninger omkring modernisering af ophavsretsloven i relation til ophavsretligt beskyttede musikværker på et digitalt indre marked

Med digitaliseringen af samfundet følger et markant skifte i danskernes medieforbrug. Medieudbuddet vokser eksponentielt og globaliseres, og de internationale tech-giganter sidder på store dele af distributionen. Samtidig tilgår et stigende antal danskere indhold digitalt on demand frem for via traditionel flow-udsendelse. Dette gælder også for TV 2s indhold.

Som følge heraf har TV 2 sammen med DR igennem flere år været i dialog med KUM omkring en nødvendig modernisering og opdatering af ophavsretsloven i relation til on demand udnyttelse af produktioner med musik. TV 2 og DR har fremsendt såvel et baggrundsnotat som et konkret forslag til lovændringer med bemærkninger til ministeriet, og der har været afholdt flere møder herom, senest den 10. februar 2023. Det er efter TV 2 og DRs opfattelse nærliggende og nødvendigt at indføre sådanne regler i forbindelse med implementeringen af anden del af DSM-direktivet, der på en række punkter indeholder forslag til ændring i de bestemmelser, som TV 2 og DR også ønsker en ændring af, blandt andet omkring de specifikke aftalelicenser og Ophavsretslicensnævnets kompetence.

TV 2 kan imidlertid konstatere, at KUM ikke har benyttet muligheden til at fremsætte forslag om en opdatering af ophavsretsloven på dette område, hvilket TV 2 finder særdeles beklageligt. TV 2 skal derfor på det kraftigste opfordre ministeriet til at opdatere lovudkastet med forslag herom.

Det er TV 2's holdning, at ophavsretslovens bestemmelser om udsendelse af udgivet musik på flow (§§ 30, 31 og 68) skal tilpasses en digital virkelighed således, at bestemmelserne også finder anvendelse ved brug af musik i produktioner, der stilles til rådighed on demand.

Baggrunden for TV 2s holdning er, at den nuværende lovgivning giver ringe muligheder for at bruge musik i produktioner, som stilles til rådighed on demand, sammenlignet med produktioner, som stilles til rådighed via flow-udsendelse.

Dette er problematisk, idet TV 2 anvender musik i alle sine produktioner, og idet TV 2 i hovedreglen både udsender disse produktioner i tv og stiller dem til rådighed on demand via f.eks. TV 2 PLAY og tv2.dk.

På flow-området indeholder ophavsretsloven en aftalelicens, og for musikselskaber og udøvende kunstnere en tvangslicens, der har været medvirkende til, at det siden TV 2s start har været muligt at indgå kollektive aftaler på musikområdet. Det betyder, at TV 2 ved at indgå én aftale med henholdsvis Gramex og KODA får adgang til at kunne anvende al musik i programmer, der udsendes på flow. Alternativt skulle TV 2 indgå individuelle aftaler med alle rettighedshavere til den enkelte musikindspilning. Dette ville uden tvivl have begrænset brugen af musik væsentligt, da det pga. de mange rettighedshavere (både komponist, tekstforfatter, musikselskab og udøvende kunstner) er uforholdsmæssigt ressourcekrævende at indgå individuelle aftaler til et enkelt stykke musik.

TV 2 har derfor også noteret sig, at KUM i de almindelige bemærkninger vedrørende DSM-direktivets artikel 12, der netop beskriver aftalelicenser, i pkt. 2.5.1 på lovforslagets side 41 omkring gældende ret, beskriver begrundelsen for aftalelicens, som er *"begrundet i et behov for klarering af brug af store mængder beskyttet indhold, som det ikke er muligt at klarere på individuel basis"*, og senere i pkt. 2.5.3 på lovforslagets side 43 anfører KUM følgende: *"Artikel 12 er en vigtig bestemmelse for dansk ophavsret og den danske aftalelicensmodel. Med artikel 12 anerkendes aftalelicensen på EU-niveau som en effektiv og brugbar måde at forvalte rettigheder på i form af kollektiv forvaltning. Det bemærkes i den forbindelse, at aftalelicensen ikke har karakter af en undtagelse fra den ophavsretlige eneret, men er udtryk for en forvaltning af disse rettigheder"*.

Brug af musik i produktioner, der skal udnyttes on demand, er ikke omfattet af de bestemmelser om aftale- og tvangslicens, der som beskrevet oven for gælder på flow-området. Brugen kræver derfor på nuværende tidspunkt individuel forhandling, typisk via rettighedsorganisationerne i det omfang, disse har mandat til at repræsentere rettighedshaverne. Den generelle aftalelicensbestemmelse i ophavsretslovens § 50, stk. 2, er imidlertid ikke tilstrækkelig til at dække området. Den indeholder f.eks. ikke det politiske signal til at samarbejde om licensering, som er en del af de specifikke aftalelicenser, og derudover er det ikke muligt at få Ophavsretslicensnævnet til at tage stilling til de vederlagskrav, som de monopolistiske rettighedshaverorganisationer fremsætter.

I takt med førnævnte udvikling i medieforbruget og TV 2s heraf følgende behov for at kunne stille produktioner til rådighed for danskerne digitalt, har det således over de

seneste år vist sig yderst vanskeligt for TV 2 at få de nødvendige aftaler på plads for on demand-brug af musik. Forhandlinger herom har i visse tilfælde strakt sig over adskillige år, og det er TV 2s oplevelse, at det er vanskeligt at få en reel forhandling af både vederlag og vilkår.

TV 2 har derfor sammen med DR foreslået KUM, at ophavsretsloven tilpasses og opdateres i forbindelse med implementeringen af DSM-direktivet, så DR og TV 2 får mulighed for at indgå kollektive aftaler på on demand-området til det fulde musikrepertoire på rimelige vilkår og til et rimeligt vederlag, og at Ophavsretslicensnævnet som kompetent og sagkyndigt tvistløsningsorgan kan inddrages, såfremt parterne ikke kan nå til enighed om vederlagets størrelse. Hermed tillægges Ophavsretslicensnævnet kompetence i hele den relevante kæde af udnyttelse, lige fra eksemplarfremsstillingen til udsendelsen og udnyttelsen on demand, hvilket i TV 2s optik er nødvendigt.

Ændringsforslaget svarer til, at det lovgivningsmæssige fundament for brug af musik på flow-området overføres på on demand-området, dog med den undtagelse, at tvangslicensen for musikselskaber og udøvende kunstnere ændres til en aftalelicens. Uden denne ændring udhules de muligheder, der i dag gælder for licensering af musik i produktioner, og aftalelicenserne for flow-udnyttelsen mister reelt sin værdi, da alle TV 2s produktioner som nævnt ovenfor også stilles til rådighed on demand.

Ændringsforslaget vil i øvrigt være i overensstemmelse med DSM-direktivets artikel 12, som netop indeholder en udtrykkelig hjemmel til at indføre aftalelicenser, når individuel clearing af rettigheder må formodes at medføre uforholdsmæssigt høje transaktionsomkostninger, hvilket i den grad er tilfældet i forbindelse med brug af musik i produktioner, der stilles til rådighed on demand.

Indførelse af aftalelicensbestemmelser for brug af musik på on demand-området vil ligeledes være i overensstemmelse med ophavsretslovens udgangspunkt om at være teknologineutral. Det er generelt ikke en ny tanke, at ophavsretslovens bestemmelser har brug for at blive tilpasset den hastige teknologiske udvikling. Allerede i lovbemærkningerne til 2002-ændringen af ophavsretsloven fremgik det, at lovgiver ville holde øje med, om der skulle vise sig behov for en aftalelicensordning for on demand-brug af musik i takt med digitaliseringen af danskernes medieforbrug. Senest har KUM i forbindelse med lovændring L205 foretaget ændringer af ophavsretsloven, der – udover at implementere visse dele af DSM-direktivet – moderniserede relevante bestemmelser relateret til digital videudsendelse/videreudnyttelse af indhold (fra bl.a. TV 2).

Generelle betragtninger om balance og gennemsigthed

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger pkt. 1.2, er et af DSM-direktivets formål at opnå en velfungerende markedsplads for ophavsret, og samtidig er der med direktivet indført tiltag, der skal styrke ophavsmænds og udøvende kunstners retsstilling i aftaler om erhvervsmæssig udnyttelse af ophavsrettigheder. Efter TV 2s opfattelse er det imidlertid en helt afgørende forudsætning for, at markedet for "handel" med ophavsrettigheder kan fungere, at der er den fornødne balance mellem skabernes og brugeres

interesser. Dette gælder i særdeleshed i de tilfælde, hvor brugerne finansierer og bærer hele den økonomiske risiko for skabelsen af de ophavsretlige værker, således som det f.eks. er tilfældet i forbindelse med TV 2s produktion af omkostningstunge, audiovisuelle produktioner.

DSM-direktivet er allerede fra EU-lovgivers hånd meget rettighedshavervenligt, men TV 2 kan konstatere, at KUM i forbindelse med implementeringen tillægger rettighedshaverne en endnu større beskyttelse, end direktivet lægger op til, jf. TV 2s kommentarer nedenfor omkring "kunstnerpakken".

Det skaber efter TV 2s opfattelse en ubalance på markedet, særligt fordi der på rettighedshaversiden er sket en voldsom koncentration af rettigheder og forhandlinger i monopolistiske organisationer, hvor vederlagenes fordeling er fuldstændig uigennemsigtige for dem, der bærer den økonomiske risiko. Denne udvikling er på ingen måde befordrende for hverken etableringen eller fastholdelsen af et velfungerende marked. Det er bemærkelsesværdigt, at der ikke er blik for, at der også på brugersiden er behov for gennemsigtighed i relation til rettighedshavernes indtægter, særligt på et marked som det danske, hvor der er etableret en meget stor sekundær økonomi i rettighedshavernes favør.

TV 2 finder det beklageligt, at KUM ikke er mere balanceret og nuanceret i sin implementering, og TV 2s skal på det kraftigste opfordre til, at der tillige skabes større transparens i de ophavsretlige vederlag således, at dem, der betaler for udnyttelsen, kan få et nødvendigt og helt rimeligt indblik i pengestrømmene, jf. i øvrigt bemærkningerne til de specifikke lovbestemmelser nedenfor.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte ændringsforslag

TV 2 har følgende bemærkninger til de i lovforslaget fremsatte ændringsforslag.

Nr. 2

§ 11 b om tekst- og datamining

TV 2 noterer sig, at den foreslåede § 11 b, stk. 2, om tekst- og datamining til forskel fra den foreslåede § 11 c, stk. 1, ikke kun kan anvendes af offentlige enheder, men også af private enheder, herunder private enheder med kommercielle formål. Dermed kan TV 2s programmer, artikler, billedoptagelser og øvrige ophavsretligt beskyttet indhold, som ligger offentligt tilgængeligt online, gøres til genstand for tekst- og datamining til brug for f.eks. erhvervsmæssige formål – med mindre TV 2 forbeholder sig anvendelsen heraf på passende vis, jf. § 11 b, stk. 3.

At en rettighedshaver skal foretage sig en aktiv handling, jf. tage et forbehold på passende vis, for at forhindre, at en bruger foretager reproduktioner eller udtræk af vedkommendes værk, er en afvigelse fra det sædvanlige ophavsretlige beskyttelsesprincip, hvorefter f.eks. reproduktion og udtræk af værket forudsætter ophavsmandens samtykke. Dette betyder også, at brugeren, som udfører tekst- og datamining iht. § 11 b, stk. 2,

bærer ansvaret for at have kontrolleret, om ophavsmanden har taget et passende forbehold. Koblingen mellem bestemmelsen i stk. 2 og stk. 3 er derfor særdeles vigtig.

TV 2 opfordrer på den baggrund KUM til at tilføje ”jf. dog stk. 3” som afslutning på stk. 2.

I den forbindelse må TV 2 samtidig udtrykke bekymring over, at de krav til sikker lagring af reproduktioner og udtræk, der stilles til forskningsinstitutioner, jf. § 11 c, stk. 2, ikke finder tilsvarende anvendelse på tekst- og datamining efter § 11 b, stk. 2. Hensynet til at beskytte reproduktioner af værker (som f.eks. normalt er beskyttet bag en betalingsmur) mod uvedkommendes ulovlige adgang synes umiddelbart at være lige så relevant, når private aktører foretager reproduktionerne, som hvis disse var foretaget af en forskningsinstitution. TV 2 noterer sig dog, at der sammenlignet med tekst- og datamining til forskningsformål kan være en forskel i varigheden af, hvor længe det er nødvendigt at opbevare nævnte reproduktioner og udtræk, når tekst- og datamining foretages efter § 11 b, stk. 2, jf. § 11 b, stk. 4. Derudover ligger der endvidere en snævrere afgrænsning i formålet med reproduktioner og udtræk efter § 11 b, stk. 2, som alene kan foretages med henblik på selve tekst og datamining øvelsen. Begge disse forhold betragter TV 2 dog som særdeles relevante at få fremhævet for brugeren, særligt i lyset af den umiddelbart brede adgang til at fortage tekst- og datamining, og de i øvrigt manglende sikkerhedsforanstaltninger ved lagringen.

TV 2 opfordrer derfor KUM til at omformulere § 11 b, stk. 4, således, at varigheden af lagringen formuleres negativt, samt at KUM tilføjer en tydelig afgrænsning af formålet med disse reproduktioner og udtræk; ”Eksemplarer og udtræk foretaget i henhold til stk. 2 kan ikke opbevares længere end det er nødvendigt med henblik på tekst- og datamining og må ikke anvendes til andre formål.”

For så vidt angår betingelsen om ”lovlig adgang” til et værk, jf. § 11 b, stk. 2, angiver KUM i lovbemærkningerne med henvisning til præambel 18, at et værk eller en frembringelse ”anses for at være gjort lovligt tilgængeligt, når værket eller frembringelsen stilles til rådighed for almenheden online og kan tilgås på lovlig vis”, jf. lovbemærkningerne side 16. Det er imidlertid TV 2s klare opfattelse, at lovligheden af tilrådighedsstillelsen i øvrigt må være betinget af, at denne er sket med rettighedshaverens samtykke – det vil sige, at der er tale om et lovligt forlæg. Dette følger også af præambel 14. Uden denne præcisering opstår tvivlsspørgsmålet om, hvorvidt § 11 b, stk. 2, med den foreslåede ordlyd også kan anvendes i relation til ulovlige tilrådighedsstillelser af værker og frembringelser. Dette kan efter TV 2s opfattelse ikke have været EU-lovgivers intention, og EU-domstolens praksis tyder da også på, at InfoSoc-direktivets undtagelser og indskrænkninger ikke skal kunne anvendes i relation til ulovligt tilgængeliggjorte værker, jf. bl.a. C-435/12 ACI Adam.

TV 2 opfordrer KUM til i de specielle bemærkninger til § 11 b, stk. 2, at præcisere, at tekst- og datamining efter denne bestemmelse forudsætter, at værket hhv. frembringelsen er tilgængeliggjort med rettighedshavers samtykke.

TV 2 forstår i øvrigt adgangen til at foretage tekst- og datamining efter § 11 b, stk. 2, sådan, at bestemmelsen ikke afskærer rettighedshaverne fra fortsat at udstede licenser til brug af deres værker, jf. de specielle lovbemærkninger side 74. Muligheden for

rettighedshaverne for på passende vis at forbeholde sig anvendelsen af værket i forbindelse med tekst- og datamining synes dermed ikke at udelukke, at rettighedshaverne kan tilbyde en licens til at foretage tekst- og datamining på baggrund af deres værker, herunder både i de tilfælde, hvor rettighedshaveren generelt har valgt at opt' e ud, og i de tilfælde, hvor visse former for tekst- og datamining ikke opfylder de nærmere angivne betingelser i § 11 b, men hvor rettighedshaveren gerne vil licensere sådan en adgang. Idet en rettighedshaver i nogle tilfælde ikke ønsker at tillade tekst- og datamining i sine værker, men i andre tilfælde kan være interesserede i de beskrevne licensudstedelser, bør sidstnævnte kunne sikres på en nem og sikker måde, f.eks. via en specifik aftalelicensordning. Dette skal bl.a. ses i lyset af, at tekst- og datamining i sin natur indebærer en masseudnyttelse af beskyttede værker og derfor også involverer en stor mængde rettighedshavere. EU-lovgiver foretager adskillige henvisninger til netop licenser i forbindelse med artiklerne om tekst- og datamining, herunder i præambel 10, 16 og 18, ligesom direktivet i øvrigt i andre sammenhænge motiverer medlemsstaterne til at adoptere licensordninger til fordel for rettighedshavere og rettighedsbrugere.

TV 2 opfordrer på den baggrund KUM til at indføre en specifik aftalelicens i § 50, stk. 1, for så vidt angår tekst- og datamining i henhold til § 11 b.

Nr. 7

§§ 16 c - 16 f om værker, der ikke længere forhandles

TV 2 er enig med KUM i, at DSM-direktivets artikel 8-11 bør implementeres så direktivkonformt som muligt. Det er imidlertid TV 2s opfattelse, at det efter ordlyden af den foreslåede definition i § 16 e er uklart, om definitionen omfatter programindholdet i TV 2s arkiv.

TV 2 opfordrer KUM til at præcisere i lovteksten eller som minimum i de specielle bemærkninger til den foreslåede § 16 e, at TV 2s arkiv er undtaget fra definitionen af "værker, der ikke længere forhandles".

Dette støttes på følgende betragtninger: TV 2s arkiv består af alle de programmer, som TV 2 har publiceret på sine kanaler og digitale tjenester, siden TV 2 blev etableret 1. oktober 1988. Det er et meget omfattende arkiv. En del af arkivet er tilgængeligt for brugerne af TV 2 PLAY. Udbuddet af tilgængelige programmer på TV 2 PLAY varierer imidlertid konstant. Publiceringseksperten hos TV 2 planlægger og kuraterer løbende, hvilke programmer, der skal være tilgængelige på TV 2 PLAY. Dette sker bl.a. under hensyntagen til seertilslutning samt størrelsen af eventuelle rettighedsbetalinger til diverse rettighedshavere. Det er åbenlyst, at den del af arkivet, der på ethvert givent tidspunkt er tilgængeligt på TV 2 PLAY, ikke er omfattet af definitionen i en foreslåede § 16 e. Det er dog ikke meningsfyldt, at den øvrige (ikke-tilgængelige) del af arkivet skulle være omfattet af definitionen.

Det forhold, at et program ikke længere er tilgængeligt, er ikke ensbetydende med, at programmet ikke tilgængeliggøres på TV 2 PLAY i fremtiden. Det kan tænkes, at programmet blot "holder pause" fra TV 2 PLAY og skal genpubliceres på et senere tidspunkt. Det

kan f.eks. være julekalendere, fiktionsserier generelt, underholdningsprogrammer, dokumentarprogrammer og livsstil-/reportageprogrammer.

Det forhold, at et program ikke længere er tilgængeligt på TV 2 PLAY, er heller ikke ensbetydende med, at programmet ikke længere har en økonomisk værdi for TV 2. Den økonomiske værdi kan vise sig ved salg af programmet til en anden tjeneste/broadcaster eller ved TV 2s fornyede publicering.

For at falde uden for definitionen i § 16e når "det må formodes, at hele værket ikke er til rådighed for almenheden gennem normale handelskanaler". På lovforslagets side 87, næstsidste afsnit, anfører KUM i denne forbindelse, at: *"en kulturarvsinstitution på baggrund af en rimelig indsats skal vurdere, om værket er tilgængeligt for offentligheden på en måde, hvorpå en borger selv kan købe værket."* (TV 2s fremhævnings). Almenheden kan ikke købe eksemplarer af radio- og fjernsynsudsendelser, med mindre disse undtagelsesvist udgives på analoge medier, såsom DVD, eller som digitale permanente eksemplarer, såsom EST. I forhold til radio- og fjernsynsudsendelser er det derfor misvisende at tale om, at et program er til rådighed for almenheden via "normale handelskanaler".

Samlet set er det ikke meningsfuldt og ej heller rimeligt at lade programmer i TV 2s arkiv være omfattet af definitionen i den foreslåede § 16 e.

Hvis KUM måtte finde, at TV 2s arkiv falder indenfor definitionen i den foreslåede § 16 e, anmoder TV 2 om, at der i tilknytning til denne samtidig indføres en tidsbegrænsning på minimum 30 år, jf. DSM-direktivets art. 8, stk. 5, 2. pkt.

Nr. 14

§ 53, stk. 2, om passende og forholdsmæssigt vederlag for udnyttelse af værket

TV 2 støtter op om princippet om, at en ophavsmand skal modtage et rimeligt vederlag for den erhvervsmæssige udnyttelse af vedkommendes ophavsret.

TV 2 bemærker desuden, at DSM-direktivet henviser til, at der ved fastlæggelsen af et passende og forholdsmæssigt vederlag skal tages hensyn til "markedspraksis" og "sektorspecifikke forhold" (se præambel 73, 77-78). Henvisningerne til disse hensyn må forstås således, at den specifikke vederlagspraksis, der findes indenfor de enkelte sektorer, som f.eks. den audiovisuelle sektor, *ikke* skal forkastes ved implementeringen af direktivets artikel 18. TV 2 finder det derfor bekymrende, at KUM i lovforslagets generelle og specielle bemærkninger – i strid med præambel 73 – helt overvejende anskuer engangsvederlag som "ikke passende og forholdsmæssigt" samt angiver, at et frikøb af rettigheder "*vil have formodningen mod sig i forhold til, at engangsvederlaget er 'passende og forholdsmæssigt'".* Præambel 73 anlægger et væsentligt mindre restriktivt perspektiv, når den angiver, at "*Et engangsvederlag kan også udgøre et rimeligt vederlag, men det bør ikke være reglen.*"

Det bør således fortsat være muligt indenfor de områder af den audiovisuelle sektor, hvor der er markedspraksis for en afregning af ophavsmænd via et engangsvederlag, at aftale

engangsvederlag, uden at dette vederlag som *"udgangspunkt må anses for ikke passende og forholdsmæssigt"*. Dette gør sig især gældende i de situationer, hvor ophavsmanden foretrækker at modtage et (typisk højt) engangsvederlag med den økonomiske sikkerhed, der følger med sådan et vederlag, frem for en aflønning baseret på kommercielle indtægter, hvor ophavsmanden hverken forestår eller har indflydelse på den kommercielle udnyttelse af sit værk, men alligevel bærer risikoen for værkets økonomiske succes.

TV 2 opfordrer på den baggrund KUM til at bringe såvel lovforslagets generelle som specielle bemærkninger i teksts nær overensstemmelse med direktivets formuleringer vedr. især engangsvederlagets passende og forholdsmæssige karakter indenfor den audiovisuelle sektor.

TV 2 bemærker endvidere, at § 53, stk. 2, i overensstemmelse med DSM-direktivets artikel 18 skal finde anvendelse på den første overdragelse af (hele eller dele af) ophavsretten, der finder sted mellem en fysik person (dvs. ophavsmanden) og en anden part (jf. præambel 73). I den forbindelse burde det fremgå tydeligt af lovbemærkningerne, at egentlige ansættelsesforhold ikke falder ind under § 53, stk. 2, da der ikke er tale om blot en overdragelse af ophavsrettigheder. Ansættelsesforholdet drejer sig i stedet om en regulering af arbejdstagerens forpligtelser i forhold til arbejdsgiveren og arbejdstagerens kompensation herfor. En ansat ophavsmand modtager løn på basis af forskellige og på hinanden supplerende faktorer (som f.eks. arbejdstidsbetaling, sociale ydelser, etc.), hvoraf overdragelsen af ophavsretten til kommerciel videreudnyttelse frembragt i arbejdstiden kun udgør et delelement, der ikke uden videre lader sig udskille fra den samlede løn.

TV 2 opfordrer KUM til at præcisere i lovbemærkningerne, at ansættelsesforhold ikke falder ind under § 53, stk. 2.

Det er i øvrigt uklart for TV 2, hvordan vi skal forstå lovbemærkningernes henvisning til kollektive aftaler og overenskomster, som KUM umiddelbart lader til at anse som den foretrukne metode til at vurdere rimeligheden af et vederlag, jf. side 99, fjerde afsnit, hvor det anføres, at der *"i vid udstrækning [bør] tages udgangspunkt i kollektivt forhandlede aftaler og overenskomster"*, ligesom det samme sted fremgår, at vederlag ikke skal *"være mindre gunstig end dem, der gælder for rettigheder af samme art i henhold til en kollektiv overenskomst indgået af de inden for det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark."*

Det er for det første uklart, hvad der menes med de *"mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark"*, og hvilke kriterier, der skal lægges til grund, når dette skal afgøres. Der findes mange forskellige brugere af ophavsretligt beskyttede materiale på det audiovisuelle marked, også indenfor samme "kategori" af brugere. Som eksempel på sidstnævnte kan nævnes tv-stationer og streamingtjenester, der operer på vidt forskellige præmisser, når det kommer til finansieringsgrundlag (statsfinansieret eller kommerciel finansieret), dækningsområde (regionalt, nationalt eller internationalt), public service-forpligtelser i henhold til sendetilladelsen, osv. Allerede af den grund kan det anfægtes, at der findes én "repræsentativ" bruger, hvis overenskomster/kollektive aftaler skal være normerende for alle andre brugeres individuelle aftaler med ophavsmænd.

For det andet vil en udstrækning af vederlagssatser (aftalt konkret mellem to parter i en overenskomst eller kollektiv aftale) til at finde anvendelse på parter, der netop ikke er aftalepart til førnævnte overenskomst/kollektive aftale, umiddelbart konflikte med DSM-direktivets artikel 18, stk. 2, hvorefter der ikke alene skal tages hensyn til aftalefriheden mellem to parter, men hvor der ligeledes skal findes en rimelig balance mellem rettigheder og interesser. Disse interesser kan være meget forskellige fra de interesser, som parterne måtte have haft ved indgåelse af førstnævnte overenskomst/kollektive aftale, ikke mindst på grund af de meget forskellige præmisser, som tv-stationer og streamingtjenester operer på (som nævnt ovenfor). Dette gør sig især også gældende i situationer, hvor en given overenskomst eller en kollektiv aftale indgås mellem parter, som ikke er brugere af det beskyttede værk, og hvor ingen af aftaleparterne i øvrigt bærer en økonomisk risiko i forhold til værkets kommercielle udnyttelse. Desuden fjernes enhver form for aftalefrihed (og interesseafvejning) mellem parterne ved at udstrække den områdevirkning, som overenskomster har, til også at omfatte ikke-aftaleparter. Konsekvensen vil være, at én overenskomst eller én kollektiv aftale på ét område skaber en prisbindende effekt for samtlige aktører på det relevante marked. Dette kan ikke have været hensigten med artikel 18, stk. 2.

Endelig bemærker TV 2, at præambel 73 oplister en del faktorer, der skal tages i betragtning ved fastlæggelse af et "passende og forholdsmæssigt vederlag". Udover bl.a. ophavsmandens bidrag til det samlede værk nævnes også "*alle andre omstændigheder i sagen*". I forhold til sidstnævnte skal det bemærkes, at ophavsmændene indenfor den audiovisuelle sektor typisk modtager et "sammensat vederlag" for udnyttelsen af deres værker, idet der foruden det med brugeren (f.eks. en tv-station/streamingtjeneste) aftalte vederlag også udbetales en række supplerende vederlag via forskellige andre kanaler (f.eks. producenten eller distributøren) samt diverse kollektive forvaltningsorganisationer (f.eks. KODA, Gramex, NCB, MPO, Create Denmark og ikke mindst Copydan). Brugeren, dvs. tv-stationen/streamingtjenesten, som skal forhandle det passende og forholdsmæssige vederlag med ophavsmanden, kender dog ikke de forskellige vederlagssatser og fordelingsnøgler, som de forskellige kollektive forvaltningsorganisationer anvender til at udbetale de supplerende vederlag på den enkelte produktion og på den enkelte ophavsmand. For at kunne vurdere rimeligheden af et vederlag, burde brugeren af det ophavsretligt beskyttede værk kende samtlige supplerende vederlag fra start af. Det er af samme årsag meget beklageligt, at gennemsigtighedsforpligtelsen i henhold til DSM-direktivets artikel 19 er ensidig pålagt ophavsmandens aftalepart (se nedenfor TV 2s bemærkninger til lovforslagets ændring nr. 18 vedr. den foreslåede § 55).

Nr. 15

§ 53, stk. 4, om ufravigeligt krav på passende og forholdsmæssige vederlag

TV 2 er enig i, at en ophavsmand altid bør modtage et rimeligt vederlag for overdragelsen af vedkommendes ophavsret, når parterne vælger at aftale sådan en vederlag.

Som lovbemærkningerne til § 53, stk. 4, jf. lovbemærkningernes side 100, sjette afsnit, er affattet, medfører denne bestemmelse imidlertid en ordning, hvor ophavsmandens krav

på et passende og forholdsmæssig vederlag aldrig kan fraviges ved aftale. Det fremgår imidlertid af såvel præambel 82 som af lovbemærkningernes side 98-99 til den foreslåede § 53, stk. 2, at det fortsat skal være muligt at aftale en gratis udnyttelse af et ophavsretligt beskyttet værk. Det er derfor uklart, hvordan den foreslåede § 53, stk. 4, egentlig skal forstås.

TV 2 opfordrer KUM til at præcisere i de specielle bemærkninger til § 53, at bestemmelsens stk. 4, alene finder anvendelse i de situationer, hvor aftaleparterne har valgt at aftale et vederlag for overdragelsen af ophavsrettighederne.

Nr. 16-17

§ 54 om ophavsmandens tilbagekaldelsesret

TV 2 bemærker, at KUMs forslag til implementeringen af direktivets artikel 22 ikke indeholder en klar definition af, hvad "rimelig tid" er. Derudover foreslår KUM at undlade at opstille særlige undtagelser for dels den audiovisuelle sektor og dels værkstyper, som normalt indeholder bidrag fra flere forskellige ophavsmænd eller udøvende kunstnere, selvom artikel 22 giver medlemslandene frihed til at gøre netop dette. KUM begrundet bl.a. dette valg med, at der "aldrig har været sager mv. i Danmark, som har demonstreret behov for sådanne regler", jf. de generelle bemærkninger, side 65.

Manglen på klare frister medfører efter TV 2s opfattelse en betydelig retsusikkerhed for den audiovisuelle sektor. At der angiveligt ikke tidligere har været nogle sager herom, er uden betydning, og bestemmelsen medfører utvivlsomt væsentlige begrænsninger i forhold til gældende ret, som efter TV 2s opfattelse ikke er velbegrundet.

Det gælder for stort set alle værker skabt af såvel TV 2 som for den øvrige audiovisuelle sektor, at disse er "samleværker"; det vil sige værker, som indeholder bidrag fra flere forskellige ophavsmænd eller udøvende kunstnere. Disse værker opfylder således betingelsen i artikel 22, stk. 2, om, at værkerne "normalt" indeholder bidrag fra flere forskellige bidragsydere, og dermed kan disse værker undtages som værkskategori.

Derudover er det værd at bemærke, at produktionen heraf i mange tilfælde er endog særdeles bekostelige – her tænkes der i særdeleshed på tv-produktioner af enhver art samt spillefilm. Såfremt en enkelt ophavsmand eller udøvende kunstner ud af en flæthed af bidragsydere måtte få adgang til at trække sine rettigheder tilbage, før værket indenfor en "rimelig tid" kunne udnyttes som forudsat, ville det medføre potentielt enorme og helt urimelige omkostninger for rettighedserhververen, uden at den pågældende ophavsmand eller udøvende kunstner i øvrigt – efter den foreslåede ordlyd – kan stilles økonomisk til ansvar for at forhindre udnyttelsen af værket.

Fælles for den audiovisuelle sektors samleværker er endvidere, at der i mange tilfælde kan være både produktionsforløb samt rettigheds- og aftalemæssige forhold, som er afgørende for, hvornår værkerne rent faktisk kan udnyttes. Der kan således sagtens være et forholdsvist langt indløb fra første engagement af en ophavsmand eller udøvende

kunstner til den faktiske udnyttelse af det færdige værk, som i andre tilfælde ville kunne betragtes som at strække sig udover "rimelig tid".

Af alle de sektorer og værkstyper, som direktivet berører, er det TV 2s opfattelse, at lige netop den audiovisuelle sektor og dennes aktørers værker af åbenlyse årsager og med stor rimelighed ikke giver anledning til en dynamisk fortolkning af tidsrammerne, og at den foreslåede tilbagekaldelsesret derfor ikke – og i øvrigt helt i overensstemmelse med artikel 22, stk. 2 – skal finde anvendelse for den audiovisuelle sektor og/eller denne sektors værker.

TV 2 opfordrer derfor KUM til at gøre brug af den implementeringsfrihed, der findes i artikel 20, stk. 2, til at indføre en specifik undtagelse i relation til den audiovisuelle sektor generelt, alternativt en specifik undtagelse i relation til radio- og tv-foretagender. Alternativt opfordrer TV 2 til, at der indføres en specifik undtagelse for så vidt angår værker og frembringelser, som normalt indeholder bidrag fra flere forskellige ophavsmænd eller udøvende kunstnere. Alternativt opfordrer TV 2 til at fastholde de gældende frister specifikt for den audiovisuelle sektor.

Nr. 18

§ 55 om ny gennemsigtighedsforpligtelse

TV 2 er grundlæggende ikke imod transparens i forhold til udlevering af de for ophavsmandens vederlag relevante oplysninger, hvilket allerede afspejler sig i de rapporteringsforpligtelser, som TV 2 har aftalt med bl.a. kollektive forvaltningsorganisationer. For TV 2 er det afgørende, at gennemsigtighedsforpligtelsen i henhold til DSM-direktivets artikel 19 implementeres på en realistisk, praktikabel og især proportional måde, sådan som det i øvrigt forudsættes i artikel 19, stk. 3.

Det er positivt, at KUM angiver i de generelle lovbemærkninger til pkt. 2.9.2.3, at gennemsigtighedsforpligtelsen skal være forholdsmæssig, forstået på den måde, at *"ophavsmandens ret til information er formålsbestemt i forhold til, hvad der er relevant i forhold til brugen af deres værker"*, jf. lovbemærkningernes side 56, fjerde afsnit.

Det er derfor beklageligt, at KUM har valgt at afvige fra den tekstnære implementering og i stedet udvidet gennemsigtighedsforpligtelsen udover de i artikel 19, stk. 1, angivne oplysninger med tilføjelsen af oplysning om "udnyttelsesomfanget". I henhold til DSM-direktivets artikel 19, stk. 1, samt præambel 74-77 skal gennemsigtighedsforpligtelsen alene sikre adgang til *"opdaterede, relevante og omfattende oplysninger om udnyttelsen af deres værker"*, som (jf. præambel 75) skal omfatte *"alle kilder til indtægter af relevans for sagen"* (TV 2s fremhævelse). "Udnyttelsesomfang" er et nyt og upræcist begreb, der mangler en nærmere afgrænsning. Ligeledes burde de oplysninger, som en ophavsmand har krav på at få udleveret, være begrænset til oplysninger af relevans for vurderingen af den økonomiske værdi af vedkommendes værk. "Udnyttelsesomfang" er dog ikke et relevant kriterie, når det drejer sig om en kommerciel udnyttelse, der ikke er baseret på afregning per eksemplar eller afregning per brug, men består af en samlet betaling/indtægt, uanset erhververens udnyttelse. Dette kan f.eks. være tilfældet ved salg af

udnyttelsesrettigheder til en tv-serie i en given periode (uden begrænsninger i forhold til antallet af tv-visninger). Derfor burde ”udnyttelsesomfang” være en oplysning, der kun bør kunne kræves udleveret, hvor dette har relevans for indtægterne – og de pågældende oplysninger dermed også foreligger.

Et andet begreb i § 55, stk. 1, der mangler præcisering, er begrebet ”alle genererede indtægter”. Mens der i præambel 75 anføres, at de data, en ophavsmand skal modtage, skal dække alle kilder til indtægter ”af relevans for sagen”, og at disse oplysninger skal gøre det muligt for den pågældende at foretage en effektiv vurdering af den økonomiske værdi af de overtagne rettigheder, mangler der tilsvarende præcisering i lovbemærkningerne. Det bør f.eks. ikke være nødvendigt at oplyse en skuespiller om de indtægter, der er genereret i forbindelse med et formatsalg af den tv-produktion, som vedkommende medvirker i, da disse indtægter vedrører en kommerciel udnyttelse af rettigheder, som vedkommende ikke har – og dermed ikke har kunnet overdrage.

TV 2 opfordrer på den baggrund KUM til at sikre en tekstnær implementering af DSM-direktivets artikel 19, stk. 1. Alternativt bør KUM som minimum præcisere i de specielle bemærkninger til den foreslåede § 55, stk. 1, at den udvidede fortolkning af bestemmelsen vedr. ”udnyttelsesomfang” alene bør kunne kræves udleveret, hvor denne oplysning reelt har relevans for ophavsmandens indtægter, samt at ophavsmanden under alle omstændigheder alene er berettiget til at modtage oplysninger om de indtægter, der vedrører vedkommendes ret til vederlag.

Det fremgår i øvrigt af ordlyden af artikel 19, stk. 1, at ved udformning af oplysningsforpligtelsens omfang skal tages hensyn til de særlige karakteristika, der er knyttet til hver enkelt sektor. TV 2 finder det beklageligt, at denne ordlyd ikke genfindes i § 55, stk. 1, og at lovbemærkningerne alene henviser til, at ”særlige sektorkarakteristika kan f.eks. behandles i sektorspecifikke kollektive overenskomster”, jf. side 105, fjerde afsnit samt side 106, femte afsnit. Derved synes der ikke at blive taget de hensyn, der nævnes i præambel 77 om, at ”Ved gennemførelsen af gennemsigthedsforpligtelsen i dette direktiv bør medlemsstaterne tage hensyn til de særlige karakteristika, der er knyttet til de forskellige indholdssektorer, f.eks. inden for musiksektoren, den audiovisuelle sektor og forlagssektoren, og alle relevante interessenter bør inddrages, når sådanne sektorspecifikke forpligtelser fastlægges.”

Der henvises i lovbemærkningerne til, at især den audiovisuelle sektor, hvor der er mange rettigheder og rettighedshavere per værk, og ”hvor en forpligtelse til at udlevere samme niveau af omfattende og detaljerede oplysninger til hver enkelt bidragsyder ikke forekommer hensynsmæssigt eller proportionalt” kan være udfordret i forhold til oplysningsforpligtelsen. I denne forbindelse har TV 2 noteret sig positivt, at KUM har valgt at implementere artikel 19, stk. 3, i § 55, stk. 1, med den virkning, at oplysningsforpligtelsen i alle de tilfælde, hvor den administrative byrde bliver uforholdsmæssig stor, skal begrænses til de oplysninger, der med rimelighed kan forventes. Ligeledes skal ophavsmænd, der alene har ydet et bidrag, der ikke er af væsentlig betydning for værket, alene på anmodning kunne modtage de i § 55, sk. 1, angivne oplysninger, jf. § 55, stk. 2. Det er dog på denne baggrund uforståeligt og - efter TV 2s opfattelse - i strid med proportionalitetsprincippet, at ophavsmænd, der modtager et engangsvederlag for overdragelsen af deres ophavsrettigheder, ligeledes er omfattet af den årlige, gentagne oplysningsforpligtelse.

For ikke at pålægge rettighedserhververne i især den audiovisuelle sektor en uforholdsmæssigt stor administrativ byrde, vil TV 2 opfordre KUM til i de specielle bemærkninger til § 55, stk. 1, at præcisere, at alene rettighedshavere med krav på et løbende vederlag (f.eks. i form af royalties), er omfattet af den årlige oplysningsforpligtelse, mens modtagere af engangsvederlag alene kan få udleveret disse oplysninger på anmodning.

TV 2 anser det heller ikke for proportionelt, at § 55, stk. 4, kræver, at alle henvendelser vedrørende efterfølgende indtægter af en underlicenstagere skal gå gennem den oprindelige erhverver af ophavsrettighederne, selvom vedkommende ikke er i besiddelse af de efterspurgte oplysninger. Dette er en yderligere, administrativt tung byrde for førstegangserhververen, især set i lyset af, at artikel 19, stk. 2, samt præambel 76 tillader medlemslandene en implementeringsfrihed i forhold til at lade ophavsmanden rette direkte henvendelse til underlicenstageren frem for til førstegangserhververen. I Sverige har lovgiver valgt at gøre brug af denne ordning ved implementeringen af artikel 19, stk. 2.

TV 2 opfordrer KUM til at mindske denne administrative byrde samt sikre en mere smidig og effektiv oplysningsudveksling mellem ophavsmanden og førstegangserhververen hhv. underlicenstageren ved at indrømme ophavsmanden og førstegangserhververen af ophavsrettigheder aftalefrihed i forhold til, hvilken af disse parter, der skal forestå udleveringen af oplysninger, når ophavsretten er videreoverdraget til underlicenstagere.

For så vidt angår den foreslåede § 55, stk. 5, skal det fremhæves positivt, at KUM har gjort brug af implementeringsfriheden i artikel 19, stk. 5, og dermed har fastslået i § 55, stk. 5, at de rapporteringsforpligtelser, der er fastlagt i kollektive aftaler, træder i stedet for gennemsigthedsforpligtelsen i § 55, stk. 1-4, såfremt disse sikrer et tilsvarende rapporteringsniveau.

TV 2 opfordrer dog KUM til i den forbindelse at præcisere i de specielle bemærkninger til § 55, stk. 5, at der ikke skal kunne opstå en "dobbelt rapporteringsforpligtelse", når en rettighedserhverver allerede rapporterer til en kollektiv forvaltningsorganisation eller som led af en kollektiv aftale, og i øvrigt i overensstemmelse med de krav, der er angivet i § 55, stk. 1-4. I disse tilfælde må ophavsmanden være henvist til at søge de relevante oplysninger hos den relevante organisation.

Som anført under ændringsforslag nr. 14, er TV 2 af den opfattelse, at ansatte ophavsmænd bør undtages fra anvendelsesområdet af § 53. Som konsekvens heraf burde gennemsigthedsforpligtelsen i § 55 heller ikke finde anvendelse på disse ophavsmænd.

TV 2 opfordrer KUM til at tydeliggøre dette forhold i lovbemærkningerne for § 55, stk. 5.

For så vidt angår det nærmere indhold af oplysningerne omfattet af gennemsigthedsforpligtelsen forholder lovbemærkningerne til § 55 sig ikke til det forhold, at ophavsmænd via gennemsigthedsforpligtelsen får adgang til forretningsfølsomme oplysninger. TV 2 finder dette bekymrende, især set i lyset af, at det er uklart, om § 55, stk. 1, kræver udlevering af oplysninger om "alle" genererede indtægter, og dermed potentielt også indtægter, der ikke er af relevans for ophavsmanden. En sådan indsigt bør – efter svensk forbillede – underlægges en fortrolighedsforpligtelse.

TV 2 opfordrer derfor KUM til - i overensstemmelse med direktivets præambel 76 – at præcisere i lovteksten eller som minimum i de specielle bemærkninger til § 55, stk. 1, at alle de oplysninger, som rettighedshaverne via § 55 får adgang til, skal være undergivet fortrolighed.

For så vidt implementeringen af direktivets artikel 19, stk. 5, om gennemsigtighedsforpligtelsens forhold til aftaler indgået mellem rettighedshavere og kollektive forvaltningsorganisationer, undrer det TV 2, at KUM ikke har valgt at implementere denne bestemmelse som stk. 6 til § 55, eller som stk. 2 til § 55 c, der må anses at være en opsamlingsbestemmelse. Det forekommer strukturelt forkert at implementere artiklens indhold som en del af § 55 b, da § 55 b vedrører tvistløsningen ved uenighed om gennemsigtighedsforpligtelsen eller aftalejusteringen.

Øvrige betragtninger om gennemsigtighed – også over for brugerne af ophavsretligt beskyttet indhold

En afgørende forudsætning for at kunne vurdere, om en rettighedsbetaling for en overdragelse og udnyttelse af et værk er passende og forholdsmæssig, er, at der er fuld transparens omkring den samlede betaling, som ophavsmanden oppebærer for skabelsen og udnyttelsen af værket.

Det er langt fra tilfældet på det audiovisuelle område.

Når TV 2 bestiller indhold til udnyttelse på sine kanaler og digitale platforme, afregner TV 2 enten direkte (hvis der er tale om en egenproduktion) eller via eksterne producenter et vederlag for skabelsen og udnyttelsen af et værk i form af en løn eller et honorar. I en række tilfælde tilkommer der imidlertid ophavsmænd og udøvende kunstnere yderligere betalinger i takt med, at udnyttelsen finder sted, det være sig i form af yderligere rettighedsbetalinger i form af genudsendelseshonorarer og honorarer for on demand-distribution samt royalties.

TV 2 har langt fra altid kendskab til, hvorledes disse honorarer og royalties fordeles mellem ophavsmændene. Det gælder ikke mindst de supplerende vederlag, som ophavsmændene opnår via kollektive forvaltningsorganisationer såsom KODA, Gramex, Copydan, m.fl.

KUM anfører i de almindelige bemærkninger vedrørende artikel 18, at *”Såfremt der på et udnyttelsesområde findes kollektiv rettighedsforvaltning, hører det som udgangspunkt med til et passende og forholdsmæssigt vederlag at få andel i de vederlag, der genereres på det kollektive område”*, og videre, at *”markedsnormen i Danmark er på flere områder, at der foretages kollektiv rettighedsforvaltning baseret på, at rettighedshaverne i vidt omfang bevarer enten rettigheder som sådan eller retten til vederlag (ofte kaldet ”den danske rettighedsmodel”)*”, hvilket f.eks. er tilfældet i relation til området for ophavsretslovens § 35, der blev udvidet forrige år i forbindelse med lovforslag L205.

Copydan Verdens TV, som administrerer dette område, opkrævede i 2021 beløb i størrelsesordenen kr. 1,2 mia., altså ret betragtelige rettighedsbeløb, som fordeles blandt rettighedshaverne. Denne enorme økonomi er efter TV 2s opfattelse også relevant at tage i betragtning, når det skal vurderes, om det ophavsretlige vederlag til den enkelte ophavsmand er passende og forholdsmæssigt. Denne gennemsigtighed er der imidlertid ikke i dag, idet f.eks. lov om kollektiv forvaltning ikke indeholder bestemmelser, der sikrer rettighedsbrugerne den gennemsigtighed omkring vederlagene.

TV 2 skal derfor opfordre til, at reglerne om transparens udvides således, at det ikke alene påhviler brugere af ophavsrettigheder at give ophavsmændene indsigt i udnyttelsen af værkerne, men at rettighedshaverne også giver brugerne den fornødne indsigt i de vederlag, der oppebæres, således at vurderingen af, om vederlagene er rimelige, kan foretages på et tilstrækkelig oplyst grundlag.

§ 55 a – Aftalejusteringsordning

Som det fremgår af direktivets præambel 78, er hensynet med en aftalejusteringsordning ophavsrettens lange varighed. I den forbindelse burde det præciseres, at § 55 a ikke finder anvendelse på kortvarige aftaler, da det er vanskeligt at konstatere en mulig disproportion mellem det oprindelige, aftalte vederlag, og de efterfølgende genererede indtægter. Det skal i den forbindelse også fremhæves, at præambel 78 eksplicit fastlægger, at aftaleretten (og dermed aftalefriheden) ikke skal berøres af denne aftalejusteringsordning.

Lovforslaget indeholder ingen nærmere afgrænsning af, hvad der skal forstås under "efterfølgende indtægter." Det bør efter TV 2s opfattelse præciseres i lovbemærkningerne, at "efterfølgende relevante indtægter" skal forstås som **uforudsete/ikke-forventelige** indtægter, da der ellers ikke vil være den forudsatte disproportion med den oprindelige betaling, jf. bemærkningen i præambel 78 om, at "rettighedernes økonomiske værdi viser sig at være væsentligt højere end først antaget". Denne forståelse blev også lagt til grund ved den svenske implementering af artikel 20.

Præambel 78 angiver, at "vurderingen af situationen bør tage hensyn til de specifikke omstændigheder i hvert tilfælde, herunder (...) de særlige karakteristika og vederlagspraksisser i de forskellige indholdssektorer...". Det er almindelige praksis i den audiovisuelle sektor, at visse ophavsmænd modtager en sammensat vederlag fra rettighedserhververen, der ikke alene udbetales på baggrund af den individuelle aftale, der indgås mellem parterne, men også via forskellige andre kanaler, som f.eks. kollektive forvaltningsorganisationer. Det individuelle vederlag forhandles mellem parterne netop under forudsætning og betinget af, at ophavsmanden for den efterfølgende udnyttelse modtager vederlag fra anden side. Det aftalte vederlag udgør dermed alene en delbetaling af ophavsmandens forventede samlede vederlag for den erhvervsmæssige udnyttelse af værket. TV 2 har dog som nævnt ovenfor ikke indsigt i de fordelingsnøgler, og i særdeleshed ikke, hvad der tilkommer den enkelte ophavsmand på den enkelte produktion. Allerede af den grund er det umuligt at forholde sig til krav om yderligere betaling.

Ligesom rettighedserhververen skal informere ophavsmanden om alle relevante indtægter, skal en ophavsmand ved anmodning om genforhandling af det oprindelige aftalte

vederlag oplyse om alle vederlag, som vedkommende efterfølgende har modtaget – og som begge parter ved den oprindelige forhandling har forudsat indgår som en del af det samlede vederlag for den erhvervsmæssige udnyttelse. Det er ellers ikke muligt at foretage den nødvendige og objektive ”*sammenligning mellem de realiserede indtægter som følge af udnyttelse af værket og det vederlag, som ophavsmanden har fået i henhold til aftalen*”, jf. lovbemærkningernes side 107, da den del af vederlaget, der netop betales for udnyttelse af værket, ikke indgår i sammenligningen med andre realiserede indtægter (for udnyttelsen).

TV 2 opfordrer derfor KUM til at lade det fremgå af lovbemærkningerne, at denne sammenligning ikke alene tager udgangspunkt i alle realiserede indtægter for rettighedserhververens vedkommende, men også omfatter alle realiserede vederlag for ophavsmandens vedkommende, herunder også vederlag modtaget fra såvel danske som udenlandske kollektive forvaltningsorganisationer.

Endelig skal TV 2 bemærke, at ligesom med § 53, stk. 2, og § 55, er det TV 2s opfattelse, at § 55 a ikke finder anvendelse på ansatte ophavsmænd.

§ 55 b – Tvistløsning om gennemsigtighed og aftalejustering

TV 2 bifalder, at Ophavsretslicensnævnet får tildelt kompetence i forhold til tvister vedrørende § 55 (gennemsigtighedsforpligtelsen), samt § 55 a (aftalejusteringsordningen). Tvistløsningsmuligheden i § 55 b bør dog ikke kunne anvendes til generelt at genforhandle vilkår for en gruppe af rettighedshavere, men er alene en mulighed for at få en konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder.

TV 2 vil derfor opfordre KUM til at præcisere i lovforslagets specielle bemærkninger, at muligheden for at indlede procedurer på anmodning fra en eller flere ophavsmænd ikke betyder, at Ophavsretslicensnævnets kendelser får virkning ex partes.

Nr. 20

§ 58 b – Forhandlingsordning

TV 2 støtter op om forslaget om udpegelse af mæglingsordning i forbindelse med video on-demand-tjenesters forhandlinger med rettighedshavere.

TV 2 er imidlertid uforstående overfor placeringen i lovforslaget af den foreslåede § 58 b under overskriften: ”*Bestemmelser om uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af billed- og lydoptagelser*”. TV 2 mener, at bestemmelsen bør implementeres under sin egen overskrift, f.eks. svarende til direktivets artikel 13; ”*Adgang til og tilgængelighed af audiovisuelle værker på video on demand-platforme*.”

Derudover gør TV 2 opmærksom på, at KUM i sin implementering af artikel 13 går videre end direktivet forudsætter, hvilket TV 2 ikke mener, der er grundlag for. Med henvisning til præambel 51 og 52 samt artikel 13 er det tydeligt, at artikel 13 skal sikre, at *video on-*

demand-tjenester kan anmode om mæglingsbistand, hvis video on-demand-tjenesten ikke lykkes med at indgå aftaler med rettighedshaverne, der oftest optræder i monopolistiske og ikke-transparente konstellationer. Det er ikke *rettighedshaverne*, der skal kunne anmode om bistanden, således som KUM har foreslået.

Det er klart, at hvis video on-demand-tjenesten anmoder om bistand, skal bistanden ydes til såvel video on-demand-tjenesten som rettighedshaverne. Men ordlyden af såvel § 58 b som de generelle og specielle lovbemærkninger om forhandlingsordningen skal følge ordlyden af artikel 13, ifølge hvilken forhandlingsordningen i første række er et tilbud til video on-demand-tjenester.

TV 2 opfordrer derfor KUM til at foretage de beskrevne rettelser i lovforslagets ændring nr. 20 samt i lovbemærkninger hertil.

Nr. 30

Retroaktiv virkning af ophavsmandens tilbagekaldelsesret

Som bemærket ovenfor i relation til ændringsforslag nr. 16-17, udgør de i § 54 foreslåede ændringer en væsentlig begrænsning i gældende ret, som ikke er uden relevans for bl.a. den audiovisuelle sektors retssikkerhed. Af bl.a. denne årsag argumenteres der for at gøre brug af implementeringsfriheden i artikel 22, stk. 2, og undtage den audiovisuelle sektor hhv. "samleværker" fra den foreslåede tilbagekaldelsesret.

På baggrund af de tidligere anførte argumenter, finder TV 2 det heller ikke rimeligt at lade tilbagekaldelsesretten følge præceptiviteten i den udstrækning, at tilbagekaldelsesretten dermed også automatisk skal gælde for aftaler indgået før ikrafttrædelsen uden nogen som helst tidsbegrænsning. TV 2 skal i den forbindelse bemærke, at den foreslåede ændring ikke er i overensstemmelse med direktivets artikel 23 om præceptivitet, idet denne netop ikke henviser til artikel 22 om tilbagekaldelsesret, ligesom EU-lovgiver ikke i øvrigt peger på et behov for at lade tilbagekaldelsesretten gælde for gamle aftaler helt uden tidsbegrænsning.

TV 2 opfordrer derfor KUM til at undlade at gennemføre den foreslåede ændring nr. 30 for så vidt angår § 54.

Nr. 31

Retroaktiv virkning af gennemsigtighedskrav og aftalejustering

Lovforslaget, der skal træde i kraft den 1. juli 2023, indeholder i § 91, stk. 7, forskellige reguleringer af, på hvilke aftaler skal finde anvendelse:

- Retten til passende og forholdsmæssigt vederlag (§ 53, stk. 2) foreslås gældende for aftaler indgået efter den 1. juli 2023
- Gennemsigtighedsforpligtelsen (§ 55) foreslås gældende for alle gældende aftaler, uanset indgåelsestidspunkt

- Aftalejusteringsordningen (§ 55 a) foreslås gældende for alle gældende aftaler indgået efter den 1. juli 2013 (fejlagtigt angivet som "*op til 20 [år]*" i lovbemærkningerne, side 69)

Direktivets artikel 18-20 skal ses i sammenhæng med hinanden, hvilket bl.a. betyder, at formålet med gennemsigtighedsforpligtelsen efter artikel 19 er at give ophavsmanden mulighed for at vurdere, hvorvidt en tidligere udbetalt vederlag er urimeligt lavt i forhold til efterfølgende genererede kommercielle indtægter.

Det er derfor uforståeligt, at § 55 skal finde anvendelse på alle gældende aftaler mellem ophavsmand og rettighedserhververen (uanset indgåelsestidspunktet), såfremt der fremsættes en anmodning fra ophavsmanden herom. Artikel 19 indebærer ikke alene en omfattende informationsforpligtelse, der ikke var kendt på tidspunktet for aftaleindgåelsen, og som kunne have haft betydning for den pågældende aftales udformning, men som også ville have haft relevans i forhold til dokumentation og journalisering af de påkrævede oplysninger. Disse vil ofte ikke foreligge: f.eks. skal alt bogføringsmateriale, herunder også faktura og kvitteringer for indbetaling af vederlag/royalties, alene opbevares i 5 år fra udgangen af det regnskabsår, som materialet vedrører, jf. bogføringslovens § 12, stk. 1. Hertil kommer, at ophavsmandens mulighed for genforhandling er begrænset til aftaler, der er indgået efter den 1. juli 2013. Det er derfor efter TV 2s opfattelse yderst tvivlsomt, om der fortsat er tale om proportionalitet, når en ophavsmand, der ikke har mulighed for at gøre brug af aftalejusteringsordningen (da ophavsrettighederne blev overdraget før den 1. juli 2013), alligevel kan anmode om udlevering af oplysninger om et given værks kommercielle indtægter. I disse situationer burde beskyttelseshensyn i forhold til rettighedserhververen vejer tungere end ophavsmandens interesse i værkets kommercielle succes. I Sverige har lovgiver – netop under hensyntagen til den byrde, der pålægges rettighedserhververen – valgt at begrænse gennemsigtighedsforpligtelsen i tråd med genforhandlingsretten til aftaler, der er indgået op til 10 år før lovændringernes ikrafttrædelser.

Derudover skal TV 2 bemærke, at der i EU-retten gælder et grundlæggende princip om, at retsakter ikke har tilbagevirkende kraft, medmindre dette eksplicit har været intentionen fra EU lovgiverens side. EU-lovgiver har udtrykkeligt taget stilling til, at gennemsigtighedsforpligtelsen ikke skal gælde før den 7. juni 2022, jf. artikel 27. Dette er imidlertid ét år efter direktivet burde være blevet implementeret i de enkelte medlemsstater.

Det er TV 2s opfattelse, at EU-lovgiver ikke alene i forhold til tidsfristen for implementeringen af direktivet i national ret, men også generelt har taget stilling til, at der skal gælde en overgangsperiode på ét år med henblik på at etablere de nødvendige rapporteringssystemer for alle relevante aftaler, uanset om den nationale implementering blev gennemført rettidigt, dvs. til den 7. juni 2021 eller til et senere tidspunkt. Denne tolkning støttes også af præambel 77, hvori der fastslås: "*For at muliggøre tilpasningen af de eksisterende praksisser for rapportering til gennemsigtighedsforpligtelsen bør der fastsættes en overgangsperiode*".

TV 2 er på denne baggrund af den opfattelse, at § 55 derfor ikke bør træde i kraft før den 1. juli 2024, samt at bestemmelsen ikke kan finde anvendelse på aftaler indgået før den 1. juli 2013.

Pkt. 4 – Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Omfanget af gennemsigtighedsforpligtelsen taget i betragtning stiller TV 2 sig uforstående overfor KUMs vurdering af, at lovforslaget forventes alene at medføre ”mindre økonomiske konsekvenser” for erhvervslivet.

TV 2 udbyder seks tv-kanaler, en streamingplatform med yderligere en ren on demand kanal, et website med nyhedshistorier fra ind- og udland, og daglige publiceringer via adskillige profiler på sociale medier. Der sendes 24 timer i døgnet, hele året rundt. Hver eneste produktion eller artikel har et stort antal rettighedshavere, og er dermed genstand for et stort antal kontrakter. Enhver af disse rettighedshavere – medmindre det drejer sig om uvæsentlige bidrag – har som udgangspunkt krav på mindst 1 gang årligt at modtage oplysninger om, hvorvidt og i hvilken omfang den pågældende produktion har genereret indtægter. Det er indlysende, at gennemsigtighedsforpligtelsen for TV 2s vedkommende kræver manuelle registreringer af indtægter, oprettelse af databaser med de relevante rettighedshavere/rettigheder, udsendelse af oplysninger til de relevante rettighedshavere, samt håndtering af indkommende anmodninger om oplysninger for alle gældende kontraktforhold. Dette er ikke alene en stor administrative byrde, men særdeles omkostningstungt.

Yderligere drøftelser

TV 2 deltager gerne i et møde med KUMs departement med henblik på at uddybe sine synspunkter.

Med venlig hilsen

Lisbeth Qvist
Juridisk chef
TV 2 JURA